Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sermones hyemales

https://hdl.handle.net/1874/328934

Smones btī ber
nardi hyemales

Hs.
3 F 7

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 47.

K 3 Pl. F
N: 7
T. 153

Liber canonicor regulariu in traiecto:

153 *(Eccl. 97, antea 292aa.) Membr. 4°. 175 ff. Saec. XV.*

S. Bernardus, Sermones hyemales.

Fol. 1a (cum effigie S. B.). Incipiunt Sermones hyemales beati bernardi, cet. „Liber Canonicorum Regularium in Traiecto."

Hs. 7
Kast 3, Pl. F

Hs 3 F. 7
T 153

n°. 253. aa.

N°. 292. aa.

Incipiunt Sermones hyemales bti̅ bnardi abb
Sermo primus de sex circumstanciis aduentus
domini . .

Hodie fratres aduen
tus inicia̅ celebramus. cuius utique sicut et ceterarum
solempnitatu̅ nomen quidem celebre satis et no
tu̅ mundo: sed racio non
nimis forte non ita.
Infelices eni̅ filii adam.
omissis veris et saluta
ribus studiis: caduca pocius et transitoria querunt.
Quibus eni̅ assimilabimus homines generacionis huius.
aut quibus comparabimus illos: quos videmus a ter
renis et temporalibus consolacionibus auelli sepa
rarique non posse. Profecto similes sunt hiis: qui sub
mersi periclitantur in aquis. Nimirum videas eos
tenentes tenere: nec ulla racione deserere. quod primum
occurrerit manibus quidquid sit illud. licet sit aliquid
vile quod prodesse omnino non possit: ut sunt radices her
barum. ceteraque similia. Nam et siqui ad eos forte ve
niant ut subueniant: nonnunquam solent apprehensos in
voluere secum: adeo ut iam nec sibi nec illis opem
ferre preualeant. Sic pereunt in hoc mari mag
no et spacioso. sic pereunt miseri. dum peritura sectan
tes omittunt solida: quibus apprehensis emergere et
saluare possent animas suas. Neque eni̅ de vanita

te. sed de veritate dicitur. Cognoscetis eam et libera
bit vos. Vos autem fratres. quibus tamquam parvulis re
velat deus que abscondita sunt a sapientibus et pru
dentibus: circa ea que salutaria vere sunt sedula
cogitatione versamini. Diligenter pensate rationem
huius adventus: querentes nimirum quis sit qui ve
niat: unde. quo. ad quid. quando et qua. Laudabi
lis sine dubio ista curiositas est: et salubris. Ne
que enim tam devote ecclesia universa presentem celeb
raret adventum: nisi lateret in eo magnum aliquod
sacramentum. ¶ Primum ergo cum apostolo stu
pentes et admirantes intuemini et vos quantus sit
iste qui ingreditur. Ipse est enim secundum gabrielis
testimonium. altissimi filius: ac proinde coaltissimus ipse.
Neque enim fas est dei filium degenerem suspicari: sed
equalis fateri necesse est altitudinis. et eiusdem penitus
dignitatis. Nam et principum filios principes: et
filios regum reges esse quis nesciat? ¶ Verumptamen quid
sibi vult. quod e tribus personis quas in summa trinita
te credimus. confitemur. et adoramus. non pater
non spiritus sanctus advenit sed filius? Minime quidem
ego id factum esse arbitror sine causa. Sed quis cog
novit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit?
Neque enim sine altissimo trinitatis consilio factum
est: ut filius adveniret. Et si consideramus exilii nostri
causam: forsitan advertere possumus vel ex parte.
quam congruum fuerit a filio nos maxime liberari
¶ Lucifer enim ille qui mane oriebatur: pro eo quod

altissimi similitudinē vsurpare teptauit. et n̄ rapinā
arbitratus est esse se equalē deo. qd' vtiq3 filij est:
p̄ capitatus illico corruit. quē zelauit pro filio pr̄: et
opere dixisse videtur: Michi vindictā. et ego retri
buam. Continuo videbis sathanā tamquā ful
gur cadentē de celo. Quid tu supbis terra et cinis:
Si supbientibus angelis deus non pepcit. quāto
magis tibi putredo et vermis: Nichil ille fecit.
nichil operatus est: tantū cogitauit supbiam. et
ī momento in ictu oculi irrepabiliter precipitat'
ē: quia iuxta apostolū in veritate nō stetit. Fugi
te supbiā frēs mei queso. multū fugite initiū oīs
peccati supbiā. que tam velociter ipsū q' siderib3
cunctis clarius micantē. eterna caligine obtene
brauit luciferū: que nō modo angelum. sed ange
lor̄ p̄mū in diabolū cōmutauit. Unde et protin'
inuidens homini quā conceperat in semetipso. in
eo peperit iniquitatē: suadēs vt lignū vetitū gus
tans fieret sicut deus. sciens bonū et malū. Quid
pollicieris eū quid promittis miser: cū filius al
tissimi scīe clauē habeat. ymo et ipē sit clauis. cla
uis vtiq3 dauid. qui claudit et nemo aperit. In eo
sūt omnes thesauri sapientie et scīe absconditi.
Tu ne eos ut homini prestes vnque furaberis:
Videte qr̄ vere iuxta dnī sententiā. mendax iste
est et pater eius. Nam et mendax fuit dicens:
similis ero altissimo. Et mendacij pater: cū in
homine q' venenatū sue falsitatis seminariū

fudit. dicens. Eritis sicut dij. Tu quoque o hō. si
uides furem curris cū eo ¶ Audistis frēs. quod in
hac nocte lectū est in ysaia dicente domino: principes
tui infideles. vel ut alia translacio habet. inobe
dientes socij furū. Revera eū principes mī adam
et eua. principia mē propaginis inobedientes et
socij furū: dū qd' filij dei est. serpentis immo diaboli
per serpentē consilio subripere temptant. Nec dis
simulat iniuriā filij pater. pater eū diligit filiū:
sed cōtinuo et in ipsū hominē uindictā retribuit:
et aggrauat sup nos manū suam. Omnes enim
in adam peccauimus: et in eo sentenciam dāpnacōis
excepimus omnes. ¶ Quid ergo agat filius. uidēs
pro se zelare patrē: et nulli penitus parcere creatē:
Ergo inquit occasiōe mei. creaturas suas pater a
mittit. Altitudinē meā primus angelus affectauit.
et ipsum qui sibi crederet habuit. sed cōtinuo pater
meus grauiter uindicauit in illū: pauciens eū
piter cū omnibus suis plaga incurabili. castigacōe
crudeli. Scienciāque que michi loquimus mea est. sibi p
uoluit homo. et nec illi quidē misertus est: nec p
pecit oculus eius. Nunquid de bobus cura est deo:
Duas tamen fecerat creaturas nobiles. racōis parti
pes. capaces beatitudinis: angelū videlicet atque ho
minē: sed propter me perdidit angelos multos.
hoīes uniuersos ¶ Ergo ut sciant quia et ego diligo
patrem: per me recipiat. quos quodāmodo propter me
amisisse uidetur. Si propter me tempestas hec or

ta est ait ionas: tollite me et mittite in mare. Oēs
michi inuident. Vado et talē exhibeo eis memetipsū:
vt quisq3 inuidere voluerit. quisq3 gestierit imitari:
fiat ei emulacō ista in bonū. Non tamē in affcū
malicie et nequicie angelos transisse desertores: nec
ex ignorancia aliqua seu infirmitate peccasse: i
deoq3 perire necesse est. penitere nolentes. Patris
enī amor. et honor regis iudiciū diligit. Propter
hoc enī et ipse creauit hoīes ab inicio: vt repleant
ex hiis loca vacua. et ruine ihrlm restaurentur.
Habebat enī nullā angelis viam patere redeundi:
nempe nouit supbiā moab qz supbus est valde:
i supbia eius remediū penitencie non admittit. ac
p hoc nec veniam. At vō hominis vice nullā
condidit creaturā: inueniens ex hoc ipō redimendū ad
huc hominē. quippe quē supplantauit aliena ma
licia: ideoq3 prodesse ei pt caritas aliena. Itaq3 dnē
obsecro cōplaceat tibi vt eruas me. qm ego infirm9
sū: qm de terra mea furtim sublatus sū. et innocens
i lacū missus sum. Non quidem innocens penit9:
sed quantū ad eum qui me seduxit innocens aliqn
tus. Mendaciū michi psuasū est dnē. Veniat vei
at veritas. vt possit falsitas dephendi a agnoscā
veritatem. et veritas liberabit me: si tū dephēse
falsitati penitus abrenūciauero. et cognite adhe
sero veritati. Alioqū non humana erit teptacio.
nec humanū peccatū: sed obstinacō diabolica.
Nempe pseuerare in malo dyabolicū est: et dig

mi sūt perire cū illo. q̇a ī similitudine eius per
manent in peccato. ¶ Ecce audistis fratres q̇s
sit qui ueniat. Considerate iam unde ueniat. et
quo. Venit utiqꝫ de corde dei pr̄is. in uterū virginis
matris. Venit a sūmo celo in inferiores ptes terre.
Quid ergo? Nōne et nobis in terra est cōuersā
dū? Et si tū in ea psētiat ille. Ubi enī bene erit si
ne illo? aut ubi male eē poterit cū illo? Quid m̄ ē
in celo? et a te quid volui sup terrā? Deus cordis
mei et pars mea deus meū ī. Nā et si ambulaue
ro in medio umbre mortis: nō timebo mala qm̄
tu mecū es. Nūc autē ut video et ad terras et ad
ipsū q̄ꝫ descendis ~~in~~ infernū. nō tamq̄ vinctus. sed
tamq̄ inter mortuos liber: sicut lux que in tene
bris lucet. et tenebre eā non cōprehenderūt. Unde
nec reliquit aīa in inferno: nec sāctū corp' eī' in t̄
ra vidit corruptionē. Ipse enī qui descendit. ipē ē
qui ascendit: ut adimpleret oīa. De quo sc̄ptū est
Qui ptrāsiit bn̄faciendo. et sanando oēs oppressos ei9
a diabolo. Et alibi. Exultauit ut gygas ad currē
dam viā: a sūmo celo egressio eius: et occursus ei'
usqꝫ ad sūmū eius. ¶ Merito proinde clamat a
pl's dicēs. Que sursū sūt querite: ubi xp̄c est in dex
tera dei sedens. Incassum enī laboraret erigere cor
da nrā: nisi collocatū in celis saluās nr̄e doceret
auctorē. ¶ Sed uideamus iā que sequūtur. Nam
et si materia quedā copiosa īuenitur & uberrima
ualde: sꝫ angustie temporis. tantā sermonis lon

gnitudinem nō admittitur. Considerantibꝫ igitur
quis ueniat: magna omnino et ineffabil' maiestas
īnotuit. Suspicientibꝫ vnde ueniat: grandis plac̄
patuit uia. sc̄d'm eius testimoniū qui prophetico
ꝑuentus spiritu. ecce inquit nomen dn̄i uenit de lō
ginquo. Porro quo ueniat intuentibus. apparuit
inestimabil' dignacō. et penitus inexcogitabilis:
ꝙ in carceris hui⁹ horrorē fetorē q3: tanta descendē
dignata ē celsitudo. Iam q's dubitet magnū in
causa aliq' fuisse: ut maiestas tanta de tam lōgī
quo. ī locū tam indignū descendere dignaretur:
Plane magnū aliquod: q'a misericordia magna.
q'a miseracio multa. q'a caritas copiosa. Ad q'
eū uenisse credendus ē: Hoc namq3 est: qd' iux
apositū ordinē oporteat iā psequi. Nec sane labo
randū est nobis in hac pte: cum manifeste aduent⁹
eius causam et u'ba ipsius et opa clament. Ad q̄re
eis dam quippe ouem centesimā que errauerat. de mō
tibus, apparuit: et ut manifestius confiteantur
dnō misericordie. et mirabilia eius filiis hoīm:
ppt' nos uenit. Mira querentis dei dignacō. mag
na dignitas hoīs sic quesiti: in qua si gloriari
uoluerit. nō erit insipiens. Nō q' aliquid eē uide
atur ~~tamq~~ a seipō: sed q' tanti eū fecerit ipē qui
fecit. Omnes enī diuicie. om̄is gloria mūdi. et
quidq'd in eo cōcupiscitur. minus ē ad hanc glo
riā: Immo nec est aliquid in eius compacōe. Dn̄e
quid ē hō. q2 magnificas eū. aut quid apponis

ergo eū cor tuū. ¶ Verūtamē velim nosse. quid sibi
voluerit. q' ad nos venit ille. aut quare non ma
gis iuimus nos ad illū. Nā eius necessitas erat.
sed nec cōsuetudo diuitū. ut ad pauperes veniant:
nec si prestare voluerint. Ita est fr̄es. Nos magis ad
eū venire dignū fuit: sed duplex ē impedimentū.
Nā et si caligabant oculi nr̄i. ille vero lucē inhabi
tat inaccessibilē: et iacentes paralitici in grabato.
diuinā illā non poteramus attingere celsitudinē.
Propterea benignissimus saluator et medicus aīar.
et descendit ab altitudine sua: et claritatē suam ī
firmis oculis temperauit. Induit se laterna qua
dā: illo utiq; glorioso et ab omni labe purissimo
corpe qd' suscepit. Hec illa leuissima plane et p̄ful
gida nubes: supra quā ascensurū eū propheta pre
dixerat ut descenderet in egiptū ¶ Tempus ē iam
ipsū qz considerare tempus quo saluator aduenit.
Venit eīn qd' et vos credimus non latere. nō ī ini
cio. non in medio temporis: sed in fine. Nec incō
grue factū est. sed vere sapienter disposuit sapiā. vt
cum magis eēt necessariū. tūc p̄mo afferret aux
iliū: pronos ad ingratitudinē ade filios non igno
rans. Vere eīn aduesperascebat et inclinata erat
iā dies. recesserat paulominus sol iusticie: ita ut ex
iguus nimis splendor eius. aut calor eēt in terris.
Nam et lux diuine noticie pua admodū erat: et
habundante iniquitate. feruor refrigerat caritās.
Iam nō apparebat angelus. nō loquebatur pro

phetar̄: cessabant uelud desperacōe victi pre nimia vndiq;
duricia hoīm et obstinacione: et ego ait filius. tūc dixi
ecce venio. Hinc et alibi legimus scriptū. Ego ip
se qui loquebar ecce assum. Et dū mediū silenciū
tenerent oīa. et nox in suo cursu mediū iter page
ret. omnipotens sermo tuus dn̄e a regalibz sedi
bus venit. Quod et apl̄s intuēs aiebat. Cū venit
plenitudo temporis: misit deus filiū suū. Nimirū
plenitudo et habundancia temporaliū: obliuio
nē et inopiā fecerāt eternor. Oportune ergo nūc
aduenit eternitas: qū magis temporalitas p̄ua
lebat. Nam vt cetera sileam: ipsa quoque pax temporal'
illo in tpe tanta fuit: vt ad vnius hoīs edictum.
describeretur vniuersus orbis. ¶ Habetis iam et
psonā venientis. et locū vtrūq;. id ē a quo. et ad quem
venit: causam quoque et tempus non ignoratis: vnū
restat. via scilicet p quā venit. Et hec quoque diligenter
requirenda: vt possimus sicut dignū est occurrē
ei. Verūptū sicut ad operandam salutē in medi
o terre semel venit in carne visibilis: ita cotidie
ad saluandas aīas singulor. in spiritu venit et ī
visibilis: sicut scp̄tū est. Sp̄s ante faciē nrām
xp̄us dn̄s. ¶ Et ut noueris occultū eē hunc spūa
lem eius aduentū: in vmbra eius inquit viuem9
inter gentes. Propterea dignū est: vt si nō valet
infirmus in occursū tanti medici procedere lōgi
us: saltē conetur erigere caput. et aliquatenus
assurgere venienti. Non te oportet o homo. ma

na transiliare. non penetrare nubes. nō transal
pinare necesse est. non grandis inquit tibi ostenditur
uia. usque ad temetipsum occurre deo tuo. Prope
est enim verbum in ore tuo. et in corde tuo. Usque ad cor
dis compunctionem et confessionem oris occurre. ut sal
tim exeas de sterquilinio miserie consciencie: quia indig
num est. illuc auctorem puritatis intrare. Et hec quidem
de eo aduentu sunt dicta: quo singulorum mentes inui
sibili dignatur illustrare potencia. Liber autem
et manifesti aduentus considerare modum: quia vie
eius vie pulchre. et omnes semite eius pacifice. Ecce
inquit sponsa. venit saliens in montibus et transi
liens colles. Venientem vides o pulchra: sed cuban
tem uidere ante nō poteras. Dixisti enim. indica mi
quem diligit anima mea: ubi pascas. ubi cubes. Cubans
pascit angelos in illas perpetuas eternitates: quos sa
ciat uisione eternitatis et inmutabilitatis sue. Sed
ne ignoras te o pulchra. quia mirabilis facta est
visio illa ex te: confortata est. et nō poteris ad eam.
Scriptum ecce egressus est de loco sancto suo. et qui cu
bans pascit angelos. ipse cepit sicque sanabit nos:
et uidebitur ueniens et pastus. qui cubans et pas
cens videri ante non poterat. Ecce uenit saliens
in montibus. et transiliens colles. Montes et
colles patriarchas et prophetas accipe: quemadmo
dum venit saliens et transiliens. in libro generacionis
lege. Abraham genuit ysaac. ysaac genuit iacob
et cetera. Ex hys montibus prodiit ut inuenies ita

dix yesse. vnde iuxta prophetā egressa ē virga. et
ex inde flos ascendit. sup quē requieuit spūs septi
formis. Quod manifestius alio in loco aperiens
idem propheta. ecce inquit virgo concipiet et pa
riet filiū. et vocabitur nomē eius emanuel: quod
interpretatur nobiscū deus. Quē enī prius florem.
ipsū deinde emanuelē: et quā dixerat virgā. ma
nifestius exprimens virginē noīauit. Hic necesse ē
altissimi huius sacramenti consideracionē. diei al
teri reseruare. Digna enī proprio sermone mate
ria: presertī quia in longum iam hodiernus ser
mo processit. Itē in aduentu dnī S° y° de vb ysaie ꝓphe
Dixit dnūs ad achaz pete tibi signū a dnō deo tuo. Et de via aduentus dnī

Audiuimus suadentē regi achaz ysa
iam prophetā petere signū a dnō:
siue in profundū inferni. siue in ex
celsū supra. Audiuimus responsionē
eius: formā quidē habentē pietatis.
sed non virtutē. Propter hoc denique ab eo qui intu
etur cor. et cui confitetur hoīs cogitacio meruit
reprobari. Non petam inquit: et nō temptabo
dnm. Elatus erat achaz fastigio solij regalis:
astutus humane sapiencie verbis. Audierat ergo
ysaias a dnō. Vade dic vulpi illi: petat sibi signū
a dnō in profundū inferni. Habet enī vulpes fo
veam: sed in infernū quoque si descenderit: adest qui
comprehendat sapientes in astucia sua. Itemque va
de cui dnūs. dic volucri illi: petat sibi signum ī ex

celsū sup̄. Habet cū uolueris mundum: sed et si in celū
ascenderit, illic est qui superbis resistens . propria uirtu
te calcat superborum et sublimium colla. Verumptamē
dissimulat ille potestatis excelse. seu incomprehēsibi
lis profunditatis uel sapiē querere signum: et propterea
signum bonitatis domini dauid dn̄s ipse promittit:
ut quos nec potestas nec sapiencia terruit. alliciat
saltē exhibicio caritatis. Potest tamē in eo quod ait. in pro
fundū inferni caritas etiā ipsa qua maiorē nemo
habuit ut infernum quoque pro amicis moriendo descen
deret nō inmerito designari: ut precipiatur achaz
uel in excelsis regnantis expauescere maiestatem:
uel descendentis ad inferos amplecti caritatem. Mo
lestus est ergo non solū hominibus sed etiā deo: qui
quis nec maiestatem cogitat in timore: nec caritatē
in amore meditatur. Propter hoc inquit dabit dn̄s
ipse nobis signum: in quo manifeste et maiestas et
caritas innotescat. Ecce uirgo concipiet et pariet filiū:
et uocabitur nomen eius emanuel: quod interpretatur
nobiscū deus. Noli fugere adam: quia nobiscū deus
Ne timeas o homo: nec audito nomine dei terrearis:
quia nobiscū deus. Nobiscum carnis similitudine:
nobiscū utilitate. Propter nos uenit: tamquam unus
ex nobis. similis nobis passibilis ¶ Deinde bu
tirū inquit et mel comedet. Ac si dicat. Paruulus erit:
et uescetur infantilibus alimentis. Ut sciat inquit
reprobare malū: et eligere bonū. Etiā hic bonum
et malū audis: sicut in arbore uetita. sicut in ligno

transgressionis: sed multo melius a primo adā. sedius
iste paratur. Eligēs eñ bonū. malū reprobat: nō sicut
ille qui dilexit maledictionē et venit ei: et noluit bñ
dictionē. et elongabitur ab eo. Nā et in eo q̄ pmisit
butirū et mel comedet. advertere poteris pueri huius
electionē. tantū assit eius gracia. vt qd̄ prestat vtrūq̄
sentur. digne et accōmodate ad intelligenciā proferre
concedat. ¶ Duo sūt in lacte ovis: videlicet butirum
et caseus. Butirū pingue et humidū: caseus econtra
aridus et durus. Bene ergo puerulus iste eligere novit:
qui butirū comedens. caseum vnq̄ non comedit.
Que est eñ centesima ovis que erravit. et in psal
mo loquitur. erravi sicut ovis q̄ periit. Utiq̄ genus
humanū: quod benignissimus pastor querit. aliis
sane nonaginta novem ovibus in montibus dere
lictis. In hac igitur ove. duo repies: naturā dulcē.
naturā bonam. bonā valde tamq̄ butirū: et pcc̄i
corrupcionē vt caseū. Vide ergo q̄ oportune puer
noster elegit: qui naturā nrām sine peccati ulla cor
rupcōe suscepit. Nam de peccatoribꝫ legis. coagula
tū est sicut lac cor eorꝫ: in quibꝫ vnq̄ puritatem lac
tis corrupuerat fermentū malicie. coagulū iniqui
tatis. Sed et apis habet mellis dulcedinem: habet
etiam aculei punctionē. Apis vō est qui pascitur i
ter lilia. qui florigeram inhabitat patriam ange
lorū. Unde ad civitatē nazareth qd̄ interpretatur
flos advolavit. et ad suave olentem perpetue virgini
tatis florē advenit: ubi insedit ubi adhesit. Huius

apis mel et aculeū non ignorat: qui misericordiā
ei et iudiciū cum propheta decantat. Attamen ad
nos veniens. solū mel attulit et non aculeum. id
est misericordiā et non iudiciū. ita ut ꝑsuadentibꝫ
quoqꝫ discipulis. ut cunctatē que suscipere eū noluit
ꝑciperet igne cōsumi: responderit nō venisse filiū
hoīs ut iudicaret. sed ut saluaret mūdū. Non habe
bat aculeū apis ista. quodāmodo deposuerat illū:
qm̄ tanta indignis paciens. misericordiā exhibebat
et non iudiciū. ¶ Sed nolite sperare in iniquitate.
nolite peccare in spe: habet eū apis istā quoqꝫ resumē
aculeū suū. et acriter nimis infigere illū in medul
lis hoīm peccatorū. qm̄ pater non iudicat quenquā.
sed oē iudiciū dedit filio. Nūc autē puulus nr̄ buti
rū et mel comedit. qm̄ bonū nature hūane diuine
misericordie sic in semetipso uniuit. ut eēt homo
verus et peccatū non habens: deus misericors et iu
diciū non exhibens ¶ Ex his iam manifestū ar
bitror quenam sit virga de radice yesse procedens.
quis vō flos sup quē requiescat spūs scūs. qm̄ vir
go dei genitrix virga est. flos filius eius: flos virgī
flos filius virginis. flos candidus et rubicūdus
electus ex milibus. flos in quē prospicere desiderāt
angeli. flos ad cuius odorē reuiuiscunt mortui:
et sicut ipse testatur. flos campi ē et non orti. Cā
al' viret pus eū sine omni humano florēt adminiculo. nō
seminatus ab aliquo. non defossus sarculo: non
impinguatus fimo. Sic omnino sic virginis aluus

floruit: sic inviolata integra et casta marie viscera.
tamquam pascua eterni viroris florem protulere: cuius pulchri
tudo non videat corruptionem: cuius gloria in per
petuum non marcescat ¶ O virgo virga sublimis.
in quam sublime verticem sanctum erigis. usque ad sedentem
in throno. usque ad dominum maiestatis: neque id mirum.
quoniam in altum mittis radicem humilitatis. O vere celes
tis planta: preciosior cunctis. sanctior universis. O vere lig
num vite: quod solum fuit dignum portare fructum salu
tis ¶ Deprehensa est iam maligne serpens versu
cia tua: nudata est plane falsitas tua. Duo imposu
eras creatori: mendacii et invidie infamaveras eum:
sed in utroque convictus es esse mentitus. Siquidem ab in
icio moritur cui dixeras. nequaquam morieris: et veri
tas domini manet in eternum. Sed et nunc responde si potes
quam ei arborem. cuius arboris fructum invidere potuit:
~~potuerit~~: qui nec hanc quidem virgam electam et fruc
tum sublimem negavit. Etenim qui proprio filio non pe
percit: quomodo non omnia simul cum illo donavit. ¶ Sed
iam advertistis ni fallor: quoniam virgo regia ipsa est via.
per quam salvator advenit. procedens ex ipsius utero
tamquam sponsus de thalamo suo ¶ Tenentes ergo
viam quam priore si meministis cepimus investi
gare sermone: studeamus et nos dilectissimi ad ip
sum per eam ascendere. qui per ipsam ad nos descendit:
per eam venire in graciam ipsius. qui per eam in nostram
miseriam venit ¶ Per te ascensum habeamus ad
filium o benedicta inventrix gracie. genitrix vite.

mater salutis: vt p te suscipiat nos· qui p te datus
est nobis/ Excuset apud ipsū integritas tua. culpā
nr̄e corrupcōis: et humilitas deo grata. nostre uanitati
impetret veniam. Copiosa caritas tua. miser̄ coo
periat multitudinē peccatoꝝ: et fecunditas glorio
sa. fecunditatē nobis conferat meritoꝝ. Dña nr̄a.
mediatrix nr̄a. aduocata nr̄a. tuo filio nos reconsi
lia. tuo filio nos recōmenda: tuo filio nos represē
ta. Fac o benedicta p graciā quā inuenisti. p prerogā
tiuā quam meruisti. p misericordiam quam pepe
risti. vt qui mediāte te fieri dignatus est particeps mi
serie et infirmitatis nr̄e. te quoq; intercedēte participes faciat
nos glorie et btitudines sue. xp̄c ihesus filius tuus
dominus nr̄: qui est sup oīa deus bn̄dictus in secu
la Amen. Sermo iiius in aduentu dñi de septē de columpnis · ca
In aduentu dñi quē celebramus si psonā
uenientis intueor. nō capio excellenciā maiestatis:
si attendo ad quos uenerit. dignacōis magnitudi
nē expauesco. Stupent certe et angeli de nouo vi
dentes infra se/ quē sup se semp adorant. ma nifeste
iam et ascendentes et descendentes ad filiū hoīs. Si
considero propter quid uenit. amplector quo ad
possum inestimabilē latitudinē caritatis. Si mo
dū cogito: exaltacionē agnosco humane condici
onis. Venit siquidē vniuersitatis creator et dñs:
uenit ad homines. uenit propter homines. venit
homo ¶ Sed diceret aliquis. Quomō venisse dr̄.
qui semp ubiq; fuit. Erat quidē in mundo. et mū

dus per ipsum factus est: et mundus eum non cognovit.
Non ergo venit qui aberat: sed apparuit qui latebat.
Unde et humanam in qua agnosceretur induit formam:
qui utique in divina lucem habitat inaccessibi-
lem. Nec sane ingloriosum maiestati apparere in si-
militudine sua quam fecerat ab initio: nec indig-
num deo. a quibus in substantia sua non poterat agnosci in
ymagine exhiberi. ut qui fecerat hominem ad y-
maginem et similitudinem suam. ipse hominibus in-
notesceret factus homo. Huius ergo adventus
tante maiestatis tante caritatis tante glorificati-
onis etiam nostre. ab universa ecclesia semel in anno so-
lempnis memoria celebratur. Sed utinam ita semel a-
geretur ut semper. id quippe dignius. Quante enim
insanie est. ut post tanti regis adventum aliis qui-
buslibet negociis homines velint seu audeant oc-
cupari. et non omissis omnibus magis soli eius
cultui vacent. nec in eius presentia cuiusquam meminerint.
Sed non omnium est quod ait propheta memoriam
habundantie suavitatis tue eructabunt. siquidem nec omnes
hac memoria pascuntur. Sane nemo quod non gustavit: sed
neque quod tamen gustavit eructat. Ructus quippe non
nisi de plenitudine et sacietate procedit. Propterea
quorum secularis est mens et vita. memoriam hanc et
si celebrant non eructant: sine devotione et affectione
dies istos arida quadam consuetudine observantes.
Denique quod dampnabilius est. ipsa quoque testabilis huius digna-
tionis memoria tractatur in occasionem carnis: ut videas eos tanta solli-

citudine diebus istis vestiū gloriā ciboꝝ parare deli
cias. ac si hec et huiusmodi quereret in sua natiuitate
xpc. et ibi suscipiatur dignius, ubi hec accuratius
exhibentur. Sed ipsū audi dicentē. Supbo oculo et
īsaciabili corde: cū hoc non edebā. Quid tanta ambi
cione uestes paras in natale meū? Detestor ego sup
biā: non amplector. Quid tanta sollicitudine ciboꝝ
copias reponis in tempus illud? Despuo ego carnis
delicias: non accepto. Plane insaciabilis es corde tāta
parans et ex tam longo: nā corpori utiqꝫ et paucio
ra sufficerent: et que possent oportunius inueniri. Ce
lebrans ergo aduentū meū labijs me honoras: cor
autē tuū longe est a me. Nō me colis: sed deus tuus ve
ter est: et gloria est ī confusione tibi. Infelix omnino: qui
voluptatem corporis et secularis colit glorie vanita
tem. Beatus autē pplus cuius est dn̄s deus eius. Fratres
nolite uos emulari in malignantibꝫ: neqꝫ zelaueritis
facientes iniquitatē. Intelligite magis in nouissiā
eoꝝ. et cōpatimini eis ex aīo: et orate pro eis qui pre
occupati sunt in delicto. Hec enī faciūt miseri: quia
ignoranciā dei habent. Nam si cognouissent: nūqā
dn̄m glorie tanta aduersū se insania prouocarent.
Nos autē dilectissimi excusacionē de ignorācia non
habemus. Plane nosti eū quisq̄s hic es: et si dixeris
quia nō noui eū. eris similis secularibꝫ mendax. Deiqꝫ
si eū non nosti. q̄s te huc adduxit: aut quomodo huc
venisti? Alioqū quī tibi psuaderi posset carorū affec
tibus. corporis voluptatibus. seculi uanitatibus

sponte abreuiaare. et iactare cogitatū tuū in dn̄o. et oēm
sollicitudinē tuā in eū proicere. de quo nichil bn̄ ymi
mo tam male consciā teste meruerās. Quis tibi inq̄
psuadere id posset. si nescires q̄a bonus dn̄s sperāti
bus in se aīe querenti ipsū. nisi cognouisses et tu q̄z
suauis est dn̄s et mitis et multe misedie et verax. Si
aute vis nosse. inde quia non solū adest: s; eciā in te ue
nit. Triplicē eius aduentū nouim⁹. ad hoīes. in
hoīes. contra hoīes. Ad hoīes quidem indifferenter.
non autē ita ī homines aut contra hoīes. Sed q̄a
primus et tercius noti sūt vtpote manifesti: de scđo
qui spiritalis et occultus est ipsū audi dicentē. Siquis
diligit me. sermonē meū seruabit. et pater meus di
ligz eū. et ad eū veniemus. et mansionē apud eum
faciemus. Quis apud quē mansionē facies dn̄e ihū:
beatis in quo sapiencia edificat sibi domū excidens co
lumpnas septē. Beā aīa que sedes est sapiē. Quenam
ē illa: Aīa vtiq; iusti. Merito plane. q̄a iusticia et iu
diciū preparacio sedis tue. Quis in nobis est fr̄es:
qui desiderat in aīa sua sedem parare xp̄o. Ecce que
nā illi serica. que tapecia. qđ puluinar oportet p̄pa
rari. Justicia inquit et iudiciū preparacio sedis tue
Justicia virtus ē. qđ suū est vnicuiq; tribuens. Tribu
e ergo tribus que sua sūt. Redde supiori. redde inferio
ri. redde equali. cuiq; qđ debes. et digne celebras aduē
tū xp̄i. parans ei in iusticia sedem suam. Redde inq̄
reuerenciā prelato et obedienciā. quarū altera cor
dis. altera corporis est. Nec enī sufficiat exterius ob

temperare maioribus nostris: nisi ex intimo cordis af-
fectu sublimiter senciamus de eis. Quod et si eam mani-
feste innotuerit indignus alicuius prelati vita. ut nichil
omnino excusacionis nichil dissimulacionis admittat: prop-
ter eum tamen a quo est omnis potestas. ipsum quem modo ta-
lem nouimus excelsum reputare debemus: non personalibus
persone meritis. sed ordinacioni diuine. et dignitati ipsius
officij deferentes. Sic et fratribus nostris inter quos vi-
uimus ipso iure fraternitatis et societatis humane.
consilij sumus et auxilij debitores. Hec cum volumus
ut ipsi nobis impendant: consilium quo erudiatur ig-
norancia nostra: auxilium quo iuuetur infirmitas nostra.
¶ Sed forte erit inter nos qui tacitus respondeat
dicens. Quod ego consilium dabo fratri: cum nec unum quidem
verbum dicere fas est absque licencia: Quod auxilium impendam:
cum ne minimum quidem quod agere liceat absque obediencia: Ad
que ego. Non deerit certe quod facias: dummodo caritas
fraterna non desit. Nullum esse melius consilium arbi-
tror. quam si exemplo tuo fratrem docere studeas. que
oporteat. que non oporteat fieri: prouocans eum
ad meliora: et consulens ei non verbo neque lingua.
sed ope et veritate. An vero utilius et efficacius aux-
ilium aliquod est. quam ut ores deuote pro eo. ut non dissimules
redarguere culpas eius: ut non modo nullum ei offen-
diculum ponas. sed sollicitus sis quantum preuales
tamquam angelus pacis de regno dei scandala tollere.
et occasiones scandalorum penitus remouere. Si tale
fratri consiliarium et auxiliarium exhibes. reddis ei quod

debes: nec habet unde causetur. ¶ Porro si cui forte p̄la-
tus es. huic sine dubio teneris debitor sollicitudinis ā-
plioris. Exigit et ipse a te custodiā et disciplinā. Cus-
todiam quidē: ut possit cavere peccatū. Disciplinā vero:
ut qd' minus cavet. minime maneat impunitū. Quod et si
neminem fratrū preesse videris: habes tamen sub te cui hanc
custodiā et disciplinā oporteat exhiberi: dico autem
corpus tuū qd' sine dubio regendū accepit spūs tuus.
Debes ei custodiā ut non regnet in eo peccatū. nec mē-
bra eius arma fiant iniquitati: debes et disciplinā.
ut dignos faciat penitencie fructus castigatū et subdi-
tum servitum. ¶ Longe tamē graviori et periculosiori
debito tenentur astricti: qui pro multis animabus
reddituri sunt racionē. Quid ego infelix quo me ver-
tam? si tam̄ thesaurū. si p̄ciosum depositū istud qd' si-
bi xp̄s sanguine ꝓprio p̄ciosius iudicavit. contige-
rit negligencius custodire? Si stillantē in cruce dnī
sanguinem collegissem. essetq; repositus penes me
in vase vitreo qd' et portari sepius oporteret: quid
animi habiturus essem in discrimine tanto? Et cer-
te id servandū accepi: pro quo mercator non insipi-
ens ipsa utiq; sapiencia sanguinē illū dedit. Sed ha-
beo thesaurū istum in vasis fictilibus: et quibus mul-
to plura q̄ vasis vitreis īminere pericula videntur.
Accedit sane ad sollicitudinis cumulū et pondus ti-
moris: q' cū et meam et proximi conscienciā servare
necesse sit. neutra michi satis est nota: utraq; abissus
ē inpscrutabilis. utraq; michi nox est: et michi locum9

exigitur a me utriusque custodia et clamat. custos
quid de nocte. custos quid de nocte. Non est michi dicere
cum cayn. numquid custos fratris mei sum ego? sed est fateri
humiliter cum propheta: nisi dominus custodierit civitatem.
frustra vigilat qui custodit eam. ¶ In eo tamen inexcu
sabilis ego videor: si ut prodixi debitam exhibeo custodi
am pater et disciplinam. Quod si priora quoque quatuor non
defuerint? dico autem erga prelatos reverentiam et obedien
ciam. consilium et auxilium erga fratres, quod ad iusticiam
pertinet: non impetratam sedem inveniet sapiencia. Et
fortassis hee videantur sex columpne quas excidit in
domo quam edificavit sibi? et septima quoque querenda est:
si forte et eam nobis notam facere ipsa dignetur. ¶ Quod
vero perhibet sicut sex in iusticia? septimam quoque intelligi
in iudicio? Neque enim iusticia sola: sed iusticia inquit
et iudicium preparacio sedis sue. Deinque si prelatis et equ
libus et inferioribus reddimus quod oportet? nichil ne om
nipotenti deus? At ei plane quod debet nemo retribuere pot
quod tam copiose accumulaverit super nos misericordi
am suam. quia tam multa deliqueramus ei. quia tam fragi
les et nichil sumus? quia tam plenus et sufficiens ille si
bi. et bonorum omnium nostrorum non egens. ¶ Audivi tamen ipsum
dicentem ei. cui incerta et occulta sapiencie sue revelavit:
quia honor regis iudicium diligit. Nichil quod in secu
a nobis exigit amplius? cum dicamus iniquitates
nostras et iustificabit nos gratis: ut gracia commendetur.
¶ Diligit enim animam que in conspectu eius et sine in
termissione considerat. et sine dissimulacione diiudi

cat seipsum ⁊ id q; iudiciū a nobis nō nisi ꝓpt nos exigit.
q; si nosmetipōs iudicauerimus non utiq; iudicabimur.
Pterea sapiens veretur oīa opa: scrutatur discutit.
diiudicat vniuersa. Honorat quippe veritatē: qui se ⁊ su
a oīa in eo statu quo veritas habet et agnoscit vera
citer. et humiliter confitetur. Audi deniq; manifesti
us iudiciū a te exigi post iusticiā. Cū feceritis inquit
oīa que pcepta sūt vobis: dicite serui inutiles sumus.
Hec plane qd in homine est digna sedis ppara
cio. dnī maiestatis ⁊ vt et iusticie mandata studeat
obseruare: et semp sese indignū et inutilē arbitret.

De duplici aduētu ⁊ de pennis argētatis. Sermo iiij^us

Dignū est frēs vt tota deuocione dnī celebre
tis aduentū: delectati tanta consolacione.
stupefacti tanta dignacione. inflāmati
tanta dileccioē. Nec vero solū cogitetis eū quo
venit querere et saluū facere qd pierat: sed et illum
nichilominus quo veniet et assumet nos ad seip
sū. Vtinā circa hos duos aduentus iugi meditaci
one versemini ⁊ ruminantes in cordibus vrīs. qn
tū in priore pstiterit: qntū pmiserit in scdo. Vtinā
certe dormiatis inter medios cleros. Hec enī sunt
duo brachia sponsi: inter que sponsa dormiens a
iebat. Leua eius sub capite meo: et dextera eius
amplexabitur me. Nā in sinistra siquidē eius si
cut alibi legimus diuicie et glā: in dextera longi
turnitas vite. In sinistra inquit eius diuicie et glo
ria. Filij adam genus auarū et ambiciosum au

dite. Quid vobis cū terrenis diuicijs et gloria te
porali? que nec vere nec vrē sūt? Argentū et aur
nōne terra est alba et rubea? quā solus hominū
error facit. aut magis reputat p̄ciosam? Denique
si vrā sunt hec: tollite ea vobiscū. Sed homo cum i
terierit nō sumet omnia: neque descendit cū eo glā
eius. Vere ergo diuicie non opes sūt. sed virtutes: quas
secū cōsciā portat. ut in ppetuū diues fiat ¶ De
gloria q̄ dicit apl's. Gloria nrā hec est testimoni
um consciē nrē. Hec est utique vera gloria que est a
spū veritatis. Ipse enī spūs testimoniū phibet spi
ritui nrō: q filij dei sumus. Gloria vero quā abi
uicem accipiūt. qui gloriā que est a solo deo nō re
quirūt vana est: quoniā vani filij hoīm. Insipiēs
tu qui merces congregas in saccū ptusū? qui the
saurū tuū alieno in ore cōstituis: ignorās q ar
cha ista non clauditur nec seras habet. Quāto meli
us sapiūt qui thesaurū suū ipi sibi seruāt. alijs nō
cōmittūt? Verū. nūquid semp seruabūt? Nūquid
semp abscondent? Veniet enim manifestata erūt ab
scondita cordis: que vero ostentata fuerit non cō
parebūt. Hinc est q veniente dnō fatuarū virgi
nū lampades extinguūtur: et qui receperūt mer
cedem suā a dnō nesciūtur. Vere dico vobis sicut
utile est abscondere magis q ostentare. siquid ha
bent: sicut mendici cum elemosinā petūt. nō pre
ciosas vestes ostendūt. sed seminuda membra et vlce
ra si habuerint: ut citius ad misericordiam vide

tis animus indicetur. Quam regulam publicanus il
le seruauit multo melius phariseo: et ideo descendit
iustificatus ab illo. id est pre illo ¶ Tempus est
fratres: ut iudicium incipiat a domo dei. Quis vero
finis eorum qui non obediunt euangelio? Quod iudi
cium hijs qui in hoc iudicio non resurgunt? Quicumque
enim iudicari dissimulant eo iudicio quod nunc est in quo
princeps huius mundi eicitur foras: iudicem expe
ctent vel magis timeant. quo cum ipso principe suo
foras eicientur et ipsi. Nos autem si perfecte iudicamur
nunc. securi saluatorem expectemus dominum nostrum ihesum
christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre. con
figuratum corpori claritatis sue. Tunc fulgebunt iu
sti: ita vt uideri possint doctis pariter et indoctis. Fulge
bunt enim sicut sol in regno patris eorum. Erit autem clari
tas solis septempliciter: id est sicut lux septem dierum.
Adueniens enim saluator reformabit corpus humi
litatis nostre configuratum corpori claritatis sue: si tamen
prius fuerit cor reformatum et configuratum humilitati
cordis ipsius ¶ Propter quod et dicebat. Discite
a me: quia mitis sum et humilis corde. Considera sane
in hijs verbis quoniam humilitas duplex est: altera cogni
tionis. altera affectionis. que hic dicitur cordis. Pri
ore agnoscimus quoniam nichil sumus: hanc discimus
a nobisipsis. et ab infirmitate propria. Posteriore
calcamus gloriam mundi: et hanc ab illo discimus
qui exinaniuit semetipsum formam serui accipiens:
qui etiam quesitus in regem fugit: quesitus ad tam

ta probra et ignominiosū signū crucis. sponte ob
tulit semetipsū ¶ Sint ergo si dormire volum⁹
int medios cleros. id est duos aduentus penne
nē deargentate: vt illā scilicet v̄tutū formā tenea
mus quam et v̄bo et exemplo cōmendauit xp̄us
presens in carne ¶ In argento siquidē nō incon
grue intelligitur humanitas eius: sicut ī auro diui
nitas. Omnis itaq; virtus nr̄a tam longe ē a vir
tute vera q̄ longe ē ab ea forma: et oīs penna nr̄a
ad nichilū valet si nō fuerit deargentata ¶ Mag
na quedā penna ē paupertas: qua tam cito vola
tur in regno celoꝝ. Nam in alijs virtutibus q̄
sequūtur ꝑmissio futuro tp̄e indicatur: paup
tati nō tam ꝑmittitur q̄ datur. Vnū et in p̄nti te
pore enūciatū ē. quī ipsoꝝ ē regnū celoꝝ: cū in ce
teris dicatur. hereditabūt/ consolabūtur. et filia
¶ Videmus autē paupes aliquos qui si verā
haberent paupertatem. non adeo pusillanimes ī
uenirentur et tristes: vtpote reges et reges celi.
Sed hij sunt qui pauperes eē volūt. eo tamē pac
to vt nichil eis desit: et sic diligūt paupertatē vt
nullā inopiam paciantur ¶ Sūt et alij mites:
s; q̄diu nichil dicatur vl' agitur nisi pro eoꝝ ar
bitrio. Patebit autē q̄ longe sint a vera mansue
tudine: si leuis oriatur occasio. Hec autē man
suetudo quomodo hereditabit: que ante h̄editā
tem deflectitur vl' deficit ¶ Alios q; lugentes
video: sed si de corde ꝑcederent ille lacrime. nō ita

facile illico soluerent^r in risū. Nūc autē cū habū
dancius ociosa et scurrilia verba pfluant q^o p
us lacrime: et lacrimas huiusmodi de hijs eē non
arbitror. quib; consolacio diuina puniatur: quā
dem post illas tam facile cōsolacio vilis adiunctur
¶ Alij tam vehementer contra alior delicta ze
lantur. vt uideri possent esurire et sitire iusticiā. si eēt
apud eos de suis q^o peccatis et idem iudiciū: sed nūc
pondus et pondus vtrumq; abhominacō est ap^d
deū. Nam contra alios tam impudent q^o inmana
niter estuant: seipōs tam insipienter q^o inuanit
palpant ¶ Sunt alij misericordes de hijs que ad ip
sos nō ptinent: qui scandalizantur si nō datur
omnibus habūdanter: sic tū vt ipi ne in modico
quidem grauentur. Cum si misericordes eēnt de su
o facere deberēt misericordiā. si nō possint de terre
na sba de voluntate bona darent hijs qui contra
eos forte peccare uiderentur: indulgenciam: darēt
dulce signū. vbū bonū qd' est sup datū optimū.
vt cor tinentes ad penitenciam prouocarent. Dei
q; et hijs et omnibus quos in peccato eē cognosce
rent: cōpassionē impenderent et oracionē. Alioqu
misericordia eor nulla est: et misericordiā consequē
tur nullā ¶ Aliē sūt qui peccata sua sic confitent^r
vt videri possent ex desiderio mūdandi cordis id a
gere: cū oīa cū in confessione lauantur: nisi q^o ea q
ipsi sponte dicunt alijs. ab alijs paciencter audi
re non possūt. Qui si vere mundari desiderarent

vt uideut̃ non irritarent̃: sed haberent in eis graciã.
qui suas illis maculas demonstrarẽt. Sunt et a
lij qui si uiderint quẽpiã vl' leuiter scandalizatũ. vel
de solhan suũ quomõ in pacem cũ reducere possint:
et uiderentur pracia: nisi q coꝛ cõmocio si forte qd
contra eos factũ dictũ ue uidebitur. tardius vinu
sis difficilius q poterit sedari. Qui minirũ si vere
pacem diligerent: haut dubiũ qui eam quererẽt si
bi ipsis Dear geutemus igitur penuas nrãs
in xp̃i conuersacione: sicut et martires sã lauerũt
stolas suas in eius passiõe. Iuniteinur ergo quo ad
possumus eũ qui sic dilexit paupertatẽ. vt qũuis in
manibus eius essent fines terre. tamen nõ habue
rit ubi reclinaret caput: ita vt discipulos adheren
tes ei legamus fame cõpulsos spicas manibus con
fricasse cum p sata trãsirent: qui q tamqũ ouis ad
occasionẽ ductus fecit sicut agnus corã tondente se
obmutuit et non aperuit os suũ: quẽ et sup laza
rum et sup ciuitatem fleuisse. et in oracionibus p
noctasse legimus. risisse v'o aut iocasse nusqũ: q
sic esuriuit iusticiã ut cũ ppria nõ haberet. tantã
pro peccatis nr̃is a semetipso exegerit satisfactiõe.
vnde in cruce aliud nichil q iusticiã sitiebat: qui
pro iniurias mori non dubitauit: et orauit pro
crucifixoribz suis: qui peccatũ nõ fecit. et imposita
sibi ab aliis pacienter audiuit: qui pro recõsiliã
dis sibi peccatoribus tanta sustinuit.

Sermo qũtus de aduentu dñi de cripha inouacõe · x

Diximus nuper hijs qui deargentauerunt pennas suas dormiendum inter medios cleros. duos significantes aduentus: sed ubi sit dormiendum non diximus. Tercius enim quidam aduentus est medius inter illos. in quo delectabiliter dormiunt qui eum nouerunt. Illi enim duo manifesti sunt: sed non iste. In priore quidem in terris uisus. et cum hominibus conuersatus est: quando sicut ipse testatur et uiderunt et oderunt. In posteriori uero uidebit omnis caro salutare dei nostri: et uidebunt in quem transfixerunt. Medius occultus est: in quo soli eum in seipsis uident electi. et salue fiunt anime eorum. In primo ergo uenit in carne et infirmitate: in hoc medio in spiritu et uirtute: in ultimo in gloria et maiestate. Per uirtutem enim peruenitur ad gloriam: quia dominus uirtutum ipse est rex glorie. Et item alibi ait idem propheta: ut uiderem uirtutem tuam et gloriam tuam. Aduentus siquidem iste medius uia quedam est: per quam a primo uenitur ad ultimum. In primo christus fuit redempcio nostra: in ultimo apparebit uita nostra: in isto ut dormiamus inter medios cleros requies est et consolacio nostra. Sed et ne cui forte inuenticia uideantur que de hoc aduentu medio diximus: ipsum audite. Siquis diligit me. sermones meos seruabit: et pater meus diligit eum: et ad eum ueniemus. Sed quid est qui diligit me sermones meos seruabit? Legimus enim alibi qui timet deum faciet bona: sed plus aliquid dictum sencio de diligente. quia sermones

meos seruabit. Ubi ergo seruandi sunt? Haut du
biū q̄ in corde: sicut ait ꝓpheta. In corde meo meo
abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi. Sed quo
modo in corde seruandi? An sufficiat sola eos ser
uari memoria? At v̄o sic seruanti dicit apl's: q̄m sci
encia inflat. Denique et memoriā facile delet obliuio.
Serua sic sermonē dei: quomō melius seruare pote
ris cibū corporis tui. Nam ille panis uiuus est: et ci
bus mentis est. Panis terrenus dū archa ē potest
a fure tolli: p̄t a mure corrodi: p̄t vetustate corrū
pi. Ubi veō comederis illū: quid hor̄ times? Hoc
modo custodi verbū dei: bti eñ qui custodiūt illud
Ergo traiciatur in viscerā quedam aīe tue: transe
at in affectiones tuas. et in mores tuos: comede bo
nū. et delectabitur in crassitudine aīa tua. Ne obli
uiscaris comedere panē tuū. ne arescat cor tuum:
sed adipe et pinguedine repleatur aīa tua ¶ Si
sic verbum dei seruaueris: haut dubiū quin ab
eo serueris. Veniet eñ ad te filius cum p̄re: veniet
ꝓpheta magnus. qui renouabit ihr'lm: et ille noua
faciet omnia. Hoc eñ facit hic aduētus: ut sicut
portauimus ~~nos modo~~ ymaginē terreni sic et
portemus ymaginem celestis. Sicut fuit vetus adā
effusus p totū hominē et totū occupauit: ita mō
totū obtineat xp̄s qui totū creauit totū redemit.
totū et glorificabit: quiq̄ totū hominē saluū fecit
in sabbato ¶ Erat in nobis aliqū vetus homo. p̄
uaricator ille: erat in nobis. tam in manu. q' in ore.

et in corde. In manu dupliciter p facinus et flagiciū:
in ore similiter p arroganciā et detractionem: in cor
de qꝫ p desideria carnis. et desideria glorie temporalis
Nunc autem siqua nova creatura in xpō vetera tñ
sierunt: et contra facinus in manu īnocencia: con
tra flagiciū cōtinēcia est: in ore contra arrogāciā
vbū confessiōis: contra detractoēm vbū edificacoīs:
vt recedāt vetēa de ore vrō. In corde vō contra carnis
desideria caritas. hūilitas contra gloriā temporalē.
Et vide si non in hijs tribus xpm̄ dei vbū recipiant
singuli electoꝝ: quibꝫ dictū est. Pone me signaculū
sup brachiū tuū: signaculū sup cor tuū. Et alibi.
Pe est verbum in ore tuo et in corde tuo. Ite Simo
vi⁹ de adventu dnī ꝛ carnis resurrectione . xxi . .

Volo vos frēs nō ignorare tempus visita
cionis vrē: sed nec illud quidem qd' hoc tē
pore visitetur in vobis. Animabus enī 3.
hoc tempus est nō corporibus assignatum: qd'
videlicet longe dignior aīa sit corpore. priorē sibi
sollicitudinem naturali vendicet dignitate Sed
et prior reparanda est: quā constat corruisse pri
orem. Aīa siquidem corrupta in culpā: fecit vt cor
pus quoqꝫ corrūperetur in penam. Denīqꝫ si xpi
mēbra volumus inveniri. sequendū nobis est sin̄
dubio caput nrm̄: vt videlicet prima nobis re
parandarū aīaꝝ sit sollicitudo. pro quibus ipē
iam venit. et quarū prius mederi studuit corrup
cioni. Corporis vero curam ei magis tempori

reseruemus. et differamus in illū diem. quo refor
mandi gracia corpis ē uenturus: sicut meminit
apls̄ dicens. Saluatorē expectamus dūm nrm̄ ihe
sum xpm̄: qui reformabit corpus humilitatis nrē.
configuratū corpori claritatis sue. In priore siquidē
aduentu tamquam preco uł magis uelut preco ipsius
iohes baptista clamat. Ecce inquiens agnus dei:
ecce qui tollit peccata mūdi. Non dicit morbos
corpis. nō molestias carnis; sꝫ peccatū qd̓ est mor
bus aīe et corrupcō mentis ¶ Ecce qui tollit pec
cata mūdi. Unde? Utique a manu ab oculo. a collo:
demū eciā a carne ipā. cui clauus infixū est. Tollit
peccatū e manibꝫ. cōmissa peccata delens: tollit ab
oculo. purgans cordis intencionē: tollit a collo. ui
olentā remouens dn̄acionē: sicut scp̄tū est. Sceptrū
exactoris eius superasti: sicut in die madian. Itaque
cōputrescet iugū a facie olei. Et apls̄ loquitur di
cens. Ut non regnet peccatū in urō mortali corpo
re. Siquidē alio in loco ait idem apls̄. Scio inquit
qd̓ nō est in me bonū: hoc est in carne mea. Et ali
bi. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore
mortis huius? Sciebat enim uti non prius libe
randū se eē a pessima illa radice que carni infix
a est a lege peccati que est in mēbris meis. donec ab
ipso corpore solueretur. Unde et cupiebat dissolui
et eē cum xpō: sciens qd̓ peccatū separans inter
nos et deū penitus auferri nō poterit. donec libe
remur a corpore ¶ Audistis de quodā quē dn̄s

curauit a demonio: quoniā collidens et multū decer
pens eū demon exiuit ab illo. Ita dico vobis gen⁹
illud peccati qđ sociens conturbat nos concupiscē
cias loquor et desideria mala. reprimi quidē debet ꝛ
pt̄ p graciam dei vt non regnet in nobis: nec deni⁹
membra nrā arma iniquitatis peccato. et sic nulla dāp
nacō est hys qui sūt in xpō ihū. sed non caretur ī ī
morte. qū sic discerpimur ut aīa separetur a cor
pore ¶ Habes ad quid venerit xp̄s: et cui inten
dere debeat xpīanus. Ptēa noli o corpus precipere
tempora: potes enī aīe impedire salutē: tuā ipsius
operari nō potes. Oīa tempus habent. Patere vt
nūc aīa pro se laboret: magis autē eā collabora
ei: qm̄ et si compateris et conregnabis. Quantū eius
impedis reparacōem tantū impedis tuā: qꝛ nō minus
autē reparari non poteris. donec suam in ea deus
ymaginem videat reformatā ¶ Nobilem hospi
tem habes o caro. nobilē valde: et tota salus tua
pendet de eius salute da honorē hospiti tanto. Tu
quidem habitas in regiōe tua: aīa tua pegrina et
exul apud te est hospitata. Queso te quis rusticus
si forte nobilis et prepotens quispiā apud eū volu
erit hospitari. non libent' in angulo domus sue. a
sub gradibz suis vl' in ipsis cineribz suis accubab':
cedens hospiti suo locū sicut dignū est potiorem:
Et tu ergo fac similiter: iniurias vl' molestias tuas
ne reputaueris: tm̄ vt hospes tuus honorifice pos
sit apud te demorari. Honor tibi est: ut p eo inten

te exhibeas inhonorũ. At ne forte despicias aut par
uipendas hospitē tuũ pro eo q peregrinus tibi videt
et aduena: diligenter attende quid hospitis hui9
tibi p̃ncia largiatur. Ipse enĩ est qui tribuit oculi
visũ: et auditũ auribꝫ prestat. ipē qui lingue vocem.
palato gustũ motũ membris omnibus ministrat.
Si quid uite, si quid sensus. siq̃d in te decoris est: hu
ius hospicis bñficiũ recognosce. Deniqꝫ discessus
eius probat: quid p̃sencia conferebat. Ptinus eni
eiũ discedente ligua silebit. oculi nil videbũt. obsur
descent aures. corpus omne rigebit. facies expal
lescet: in breui q̃ totũ cadauer putrescet. et putri
dũ fiet: et decor omnis in saniem cõuertetur. Vt q̃
ergo pro tp̃ali qualibet delectacoē contristas et le
dis hospitem istũ: cũ nec sentire quidē ullo modo
poteras nisi p ipsum: Adhuc si tñ tibi confert ex
ul et inimicariũ causa a facie dñi sui eiectus: et q̃
tũ tibi prestabit reconciliatus: Noli o corpus no
li impedire reconsiliacionem illam: qũ grandis
ex inde tibi gloria prepatur. Paciente ymo et li
benter temetipsũ expone ad omnia: nichil dissi
mules qd' huic videatur posse prodesse reconsilia
cõin. Dic hospiti tuo q: recordabitur dñs tu. et
restituet te in gradũ pristinũ: et tu memento mei.
Oĩo enĩ memor erit tui in bonũ si bene serueris illi
et cũ peruenerit ad dñm suũ suggeret ei de te. et loq̃
tur bonũ pro bono hospite dicens. ~~dicens~~. Cum
placioñe culpe sue exularet seruus tuus. pauper

quidam apud quē hospitatus sum meam fecit mi-
sericordiā: et nūc retribuat pro me dn̄s meus. P̄
mo siquidē oīa sua. de hinc etiā semetipm̄ exposu
it utilitatibȝ meis: non parcens sibi propt̄ me. ī
ieiuniis multis. in laboribus frequenter. in vigi
liis supra modū: in fame et siti. et in frigore et nu
ditate. Quid igitur? Pr̄o non mencietur scriptu-
ra que dicit. Voluntatem timencium se faciet: et dep-
recacionē eorum exaudiet. ¶ O si forte gustare posses
dulcedinē hanc: si forte gloriā istam valeas esti
mare. Mira etiā dicturus sum. sed tn̄ vera et oīo
indubitata fidelibȝ. Ipē dn̄s sabaoth. dn̄s virtutū
et rex glē. ipse descendet ad reformanda corpa nr̄a:
et configuranda corpi claritatis sue. Quanta erit
illa glā. q̄ ineffabilis exultacō: qn̄ creator univer
sitatis. q pro aīabus iustificandis humilis ante ve
nerat et occultus. pro te glorificanda o misera ca
ro sublimis veniet et manifestus: nō iam in īfirmi
tate sȝ in gloria et maiestate sua? Quis cogitabit
diem adventus illius: qn̄ descendet cū plenitudi
ne luminis. angelis p̄currentibus. et tube cōcentu
excitantibȝ de pulvere corpus inops: et rapientibȝ
illud obviā xp̄o in aera? ¶ Quousque ergo caro
misera. insipiens. ceca. et prorsus insana transi
torias et caducas queris consolaciones ymo de
solaciones: si forte contingat repelli: et indigna
iudicari hac gloria. magis autē nichilominus
ineffabili meterū excruciari penis. ¶ Nō sic

obsecro fr̄es mei nō sic: quin pocius delectetur in hui⁹
modi meditacōibȝ aīa nr̄a: q̄ eciā caro nr̄a reqes
cat in spe. saluatorē expectās dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m:
qui reformabit illam configuratam corpi claritatis
sue. Sic eñ ait ꝓpħa. Sitiuit in te aīa mea: q̄ multi
plicater tibi caro mea. Desiderabat siquidē aīa ꝓphe
talis aduentū priorē quo se nouerat redimendam.
sed multo amplius caro desiderabat aduentū poste
riorē et glorificacionē suam. Tūc eñ implebuntur
desideria nr̄a; et plena erit maiestate dn̄i omnis terra.
Ad quā gloriā. ad quā btītudinē. ad quā deniq; pa
cem que exuperat omnem sensū. ip̄e sua misericor
dia nos ꝑducat: nec confundat nos ab expectacōe
nr̄a saluator quē expectamus ihesus xp̄us dn̄s nr̄:
qui est benedictus in secula Amen. Sermo vij⁹ de ꝗ̄plici in

3. Si deuote celebra(mus) — [red:] litate aduēt⁹ dn̄i. sed; tres indige
nius aduentū dn̄i id facimus qd' oportet.
Siquidē non mō ad nos sed ꝓpter nos venit:
qui bonorū nr̄oꝝ non eget. Verū nr̄e quidē indigen
cie quātitatē. manifestius ipsa dignacōis eius indi
cat magnitudo. Nec modo periculum egritudinis
ex ipso precio medicaminis innotescat: sed et valitu
dinū numerus. ex multitudine remediorꝝ. Vt qd
eñ diuisiones graciarū sunt. si nō videtur necessaria
ulla diuisitas: Et quidē difficile est vniuersas vno
sermone ꝓsequi indigencias quas experimur: sed
occurrūt michi interim tres cōmunes oībus et
quodāmodo principales. Nemo eñ reperitur in nob

qui nō interim ⁊ consilij et auxilij et p̄sidij indigēs
uideatur. Nimirū gn̄alis ē humano generi mi
seria triplex: et quotquot degimus in regione umb
moris. ī infirmitate corporis. in loco temptacōis:
si diligenter aduertimus. triplici hoc incōmodo mi
serabiliter laboramus. Nam et faciles sumus ad
seducendū: et debiles ad operandū: et fragiles ad
resistendū. Si discernere volumus inter bonum ⁊
malū decipimur: si temptamus facere bonū deficim⁹:
si conamur resistere malo/ deicimur et superam̄
¶ Necessarius proinde saluatoris aduentus: ne
cessaria sic p̄occupatis hominibꝫ p̄ncia xp̄i. Atqꝫ
utinā sic ueniat. ut copiosissima sua dignacōe et
in nobis p fidem inhabitās illuminet cecitatem
nr̄am: et nobiscū manens adiuuet infirmitatē
nr̄am: et pro nobis stans fragilitatē nr̄am p̄te
gat et ꝓpugnet. Si enī ille in nob: quis iam de
cipiat nos: Si ille nobiscū: quid de cetō nō possum⁹
in eo qui confortat nos: Si ille pro nobis: quis
contra nos: Fidelis consiliarius est: qui neqꝫ fal
li oīo. neqꝫ fallere queat. Fortis auxiliarius: qui n̄
lacessat. Patronus efficax: qui et ipsū sathanā
sub pedibus nr̄is velociter conterat: et oīa machi
nacōēs confringat. Nimirū ipse est dei sapiā.
cui semp in promptu sit instruere ignorantes:
ipē dei virtus cui facile sit et deficiētes reficere et
eripere periclitantes. Ad hunc ergo tm̄ eruditorem
fr̄es mei in omni deliberacōe curramus: hunc

tam strenuu͂ adiutore͂ in omni opacoe͂ īuocemus.
huic tam fido ꝯpugnatori in omni colluctacoe͂ cō
mictamus animas nr̄as: qui ad hoc ipm̄ venit in
mundu͂. vt habitans in hominibus cu͂ hoibus. ꝓ
hoibus. et tenebras nostras illuminaret: et labo͂res
leuaret. ꝛ pericula propulsaret Sermo pronunciacionis
.b. Sonuit vox leticie in dominice natiuitatis
terra nr̄a: vox exultacoīs ꝛ salutis in tabu
culis peccatorꝝ. Auditu͂ est ūbum bonu͂. ver
bu͂ consolatoriu͂: sermo iocu͂ditate plenus: dignu͂
omni acceptacoe͂. Jubilate montes laude͂: et oīa ligna
siluaru͂ plaudite manibus ante facie͂ dn̄i. q2 venit.
Audite celi et auribus percipe terra: obstupesce et
lauda vniu͂sitas creature. sed tu magis o homo.
Jhesus xp̄c filius dei nascitur in bethlehem iude.
Quis tam lapidei cordis: cuius aīa non liq̄facta sit
in hoc ūbo? Quid āunciari dulcius poterat: qd
delectabilius co͂mendari? Quid tale vnq̄ auditu͂
e͂. aut quid sile͂ vnq̄ mu͂dus accepit? Jhesus xp̄c fi
lius dei nascitur in bethlehe͂ iude. O breue verbu͂
de ūbo abbreuiato: sed celesti suauitate refertu͂. La
borabat affectio melliflue dulcedinis copia͂ lacius
effundere gestiens: nec īueniens verba. Tanta siq̄
dem gracia est sermonis huius: vt co͂tinuo incipi
at minus sapere. si vl' vnu͂ iota mutauero. Jhesus
xp̄c filius dei nascitur in bethlehem iude. O cun
tas illibata sctītate. honorabilis mu͂do. amabilis
hominibz collati magnitudine beneficij: īuesti

gabilis eciã angelis sacra ꝓfunditate misterij: et i
hijs omnibus admirabilis singulari excellẽcia
natiuitatis: vtpote que nec primã visa est silem.
nec habẽ sequentẽ. O ꝑtus solus sine dolore. solus
nescius pudoris: corrupcionis ignarus: non rese
rans sed consecrans virginalis vteri templũ. O
natiuitas sup̃ naturã: sed pro natura miraculi
excellencia superans sed reparãs virtute misterij
Fratres: generacionẽ istã q̃s enarrabit? Angelus
nũciat. virtus obũbrat. superuenit sp̃s: virgo credit.
fide concipit virgo. ꝑarit virgo. manet virgo: q̃s
nõ miretur? Nascitur altissimi filius. deus de deo
genitus ante secula: nascitur denique verbũ infans:
quis vel satis miretur? Nec sane ociosa natiuitas:
aut infructuosa dignacõ maiestatis. Ihc xp̃c filius dei
nascitur in bethleem iude. Vos qui in puluere estis
expergiscimini et laudate: ecce dñs venit cũ salute. Ve
nit cũ salute: venit cũ vnguentis: venit cũ gloria. Ne
que enim sine salute ihesus. neque xp̃us sine vnxione:
nec sine gloria venit filius dei. Siquidẽ ipse salus:
ipe vnctio: ipe gloria sicut scriptũ est. Gloria pris
filius sapiens. Felix aĩa que gustato salutis fruc
tu trahitur et currit in odore vnguẽtorum: vt videat gl'am ei'
gloriã quasi vnigeniti a patre. Respirate perditi: venit
ihesus querere et saluũ facere qd' perierat. Morbidi
conualescite: venit xp̃us qui contritos corde sanat
vnctione misericordie sue. Exultate quicumque estis
grandia concupiscentes: descendit ad nos filius

dei. ut regni sui faciat coheredes. Ita obsecro sana me
domine et sanabor: saluum me fac et saluus ero: glori
me fica me et ero gloriosus. Sic nempe benedicet anima mea
dominum. et omnia que intra me sunt nomini sancto eius: cum pro
piciatus fueris omnibus iniquitatibus meis: sana
ueris omnes infirmitates meas: repleueris in
bonis in bonis desiderium meum. Hec tria dulcissime
sapiunt sapit michi: quod audio nasci ihesum xpistum filium dei. Et
et vocatimus cum nomen eius ihesum. nisi quia ipse sal
uum faciet populum suum a peccatis eorum. Aut xpistus quare
nominari uoluit: nisi quia ipse computrescere faciet iugum
a facie olei. Quare filius dei factus est homo: nisi
ut homines faceret filios dei. Voluntati autem eius quis
resistet. Ihesus qui iustificat: quis est qui condempnet:
Xpistus qui sanat: quis est qui uulneret. Filius dei ex
altat: quis est qui humiliet. Nascitur ergo ihesus.
Gaudeat quisquis ille est: quem perpetue dampnacionis reum ad
iudicabat consciencia peccatorum. Excedit quippe pie
tas ihesu omnem criminum quantitatem et numerosita
tem. Nascitur xpistus: letetur quicumque uiciis inpugna
batur antiquis: siquidem ante faciem unctionis xpisti
nullus omnino stare poterit morbus anime quamlibet inuete
ratus. Nascitur filius dei: exultet qui magna so
let desiderare: quia magnus munerator aduenit.
Fratres hic est heres: deuote suscipiamus eum:
sic enim et hereditas nostra erit. Qui enim proprium fi
lium dedit: quomodo non omnia simul nobis cum illo dona
uit. Nemo discedat. nemo hesitet: habemus test

timonium credibile nimis: verbum caro factum est. et habi
tauit in nobis. Fratres habere voluit unigenitus dei:
ut esset in multis fratribus primogenitus ipse. Utque
nichil hesitet pusillanimitas fragilitatis huma
ne. prius ipse factus est hominum frater: et factus est homi
nis filius: factus est homo. Et si hoc iudicat incredibi
le. fidem astruunt oculi: ihesus christus filius dei nascitur in
bethleem iude. Et vide dignacionem. Non in ihe
rusalem ciuitate regia: sed in bethleem que minima
est in milibus iuda. O bethleem parua. sed iam mag
nificata a domino: magnificauit te qui factus est
in te paruus ex magno. Letare bethleem: et per omnes
vicos tuos festiuum hodie alleluia cantetur. Que enim
ciuitas si audiat non inuideat preciosissimum illud
stabulum. et illius presepii gloriam: In vniuersa
siquidem terra iam celebre est nomen tuum: et beatam
te dicent omnes generaciones. Ubique gloriosa dicuntur
de te ciuitas dei: ubique psallitur. quia homo natus
est in ea et ipse fundauit eam altissimus. Ubique
inquam predicatur ubique clamatur: quia ihesus christus filius
dei nascitur in bethleem iude. ¶ Nec ociosum quod
additur iude: siquidem ammonet nos eius que ad
patres facta est repromissio. Non auferetur inquit
sceptrum de iuda et dux de femore eius: donec veni
at qui mittendus est: et ipse est expectacio gencium.
Salus quippe ex iudeis: sed salus usque ad fines
terre. Iuda autem te laudabunt fratres tui: manus tue
in ceruicibus inimicorum tuorum: et cetera que de iuda

illo legimus. sed in xpō videmus impleta. Ipse enī le
o de tribu iuda: de quo et additur. Catulꝰ leōis iuda
ad p̄dam inq̄t fili mi ascendisti. Magnus p̄dator
xp̄c: qui priusq̄ sciat vocare patrem aut matrem
samarie spolia diripit. Magnus p̄dator. qui ascen
dens in altū captiuā duxit captiuitatē: nec tamē
abstulit quicq̄: sed magis ipē dedit dona hominibꝫ.
Has itaqꝫ et ceteras siles p̄phecias impletas ī xpō.
de eo siquidē ꝯ p̄dictas: ad mentē reuocat qd̓ dicit
bethleem iude. Nec oīo querē est: utrū a bethleem
possit aliqͦ bonū esse ¶ Saue qd̓ ad nos spectat:
discamus etiā ex hoc quēadmodū suscipi velit. q ī
bethleem voluit nasci. Erat enī qui forte ei solium
a querenda arbitraretur eē palacia: vt cū glīa rex
glorie susciperetur. Sed non propter hoc a rega
libꝫ illis sedibus venit. In sinistra eius diuicie et
gloria: in dextera longitudinitas vite. Horū oīm e
terna in celis affluencia suppetebat: sed paupertas
nō inueniebatur in eis. Porro in terris habunda
bat et suphabūdabat hec spēs: et nesciebat homo
preciū eius. Hanc itaqꝫ dei filius concupiscens.
descendit vt eā eligat sibi: nobis qͦ sua estimacōe
faciat p̄ciosam. Adorna thalamū tuū syon. sed hu
militate et paupertate. In hys enī pānis complacet
sibi: et maria testimoniū phibente. hys sericis de
lectatur īuolui. Abhominacōes egipciorū īmola
deo tuo ¶ Considera denique qꝫ in bethleem iude
nascitur: et sollicitus esto quomō bethleem iude

iucniaris: et iam ne in te quidē suscipi dedignatur.
Bethleem quippe domū panis: iuda sonat confessio
nem. Tu ergo si diuini verbi pabulo repleas aīā
tuā: fideliterq; et si non dignus. certe quanta potes
deuocione suscipias panem illū qui de celo descendit
et dat vitā mūdo. dominicū videlicet ihū corpus.
vt veterē vtrē corpis tui. noua illa resurrectionis
caro reficiat et sustineat. quatinus nouū qd' est in
tus vinū hoc solidatus glutino valeat continere.
Si deniq; ex fide viuas. et nequaq̄ gemere oporteat.
q̄a oblitus sis comedere panē tuum. bethleem factus
es: dignus plane susceptiōe dominica. si tamen con
fessio non defuerit. Sit pinde iudea sanctificaciō tua.
confessionē et decorem induere: quā maxime stolā
ministris suis xpc̄ acceptat. Deniq; breuiter tibi v
triuq; cōmendat aplius. corde namque creditur ad
iusticiā: ore autē confessio fit ad salutē. Justicia siq
dem in corde: panis autē in domo. Est enī iusticia pa
nis. et bti qui esuriūt iusticiā: qm̄ ipsi saturabunt.
Sit ergo in corde iusticia. et iusticia que ex fide est:
hec enim habet gloriā apud eū. Sit etiam in ore
confessio ad salutem. et securus iam suscipe eum
qui in bethleem iude nascitur: ihm xpm̄ filiū dei
O Juda et ihrlm no Sermo de vigilia natiuitatis do'
lite timere. cras egrediemini: et dn̄s erit
vobiscum. Veros alloquimur iudeos nō lit
tera sed spū: semen abrahā cuius multiplicacō si
cut pmissa legitur. sic videtur impleta. Neq; enim

b

filij carnis: sed filij promissionis deputantur in semine.
Sed nec illi iherusalem dicimus: que occidit prophetas.
Unde enim illam consolemur. super quam dominus fleuit:
que data est in conuersionem. Illi dicimus que de celo
noua descendit. Nolite timere o iuda et iherusalem. No-
lite timere veri confessores: qui non solum ore sed corde pu-
ro et ex omni parte domino confitemini. induti confessione
sicut vestimentum. ymmo quorum omnia interiora domino con-
fitentur. et omnia ossa dicunt domine quis similis tibi: non
sicut hij qui confitentur se nosse deum. factis autem
negant. Vera confessio est: si omnia opera vestra fratres opera
eius sint. et confiteantur ei. Confiteantur autem ge-
mina quadam confessione. ut duplicibus vestiamini:
id est confessione peccatorum vestrorum: et confessione laudis di-
uine. Tunc enim veri iudei estis: si omnis vita vestra confite-
atur vos peccatores et dignos multo maioribus pe-
nis: deum vero summe bonum qui pro hijs leuibus et transi-
torijs eterna condonat supplicia que meruistis
Quisquis enim ardenter non desiderat penitenciam:
uidetur operibus dicere non indigere se penitencia: et
ita suam non confitetur culpam. vel non posse prodesse ei
penitenciam: et sic diuinam non confitetur bonitatem.
Vos autem estote veri iudei: sed et iherusalem vera: ut
nichil iam timeatis. Est enim iherusalem visio pacis: visio
non possessio: cuius fines dominus posuit pacem. non
initium sane nec medium. Si ergo pacem non habetis.
ymmo quia perfectam habere in hoc seculo non potestis:
saltem videte eam. intuemini. considerate. et desiderate

tam. Illuc sint oculi cordis vr̄i: ad pacē sese dirigat
intencio vr̄a: vt oīa quecūqȝ faciatis. huius pacis
que ex exsuperat omnem sensum desiderio faciatis:
ī omnibȝ hoc intendatis. vt reconsiliati pacem ha
beatis ad deum. Hijs dicimus nolite timere: hos
consolamur: non eos qui viā pacis nō cognouerūt.
Nam si illis dicatur cras egrediemini: cōminacio e
rit ista nō consolacō. Soli nimirū dissolui desiderāt
et egredi concupiscūt qui pacē videntur: et sciūt si ter
restres domus eor huius habitacōis dissoluatur.
quā edificacōem habent ex deo: et non illi qui ī misa
mā versi. suis compedibȝ delectantur. Deniqȝ hij ta
les moriendo. non tam egressi dicendi sūt q̄ ingres
si: qui non in lucem nec in habitacē vadūt: sed in car
cerem. sȝ in tenebras. sed in īfernū ¶ Vobis autē
dicatur nolite timere: cras egrediemini: et iā non
erit timor in finibȝ vrīs. Multos quidē habeatis hos
tes. Carnē qua nullus pr̄ eē vicinior hostis: prīs
sctm neguā. qd' vndiqȝ circūfusū est: principes te
nebrarū qui viā vr̄am obsident in aere collocati.
Attū nolite timere: cras egrediemini. id ē in pr
imo: cras enī in prīo est. Vn̄ et iacob sciās ait.
Cras respondebit michi iusticia mea. Tres enī
sūt dies: de quibȝ eciam legimus. Viuificabit nos
post duos dies: in die tercia suscitabit nos. Vn9
sub adam alter in xpō: tercius cū xpō. Vnde et i
bi subditur. Sciemus sequemurqȝ vt cognosca
mus dn̄m: et hic dicatur cras egrediemini. et de

nimus erit vobiscum. Hys enim dicitur qui dimidia
uerunt dies suos: in quibus periit dies in qua nati
sunt. que est dies ade. dies peccati: cui iheremias quoque ma
ledicebat dicens. Maledicta dies in qua natus sum
Omnis enim in illa nascimur. Utinam periat in omnibus
nobis dies illa dies nebule. et caliginis: dies tene
brarum et turbinis. quam nobis fecit adam: quam fecit in
imicus qui dixit. aperientur oculi vestri. Ecce vero illuxit
nobis dies redempcionis noue: reparacionis antique. fe
licitatis eterne. Hec est dies quam fecit dominus: exulte
mus et letemur in ea: quia cras egredimur. Unde.
nisi de conclaui huius seculi: de ergastulo huius cor
poris. de compedibus necessitatis. curiositatis vanita
tis et voluptatis: que eciam inuitis nobis pedes tenent
affectionis. ¶ Quid enim est spiritui nostro cum terrenis:
Cur non spiritalia desiderat: spiritalia querit. spirita
lia sapit. Que sursum sunt querite ubi christus est in dextera
dei: que sursum sunt sapite. non que super terram. Sed cor
pus quod corrumpitur aggrauat animam: et deprimit ter
rena inhabitacio sensum multa cogitantem ¶
Necessitates multe miseri huius corporis detinent
nos. Uiscus quidem praui desiderii et delectacionis terrene
volare non patitur: et cicius trahit mentem si for
te aliquantulum subleuatur. Sed nolite timere: cras egredi
emini de lacu miserie et de luto fecis. Nam ut inde nos
educeret: infixus est ipse quoque in limo profundi. Nolite
ergo timere: cras egredimini de corpore mortis. et
de omni corrupcione peccati. Agite diem istum in christo:

vt ambuletis sic̄ ⁊ ipē ambulauit. Qui enī se di
cit in xp̄o manere: debet sicut ⁊ ille ambulauit. ⁊
ipse ambulare ¶ Nolite timere. q̄a cras egredie
mini. et sic semp̄ cū dn̄o eritis. vl' q̄a figuraliter dic
tū est et dn̄s erit vobiscum sic intelligamus: vt
cū sumus in corpore possumus nos esse cū dn̄o.
id ē adherere eius volūtati: ꝫ non ille nobiscū vt con
sentiat voluntati nr̄e. Vellemus iam liberi esse: ⁊
cōcupiscamus dissolui. egredi desideramus: sed adh̄
differt ille certa ex causa ¶ Cras egrediemini ⁊
dn̄s erit vobiscum: vt q̄dq̄ voluerimus velit. et i
nullo a nr̄a voluntate discordet. Itaq; iuda et ihrl'm
nolite timere. si p̄fectionē quam desideratis nondū
potestis adipisci: sed qđ minus habet imp̄fectio cō
uersacōis. suppleat humilitas confessionis: et imp̄fec
tū vrm̄ viderūt oculi dei. Propt'ea cū mandata sua n
mandauit custodiri nimis: vt videntes imp̄fecti
onē nr̄am deficere. et nō posse implere qđ debet.
fugiamus ad misericordiam et dicamus. q̄a meli
or est misericordia tua sup̄ vitas: et q̄ nō possum9
in vestitu innocentie seu iusticie. appareamus ves
titi confessione. Confessio enī et pulchritudo in
conspectu dn̄i: si tū sit ut diximus nō oris tantū.
sed totius hoīs. vt oīa ossa dicant. dn̄e quis simis tē
tibi: id ꝗ solius pacis intuitu et desiderio reconcili
acoīs ad deum. Talibus enī dicitur. O iuda et ihe
rusalem nolite timere cras egrediemini. et q̄n̄ cito
a corpore exierit aīa. omnes simul affectiones.

oia desideria que p vniusu interim mundu dispsa et
ligata tenentur egredientur de visco hoc: et dns erit
vobiscu. Nimis id quide videri pt: si tame ad vos re
picatis. et no ad ea q expectant nos. Nonne hoc vni
uersus mudus expectat: Creatura cu subiecta e va
nitati: et cadente hoie que constituerat dns dniu to
tius sue. pncipe possessionis sue: tota simul hedi
tas e corrupta. Inde distemperatus aer: terra in o
peribus ade maledicta: et oia subdita vanitati. Nec
sane repabitur heditas: donec reparentur hedes. Vn
et iuxta apli testimoniu. ingemiscit et parturit vsq
adhuc. Nec soli utiqz mudo huic: sed et angelis et hoi
bus spectaculu facti sumus. Me inquit expectant
iusti donec retribuas michi. Et martires cu diem iu
dicii postularent. no tamq vindicte cupidi. sed per
fectione desiderantes btitudinis qua tuc habituri e
acceperut diuinu responsum. Sustinete modicum
tempus: donec impleatur nus frm vror. Acceperut
quide iam singulas stolas: sed non vestient duplicib
donec vestiamur et nos. Vadia tenemus et obsides ip
sa eor corpa: sine quib consumari non pnt: nec ea re
cipient sine nobis. Vnde et de patriarchis et phis ait
aplus. Deo melius aliq providente de nobis: vt no
sine nobis consumarentur. O si cognosceremus et nos
quomo aduentu nrm expectant: quantu desiderant
qua sollicite querut. q libenter bona audiut de no
bis. Quid tamen de hys loquor. qui didicerunt
ex hys que passi sut compassionem: qm et ipsi nos

cum

angeli scī desiderant. Nōne de vermiculis istis et
de puluere isto restaurandi sunt muri celestis ihe-
rusalem. Putatis quantū desiderant ciues celi i-
staurari ciuitatis sue ruinam. Quomō sollicita-
sunt ut veniant lapides viui qui coedificentur eis.
Quomō discurrūt medij int nos et deum fideli-
sime deportantes ad eum gemitus nrōs et ipsius
nobis graciā deuotissime reportantes. Plane nō
dedignabuntur ut simus eoꝝ socij: quoꝝ facti s-
ministri. Nōne enī omnes āministratorij spūs
sūt. in ministeriū missi: ꝓpter eos qui hereditatē
capiūt salutis. Festinemus obsecro dilectissimi festinemus.
tota nos multitudo curie celestis expectat. Exulta-
re fecimus angelos qū cōuersi sumus ad penitē-
ciam: pficiamus et festinemus cōplere de nobis
eoꝝ leticiā. Ve tibi quicūqꝫ es q̇ debueras redire
ad lutū: reuerti ad vomitū. Putas ne placatos
habebis in modico: quos tanto et tam sperato
priuare vis gaudio. Exultauerūt cū nos ad pe-
nitenciā venimus: tamqꝫ sup hijs quos ab ipsa i-
feri porta cernerent reuocari. Quid nūc erit si ab
ipsa padisi ianua reuerti videriꝰ & abire retrorsū.
eos qui iā pedē alterū habent in paradiso. Nam
et si corpa inferius: sed corda sursum. Currite fr̄es
currite: non soli angeli. sed et ipse angeloꝝ creator
vos expectat. Nupcie pate sūt. sed nondū plena
domus: adhuc expectantur. de quibꝫ nupcie īple-
antur. Expectat nos pater et desiderat non solū

ꝓpter nimiam caritatē qua dilexit nos: vnde et v
nigenitus qui in sinu pr̄is est ipse enarrauit. pa
tinquit amat vos: ſʒ ꝓpt̄ semetipsū. sicut loquitur
ꝑ ꝓph̄am. Propter memetipsū ego faciam: nō ꝓpt̄
vos. Quis enī implendū dubitet qd̄ promisit fi
lio dicens: postula a me et dabo tibi gentes here
ditatē tuā. Et alibi. Sede a dextris meis: donec po
nā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Nō coue
rentur omnes īimici eius: dū nos qui sumꝰ mēb
eius aliquatenus impugnabūt. Nō implebit
hec ꝓmissio: donec nouissima īimica destruatur
mors. ¶ Nam de filio q̄s nesciat quantū desiderat
fructū natiuitatis. et totius vite quā gessit in car
ne: denique fructū crucis et mortis sue preciū sangui
nis preciosi. Nōne traditurus est deo et pr̄i regnū
qd̄ acquisiuit. Nōne enī restauraturus ē creaturas
suas: pro quibus illū pater misit in terris. ¶ Ex
pectat et nos spūs scūs. Est enī caritas et benigni
tas in qua ꝑdestinati sumus ab eterno: nec dubiū
quin velit ꝑdestinacōem suā impleri. Ergo quis
pate nuptie. et oīs nos curie celestis frequencia de
siderat. expetit expectat. curramus nō q̄i in incerto:
curramus desiderijs. et profectu virtutū. Profice
proficisci est. Dicamus singuli. Aspice in me. et mi
diligēciū serere mei: scdm iudiciū nomen tuū. Nō sicut ego
merui: sed sicut decreueris. miserere. Dicamus in
sicut fuerit voluntas in celo. sic fiat. Itemque. Fiat
voluntas tua. Scimus enī quoniā scriptum est.

si deus pro nobis, quis contra nos? Aut quis accusabit
adversus electos dei? An non hec michi inquit quod vo
lo facere? Hec sit interim consolacio nostra karissimi. donec
egrediamur ut dominus sit nobiscum: qui misericor
dia sua magna ad beatam illam egressionem. et ad cla
rum illud cras nos perducat. et in hoc quod primo cras
visitare nos et nobiscum esse dignetur. et ut si quis forte in
temptacione qualibet detinetur. ipso miserante qui pre
dicare venit clausis apercionem. cras egrediatur. ut
cum gaudio salutari suscipiamus coronam pueri re
gis nostri; ipso prestante qui cum patre et spiritu sancto vivit et
regnat deus. per omnia secula seculorum. Amen. Item Sermo in vigili
a nativitatis

Hodie scietis quia veniet dominus: et mane videbitis gloriam eius. Quicumque ter
rigine et filii hominum audite. Vos qui in pul
vere estis expergiscimini et laudate: quia venit medicus
ad egrotos. redemptor ad venditos: ad errantes vi
a. ad mortuos vita. Venit quippe qui proiciat in pro
fundum maris omnia peccata nostra: qui sanet omnes infir
mitates nostras: qui nos propriis humeris ad proprie dig
nitatis reportet originem. Magna est ista poten
cia: sed plus est admiranda misericordia: quod sic ve
re voluit qui potuit subvenire. Hodie inquit
scietis quia veniet dominus. Verba hec suo quidem loco
et tempore in scriptura posita sunt: sed non incongrue
ab ecclesia ad vigiliam dominice nativitatis ecclesia in
assumpsit. Ecclesia inquam illa que secum habet consili
um et spiritum sponsi et dei sui: cui dilectus inter ubera

cōmoratur: ipsā cordis sedē principalē possidens
et conseruans. Nimirū ipsā est que volucrem co-
gens. et ī ipsā abyssū secretorū dei oculū contēplacōis
immersit: ut et illi in suo. et sibi in eius corde perhen-
nē faciat mansionē. Cum ergo ipsa in scripturis
diuinis verba vel alterat vel alternat: fortior est illa
positio prima verborum: et fortassis tanto fortior quā-
tum distat inter figurā et veritatē. inter lucē et umbrā.
inter dominam et ancillam ¶ Hodie scietis quia veniet
dominus. Secundum estimacōem meā duo sunt dies: qui in verbis
istis nobis expressius cōmendantur. ¶ Primus quidem
a primi hominis lapsu labitur usque ad finē mundi: di-
es cui sanctus sepius maledixisse noscuntur. Ab illa e-
nim dulcissima die in qua conditus fuerat adam ei-
ectus est: et in has rerū contrusus angustias diem
tenebrosum incurrit. et pene a lumine veritatis ex-
tinctus. In hac die nascimur uniuersi: et si tamen
dies debeat et nō pocius nox nominari: nisi quia lumen
rōnis quandā scintillulā nobis insuperabilis illa
misericordia dereliquit ¶ Secundus uero dies erit in sple-
doribus sanctorum. in perpetuas eternitates: cum in celu
erit illud serenissimū mane. cui est misericordia
repromissa. et absorpta erit nox in victoria: cum
dimotis nubibus et tenebris. splendor veri luminis su-
rsū et deorsū intus et exterius cuncta preter oc-
pabit. Auditā fac michi mane misericordiā tu-
ā ait sanctus: et repleti sumus mane misericordia
tua ¶ Sed ad nostrū diem reuertamur: qui ...

q̄ custodia in nocte pro sua breuitate dicitur: qui
tamq̄ nichilū et inane ab illo familiari sp̄s sā
organo nominatur. cū dicit. Quī omnes dies
mī defecerūt:ꝛ defecerūt sicut fumus dies mei: et
dies mei sicut umbra declinauerūt. Pui et pessi
mi sūt omnes dies uite mee: ait ille scs̄ p̄riarcha.
qui vidit dnm̄ facie ad faciē. Et quidē in hac ipsa
die hominum deus rōnem prestat: tribuit intelligē
ciam. Sed nccē est ut exeuntē de hoc mūdo illumi
net lumē sciē sue: ne si de domo carceris et umbra
mortis extinctus exierit. illuminari non valeat in
eternū. ¶ Ideo quippe unigenitus dei sol iusticie tam
q̄ inuenti et p̄clari lūinis cereus. in huius mūdi car
cerem illuminatus ē et accensus: ut oīs qui illumina
ri voluerit accedat ad illū. illiqȝ iūgatur: ut nichil
mediū sit int̄ illū et ipsū. Peccata enī nr̄a separāt
int̄ nos et deum. sed illis sblatis veō lumē illumi
nandi et q̄ incorporandi cōnectimur in idipsum.
Sic lumē extinctū lumini lucenti ꝛ ardenti. sine a
liquo medio cōiungitur ut illuminetur: quatinus
p exemplū visibilium. effcāis rerū īuisibiliū cogi
tamus. Ad hoc ergo tam magnū et p̄fulgidū sydus
iuxta ꝓphetā illuminemus nob lumē sciē. priusq̄ de
mūdi h9 tēbis exeam9: ne de tenebris trāseam9 ad tenebris.
et tenebras sempiternas ¶ Que est autē ista sciā:
Pfecto scire q̄a uenerit dn̄s? et si q̄n uenerit scire non
possum9: hoc est illud totū qd' postulatur a nob.
Ac inquis ista sciā oīm est. Quis enī nesciat ul' no

nūuiceretꝰ fidelis. q̊a venturus est dn̄s iudicare vi
uos & mortuos: & reddere vnicuiqꝫ iuxta opa sua.
Non oīm est ista fides mei: sed nec multoꝝ. Paucoꝝ
est: qꝛ reuera pauci sūt qui saluantur. Putas qꝛ il
li qui letant̄ cū malefecerint et exultāt in rebus p̄
ssimis: vl̄ sciant vl̄ recogitent quia veniet dn̄s. Si
dixerint ipsi se nō credere: q̊a qui dicit se nosse de
um & mandata eius non custodit mendax est. Con
fitentur ait aplūs se nosse deū. factis autē negant.
quia fides sine opibꝫ mortua ē. Non enī ita se oīn
īpuritate polluerent. si dn̄m venturū scirent vl̄ for
midarent: sꝫ vigilarent vtiqꝫ. et non sinerent tam
grauiter pfodi consciās suas. Scīa autē ista ī pri
mo opatur gradu penitudinē id ē dolorē: vt risum
in luctū. cantū in planctū. gaudiū in merorem con
uertat: et incipiant displicere tibi que vehement
ant placuerāt: et illa specialiter horreas. que spec
aliter appetebas. Sic enī sciptū est. q̊a qui addit sci
enciam addit et dolorē: vt vertas et scī sciē sit dolor
subsequens argumentum ¶ In scdo vero gradu
opatur correctionē. vt iam non exhibeas mēbra
tua arma iniquitatis peccato: sed cohercens gule
ingluies luxuriam. supbiam deprimas: et facias sa
tati seruire corpus. qd' iniquitati ante seruierat.
Penitudo enī sin̄ correctiōe non proderit. sicut sapi
ens ait. Vnus edificās & vnus destruens: quid p̄
dest eis nisi labor. Qui enī baptizatur a morti
o et itm̄ tangit eum nichil pficit lauacio eius: si

iuxta saluatoris sentenciam videndum est. ne ei ali
quid deterius contingat. Sed quia hec diuinus
haberi non putat. tamen circa se multa circumspectione
mens indefessa vigilet et attendat. In tercio gra
du operatur sollicitudinem. ut iam incipiat sollici
tus ambulare cum deo suo: et ex omni parte sauciatur ne
vel in leuissima re tremende illius maiestatis of
fendat aspectus. In penitudine accenditur. in cor
rectione ardet. in sollicitudine lucet: ut interius
et exterius renouetur. Hic iam respirare incipit
a tribulacione malorum et dolore. et timoris magni
tudinem spirituali leticia temperare: ne suorum enormi
tate scelerum habundanciori tristicia absorbeatur.
Hinc enim timet a iudice. sperat a saluatore. cum iam
in animo eius timor et leticia obequitent et obui
ent sibi. plerumque timor leticiam superat. leticia sepius
timorem excludat. et infra sui gaudii concludat ar
chanum. Felix conscientia in qua luctamen huiusmo
di indesinenter conficiatur. donec quod mortale est ab
sorbeatur a vita. donec euacuetur timor qui ex
parte est. et succedat leticia quod perfectum est: quia non timor
sempiternus. sed leticia sempiterna erit ei. Iam vero
sic ardens et lucens. nondum se esse in domo confidat.
ubi sine omni timore ventorum accensum lumen sole
at deportari. sed meminerit se esse sub diuo. et ut
que manu studeat operire quod portat: nec credat aeri
eciam si viderit esse tranquillum. Repente enim hora qua
non putauerat mutabitur: et si vel ad modicum

manus remiserit lumē extinguetur. Et si tam
ardor portantis manus vt quandoq; fieri solet
adusserit: eligat pocius pati q̄ retrahere manꝰ
suas: quia in momento in ictu oculi poterit ex
sufflari. Sciemus in domo illa nō manufacta
eterna in celis. ubi nullus inimicus intrat. nullꝰ
exit amicus: nichil ect̄ timendū. Nunc vero tribꝰ
malignissimis et validissimis ventis exposita
sumꝰ. carni. dyabolo. et mūdo: qui conscienciam illu
minatā moliūtur extinguere. insufflantes in cor
da nr̄a desideria mala. motus illicitos: et ita te re
pente turbantes, vt vix cognoscere valeas. vnde ve
nias aut quo vadas. Ex quibꝫ ꝛ si duo sepius in
termittūt: a tercio tū vero nunq̄ sufflandi indu
cias extorsit. Ideo vtiq; manibꝫ ꝛ cordis ꝛ corpis
aīa tegenda est: neforte que illūinata fuerat exti
guatur: nec cedendū vl' recedendū eciā si grauis
temptacionū feruor vtriusq; hoīs statū vehemen
ter afflixerit: sed dicendū cū scō. Aīa mea in ma
nibꝫ meis ~~meis~~ semp. Eligamus pocius ardere
q̄ cedere. Et sicut que in manibꝫ nr̄is tenemꝰ nō
facile obliuiscimur: ꝛ sic nunq̄ obliuiscamur vi
gorem aīa͛ nr̄a͛: et illa cura principaliter vi
geat in cordibꝫ nr̄is ¶ Cum ergo sic lumbi nr̄i
accincti fuerint ꝛ lucerne ardentes: custodientes
sunt vigilie noctis sup̄ gregē cogitacionū ꝛ ac
cionū nr̄a͛: vt si in prima vigilia vl' scda. vl' ter
cia dns̄ venerit. inueniat nos paratos ¶ Prima vi

gulia est rectitudo operis: ut ad hanc quam iurasti regulam omnem vitam exequare coneris: nec transgrediaris terminos quos posuerunt patres tui: in omnibus vie et vite huius exerciciis non declinans ad dexteram vel sinistram ~~vel sinistram~~. ¶ Secunda puritas intencionum. ut simplex oculus totum corpus lucidum faciat: quatinus quicquid feceris facias propter deum. et ad locum unde exeunt gracie revertantur. ut iterum fluant ¶ Tercia est custodia unitatis; ut in congregacione positus voluntates aliorum tuis voluntatibus antepones: ut non solum sine querela. sed et cum gratia maneas inter fratres. portans omnes. orans pro omnibus: ut et de te quoque dicatur. Hic est fratrum amator. populi israel. Hic est qui multum orat pro populo: et pro civitate sancta ihrlm. Ita ergo in hac die adventus unigeniti nobis veram scientiam accendit: scientiam inquam illam que nos doceat quod veniet dominus: que sit mox inventum perpetuum et stabile fundamentum ¶ Et mane videbitis gloriam eius. O mane o dies que melior est in atriis domini super milia: quam erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato: cum splendor lucis et fervor caritatis usque in altissima illa magnalia terrarum incolas illustrabit: quis de te cogitare nedum aliquid recitare presumat: ¶ Interim cum fratres edificamus fidem nostram ut si mirabilia illa que nobis reservantur videre non possumus: saltem mirabilia que propter nos in terris facta sunt aliquantulum contemplemur ¶ Tria opera tres nativitates fecit illa maies

tas in assūpcōe nr̄e carnis: ita mirabiliter singula
ria et singulariter mirabilia: vt talia nec facta sūt
nec facienda amplius sup terram. Cōiuncta quippe
sūt adinuicem deus et homo: mr̄ et virgo: fides et cor
humanū. Ammirabiles sūt iste mixture: et omi
miraculo mirabilius. quomō tam diūsa tamqȝ di
uisa adinuicē potuerūt cōiungi. Et primo quidē intu
ere creacōem. disposicōem. composicōem rer: quāta
sit videlicet in creacōe potencia. quāta in disposicōe sa
pia. in cōposicōe benignitas quanta. In creacione
vide q̄ multa et q̄ magna potenter creata sunt. in
disposicōe q̄ sapienter cūcta locata sūt; in cōposicōe
q̄ benigne suprema et infima cōnexa sūt. tā amabili
q̄ ammirabili caritate. Huic enī limo terreno vim
vitalem inseruit: vt in arboribus vnde surgit viri
tas in folijs: in floribus pulchritudo: sapor in fruc
tibus et medicina. Per hoc contentus adiecit etiā
vim sensibilē limo nrō: vt in pecoribȝ que nō solū
vitam habeant. sed et senciant. qūq̄ ptita sensuali
tate vigentes. Addidit adhuc honorare limū nrm
et ei vim rōnalē īmisit: vt in hoībȝ qui iam nō so
lū viuūt et senciūt: sed et discernūt int̄ cōmodū et i
cōmodū. int̄ bonū et malū. et int̄ vm̄ et falsū. Volu
it etiam qȝ infirmiora nrā in habundanciori glori
a sublimare: et cōtraxit se maiestas. vt qd̄ melius
habebat videlicet seipm̄ limo nrō cōiungeret: et in p
sona vna sibi inuicem vnirentur deus et limus.
maiestas et infirmitas. tanta vilitas et sublimitas

tanta. Nichil enī deo sublimius. nil vilius limo. et
tñ tanta dignacōe deus descendit in limū. tanta
qꝫ dignitate limus ascendit ad deū vt q̄ q̄ deus fecit
limus fecisse credatur: q̄ q̄ limus ꝑtulit. deus ī illo
ꝑtulisse dicatur: tam ineffabili q̄ incōprehēsibili
sacramēto ¶ Et attende q̄a sicut in illa singulari
diuinitate trinitas est in ꝑsonis. vnitas in substā
cia: sic et in ista speciali cōmixtiōe trinitas est in sb
stancijs. vnitas in ꝑsona. Et sicut ibi ꝑsoē nō scin
dūt vnitatē. et vnitas nō minuit trinitatē: ita et
hic ꝑsona nō confundit substancias: nec substācie
ipse ꝑsone dissipant vnitatē. Summa illa trinitas
hanc nobis exhibuit trinitatem: opus mirabile.
opus singulare inter oīa et sup oīa opa sua. Verbū
enī et aīa et caro in vnā conuenere ꝑsonā: et hec tria
vnū. et hoc vnū tria sūt: non in confusiōe substan
cie sed vnitate ꝑsone. Hec ē prima et superexcellēs
mixtura: et hec prima inter tres. Attende homo
q̄a limus es. et non sis sup̄bus: quia deo iunctus
es. et non sis ingratus ¶ Secunda est virgo et mr̄:
vtiqꝫ et āmirabilis et singularis. A seculo nō est
auditū q̄ virgo eēt que peperit: q̄ mr̄ eēt que v̄
go ꝑmansit. Nūq̄ iuxta rerū ordinem v̄ginitas
est vbi fecunditas p̄dicatur: nec fecūditas vbi vir
ginitas honoratur. Sola hec est in qua virgini
tas et fecunditas obuiauerūt sibi. Ibi semel factū
est qd̄ fām non fuerat. nec fiet in eternū: q̄a nec p̄
mam simile visa est. nec habere sequentem ¶ Ter

cia ē fides et cor humanū. Et hec quidē prima. ⁊ secū
inferior: sed non minus fortasse fortis. Mirū est aū
quomō cor humanū hijs duobus fidem accōmoda
uit? quomō credi potuit q̄ deus homo eēt: q̄ virgo
fuerit que peperisset. Sicut ferrū et testa iungi nō
possūt? sic et hec duo nequeūt cōmisceri: si nō inter
cedat glutinū spūs dei. Ergo ne credendū est q̄ ille deꝰ
sit qui ponitur in p̄sepio. qui vagit in cunis. qui fe
oīm infantiliū necessitatū iniurias patitur? qui fla
gellatur. qui conspuit̄. qui crucifigitur. qui poni
tur in sepulchro. et int̄ duos lapides concluditur
excelsus et immensus? Illa ne virgo erit que lac
tat puerū? cui maritus cōtinuus comes est in con
uiuio in thalamo. qui ducit illā in egiptū redu
cit ab egipto? et solus cū illa tam longinquam.
tam secretam viā conficit? Quomō potuit
hoc p̄suaderi humano generi? vniuerso orbi ter
rarum? Et tam facile tam potenter p̄suasum
est: vt nimirū illud credibile faciat credentiū mul
titudo. Iuuenes ⁊ virgines. senes cū iunioribus
elegerūt mille mortibꝫ mori: q̄ vl' ad momentū
ab ista fide deficere. Et hec quidē mixtura excell
sꝫ excellentior est secūda: tercia vō excellentissima ē
Primam auris audiuit. sꝫ oculus non vidit. quia
auditū est et creditū vsqꝫ in fines terre magnū
illud pietatis sacramentū: sed tamē oculus non
vidit deus absqꝫ te quomō de intra virginei ve
tris angustias humano corpori commixtus

Scõs paulus vidit: qr se fecundã ⁊ virginē illa sin
gularis regina conspexit. que conseruabat omnia
verba hec conferens in corde suo: cognouit ⁊ ioseph
nõ minus testis qͥ custos tante virginitatis. ¶ Ter
cia in cor hoīs ascendit: cũ qd factũ est creditum ē.
cũ magis oraculo qͣ oculo credimus: cũ que dicta
ul facta sũt tenemus firmissime. nullatenus du
bitantes. In prima vide quid. in scđa p quid: in ter
cia propter quid deus dederit tibi. Dedit tibi xp̄m:
p mariã: ꝓpter sanitatē. In prima remediũ ē: q̄a
ex deo et hoīe cathaplasma confectũ est. qͥ sanaret
omnes infirmitates tuas. Contuse autem sũt ⁊ cõ
mixte hee due spēs in vteo virginis tamqͣ ī mor
tariolo: scõ spũ tamqͣ pistillo illas suauiter com
miscente. Sed qr tu dignus non erās cui donaret:
datũ est marie. vt p illam acciperes qͥcqͥ haberes:
que p hoc qͥ virgo est exaudita ē pro reuerēcia sua.
in causa tua. et totius gnis hũani. Si sola mater
eēt. sufficeret ei vt saluaretur p filiorũ gnacoēm: si
sola virgo: sufficeret sibi. nec benedictus fructus vē
tris eius mundi preciũ eēt. Cũ ergo in prima sit re
mediũ. in scđa adiutoriũ est: qr nichil nos deus ha
bere voluit. qd p marie manus nõ pransiret.
In tercia autē meritũ habemus: et in fide scitas
est: qa qui crediderit saluus erit. Itē sermo de vi
ginis utilitatis do[?]
Hodiernũ siquidē sermonē
ordinis tui consuetudo nõ exigit. sed cā
tius opus eit circa missarũ solempnia 2

diuicius occupari: et hora breuis sermonis longi
tudinē non admittit. ¶ Pterea non ab re puto spā
re hodie corda vrā tante solēpnitati: p̄sertim cū sit
p̄fundissima sacramenti huius ⁊ īcomp̄hensibilis
altitudo: et tamq̄ fons vite quo magis hauriatur:
eo magis exuberans nūq̄ valeat exhauriri. Dēq̄
sic q̄admodū habūdet p̄ xpō tribulacō vrā: vtin
habundet consolacō vrā p̄ ipm̄. Nam mūdialem
quidē consolacionē vobis offerre non liber. nec li
cet: vilis est ⁊ ad modicū vtilis huiusmodi cōsola
cio: et qd' magis est metuendū eciā vere ac salubris
consolacōis est impedimentū ¶ Pterea qui delecta
cio est et gloria angelor ipse fcūs est salus et cōso
lacio miseror. Qui in ciuitate sua magnus et ex
imius valde beatificat ciues. ipē in exilio paruus et
humilis valde letificat exules: et qui in altissimis
est gloria pris factus est in terra pax hominibus bo
ne voluntatis. Paruulus enī datus ē paruulus. vt mag
nus detur magnis: et qs magnificat paruulus. mag
nificet postmodū et glorificet magnus et gloriosus.
Hinc sine dubio vas electōis. qd' de plenitudine pau
li huius acceperat. licet paruus sed plenus. plenus
gracia et veritate. et in quo habitat oīs plenitudo
diuinitatis corporaliť: vtiq; hinc paulus eructat
verbū illud bonū qd' hijs diebus frequēter audi
mus: gaudete inquiens in dnō semp. iterū dico gaude
te. Gaudete inquit de exhibicōe: iterū dico gaude
te de promissione: quoniam et res plena gaudio.

et spes plena gaudio est. Gaudere quia iam percepis
tis dona sinistre: gaudere quia expectatis premia dex
tre. Leua inquit eius sub capite meo: et dext'a illius am
plexabitur me. Leua quidē leuat: dextera suscipit.
Leua medetur et iustificat: dext'a amplectitur ꝛ bea
tificat. In leua eius merita: in dext'a v'o p̄mia cōti
nentur. In dext'a inq̄ delicie: in sinistra sūt medicine.
Sed attende primū medicinā: attende medicū sapientem.
considera diligencius q̄ noua medicamina portat.
Vide q̄ nō modo p̄ciosas. sed ꝛ speciosas attulit medicinas: n̄
solū putiles ad sanitatis fructū: sed et delectabiles
ad aspectū et suaues ad gustū ¶ Denique primam
eius medicinā p̓mū qd' in sinistra portat attende:
ꝛ conceptū inuenies sine semine. Intuere obsecro q̄le
sit istud: q̄ nouū q̄ āmirabile. q̄ amabile q̄ iocū
dū. Quid enī pulchrius? q̄ generacio casta? Qd
gloriosius. q̄ scā et sincera cōceptio in qua nichil
pudoris est. nichil sordis. nichil corrupcionis? At
quō minus fortassis detineret nos grata licet ad
miracio nouitatis. nisi fructus q̄ salutis et vtili
tatis consideracio aīm delectaret: conceptus iste nō
mō gloriosus in ipsa quasi exteriori spē. sed ꝛ p̄ciosus
ē in interiori virtute: vt scdm qd' scriptū est. in si
nistra diū gloria simul ꝛ diuiae īueniantur: diui
ae inq̄ salutis. cū gloria nouitatis ¶ Quis enī
pt̄ facere mūdū de īmūdo conceptū semine? nisi tu
qui solus sine omni illicita ꝛ īmūda cōceptus es
voluptate? In ipsa radice ꝛ origine mea infectus

⁊ iniquitatibus sum. īmūda ē conceptio mea. ſȝ est aq̄
tollatur ista confusio. Ipē eam tollit: in quē solū
ipā non cadit. Diuicias salutis habeo. quib; redi
mā ꝓprie conceptionis impuritatē: xpī purissimā
conceptionē. Addit adhuc dñs ihesu. ī noua signa
ī muta mirabilia: nam priora quidē ipsa consue
tudine viluerūt. Plane enī solis ortus ⁊ occasus
terre fecunditas. tēpm vicissitudo. miracula sunt
et magna miracula: sed tociens hec vidimus.
ut iam non sit qui attendat ī noua signa ī muta
mirabilia. Ecce aut noua facio oīa. Quis hoc a
it: Agnus utiqȝ qui sedebat in throno: agnus
plane totus suauis. totus delectabilis: deniqȝ to
tus unctus. Hanc enī habet inspiratoēm noui
eius: qd' est xpc. Cui poterit asper aut durus vi
deri: qui nec ipī matri in natiuitate ~~in nati~~
tate quicqȝ asperitatis. qdqȝ intulit lesionis: C
O vere noua miracula. Cōceptus fuit sine pudo
re: ptus sine dolore. Mutata est in virgine male
dictio eue: pepit enī filiū sine dolore. Mutata ē in
qȝ maledictio in benedictionē: sicut pdictū est
p angelū gabrielē. Benedicta tu in mulieribus.
O beata sola inť mulieres: benedicta et nō ma
ledicta: sola a generali maledicto libera ⁊ a dolo
re parientiū aliena. Nec mirū fuerit sicut: qȝ ve
languores nros ipē portauit. Duo sunt que
timet humana fragilitas: pudor et dolor. Vtrūqȝ
xpc tollere venit: vnde et utrūqȝ suscepit: qui

dolorē nō sentit mirū
qui tulit dolores mū
di: secundum q ysaias

ut cetera sileã morte. Et morte turpissimã cõdẽpnatus
est ab iniquis. Itaq; ut fiduciã nobis daret q̃ tolle
ret hec a nobis: partus tretũ suã imunẽ ab utroq;
servavit: ut nec in conceptu q̃q̃ pudoris. nec in
partu q̃q̃ doloris existeret. Accumulantur adhuc
divitie. crescit gloria: innovant̃ signa: et mira
cula ĩmutantur. Non solũ conceptio sine pudo
re. et partus sine dolore: sed et mater ẽ sine corruptiõe
O vere novitas inaudita. Virgo peperit: et p
partũ inviolata permansit. Fecunditatem prolis cũ car
nis integritate. et gaudiũ matris habens cũ vir
ginitatis honore. Iam securus expecto promissã
michi gloriã incorruptiõis in carne mea: quãqui
dem per cũ conservata est incorruptiõ in matre sua.
Facile erit illi per quẽ mater ipsa incorruptionem
non perdidit pariendo: ut et corruptibile hoc ĩcor
ruptionẽ induat resurgendo. Habes tamẽ ad
huc maiores divitias: habes gloriã ampliorem
Mater est sine corruptiõe virginitatis: filius sine
omni labe peccati. Non cadit et in matrem eve ma
ledictio: non cadit in prolẽ generalis illa condicio:
de qua dictũ est per prophetam. Nemo mundus a sorde:
nec infans cuius unius diei est vita sup terram.
Ecce infans sine sorde: solus inter hoĩes verax:
immo et veritas ipsa. Ecce agnus sine macula: ag
nus dei qui tollit peccata mundi. Quis enĩ peccata
melius tolleret: quam is in quẽ peccatũ non cadit?
Iste sine dubio me lavare potest: quẽ constat ĩgnarũ

nō eē. Hec manus opeū luto detergat oculū meū:
que sola sine puluere est. Iste michi festucā educat
de oculo. qui nō habet trabem in suo: ymo iste tra
bes educat de meo. qui nec exiguū puluerē ha
bet in suo. Vidimus certe diuicias salutis et vi
te: vidimus gloriā eius. gloriā q̄si vnigeniti a
prē. Queris a quo prē? Et filius altissimi voca
bitur. Manifestū est quis altissimus sit: sed ne
quis remaneat locus dissimulacōis. qd̄ ex te
nascetur sc̄m ait gabriel angelus ad mariam
vocabitur filius dei. O vere sc̄m. Nō dabit dn̄e sc̄m tuū vi
dere corrupcōem: q̄ nec mr̄i qd̄ absolute ī corrupcōem.
Crescat misericordia et multiplicētur diuicie: thesaurus ap
peritur. Que generat et mater et virgo est: q̄
generatur deus et homo est. Sed nunq̄ dabitur
sanctū canibus? aut margarite porcis? Absco
datur certe thesaurus iste in agro: et pecunia in
ī sacculo reponatur. Operiatur conceptus sine se
mine. matris desponsacione: partus sine dolore. vir
ginitatis pudore et merore. Abscondatur et parturientis
incorrupcō. legali purificacōe: infantis innocencia.
solita circumcisione ¶ Absconde inq̄ absconde
maria noui solis fulgorem: pone in presepio: in
uolue pannis infantem. Nam et ipsi panni diui
cie nr̄e sūt. Preciosiores siquidē panni saluatoris
q̄ purpura: et gloriosius hoc presepe auratis
regū soliis. Dicior denique xp̄i paupertas cunctis o
pibus: cunctisque thesauris. Quid enim humilitate

dignus. qd p̄ciosius inuenitur. quo minimū reg
nū celoꝝ emitur. et grā diuina acquiritur. Sicut
scriptū est. Bti pauperes spū: qm̄ ipsoꝝ est regnū
celoꝝ. Et apud salomonē. Deus sup̄bis resistit.
humilibꝫ autē dat graciā. Habes commendatam
humilitatē in natiuitate. in hac enī exinaniuit
semetipsum formā serui accipiens: ꝛ habitu inuentꝰ
ut hō. Vis adhuc p̄ciosiores diuicias ꝛ superexcel
lentē gloriā inuenire. Habes caritatē in passi
one. Maiorē hac dilcōe nemo habet: qꝫ ut aīam
suam quis ponat pro amicis suis. Hee diuicie
salutis et glorie | sanguis p̄ciosus. quo redēpti su
mus: et crux dominica in qua cū aplō gloriamū.
Michi inqt absit gloriari: nisi in cruce domini
mei ihesu xp̄i. Et dicebat. Nichil arbitratus sū
me scire inter vos: nisi xp̄m ihm et hūc crucifix
um. Ipsa est leua: xp̄c ihesus et hic crucifixus.
Nam dextera quidē ē: ihc xp̄c ꝛ hic gloriosus
Xp̄m inquit et hūc crucifixum. Fortasse crux ip
sa nos sumus: cui xp̄c memoratur infixus. Homo
enī formā crucis habet: quā si manus extenderit
exprimit manifestius. Loquitur autē xp̄c in psal
mo: infixus sum in limo p̄fundi. Limū quidem
nos eē manifestū est: quoniam de limo plasma
ti sumus. Sed tunc quidē limus paradisi fuimus.
nūc vero limus p̄fundi. Infixus sum inquit. nō
ptransiui nō recessi. vobiscū sum vsqꝫ ad consūma
tionē seculi. Sic enī olim thamar peperit zaram.

prius solā protulit manū: que in sacramēto do
minice passionis coccineo alligata est filo. Itaq;
iam quidē tenemus sinistram: sed adhuc clama
re necē est. opi manuū tuarū porriges dexterā.
Domine ostende nobis dexterā: et sufficit nobis.
Gloria inquit et divicie in domo eius: utiq; qui
timet deū. Sed in domo tua domine quid? Pro
gratiaꝝ actio et vox laudis. Bt̄i qui habitant i
domo tua dn̄e: in sc̄la scl'oꝝ laudabūt te. Oculus
eū non vidit. auris non audivit in cor hoīs nō
ascendit: que p̄paravit dn̄s diligentibus se. Lux ē
enī inaccessibilis: pax est que exuperat omnē sensū:
fons est qui ascensū nescit. sed descensū. Non vidit
oculus lucē inaccessibilē: nō audivit auris pacem
incōprehensibilē. Speciosi siquidē pedes evāgelizan
ciū pacē. Sed licet in omnē terrā exierit sonus eoꝝ:
pax tamen que exsuperat omnē sensū. nec ab ipis
quāta eēt potuit capi: nedū alioꝝ auribꝫ tradi. Au
eū paulus ipē. Fr̄s ego me non arbitror cōpre
hendisse. Fides quidē ex auditu. Auditus ꝑ vbū de
i: ꝫ fides nō species: ꝫ ꝓmissio nō exhibicio pacis
Et quidē. pax est nūc etiā in terra hominibꝫ
bone voluntatis. Sed quid ē pax ista ad illius
plenitudinē ꝫ supereminenciā pacis? Unde ꝫ ipē
dominus ait. Pacem meā do vobis: pacē meam
relinquo vobis. Mea siquidē que exsuperat om
nē sensū: et est pax sup pacē. cui⁹ necdum capaces
estis. Preterea do vobis primam pacis: et relinquo

1 q°

interī viā pacis ¶ Sed ē qd diximus in cor hoīs
non ascendit: Utiqȝ qꝛ fons ē ꝛ ascensū nescit. Ha
mus enī qꝛ fonciū natura est riuos sectari cōual
liū: montiū ardua declinare: sicut scriptū est. Q
emittis fontes in cōuallibꝫ: inter mediū mon
tiū ptransibunt aque. Hoc autē est vnde āmonē
sepius studeo caritatē vrām: qꝛ deus supbis resis
tit. humilibus autē dat graciam. Fons enī ad al
ciorem locū non ascendit: q̄ sit locus eius ꝓprius
de quo ascendit vl' procedit. ¶ Sz videri potest se
cundum hanc regulam. nō impediri a supbia vi
as gracie: ꝑsertim qd ille primus supbus qui se
cūdū scripturam rex est sup omnes filios supbie dix
isse non legitur altior ero: sed ero inquit similis
altissimo. Attamen non mentitur apl's: quī ille
extollitur sup omne qd creditur aut qd colitur
deus. Horret hūanus auditus verbū: sed vtinā
horreat similiter animus cogitatū malignū pi
ter et affectū. Dico enī vobis: qꝛ non ille tm̄. sed ꝛ
omnis supbus extollitur sup deum. Volt enī fiei
volūtatem suā: ꝛ supbus volt suam fieri. Iā videt
equalitas: sed attende male congruam ꝓporcionē.
Deus quidē in hiis tantū que racio approbat su
am volt fieri voluntatē: supbus vero et cū racioē
et contra racionē. Vides quoniā altitudo est: et nō
illuc pueniūt fluenta gracie. Nisi cōuersi fuitis ī
quit et efficiamini sicut puulus iste: se autē dicit
qui est fons vite. in quo habitat ꝛ vnde manat ple

nitido oīm gratiarū: non intrabitis in regnū celoꝝ
¶ Para ꝓinde riuulos. aggeres terrene et elate co
gitacoīs disperge: conformare filio hoīs. nō primo
homini: qa fons gratie in cor hoīs carnalis saliēs
et terreni non ascendit. Oculū qꝫ purga ut videre
possis incrissimā lucē: et aurē tuā inclina ad obe
diendū: ut qūqꝫ pueruas ad quietē ꝑpetuā ꝛ pacē
sup pacē ¶ Lux enī est ꝓpter serenitatē: et pax
ꝓpter tranquillitatē: fons ꝓpter affluenciā et eter
nitatē. Fontem assigna prī. ex quo filius nascitur
ꝛ spūs scūs ꝓcedit: lucem filio. qui est utiqꝫ candor
vite eterne. ꝛ lux vera illuminans omnē hominē
venientem in hunc mundū: pacē spiritui scō. qui in
animū sup humilē et quietū requiescat. Nec hoc di
co tanquā ꝓpria ista sint singuloꝝ: nā ꝛ pater
lux est. ut sit filius lumen de lumine: ꝛ filius pax
est. pax nrā qui fecit utraqꝫ unū: ꝛ spūs scūs fons ē
aque salientis in vitā eternā. Sed qn̄ ad hec puē
niemus: Qn̄ adimplebis me dnē leticia cū vultu tuo:
Gaudemus in te: qm̄ visitasti nos oriens ex alto.
Iterū gaudemus expectantes beatam spē in aduentu
scdo: sed qn̄ veniet plenitudo leticie. nō de inchoacōis
sed de plenitudine: de exhibicōe non expectacōe. Mo
destia vrā ait aplus nota sit omnibus hominibꝫ:
dn̄s ꝓpe est. Dignū est enī ut ꝛ modestia nrā oībꝫ
nota sit: sicut domini dei nrī ihū xpī modestia cūc
tis innotuit. Quid enī magis incongruū qꝫ ut i
moderate agat hō conscius proprie infirmitatis:

quā quidē apparuit inter homines modestus dn̄s maiestatis. Discite inquit a me q2 mitis sū et humilis corde: vt possit eam̄ modestia vrā ceteris innotescere. Jam qđ sequit̄ dn̄s xp̄e ē de dextera debet intelligi: nā de sinistra ipē loquitur: ecce ego vobiscū sum omnibz diebus vsq3 ad consūmacionem seculi. Hic est dn̄s fr̄es mei nichil solliciti sitis. in primo est et cicius apparebit. Nolite deficere nolite lassari: querite eū dum inueniri pt̄: inuocate eū dū xp̄e est. Prope ē hijs qui tribulato sit corde: xp̄e est expectātibz eū: expectantibz in veritate. Denicq3 vis nosse qm̄ xp̄e est: audi sponsam de sponso canentem. qm̄ ecce stat post parietē. Parietē istū corpus tuū intellige: qđ obstaculū impedit ut eū qui xp̄e est nondū videas intueri. Propterea paulus ipē dissolui cupit ⁊ cū xp̄o eē: et exclamans miserabilius. infelix inquit ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius. Sic et pph̄a ī psalmo. Educ inqt̄ de carcere aīam meam ad confitendū nomini tuo. Itē de vigilia natiuitatis dn̄i

Sanctificamini hodie et estote parati: die enī crastina videbitis maiestatē dei in vobis. Celebraturi dominice natiuitatis ineffabile sacramentū: iure quidē monemū fr̄es in omnī sanctificacoē preparari. Adest enī scūs scōr: adest ipse qui dicit. sci estote q2 ego scūs sum. dn̄s deus vr̄. Alioqn̄ quomō dabitur scūm canibz ⁊ margarita porcis: nisi prius illi ab iniquitate, ⁊ isti ab illicita voluptate purgati de cetero tota sollicitudine fu

3

giant illi quidē vointaū. isti volutabrū luti ¶ Sus-
cepturus olim diuina mandata carnalis isrl' sāctifica-
batur in iusticiis carnis: in baptismatibus variis.
in muneribus et hostiis. que non poterant scdm
consciam pfcm facere seruientē. Sin hec quidē oīa cū
fiere. nimirū usq; ad tempus correpcōis imposita:
qd' utiq; iam aduenit ¶ Oportune ergo ex hoc
iam pfecta nobis indicit' sāctificacō: interna man-
datur ablucō: exigitur mūdicia spūalis. dicēte
dnō. Bti mundo corde: qm ipi deum videbunt.
Ad hoc viuimus frēs ad hoc nati sumus: ad hoc
vocati sumus: ad hoc nobis dies hodiernus illuxit.
Erat aliqū nox: qn nemo poterat hec opari.
Erat nox vniuso orbi aū veri luminis ortū: ante
xpi natiuitatē. Erat nox etiam singulis quibus-
q; nrm: ante suā cuiusq; cōuersionem et internam
regeneracionē. An non pfundissima nox. et densis-
sime tenebre erant sup vniusam faciem terre: cū
olim pres nri factios colerent deos. et insano pec-
tus sacrilegio ligna et lapides adorarent: An nō
eciā cuiq; nrm caliginosa nox erat. cū tamq' sine
deo in hoc seculo viueremus: cū ambularemus
post concupiscencias nrās. cū sectaremr carnis il-
lecebras. cū obtemperaremus desideriis secularibus:
cū exhiberemus mēbra nrā arma iniquitatis
peccato. cū seruiremus iniquitati ad iniquitatē.
in quibus nunc merito erubescimus tamq' opibus
tenebrarū: Qui dormiūt nocte dormiūt ait apls.

et qui ebrij sūt nocte ebrij sunt. Et hec quidē finxit:
sed excitati estis. s; sāficati estis: si tū filij lucis es
tis et filij diei non noctis neq; tenebrarū. Siq̄dē
p̄co diei est etiā ille qui clamat. Sobrij estote: et
vigilate. Et iudeis in penthecoste de cōdiscipulis
loquebatur. Quomodo hij ebrij sūt cū sit hora diei ter
cia: Hoc enī est qd' coaplius eius ait. Nox p̄cessit.
dies autē appropinq̄bit: abiciamus ergo opa te
nebrarū et induamur arma lucis: sic vt in die ho
neste ambulemus. Abiciamus inquit opa tene
brarū. sōpnolenciā scilicet et ebrietatē: quoniam
vt sup̄ meminimus qui dormiūt nocte dormiūt: et
qui ebrij sūt nocte ebrij sūt: s; ut tamq̄ in die nō
dormitemus. s; ambulemus. atq; hoc quidē hōest
te non temulente. Vides hominem cuius ad omē
bonū dormitat aīa eius pre tedio: in tenebris est
vsq; adhuc. Vides inebriatū absinthio. sapiētē
plus q̄ oportet nō ad sobrietatē: cui9 nec oculus
visu. nec auris impleatur auditu: qui pecuniā
aut sīe aliq̄ diligens non saciatur. longam in
star ydropici sitim bibens: filius noctis est et tene
brarū. Nec facile separantur hec duo: dicēte scriptu
ra. Qm̄ in desiderijs est oīs ociosus: hoc ē in ebri
etate ē oīs sōpnolentus. Sāficemur ergo ho
die et pati simus: pati quidem hodie nocturnum
excuciendo soporem: porro sāficati nichilominus
tamq̄ in die ab ebrietate nocturna. cupiditatis
noxie frenando furorem. In hijs enī duobus mā

datis tota lex pendet et ꝓphe: que sunt declinare a
malo et facere bonū. Verū hec hodie: uā crasti
na nec in sc̄ificacōe erit nec ꝑpacione: ſ; in visiō
vtiq; maiestatis ¶ Crastina inquit die videbi
tis maiestatē dei in vobis. Hoc ē qđ ait patriarcha
iacob: cras respondebit michi iusticia mea. Ho
die enī iusticia colitur: cras respondebit. Hodie
exercetur: cras fructificabit. Alioquin qđ non
seminauerit hō. nec metet. Nec maiestatem eter
videbit qui contēpserit interim sanctitatē: nec o
rietur ei sol glorie. cui sol iusticie ortus nō fuit:
nec illucescet dies crastina. cui non luxerit hodi
erna ¶ Nimirū idemipse qui hodie factus est
nobis a deo prē iusticia. apparebit cras vita nos
tra: et assumet nos ad seipsū: vt et nos appare
amus cū ipso ī gloria ¶ Hodie enī paruulus na
scitur nobis. vt nō apponat homo magnificare
seipsū: sed conuertamur magis et efficiamur ꝑ
uuli: cras exhibebitur magnus dn̄s et laudabi
lis nimis: vt ipi q3 magnificemur in laude. cū
videlicet erit vnicuiq; laus a deo. Nimirū quos
hodie iustificauerit cras magnificabit: et con
sūmacōi sc̄itatis succedet visio maiestatis. Nec
minus visio: que non nisi in similitudine consist.
Similes enī ei erimus: quā videbimus eū sicuti
est. Vnde et hic q3 non simpliciter dicat videbi
tis maiestatē dei: sed addiciat signanter ī vobis.
Hodie nimirū tanquā in speculo nos in eo vide

mus. dū uitā suscepit: cras videbimus eū in nobis
qū uitā suā donabit: cū ostendet nobis seipm̄. et
assumet nos ad seipsū. Hoc ē qđ transeuntem sese
ministraturū fore pmisit: de cuius interim pleni
tudine accipimus. non sane gloriā p gloria. sed grā
ciā pro gracia: sicut scriptū est. graciā et gloriā dat
dūs. Ne ergo cōtempnas priora munera si seq
na concupiscis: nec fastidias prius edulium. si uis
accipere que sequūtur: ul̄ p ipso ferculo. i q° appoitur q°
apponitur sumere non recuses. Ferculū enī impu
tribile fecit sibi pacificus: corpus incorruptibile
aptans sibi. in quo salutis epulas ministraret.
Non dabis inquit scm̄ tuū videre corrupcionem
Illud utiqȝ de quo gabriel ad mariam: qđ nascetur
ex te scm̄ vocabitur filius dei. Ab hoc ergo scō ho
die sāficemur: ut maiestatē eius ubi dies illa ap
paruerit videamus: siquidē dies sanctificatus
illuxit nobis: dies salutis non glorie aut felicita
tis. Deniqȝ donec passio sca scōꝝ annūciatur
qui inimicū in parasceue passus ē. id ē in die pre
paracōis: micto omnibus dr̄. sanctificamini ho
die et estote parati. Sāficamini magis de virtute
in virtutē proficiendo: et estote parati pseuerando.
In quibus tm̄ sāficabimur: Legi de quodam dicente
scriptura: qm̄ in fide et lenitate ipsius scm̄ fecit illū
Neqȝ enī hominibȝ sine lenitate. non plus qȝ deo sine
fide placere possibile est. Merito sane in his mo
nemur esse parati: quibus et deo conueniamus cui⁹

maiestatem visuri sumus. et nobis inuicem vt in nobis eam pariter uideamus. Pterea siquidē oportet nos prouidere bona non solū coram deo. sed etiam coram hoībus: vt nō solū regi nr̄o sed et cōciuibus sed et cōmilitonibꝫ nr̄is grati esse possimus. Et quidē ante oīa fides querenda est: de qua legitur. fide mundans corda eor̄. Bn̄ etiā mūdo corde: quī ipī deū uidebunt. Crede ergo te deo: cōmitte te ei. Iacta in eū cogitatū tuū. et ipse te enutriet: vt fiducialiter et fideliter dicas. dn̄s sollicitus est mei. Nec qꝫ etiā hoc sapiunt hoīes amantes seipōs. hoīes salui et sollicitati pro seipsis: curam carnis pficientes ī desiderijs: surdi ad vocem dicentis. Omnē sollicitudinē vr̄am picientes in eū: ipsi enī cura est de vobis. Nam sibi siquidē ipsi fidere. non fidei. sed pfidie est: nec confidencie sed diffidencie est magis in seipso habere fiduciā. Is veō fidelis ē qui nec sibi credit nec in se sperat. factus sibi tamq̄ vas pditū: sed sic pdens aīam suā. vt ī vitā eternā custodiat eam. Porro id quidē sola facit humilitas cordis vt nō sibi fidelis aīa imitatur: sed deserens semetipsa ascendat iam de deserto innixa sup dilcm̄: atqꝫ ideo delicijs affluens. Hanc vt pfecta sit sāficacō. etiā mansuetudinē et socialis vite graciā a scō scōr dīscamus oportet: sicut ipē ait. Discite a me: qꝛ mitis sum et humilis corde. Quid enī euiusmodi hominē dicere prohibet delicijs affluentē. qui suauis et mitis et multe misericordie omnibꝫ oīa factus est. et

vniu͛sos ꝑfundit oleo quodā mansuetudinis ⁊ lenita
tis: quo sic infusus est. sic ꝑfusus. sic eciā ⁊ supfusus
vt stillare vndiq; videatur. Felix qui gemina hac sā
ctificacōe paratus dicē pt: paratū cor meū deus. paratū cor me
ū. Habet enī hodie quidē fructū suū in sanctificacōē:
crastina die finē habiturus vitam eternā. Videbit eñ
maiestatē dei. qd̓ vtiq; vita eterna ē: sicut veritas ait.
Hec est vita eterna. vt cognoscant te verū deū. et quē
misisti ihm xp̄m. Reddit ei coronā iusticie iudex in il
lum diem: cui sane altera non succedet. Tūc videbit et
affluet: et mirabitur et dilatabitur cor ipsius. Quo
usq; dilatabitur. Usq; ad videndā maiestatem dei ī se.
Nolite arbitrari fr̄es: q̄ illam vobis ꝓmissionem
ṽbis explicare possimus. Sanctificamini hodie
et estote parati: crastina die videbitis et gaudebitis:
et gaudiū vr̄m implebitur. Quid enī illa maies
tas non impleat? Eciā supimplebit ⁊ supeffluet:
q̄m mensurā bonā ⁊ confertam ⁊ coagitatam et
supeffluentē dabit in sinus vr̄os. Usq; adeo siqui
dem supeffluet. vt sup̄ modū in sublimitate exce
dat. non mō merita. s; ⁊ vota: sicut v͛e potens est fa
cere sup̄ q̄ nos intelligere aut sperare possimus
¶ Nam desideria quidem nr̄a in tribus maxime
constituta videntur: qd̓ decet qd̓ expedit qd̓ delec
tat. Hec sūt que concupiscimus. oīs quidē oīa:
s; alius magis hoc: alius aliud. Ille enī sic dedit͛
voluptati: vt nec honestatē satis reputet. nec vti
litatem. Ille questui magis incūbans: ⁊ honestū

dissimulat et iocundū. Ille voluptatis pter et
vtilitatis negligencior: solū vl' maxime sectatur
honorem. Nec vē reprehensibile desideriū horū:
sed si ibi quereremꝰ ea, vbi vere inueniremus. Nec
eū ubi vere sunt. vnū sūt: atqꝫ ipsū magis summū
bonū. sūma gloria. sūma utilitas. sūma volup
tas.: atqꝫ hec quidē quantū interim capere possu
mus expectacō nrā est. Et promissa nobis visio
maiestatis in nobis vt sit deus oīa in oībꝫ. om
ne iocundū. omne vtile. omne honestū. tatis do
Auditū audiuimꝰ Itē Sermo de vigilia nat
plenū gracia. dignū omni accepcōe. Ihe
sus xpc filius dei ~~nascitur~~ in bethleem
iude nascitur. Aīa mea liquefacta ē in sermone
isto: sꝫ et spiritus meus in pcordijs meis estuat.
Iocūditatē hanc et exultacoēm solito nobis desi
derio eructuare festinās. Ihesus saluator. Quid
tā necessariū pditis. quid tam optabile miseris.
quid tam utile desperatis. Alioquin vnde salus
vnde vl' tenuis aliqua spes salutis in lege pecca
ti. in corpore mortis. in malicia hac diei et loco
afflictionis: nisi noua nobis et insperata nasceret.
At tu forte salutē optas: sed curacōis acerbitatem
teneritudinis pariter et egritudinis ꝓprie conscius
reformidas. Ne timeas xpc est suauis plane et
mitis et multe misericordie. vnctus oleo leticie pre
participibus suis: eis tamen quia licet non ipsam
plenitudinē de plenitudine tū eius accipiunt.

unctionis. Ne vero suavem audiens inefficacem forte arbitrares salvatorem: additur etiam filius dei. Qualis enim pater talis filius: cui subest cum voluerit posse. Aut forsitan utilitate salutis et iocunditate unctionis auditis. nescio quid submurmuras? puto enim de honestate sollicitus salvatorem tibi gratularis adesse: utpote iacens paraliticus in grabato. aut magis inter iherusalem et iherico semivivus in via. Amplius letaris autem nec durum esse medicum. nec gravibus uti medicinis: ne tamen forsitan intolerabilior videatur brevis ipsa curacio. quam diuturna egritudo. Sic nimirum sic usque hodie multi pereunt medicum fugientes: qui ihesum quidem noverint. sed christum nesciant: humano sensu de multitudine et malignitate morborum paterne medele molestiam estimantes. Iam vero si certus es de salvatore. et nichilominus christum esse cognoscas non urentem cauterio sed unguento. non incisione sed unctione curantem? unum adhuc arbitror ingenuam posse movere creaturam: ne forte quod absit salvatoris huius non satis condigna videatur esse persona. Puto tamen non usque adeo ambiciosus es. et glorie cupidus. aut zelator honoris: ut ab unoquoque conservis tuis si prestari posset hanc graciam suscipere detractares. Nam si angelus aut archangelus esset. vel ex superiori quovis ordine spirituum beatorum: nichilominus animositas tua quod causaretur haberet. Nunc autem tanto ampliore tibi devocione suscipiendus est iste salvator? quanto differencius

p̄ ceteris omnibꝫ nomen hereditauit: ihesus xp̄c
filius dei. Et vide si nō euidenciaus tria hec ad paſ
tores loquēs angelus cōmendauerit. gaudiū mag
nū qd' euangelizabat exponens: q'a inquit nat⁹
est nobis hodie saluator qui est xp̄us dn̄s ¶ Ex
ultemus ergo frēs in hac natiuitate. ꝛ multiplici
ter gratulemur in ea: quā ꝛ salutis vtilitas. ꝛ vnc
cionis suauitas. ꝛ filij dei maiestas tam eleganter
illustrat: vt nichil desit ex omnibꝫ que desiderant.
nec cōmodū nec iocūdū nec honestū. Exultem⁹
inq̄ ruminantes int̄ nosmetipsos ꝛ inucē eructuātes ri
suaue verbū. eloquiū dulce: ihesus xp̄c filius nascit
in bethleem iude. Nec michi quis ad ista respondeat
īdeuotus. ingratus. irreligiosus. Non ē hoc nouū:
olim auditum est. olim factū est: olim natus est
xp̄c. Ego enī dico. olim et ante natus. Nec mirabi
tur olim et ante: cū ꝓpheticū illud occurrit inueteri
nū et vltra. Natus est ergo xp̄c: nō modo ante h
nr̄a tpa. sed ante tempora vniuſa. Verū illa q'e
natiuitas posuit tenebras latibulū suū: ymo vo
lucē habitat magis inaccessibilē. Latet in corde
patris: in monte vmbroso ꝛ condenso. Vt ergo a
liquatenus īnotesceret natus est: ꝛ in tpe natus.
ex carne. natus in carne. factū est verbum caro.
Qd tn̄ mirū si vsqꝫ hodie dicitur in ecclesia. xp̄c
filius dei nascitur: qū tam longe antea dicebatur.
haut dubiū qn̄ de ipso puer natus est nobis. Oh
cepit audiri verbum hoc: et nemo scōꝛ aliquū ſal

tadiuit. Siquidē xpc̄ ihesus filius dei heri ꝛ hodie.
et ineternū ¶ Hinc mirū primus homo oīm
viuenciū pr̄. magnū eructuans sacrm̄. qđ in xpō
ꝛ in ecclesia apl's postmodū euidencius cōmendauit.
relinquet ait homo patrem ꝛ matrē. ꝛ adherebit
vxori sue: ꝛ erūt duo ĩ carne vna. Hinc nichilomi
nus abrahā pr̄ oīm credenciū exultauit ut videret
hunc diem: et vidit et gauisus est. Alioquī quē ser
uū iurantē sibi p deū celi sub femore suo manū po
nere pcepisset? nisi xpm̄ vtiqꝫ deum celi ex eodē nas
citurū femore preuidisset? Hoc qꝫ consiliū cordis
sui homini scđm cor suū reuelauit deus? cui iura
uit veritatē ꝛ nō frustrabitur eū: de fructu ventris
tui ponā sup sedem tuā. Vnde ꝛ in bethleem iude
nascitur sicut angelus ait ciuitate dauid: utiqꝫ pro
veritate dei ad confirmandas pmissiones patrū.
Hoc eciā multifarie multisqꝫ modis. certis reuela
tū est prībꝫ et pphetis. Absit autē vt diligentibus
deū aliquā fuerit negligent' auditū? nisi forte negli
gere uidebatur qui dicebat. obsecro dnē mitte quē
missurus es: aut fastidire qui dicebat. vtinā disrū
peres celū ꝛ descenderes cetaqꝫ similia. Idipsū deniqꝫ
apli scī viderunt et audierūt? et manus eoꝝ trac
tauerūt de verbo vite: quibus singulariter dicebat.
Beati oculi: qui uident que uos videtis. ¶ Postre
mo hoc idē nobis qꝫ seruatū est fidelibus utiqꝫ the
sauris fidei cōmendatū: ipso eque dicente. Beati q
non uiderūt et crediderūt. Ps mīs hec in verbo vite.

Hec sane contemptibilis ex qua nimirum vivitur et qua vincitur mundus: quoniam iustus ex fide vivit: et hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Hec est que velud quoddam eternitatis exemplar preterita simul et presencia ac futura sinu quodam vastissimo comprehendit: ut nichil ei preterreat. nichil pereat. preeat nichil. Merito proinde in testimonium fidei nostre. ubi facta est vox annunciacionis huius in auribus vestris. exultastis in gaudio. egistis gracias. prostrati solotenus adorastis: concurrentes veloci vinculo alacri et sub pennis eius sperantes. Nunquid non singuli nativitate salvatoris audita. clamastis in cordibus vestris dicentes: michi autem adherere deo bonum est. aut pocius illud quod idem propheta ait. deo subiecta esto anima mea. Infelix quippe nimirum quisquis ficte prostratus: corde rigido corpus humiliavit. Est enim qui humiliatur nequiter: et interiora autem eius plena sunt dolo. Quisquis enim necessitatem suam minus considerat. minus sentit incommoda. minus pavet pericula: minus devote confugit ad remedia oportune salutis. minus affectuose se subicit deo: minus fideliter psallit. domine refugium tu factus es nobis: huius adoracio minus accepta. huius prostracio minus verax. huius humiliacio minus habens: huius eciam minus victoriosa immo et minus vivida fides. Quod enim dicit. beati qui non viderunt et crediderunt: qui non videatur ipsum credere quodammodo iam videre. Sed adverte

diligenter cum et quod dictum est: ei utique qui arguebatur
quod quia vidisset credidisset. Neque enim idipsum est
vidisse et ideo credidisse: quod credendo vidisse. Alio-
quin abraham pater noster quonam modo dominicum
hunc diem vidisse nisi credendo credendus est? Sed
illud quomodo accipietur quod in hac nocte canta-
tum est nobis. Sanctificamini hodie et estote parati. cras-
tina enim die videbitis maiestatem dei in vobis? Si non
mente videre est pia devocione representare et re-
colere fide non ficta magnum illud magne pieta-
tis sacramentum. quod manifestatum est in carne. iusti-
ficatum est in spiritu. apparuit angelis. predicatum
est gentibus. creditum est mundo. assumptum est in glori-
a. Semper ergo novum quod semper innovat mentes.
nec umquam vetus quod fructificare non cessat: quod
in perpetuum non marcescit. Hoc enim sanctum quod non
datur videre corrupcionem: hic novus homo qui
nullius vetustatis capax: etiam eos quorum innove-
raverunt omnia ossa. in veram vite transferat novita-
tem. Inde est quod etiam in presenti tam iocundissima annun-
ciacione si advertistis congrue satis dicitur non
tam natus esse quam nasci: ihesus xpus filius dei nas-
citur in bethleem iude. Sicut enim quodammodo im-
molatur adhuc cotidie. donec mortem eius annun-
ciamus: sic videtur et nasci. dum fideliter represen-
tamus eius nativitatem. Die enim crastina vide-
bimus maiestatem dei? Sed sane in nobis non
in seipso: utique maiestatem in humilitate. virtutem

ĩ infirmitate. in homine deum. Ipē est enī Emma
nuel: qđ interp̄tatur nobiscum deus. Et euidē
tius audi. Verbū inquit caro factū est: ⁊ habita
uit in nobis. Deniqȝ et tunc et deinceps vidim⁹
gloriā eius: sȝ gloriā q̄si unigeniti a prē: vtiqȝ ple
nū gracie vidimus et veritatis. Non enī gloriā
potestatis aut claritatis: sed gloriā p̄ne pietatis.
gloriā gracie: de qua apłus. in laudē inquit glē
gracie sue. Sic ergo nascitur: sȝ ubi putas? In
bethleem iude. Neqȝ enī decet nos ita bethleem p̄te
rire. Transeamus usqȝ bethleem dicāt pastores:
non bethleem pertranseamus. Quid enim. si pau
p viculus est? Quid. si videtur minima in iudea? Ne
id quidē incongruū ei. qui dū diues eēt p̄p̄t nos
paup factus est: et cū eēt magnus dūs ⁊ laudabi
lis nimis. puulus natˢ ē nob ⁊ dicebat. Beati pau
peres spū: quoniā ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Itemqȝ nisi
cōuersi fueritis et efficiamini sicut puer iste: nō
intrabitis in regnū celoꝝ. Unde etiā stabulū ele
git et p̄sepe. utiqȝ domū luteā ⁊ diuisoria iumēto
rū: ut hinc eē sciās qui de stercore erigit pauperē:
et saluos facit homines et iumenta ¶ Vtinam
autē inueniamur ⁊ nos bethleem iude. ut ĩ nob
q̄ʒ dignetur nasci: et audire mereamur. quia
vobis timentibus deū orietur sol iusticie. Forte
enī est qđ sup̄ meminim⁹: ad videndū in nobis do
mini maiestatē. et sāctificacōē opus eē ⁊ p̄paraci
one. Nam et iuxta p̄phetam. facta est iudea sā

ficacō eius: q̇a videlicet. oīa in confessione lauant̃.
Hic et domus panis qd̓ bethleem sonat. ad ꝑpara
cōem fortasse videbitur magnopere pauere. Q°
mō cū paruus ille vt excipere tā̄ hospitē possit:
qui dicat. qꝛ nō est in domo mea panis? Deniqꝫ
quia imparatus erat quidā. necesse habuit clausū
amici ostiū media nocte pulsare. ꝛ dicē q̇a amic⁹
meus venit de via ad me: ꝛ nō habeo qd̓ ponam
ante illū. ¶ Paratū cor eius sperare in dn̄ō ait
ꝓpheta. haut dubiū quin de iusto loquens: cōfir
matū est cor eius. non cōmouebitur. Non ē pa
tū cor: qd̓ non est confirmatū. Scimus autem
ipō eodem teste ꝓpheta: q̧ panis cor hoīs confirmet.
Non ē ergo paratum sed aridū ꝛ exangue cor eius
qui oblitus est comedere panē suū: est aut̄ par⁹
ꝛ non turbatus vt custodiat mandata vite: q̇
oblit⁹ ē ea que retro sunt ꝛ ī ea q̄ ante sunt se ex
tendit ¶ Vides q̧ fugienda quedā sit. q̧ sit que
dam obliuio cupienda? Neqꝫ enī totus manasses
iordanē transijt: sed nec totus citra elegit sibi mā
sionem. Est qui oblitus est deū creatoris sui: et ē
qui ꝓiicit eū a conspectu suo semper: oblitus po
pulū suū et domū pr̄is sui. Et ille quidē celestia
obliuiscitur: hic vō que sunt sup terrā. Iste pn̄
cia. ille futura: iste que videntur. ille que nō vi
dentur: postremo iste que sunt sua. ille que ihū
xp̄i. Vterqꝫ manasses. vterqꝫ obliuiosus: sed alt̄
quidē ihrlm. alter babilonis oblitus. Oblitus

alter eorum que impediunt et iste paratus: alter sane
magis eorum que expediunt et que non expedit obliuis
ci: atque hic penitus imparatus ad uidendum in se
dum maiestatem. Neque enim est domus panis in qua
saluator oritur: non est manasses ille cui appa
reat ille qui israel regit. et super cherubin sedet. Appa
re inquit coram effraym et beniamyn et manas
se. Ego arbitror istos esse tres qui saluantur: quos
alius quidem propheta noe danielem et iob nominauit: e
osdem quoque et tribus illis pastoribus designari. quibus
nato angelo magni consilii angelus euangeli
zauit. Vide autem ne forte ipsi sint tres magi ueni
entes iam non modo ab oriente. sed etiam ab occidente: ut
recumbant cum abraham ~~cum~~ ysaac et iacob. Forte enim
non incongrue uidebitur ad effraym quidem quod
fructificacionem sonat pertinere thuris oblacionem:
quod offerre incensum dignum in odorem suauitatis. pro
prie sit eorum. quos posuit dominus ut eant et fructum affe
rant: id est ecclesie prelatorum. Nam et beniamyn filius
dextere offerat necesse est aurum. id est scientiam huius mun
di? ut videlicet ipsis in parte dextera constitutus a
iudice mereatur audire: quia esuriui et dedistis mi
manducare et cetera. Porro manasses si tamen is
esse voluerit cui appareat deus mirram offerat mor
tificacionis: quam quidem a nobis specialiter arbitror
professione requiri. Et hec dicta sint ne ad eam
partem tribus manasse que citra iordanem constitit
pertineamus: sed obliuiscamur magis ea que re

tro sui. exeunti ⁊ intranti ad antiora. ¶ Nunc vero
transeamus usq; in bethleem: ⁊ videamus hoc ver
bū qd' fecit dn̄s et ostendit nobis. Domus panis
est vt iam diximus: bonū est nos hic ee̅. Ubi enim
fuerit vbum dn̄i. non deest vtiq; panis qui cōfirmet
cor: dicente pphā. confirma me in vbis tuis. Nimi
rū in vbo qd' pcedit de ore dei viuit homo: ⁊ viuit in
xpo: viuit in eo xpc̄. Ibi oritur. ibi apparet: nec oīo
amat fluctuans cor aut vacillans: sed stabile et cō
firmatū. Siqs murmurat. siqs hesitat. siqs mutat.
siqs cogitat reuolui in lutū. redire ad vomitum.
mutare propositū: non ē bethleem. non est dom9
panis. Sola enī fames et fames valida in egiptū
eū descendere / porcos pascere / siliquas esurire cōpel
lit: utpote ꝓcul agentē a domo patris. in qua m̄
cenarij panibȝ habundare noscuntur. Non ergo
in huiusmodi corde nascitur xpc̄. cui deest fidei
fortitudo. vtiq; panis vite ⁊ scriptura teste. quī ius
tus ex fide viuit: ꝙ videlicet vera aīe vita q̄ ipē
ē. nō nisi per fidē interim habitet in cordibȝ nr̄is.
Alioquī quomō in illo nascitur ihesus. quomō
salus erit illi: quī quidē vera oīno certaq; sīma ē.
ꝙ is tn̄ qui pseuerauerit usq; in finē saluus erit:
Nam ꝙ minime inueniatur in eo xpc̄. nec de eis sit
de quibus dicitur quia vnctionē habetis a sc̄o: ex
eo vel maxime constat ꝙ sine dubio etiā aruit cor
eius. ex quo oblitus ē comedere panē suū. Nul
minimus aut ad filiū dei ꝑueniet qui eiusmodi ē:

quia non nisi super quietum et humilem ac trementem
verba sua requiescat spiritus eius. Nec sit ulla societas
eternitati et tante mutabilitati: ei qui est et ei qui
numquam in eodem permanet statu. Ceterum quantumli-
bet firmi. quantumlibet fortes. quantumlibet parati. quantumli-
bet panibus habundantes. ipso quidem largiente cui
cotidie orantes dicimus. panem nostrum cotidianum
da nobis hodie: necesse habemus addere consequen-
ter. dimitte nobis debita nostra. Alioquin si dixerimus:
quia peccatum non habemus: nos ipsos seducimus:
et veritas in nobis non est. Nimirum veritas ipsa est
que non simpliciter in bethleem. sed in bethleem
iude nascitur: christus ihesus filius dei. Preoccupe-
mus ergo faciem eius in confessione: ut sanctificati
pariter et parati. inveniamur et nos bethleem iude:
atque ita nascentem dominum videre mereamur in
nobis. Ceterum si qua eousque profecerit quod quidem
multum est ad nos. ut sit fecunda virgo. sit stella
maris. sit plena gratia. et supervenientem habens
in se spiritum sanctum: puto quod non in ea sed ex ea quod non
dedignabitur nasci. Nemo sane id sibi arrogare
presumat: nisi quos ipse specialiter designatione tamquam
digito demonstraverit dicens. Ecce mater mea
et fratres mei. Enimvero audi unum ex istis. Filioli mei
quos iterum parturio: donec formetur christus in vobis.
Si enim nasci videbatur in eis cum formabatur iam:
quomodo non etiam ab eo similiter nasci cum dicat quis
presumet. qui in ipsis eum quodammodo pariebat:

Et tu quidē impia synagoga. hunc filiū nobis pe
peristi: officio quodā matris. sed nō matris affectu.
Exclusisti eum de sinu tuo. extra ciuitatem deiciēs.
et eleuans. sup terram: tamquā diceres ecclesie gen
ciū pior et ecclesie p̄mitiuorū que est in celis: nec m̄
nec vobis sit. sed diuidatur. Diuidatur inquā non
mē utrasque: sed ab utrisque. Expulsū eū et exaltatū.
et quidē modice satis: tamen ut nec i tuis eet̄ membr̄
nec in terra. ferro vndique coartasti. ne forte vl' hac
vl' illac excederet: vl' videlicet a te sepatus ad neutrā
pueniret illarū. Heua mirum matrem ita aborti
uū facere voluisti: dum eet̄ qui excipere posset ex
cussum. Age ergo quidquid pfeceris: ymmo q̄ nichil
pfeceris intuere. Vndique egrediūtur filie syon: vt
videant regem salomonem in dyademate quo
coronasti eum. Relinquēs matrem adheret vx
ori sue: vt sint duo in carne vna. Et ciuitate
pulsus atque exaltatus a terra. oīa trahit ad se:
quippe qui est sup oīa deus benedictus in secula
Amen. Sermo p̄mus ī natiuitatē dn̄i. de quinque fontib;
Grandis quidē est dilectissimi hodierne · lv ·
dominice natiuitatis solēpnitas: sed
dies breuis cogit breuiare sermonē.
Nec mirū si facimus nos breue ver
bū: qū et deus pater verbū fecit abbreuiatum.
Vultis nosse q̄ longū q̄ breue fecit: Celū igitur h̄o
vbū et terram ego impleo: nunc vbū caro factū ē:
in angusto p̄sepio locatū est. A seculo ait pheta

⁊ in sciu tu es deus: et ecce factus est infans diei
vnius. Ad quid hoc fr̄es? Aut q̄ necẽitas fuit
ut sic exinaniret se. sic humiliaret. sic abbreuia
ret se dñs maiestatis: nisi ut vos sic faciatis:
Iā clamat in exemplo. qd' postmodū p̄dicatur⁹
est v̄bo. discite a me q̄a mitis sū ⁊ humilis corde:
ut verax inueniatur qui dicit que cepit ihesus
facere et docere ¶ Obsecro proinde ⁊ plurimū
rogo fr̄es nō patiamini sū causa tam p̄ciosū
exemplar vobis exhibitū eē. s; conformamini
illi ⁊ renouamini spū mentis vr̄e: studete hu
militati que fundamentū est custos q; virtutum:
sectamini illam que sola saluare pt̄ aīas vr̄as.
Quid enī magis indignū. quid detestandū am
plius. quid grauius puniendū: q̄ ut videns te
um celi paruulū factū. ult' apponat magnificare
se hō sup terrā: Intolerabilis impudencie est:
ut ubi sese exinaniuit maiestas. vermiculus i
flettur ⁊ intumescat ¶ Hoc igitur est ꝓpt' qd'
exinaniuit se formā serui accipiēs. qui in for̄ d
⁊ pr̄i equalis erat: s; exinaniuit se maiestate ⁊
potencia: non bonitate et misericordia. Quid
enī ait apls: Apparuit enī benignitas ⁊ hūa
nitas saluatoris nr̄i dei. Apparuit aū potēcia
in rerū creacōe: apparebat sapīa in earū gub
nacōe: sed benignitas misericordie nūc maxīe
apparuit in humanitate. Innotuerat iudeis
potestas in signis atq; portentis: vn̄ ⁊ in ea lege

Inuenies sepius. ego dn̄s ego deus. Philosophis q̄
habundantib; in suo sensu maiestas inotuit: qm̄
iux̄ apl̄i u̇ba. qd̄ notū est dī manifestū est in illis.
Precipuū et iudei potestate ipā puniebantur: philo
sophi scrutatores maiestatis opprimebantur a glā:
potestas subiectionē. maiestas exigit admiracōem:
neutra imitacōem. Appareat domine bonitas.
cui possit homo qui ad ymaginē tuā creatus est
conformari: nā maiestatē. potestatē. sapienciam.
nec imitari possumus. nec expedit emulari. Q̄
usq; augustata est misericordia tua in sola ange
loꝝ pte: reliquū occupat iudiciū cū toto genere
huāno gn̄e: Dn̄e in celo misericordia tua. & ve
ritas tua usq; ad nubes: terram vniu̇sā condep
nans in acerras pcātes. Dilatet interim terminos su
os. extendat fines. expandat sinū: attingat a fi
ne vsq; ad finē fortiter: & disponat oīa suauiter.
Restrictus est dn̄e iudicio sinus tuus: solue cin
gulū tuū: et veni miseracionibus affluens. su
pfluens caritate. ¶ Quid tu times o homo:
quid trepidas a facie dn̄i qa venit: Venit non
iudicare. sed saluare terram Olim ē psuasum
est ab infideli quodā seruo vt furtū tolleres: & im
poneres regiū dyadema capiti tuo. Dephensus
in furto quid ni timeres: quid ni fugeres a fac
e eius: Forte eū iam gladiū vibrat igniū. Nunc
in exilio positus in sudore vultus tui vesceris
pane tuo: et ecce vox audita ē in terra. qr dn̄s

tor aduenit. Quo ibis a spū eius: et quo a fac
eius fugies? Noli fugere. noli timere: nō venit
cū armis: non puniendū sed saluandū requirit.
¶ Et ne forte dicas eā nūc. vocē tuā audiui
et abscondi me: ecce infans ē et sine voce. Nā vagi
entis vox miseranda magis ē. q̄ tremenda. Aut
si cui forte terribilis: sed non tibi. Paruulus factus
est tenera mēbra virgo mr̄ pannis alligat: et adhuc
timore trepidas? Vel in hoc scies qz non venit p
dere te sz saluare: eripere non ligare. Iam aduersus
hostes tuos dimicat: iam superbor et sublimium
colla tamq̄ dei virtus et dei sapiā calcat ¶ Duo
tibi sūt hostes peccatū et mors: id ē mors corporis
et aīe. Vtrūqz debellaturus aduenit: ab vtroqz
saluabit te: noli timere. Et iam quidē peccatū in
ꝓpria ꝑsona vicit: qui humanā naturā sine vlla
contagione suscepit ¶ Grandis enī peccato facta
est violencia. et reuera expugnatū eē cognoscat:
qū naturam quā se totam infecisse et occupasse
gloriabatur. ab eo penitus aliena ī xp̄o inuen
ta est. Dehinc ꝑsequitur inimicos tuos et cō
ꝓhendit eos: nec conuertitur donec deficiāt. Contra
peccm̄ dimicans. in cōuersacōe sua verbis prius
et exemplis oppugnat: sed in passione sua alli
gat illud. Alligat plane fortem: et diripit vasa
eius ¶ Iam vero eodē ordine mortē qz prius sup
rat in seipō. cū resurgit primicie dormiencium. et
primogenitus mortuorum: postmodū debellatur

cam pater in nobis omnibꝫ: qͥ videlicet suscitabͭ
mortalia corpa nr̄a. et destruetur novissima in
imica mors. Ꝓterea cū resurgens decorem indu
tus est: nō sicut antea nascens pānis involutus
est. Ꝓterea qui prius mēe sinū affluebat. nō iudi
cans quēq͂: resurgens p̄cinxit se. ⁊ iusticie cingu
lo videtur quo[illegible]damodo affluentē sinū mi
sericordie col[illegible]legisse: qͥa ex tūc p̄paratͬ
ad iudiciū. qđ in nr̄a resurrectōe futurum est.
Nam et ꝓpterea paruulus ante venit ut misericordiā
p̄rogaret: ⁊ futurū in fine iudiciū precurrens mi
sericordia p̄pararet. ¶ Licet enī paruulus ad nos ve
nerit: non paruū tamen attulit: non paruū contu
lit nobis. Si queritis quid attulit. primo oīm
attulit misericordiā: scđm quā teste aplō saluos
nos fecit. Neqꝫ hys tn̄ ꝓfuit quos tūc p̄ns in
venit: sed fons est qui nunq͂ poterit exhauriri. Fons
nobis ē xpc̄ dn̄s unde lavemur: sicut scͥptū est:
Qui dilexit nos et lavit nos a pctīs nrīs ¶ Ve
rūptamen nō iste solū aquarū usus est. ut tn̄ sor
des abluat: sed et sitim extinguit. Beatꝰ vō ait sa
piens qui sapia morabitͬ: et in iusticia medita
bitur. Et post pauca. Aqua inquit sapie saluta
ris potabit illum. Dū sapiencie salutaris: qͥa sa
pia carnalis mors est: et sapiencia mūdi etiam
ipsa inimica est deo. Sola q̄ ex deo ē sapia saluta
ris: que scđm btī iacobi diffinicōem p̄mū pudi
ca: deinde pacifica ē. Nam sapiencia carnis volup

tuosa est. non pudica: sapiēcia mūdi tumultuosa
non pacifica. Sapiencia vera que ex deo ē primū
pudica quidē est: nō querens que sua sunt. sed
que ihesu xp̄i: vt nō suam quisqȝ faciat volun
tatem: sed consideret que sit voluntas dei. Dein
qȝ pacifica non habundans in sensu suo: sed a
lieno magis acquiescens [illegible] cōsilio vł iudi
cio. ¶ Tercius aquarū v[illegible] vsus ē irriga
cō: quā ꝓfcō necessariā habent nouelle maxīe
plantaciones: alioqȝ aut minus ꝓficient. aut
ex toto p̄ siccitate ꝑibūt. Querat ergo deuocōis
aquas. q̄sq̄s seminauerit bonoꝝ operū semina:
vt irrigatus fonte gracie. bone cōu̾sacōis ortus
non exarescat: sed in ꝑpetua viriditate ꝓficiat.
Orat enī pro huiusmodi ꝓph̄a. Et holocaustū
tuū pingue fiat. Sic et in laudibus aaron legi
tur: quī sacrificiū eius condiatur ignis assūpsit.
In quibȝ omnibus nichil aliud intelligendū
videtur: nisi vt bona opa feruore deuocionis.
et dulcedine spūalis gracie condiantur. ¶ Pu
tas inueniri poterit quartus fons. vt padisi
recuperemus quatuor fonciū irrigacōe amē
nissimū? Nā si terrenū padisū denuo nobis
reddendū non speramus: quomō regnū celoꝝ
sperabimus? Si terrena inquit dixi vobis et nō
creditis: Nūc aūt quomō si dixero vobis celes
tia credetis? Nūc autē vt de exhibicione p̄secu
tiua sit expectacō futuroꝝ: padisū habemus

multo meliorem et longe delectabiliorem quam primi
parentes habuerunt: et paradisus noster christus dominus est.
In quo tres quidem iam invenimus fontes: quartum
querimus. Habemus de fonte misericordie ad dilu-
endas culpas: aquas remissionis. Habemus de
fonte sapientie ad potandam sitim nostram aquas discreci-
onis. Habemus de fonte gracie ad irrigandas bo-
norum operum plantas: aquas devocionis. Que-
rimus ad decoquendos cibos aquas ferventes: aquas e-
mulacionis. Hec nimirum condiunt et decoquunt affec-
ciones nostras: et ebulliunt de fonte caritatis. Unde ait
propheta. Concaluit cor meum intra me: et in meditacione
mea exardescet ignis. Alibi quoque. Zelus inquit domus
tue comedit me. Siquidem ex dulcedine devocionis
diligens iusticiam: ex fervore emulacionis odio
habet iniquitatem. Et vide ne forte de fontibus is-
tis predixerit ysaias: haurietis aquas in gaudio
de fontibus salvatoris. Nam ut promissionem hanc
vite presentis esse noveris, non future: illud attende
quod sequitur. Dicetis in illa die confitemini domino:
et invocate nomen eius. Invocacio quippe presentis tem-
poris est: sicut scriptum est. Invoca me in die tribula-
cionis. ¶ Porro ex hys quatuor fontibus, tres quidem
proprie convenire videntur tribus ecclesie ordinibus:
singuli singulis. Nam primus quidem omnibus com-
munis: in multis enim offendimus omnes: et
necesse habemus fontem misericordie, quo possimus e-
tiam offensionum abluere sordem. Omnes inquam pec-

cauimus et egemus glorie dei: et p̄lati et cōtinē
tes. et cōiugati. Si dixerimus q̇a peccatū nō habe
mus: nosipsos seducimus. Q̇a ergo nemo mū
dus a sorde: necessarius est omnibꝫ fons miseri
cordie: et pari uoto debēt ad hūc fontē noe dani
el et iob ꝑperare. De cet̄o iob quidē maxīe fontē
sapiē querat: qm̄ ipē magis int̄ medios laq̄os
ambulat: ita ut magnū videatur si a malo de
clinet. Danieli v̄o currendū est ad fontē gracie:
cui nimirū pn̄ie opa et labores abstinencie. de
uocōis grā. necē est purgare. Oportet eciā vi
nos opa misericordie in hilaritate oīs faciamus:
qm̄ hilarē datorē diligit deus. Dm t̄ra nr̄a nequa
q̄ fertilis est huiusmodi seminis. bone scilicet
cōuersacōis. p̄ibit facile et contabescet: ideoqꝫ faci
le exarescet. nisi crebris irrigacōibus adiuuetur:
ut merito in oracōe dominica huiusmodi grām
sibi cotidianam noīe panis cotidie petamus. Q̄ et
nobis timendū neforte cadat sup nos t̄ribilis illa
maledictio ꝓphetice īprecacōis: fiant sicut fenū
tectoꝝ qd̄ prius q̄ euellatur exaruit. ¶ Fons
v̄o emulacōis noe specialius cōuenit: q̇a max
ime p̄latos decet hic zelus. Quatuor itaqꝫ fon
tes istos adhuc in carne viuentibꝫ nobis i semet
ipso xp̄c exhibet: q̇ntū qui est fons vite post hoc
seculū repromittens: ad quē siciebat ꝓphā cum
diceret. Sitiuit aīa mea ad deum fontem viuū.
Fortassis eciā ꝓpter hos quatuor fontes quatuor

i locis wlneratus ē adhuc viuēs in cruce: ꝓpter qd
ū cū iam tradidisset spm̄ transforatus in latere.
Viuebat adhuc qū foderūt ei manus et pedes: vt
quatuor fontes nobis adhuc viuentibus ex seip
so pferret. Quītū ptulit wlnus cū iā expirasset:
vt in se nichilominus fontē qītū nobis post obitū
aperiret. Sed dū loquimur de misterijs natiuitatis:
deuenim⁹ repente ad scrutanda sacramenta dīnice pas
siōis. Nec mirū tamen si querimus in passione qd
in natiuitate sua xpc̄ attulerit: tūc enī conquasso sac
co. pecuniā que latebat. in p̄ciū terrē redēpcoīs effud[it]

Magna opa dnī ait ꝓpheta. Itē de natiuitate
Magna quidē oīa opa eius frēs: dnī
siquidē magnus ipē: s; ad nos maxime
spectant. que in eis maxima eē videntur. Hinc est
quidē qd psallit idem ꝓpheta dicens. Magnificauit
dn̄s facere nobiscū. Denique qr magnifice nobis
cū agat specialiter tria eius opa clamant. q̄dam
p̄uie terrē creacoīs. p̄ntis redempcoīs. et future glo
rificacoīs. Qr magnificata sūt opa in singulis:
opera tua dnē. Tuū est virtutē operū tuorū an
nūciare ꝓpho tuo: nos ipā saltem opa nō silem⁹.
Triplicem frēs commixtionē in hijs tribus conside
rare est: celestis plane opis et diuine virtutis. Nā
in primo quidē ope condicoīs terrē de limo terre plas
mauit hoīem deus: et inspirauit in faciē eius spi
raculū vite. Qualis artifex. qualis vnitor rerum:
ad cuius nutū sic conglutinantur sibi limus ter-

re et spūs vite. Mūus quidē iam ante creatus e
rat: quē in principio creauit deus celū et terrā. Ar
spūs sane non coētu. sed ꝓpriam habet condicōem:
nec in massam creatur: sȝ singulari quadā excellē
cia inspiratur. Agnosce o homo dignitatē tuam:
agnosce gloriā condicōis hūane. Est ē cū mūdo
corpus: sic eum decet eū qui constitutus ē sup ūni
ūsam huiꝰ creature corporee molem. aliqua si
milari ei ex pte. Sȝ est tibi etiā sublimius aliqͦ:
nec omīo cōparandus ceteris creaturis. Cōpacta ꝛ
cōfederata sūt in te caro et aīa: illa plasmata: hec
inspirata. ¶ Sed cuiꝰ intercēt hec cōmixtio: cui hec
unio ne prestatur? Etenī iuxta sapienciā filiorum
huius seculi ubi sociantur sūmis inferiora: plus
ualent qui ptātem habent. ꝛ humilioribꝫ utuntur
pro libitu suo. Conculcat forcior minus fortē:
ridet sapiēs indoctū: simplicē fallit astutus: po
tens despicit imbecillem. Non sic in ope tuo deus.
nō sic in tua cōmixtione: non ad hoc sociasti spi
ritū limo. sublimē humili: dignā et excellentē crea
turā abiecte et iuili masse. Quis nō uideat firēs:
quantū corpori prestet aīa? Nūqͦ non truncus
esset insensibilis. caro inaīata? Ab aīa eni pulchri
tudo: ab aīa enī incrementū: ab aīa enī claritas
uisus et sonus uocis. Denique sensus oīs ab aīa
est. ¶ Caritatē michi ista cōiunctio cōmendat:
caritatē in hac ipsa condicōis ꝓprie pagina lego:
caritatē in ipso statim principio non solum ꝓdicat

sꝫ iungerit michi man⁹ benignissima creatoris
Et quidē magna hec cōiunctio dilectissimi. sꝫ si sta-
bilis permansisset. Nūc aūt licet diuino fuit mu-
nita sigillo: ad ymaginē quippe ꝛ silitudinem
suā creauit hominē deus: heu diruptū est sigil-
lū. ꝛ vnitas dissipata. Accedens ille pessimus latro
receus adhuc sigillū fregit: et sic multata silitu-
dine diuina. cōparatus ē miser homo iumētis in-
sipientibus: et similis factus est illis ¶ Rectū
quippe fecit deus hominē: atqꝫ hec silitudo eius
de quo scriptū est. Q'a rectꝰ dn̄s deus nr̄: et nō est
iniquitas in eo. Veracē q̊ꝫ et iustū fecit eū: sicut et
ipse veritas et iusticia est. Nec vnitas ipsa posset
disiungi: dū sigilli huiꝰ integritas permaneret. Verū
supuenit falsarius: qui indoctis sigillū pmittēs
melius. vt ille fregit qd' erat manu diuinitatis
impressū. Eritis inquit sicut dij: scientes bonū
et malū. O maliuole o maligne: ad quid eis
huius silitudo scīe? Sunt certe sicut dij. rn̄. in-
ti. veraces. Sunt sicut deus: in quē nō cadit pecca-
tū. Hoc quippe sigillo stante: stabit vnitas illa.
Iam experimur miseri: qd nobis psuaserit v̇su-
cia dyabolice fraudis. Fracto namqꝫ sigillo seq-
tur amarū dissidiū: triste diuorciū. Vbi ē qd'
dixisti neqꝰ: nequaqꝰ moriemini? Ecce enī mori-
mur omnes: et non est hō qui viuat ꝛ nō videat
mortē ¶ Sꝫ quid eit dn̄e deus. nūqꝰ ne repabit
opus tuū: et qui ceciderit non adiciet vt resurgat?

Non ē qui resistat: nisi qui fecit. Itaq; ppt̄ miseri
am inopū & gemitū pauperū. nūc exurgā dicit d
minus: ponam in salutari: fiducialiter agā i
eo. Siquidē nichil proficiet inimicus in eo: et filius
iniquitatis nō apponet nocere ei. Nouā inquit e
go facio cōmixturā: nā expressius et robustius
pono sigillū eū qui nō ad ymaginē meā factus.
sz ē ipsa ymago. splendor glīe et figura sbē: nō fact
sz genitus ante secula. Et neforte timeas eē fran
gendū. aruit inquit tanq̄ testa virtus mea: sed
talis testa quā nec ipse malleus vniuse terre nō
vllo modo possit ¶ Sane cū prius ex duobus fac
ta sit. scdā iam cōmixtio fit ex trib;: vt discat ex
hoc ipso ad sacramentū accedere trinitatis. Ver
bū qd' erat in principio apud deū et deus erat. aīa
que de nichilo creata ē & ante nō erat. caro de massa
corrupcōis sine corrupcōe aliqua diuino segrega
ta artifi cio. qualis nulla caro iā erat: vinculo
indissolu bili in psone coeūt vnitatem. Habes
in hys triplex genus potencie. Qd' non erat cr
eatū qd' perierat repatū: qd' sup oīa erat ab āgel
minoratū paulo min9. Hec sūt euāgelica illa
sata farine que pariter fermentantur: vt sit pa
nis angelorum quem manducet homo: panis cō
firmans cor hoīs. Felix mulier bn̄dicta in mu
lierib;: in cuius castis visceribus supueniente ig
ne spūs sā coctus est panis iste. Felix inq̄ mul
er: que in hec tria sata inmisit fidei sue fermentū.

Siquidē fide cōcepit. fide peperit ꝛ ut ait elizabeth
beā que credidit: quā pfecta sūt in ea. que dicta sunt
ei a dnō. Nec mireris q̄ fide eius mediante unitū
dixerī verbū carni: quāquidē et carnē ipsam de eius
carne suscepit. Sane ne hoc quidē putī exposicioī
obuiare pt̄. qd̄ de celestis regni dicatur similitudine:
neqꝫ enī indignū videtur. si celoꝝ regnū fidei marie
cōparatur. qua et reparatur. Huius itaqꝫ vinculū uni
onis. nulla oīo soluē pt̄ creatura. Siquidē nec prin
ceps mūdi huiꝰ habet in eo q̄cq̄: nec ipē ihēs soluē
dignus ē corrigiā calciamēti. Qd̄ tamē? Soluatur
certe aliquatenus nec̄ est: alioqn̄ qd̄ dissolutū est
nō resolidatur. Patris integer thesaurus abscōdi
tus. sapiā occulta ꝛ que utilitas in his omnibus?
Merito flebat iohānes nō inueniri qui aperiret li
brū: et soluēt signacula eius. Dū enī clausus staēt:
nemo ex nobis. diuinā illam attingere sapiēciā
pualeret. Aperi tu librū agne dei ꝛ mansuetudo ve
ra fodiendas expone iudeo manus tuas ꝛ pedes: ut
pcedat q̄ī eis thesaurus latet salutis. et copiosa re
dēpcio. Frange denqꝫ esurientibꝫ panē tuū. Solus
enī frangere potes: qui solus ut confracta solides.
stare potes ꝛ in ipsa confractione. Solus potesta
tem ponendi habes aīam tuā: cū volueris resumē
dam. Tua igitur miseracione soluatur aliquateꝰ
templū hoc: sꝫ nō penitus dissoluatur. Separet
ab aīa caro ꝛ sꝫ vbū sane ꝛ carnis seruet icorrup
cionē. ꝛ aīe plenā conferat libtatē: ut sola inter

mortuos liberi agat. educens vinctos de domo
carceris. sedentes in tenebris et umbra mortis.
Ponat aīa scā carnē īmaculatā. sed resuscitādā
tertia die: ut moriens mortē perimat: et vita ho
minum cū resurgente resurgat. Ita factū est dilec
tissimi: et ita factū gaudeamus. Morte illa mor
tuus ē: et regenerati sumus in spem vite. p resur
rectionē ihesu xpi ex mortuis. Jam quid futurū
sit in unione tertia q̄s loquetur? Nec oculus vi
dit nec auris audivit. nec in cor hominis ascendit
q̄ preparavit deus diligentibus se. Cōsūmatio erit
illa cum tradiderit xpūs regnū deo prī: et erunt
duo nō iam in carne una. sed in spū uno. Etenī si
adherens carni v̄bū factū est caro: multo magis
qui adheserit deo. unus spūs erit cū eo. Et in hac
quidē unione media humilitas exhibetur: et humili
tas magna magna nimis: in ea vero quā expec
tamus. ad quam suspiramus p̄stā nobis. si cū
nobis reposita glorificacō est. Q̄d si meminimus
in prima cōiunctiōe qua ex aīa et carne cōpactus
ē homo caritatem cōmendari: merito eminet
humilitas in scdā: q̄a sola est virtus humilitas lese
reparacio caritatis. Porro q̄ unitur vōlis aīe crea
tura terreno corpori: oīo non est humilitati ascri
bere. Siquidē non ex deliberacōe ipsius carni uni
tur: sed creando infundit: infundendo creatur.
Nō sic sane ille summus spūs: qui cū eēt magis
bonus ipō beneplacito sui arbitrio. accessit ad cor

pus conquinatum. Merito denique caritatem et humilita-
tem sequitur glorificacio: quia sine caritate nichil
prodesse potest: et nemo nisi qui se humiliat exaltabitur.
D Uo quedam rerum genera [Item sermo de nati-]
fratres in hac nativitate domini con- [vitate domini]
sidero: non solum diversa, sed et dissimilia val-
de. Siquidem puer qui nascitur deus est. et mater de qua
nascitur virgo est: et partus ipse sine dolore est. Fulget
in tenebris lux nova de celo: gaudium magnum an-
gelus evangelizat: laudat multitudo celestis mi-
licie: datur gloria deo. pax hominibus bone volun-
tatis. Currunt pastores inveniunt quod ad eos dictum
est obvium: nunciant aliis. quicumque audiunt admirantur.
Hec et hiis similia dilectissimi divine virtutis
sunt. non fragilitatis humane: vasa sunt aurea
et argentea: quibus pro tanta solempnitate in men-
sa domini tam egregiis quibusque hodie ministratur.
Non est nobis tollere ista: non nobis aureus discum-
batur aut apostolus: sed qui in eis cibus est et potus
Diligenter considera ait sapiens: que apponuntur
tibi. Et ego certe agnosco in ea esse nativitatis
huius et tempus et locum. infantilis corporis tene-
ritudinem. pueri vagitus et lacrimas: sed et ipsorum
quibus primo annunciatur nativitas salvatoris pau-
pertatem pastorum atque vigilias. Mea sunt hec. pro me
facta sunt: michi apponuntur: michi proponuntur i-
mitanda. Hyeme natus est: nocte natus est
christus. Numquid credimus casu factum. ut in tanta

aeris inclemencia. et in tenebris nascetur: cuius
est hyemps et estas dies et nox? Non eligunt pue
ri ceteri qui nascuntur: quippe quibus nec adhuc
incipientibus vivere nullus subest racionis usus: nul
la eligendi libertas: facultas nulla deliberandi
Christus fratres et si homo nondum erat. erat tamen in principio
apud deum: et deus erat eiusdem cuius nunc est sapi
encie et potestatis; utpote dei virtus et dei sapiencia
Nasciturus itaque dei filius cuius in arbitrio erat
quodcumque vellet eligere tempus? elegit quod molesti
us est presertim parvulo et pauperis matris filio: que vix
pannos haberet ad involvendum. presepe ad recli
nandum. Et cum tanta esset necessitas: nullam audio
fieri pellium mencionem. Primus adam pelliceis vesti
tunicis: pannis secundus obvolvitur. Non est tale
iudicium mundi. Aut iste fallitur aut mundus errat:
Sed divinam falli impossibile est sapienciam. Merito
proinde et carnis prudencia mors. siquidem et ip
sa inimica est deo: et seculi quoque prudencia stulticia no
minatur. Quid enim? Cristus utique qui non fallitur
elegit quod carni est molestius; id ergo melius. id u
tilius. id pocius eligendum. Et quisquis aliud doceat.
vel suadeat: ab eo tamquam a seductore cavendum. Ia
vero eciam nocte voluit nasci. Ubi sunt qui tam impuden
ter ostentare gestiunt semetipsos? Cristus eligit quod
salubrius iudicat; vos eligitis quod reprobat ille.
Quis prudencior e duobus? Cuius iudicium iusti
us? Cuius sentencia sanior? Denique tacet Christus:

nō se extollit. nō magnificat. nō predicat. et ecce
annūciat eū angelus. laudat multitudo celestis ex-
ercitus. Et tu ergo qui xp̄m sequeris. inuentū abscō
de thesaurū. ama nesciri. Laudet te os alienū: sile
at tuū. Adhuc autē in stabulo nascit' xp̄c. et in
presepio reclinatur. Et nomine ipse est qui dicit. me
us est orbis terre et plenitudo eius. Quid ergo stabu
lū elegit. Plane vt reprobet gloriā mūdi: dampnet
seculi vanitatē. Necdū loquitur lingua: et quāz
de eo sūt clamāt. pdicāt. euangelizāt. Ipsa q3 infā
tilia membra non silent. In omnibȝ mūdi iudiciū
arguitur: subuertitur. confutatur. Oīs enī hoīm
si daretur opcio nō magis eligeret robustū corp9.
et etatē intelligibilē q3 infantilem. O sapiencia
que de occultis trahens. O vere incarnata et vela
ta sapiencia. Et tamen frēs ipse est pmissus olī
p ysaiam: paruulus sciens reprobare malū et eligē
bonū. Malū ergo voluptas corpis: bonū vero
afflictio est. Siquidē et hanc eligit. et illā reprobat
puer sapiens: vbū infans. Verbū enī caro factū
ē: et caro infirma. caro infantilis. caro tenera. caro
ipotēs opis oīs: oīs laboris impaciens. Et vere
frēs. vbum factū est caro: et habitauit in nobis.
Dum esset in principio apud deū. lucem inhabi
tat inaccessibilē: et nō erat qui caperet illud. Quis
enī inuestigauit sensū dnī. aut quis consiliarius
eius fuit. Carnalis hō non pcipit ea que spiritus
dei sūt. Sed iā capiat et carnalis: quia factū est caro.

Si nichil pter carnē nouit audire: ecce v̄bū caro fac
tū est: audiat illud vl' in carne. O homo in carne t
exhibetur sapiā illa quondā occulta: ecce iā ipsis
se se ingerit sensibꝫ carnis tue. Carnalit' vt ita dixe
rim pdicatur tibi. Fuge voluptatē: quia mors po
sita ē secus introitū delectacoīs: age penitēciam:
quia p hāc appropinquat regnū. Hoc tibi predi
cat stabulū illud. hoc presepe clamitat: hoc mēb' illa
infantilia manifeste loquūtur: hoc lacrime. & va
gitus euangelizant ¶ Plorat quippe xpc: sed nō
sicut ceteri. aut certe non quare ceteri solent. In a
lijs sensus: in xpō preualebat affcūs. Paciūtur
illi. nō agūt: vtpote nec ipsius adhuc vsū volū
tatis habentes. Illi ex passiōe lugent: xpc ex cō
passiōe. Illi iugū graue qd' est sup omnes filios
ade. xpc filiorꝫ ade peccata deplorat. Et certe p qbꝫ
nūc lacrimas fundit: postea fundet et sanguinē
O duricia cordis mei. Utinā dnē sicut v̄bū caro
factū est: ita et cor meū carneū fiat. Siquidē & hoc
pollicitus es p pphetā. Auferā inquit a vobis
cor lapideum et dabo vobis cor carneū. Fr̄es. lacri
me xpī. michi et pudorē pariūt. & dolorē. Ludebā
ego foras in platea: et in secreto regalis cubiculi
sup me ferebatur iudiciū mortis. Audiuit hoc
vnigenitus eius: exiuit posito diademate. sacco vestit',
aspsus cinere caput. nudus pedes: flens et eiulās.
q' morte dāpnatus eet seruulus eius. Intueor il
lum subito pcedentē: stupeo nouitatē: causam p

cunctor et audio. Quid facturus sum? Adhuc ne
ludam? et deludam lacrimas eius? Plane si insanus
sum et mente inpos non sequar eum: nec simul cum
lugente lugebo. Ecce unde pudor. Dolor et timor
unde? Utique quia ex consideracione remedii periculi me
i estimo quantitatem. Nesciebam. sanus michi vide
bar? et ecce mittitur filius virginis. filius dei altis
simi. et iubetur occidi: ut vulneribus meis precio
so sanguinis illius balsamo medeatur. Agnosce
homo quam gravia sunt vulnera: pro quibus necesse est
christum dominum vulnerari. Si non essent hec ad mortem.
et mortem sempiternam: nunquam pro eorum remedio dei fili
us moreretur. ¶ Pudet itaque dilectissimi propriam
negligenter dissimulare passionem: cui tantam
a maiestate tanta exhiberi video compassionem. Com
patitur filius dei et plorat? homo patitur et ridebit?
Hec et medicine estimacio: et doloris mei et timoris
exaggeracio est. ¶ Verum si diligenter observem precep
ta medici: erit etiam consolacionis occasio. Sicut enim
gravem agnosco morbum cui tanta apponitur me
dicina? sic et ex hoc ipso non incurabilem esse coniec
tor: neque enim preciosissimas species frustra insumeret
medicus sapiens. ymmo ipsa sapiencia. Porro frustra in
sumi constat. non solum si absque eis esset facilis cu
racio: sed multomagis si et cum eis sit impossibilis.
Animat itaque ad penitenciam: et accendit vehemen
cius desiderium spes concepta. Hanc accendit ad con
solacionem. ipsa quoque que pastoribus vigilantibus ex

hibita est visitacio: et allocucio angelorum. Ve vobis diuites qui habetis consolacionem vestram. vt iam non mereamini habere celestem. Quam multi enim nobiles secundum carnem. quam multi potentes. quam multi sapientes huius seculi hora illa in stratis mollibus quiescebant: et nemo eorum dignus habitus est nouam videre lucem. scire magnum illud gaudium. angelos audire cantantes gloria in excelsis deo. Agnoscant ergo homines: quia quieti a labore hominum non sunt. visitari ab angelis non merentur. Agnoscant quam placeat supernis ciuibus labor. cuius spiritualis intencio est: quam grate eos qui pro victu corporis. corporali vrgente necessitate laborant. suo dignantur eloquio. et alloquio tam felici. Ministerium humanum in eis agnoscant ordinem: quem constituit deus. vt in sudore vultus sui vescatur adam pane suo. Obsecro vos dilectissimi considerate diligencius quantum fecerit deus pro vestra exhortacione et salute: nec infructuosus inueniatur in vobis sermo tam viuus et efficax: sermo fidelis et omni accepcione dignus: sermo non tam oris quam operis. Putatis fratres parum michi molestum esse: si hoc ipsum verbum quod nunc loquor ad vos. vacuum et sine aliqua vtilitate deperire de cordibus vestris nossem? Et quis sum ego: aut quis est hic sermo meus? Si huius tantillum vocis laborem inutilem esse dolerem, homo pusillus ymmo et nichilum: quanto iustius indignabitur dominus maiestatis. si caritatem eius operam nostram aut duricia aut negligencia contingat euacuari? Vitat hoc a seru

suis. qui pro eorum salute induere dignatus est formam
servi. unigenitus dei patris: qui est super omnia deus benedictus
in secula Amen. Sermo de nativitate domini sermo quintus

Puer natus est nobis: puer antiquus dierum.
Puer forma corporis et etate: antiquus di
erum incomprehensibili ubi eternitate. Que quia eterni
tas in ipsa sua dierum antiquitate et si puer non sit. novus
tamen sit. ymmo non tam novus sit quam ipsa novitas:
in se semper manens et innovans omnia. a quo queque res
prout recedit inveteratur. prout redit innovatur
Et novo quodam modo. unde antiquus inde novus.
quamquidem eternitas ipsius sine initio nascendi. sine
defectu veterascendi: ipsa est et antiqua novitas et
nova antiquitas ipsius Alia tamen est novitas
huius temporalis nativitatis. qua puer natus est
nobis innovandis: qui ab eterno deus natus est. ange
lis beatificandis. Illa quidem nativitas amplioris
glorie: sed ista profusioris misericordie. Ista siquidem
propter me qui misericordia indigebam: quia miseriis
circumdatus eram. et miseriis quas expiare non poteram.
Ostende nobis domine misericordiam tuam: qui nondum
ydonei sumus videre gloriam tuam. Appareat benig
nitas et humanitas salvatoris nostri dei: ut per hanc
digni efficiamur et ydonei. quibus appareat maies
tas et divinitas nostri dei. Ostende nobis domine mise
ricordiam tuam. nostram indutam miseria: et novo misere
di genere de ipsa miseria miserorum operantem remedia
Ad hoc siquidem ars misericordie beatitudinem

dei ⁊ miseriā hoīs in vnitatē mediatoris tēperauit:
vt operante sacramento vnitatis p virtutē resur-
rectionis. beatitudo miseriā absorbeat. morteq:
vita degluciat: et totus hō glorificandus in di-
uine consorciū nature transeat. Vsq: adeo auē
vniūsas infirmitates carnis in quib; ob culpā
humana iacet natura. absq: culpa videlicet dig-
nacio suscepit diuina: vt nec infancie recusaret
īiurias. nec alia q̄ cōis habet condicō sortiri vellet
exordia: excepto sane q̄ p spm̄ scm̄ īmaculatus
nascens de īmaculata. vicia nrē originis. emun-
dabat. atq: secunde natiuitatis nobis sacramēta de-
dicauit. Ita puulus natus est nobis: et deus ma-
iestatis exinaniens semetipm̄. nō solū terreno
mortaliū corpori. sed etiā infirme ac pusille īfā-
ciū configurauit etati. ¶ O beata infancia. cuius
infirmū ac stultū forcius ac sapiencius ē omnib;
hominib;: q̄a nimirū dei virtus ac dei sapiā. sue
in nr̄is diuina opatur humanis. ¶ Huius sig-
īfātis infirmitas principē mūdi triūphat. fortem ar-
matū ligat: crudelem tyrannū captiuat: et capti-
uitatē nr̄am absoluit et liberat. Huius infantis
muta et elinguis simplicitas. linguas infanciū fa-
cit disertas: linguis hoīm loqui facit et angelorū:
linguas diuidēs igneas. Iste infans vt videtur ipē q̄ do-
cet hominē sciam et angelū: tanq̄ vere deus sciar̄:
sapiā dei et v̄bū. O sacra et dulcis infancia. que
veram humanis cordibus īnocenciā infudisti: p

q̄ oīs etas in beatā redeat infanciā. ubiq; cōfor
mis fiat: nō pusillitate mēbror. sed humilitate sen
sus ⁊ pietate mor. Prorsus vos filij ade. qui nimis
grandes estis in oculis vrīs. ⁊ in gygantea enor
mitatē excrevistis p supbiā; nisi conūsi fuitis
⁊ effā sicut puulus iste. non intrabitis in regnū
celor. Ego sū ostiū regni. ait puulus iste; nisi ī
curuetur altitudo vror. non eos admittet isti
us humilitas ianue. Ideo mirū conquassabit ca
pita in terra multor; et qui elati accedūt. repulsi.
capite illiso cadent retrorsū. Quid enī; Adhuc tu
magnus es in oculis tuis; postq̄ deus factus est
puus sb̄ oculis tuis; Ille semetipm̄ exinaniuit.
ut pene videretur nichil eē. sū quo factū est nichil;
et tu ī inmensū inflaris ⁊ extolleris. existimās te
aliquid eē cū nichil sis; Ipse te seducis clamat apls;
cū et si aliquid esses. si magnū aliquid eēs. tanto
magis humiliari te oporteret. Quanto inquit
sapiens magnus es. humilia te in omnibz; et
īuenies graciā coram deo. qui supbis resistit hu
milibz autē dat graciā; qui ut ipse tibi fieret exē
plū. cū eēt maximus oīm. factus est humilimus ⁊
minim⁹ oīm. Parū eāt ei ut fieret minor angel
condicōe mortalis nature; nisi et hominibus
minor fieret etate ībecillis infancie. Videat ergo
pius ⁊ humilis et glorietur; videat impius ⁊ sup
bus ⁊ confundatur; Videat mḡr īmensū puulū
factū. ⁊ infantulum adorandū. Stupendum mis

teriū. redempcōem prior. gloriā humiliū. iudiciū i
prior. ruinā supbor. ¶ O venerandū et stupen
dū misteriū: q̄ sanctū et terribile est nomen tuū.
fons misericordiarū. et abissus iudicior. Quis
de hoc fonte bibit: et non amauit? Quis abissū
considerauit: et non expauit? Qui non amauit
nequā et impius est: sicut qui non expauit vecors
et insensatus est. Nichil tū est cur iudiciū expa
uescas: si non abusus misericordiā insolescas.
Et ipse siquidē mallet amari q̄ seruiliter timeri:
magis q̄ pbat q̄ liber ac voluntarius offert affec
tus filior. q̄ coactus extorquet metus seruor. Id
o et nūc cū primo se manifestauit mortalib; pu
erū se maluit exhibere. magis q̄ amabilis q̄ ter
ribilis apparere: vt quia saluare veniebat et non
iudicare. preferret interī vn̄ puocaret amorem:
differret vn̄ incuterē posset timorē ¶ Cū fiducia
igitur accedamus ad thronū grē eius: qui nec
cogitare sine timore poteramus de throno glorie
eius. Nichil hic terroris. nichil seueritatis quam
metuas: sed omnimoda benignitas atq; mansuetudo
de qua psumas. Et si potestas et terror apud ipsū
est: totū tū interī dissimulat donec penitencia pec
confitentē recipiat. Ne sit tibi scrupulo q̄ grauit
deliquisti: nesciat puer Iesus irasci: aut si irascat
facile pt̄ placari. Vere nichil placabilius aīo hu
lis pueri: q̄a in hoc ipsū pacē satisfactione pre
uenit. priorq; legatos de pace mittit: vt qui reus

es velis reconciliari. Tantummodo velis. et vere perfecteque ve-
lis: nō modo veniā indulgebit. sed et graciā accumu
labit: quinymo lucrū non mediocre deputās ouē recu
perasse perditā. diē festū aget cū angelis ¶ Cognue
bat ergo cū divina mansuetudine etas innocencias
ac facilis infancie: et sciēs quod convenient et cōmode sa-
luti peccator ab hac exorsus est etate ut quos reatus
proprie terrebat consciē. spes consolaretur non difficilis
intelligencie ¶ O puer dulcissime ihū bone. quā
magna est multitudo dulcedinis tue. quā abscō
disti timentibus te et perficies sperantibus in te qui tāta
exhibuisti necdū scientibus te ¶ Prorsus dulcedo
incōparabilis et pietas ineffabilis: ut deū qui creavit
me videā puerū creatū pro me. Deus quidem maiestatis
et glorie. non solū michi filius fiat corporis veritate.
sed etiā miserabilis et velud humane indigens opis
appareat etatis infirmitate. Vere tu puer salutare
vultus mei et deus meus: cū totus sis dulcedo et desi
deriū. dulciorē tū te facit michi teneritudo mēbrorum
Hec inquā te et captabilē facit sensibus et affectibus
parvulorum: qui nondū ydonei sūt te solidū capere ci
bū. Dulce interī dulce prorsus. et sapidū cogitare
et recogitare puerū deū: qui etiā efficax ē et opera
torius et ad medendū et ad dulcorandū: si quis in no
bis est racor animorum. sermo amaritudinis. mors austeri
tas. Neque enī crediderī ubi sensus et memoria fuit
huius divine dulcedinis. locū ire vel tristicie [esse] sed oīs
indignaciō et amaritudo cū oī malicia tolletur a nobis.

Ita fiet ut qui modo geniti infantes. modo genitū infā
tē dnm̄ digne laudemus. et in consonancia mori
et vocū ex ore infanciū et lactēciū pficiatur laus
infantis et lactentis dnī ihū xpī: cui cū prē ⁊ spū
scō laus et iubilacō p eīna secula sclōꝝ. Amen. Je
de nativitate do
2 Non poterit explicari sermo:
quē mente concepi. Stupor enī miraclo
rū opprimit me: et dū oīa replico oīa cō
plicantur. Qs potit excogitare diē adventus eius.
Ideo fit elinguis lingua. memoria īmemor. insen
sibilis sensus: ⁊ insueta novitate relucēt oīa: ⁊ oīa
ptū virginis obsequūt. Fiūt mirabilia in celo
sursū et in terra deorsū: qa vniūsa in nascētis dei
obsequiū iuraverūt. Insigniūtur cōvexa celoꝝ: stel
la lucidior ⁊ multo lūīne loca flāmācia pstringūt:
diffundūtur p quadrifidū orbē radii rutilanci
ores: et pluralitatē stellarū ignū novus ignis
obtundit. Miratur orbis celos novū peperisse
splendorē: ⁊ īcōvisibilē coꝝ statū ad signa ⁊ pdigia
fuisse cōversū ¶ Vident caldei in celis: qđ balaā
reliquit in scripturis. Orietur inquit stella ex ia
cob. ⁊ consurget hō ex isrł: et erit oīs tīra possessi
o eius. Nascitur stella in excelsis et deus in tīris
cui⁹ possessio a mari vsqꝫ ad mare ¶ Preparāt
se reges tharsis: ut cū novitate munerū videant
novā matrē. filiū novū. novā nativitatē. Fons
olei de tīra erupit: ⁊ teplū rome qđ vocabatur eter
nū corruit: omnibus īpensis ⁊ urbis ⁊ orbis una

bilio consūmatū. Cū enī romani in victoriose an
tiquitatis memoriā. templū singulari scemate fa
cere decreuissent: ab omni illa deorꝝ ymo demoniorꝝ
multitudine quesierūt vsquequo durare posset tā
excellentis opis operosa constructio. Responsū est.
donec virgo pareret. Illi ad īpossibilitatē oraculū
retorquentes: templū eternū solēpnem illā ma
chinā vocauerūt. Nocte autē cū virginali thala
mo virgineus flos marie egressus est: ita cecidit
et confractū est illud mirabile ⁊ colūpnarū opꝰ
vt vix appareāt vestigia ruinarū. O bethle
em ciuitas dei sūmi: et in te ⁊ in suburbibus tuis
visa sūt mirabilia hodie. Deus pendet ad vbera.
ponitur in p̄sepe. ligatur in cunis. pānis īuolu
tur. ⁊ laxatis fasciolis. felices manus et scā bra
chiola. p cunctarū pietatē expandit: alludit vir
gini. matri arridet: et blandientes oculos ad
mariam intorquet. Stat perterrita tantis mira
culis regina celorꝝ: confert in corde suo salutaci
onē archangeli. conceptionē dei. natiuitatē pue
ri: et miratur qđ ille qui sic potuit ad nos veni
re. sic voluit subuenire. Adē ⁊ ioseph. ſ ab vr°
ꝓ remotus. et in excessu mentis miratur: ⁊ mi
rari satis non pt. qualiter ad tante dignacōis
admissus sit archanū. Adest multitudo celestis
exercitus: vocibus gloriosis gloria in excelsis
deo auditur. Pastores veniūt ⁊ inueniūt puerū
et puellā: p̄cedit stella. reges accedūt. adorant fi

lum. matrem venerantur: offerunt munera. deferunt
maiestati: cruciatur herodes. ihersolima turbatur.
requiruntur scribe: locus predicitur. indicatur simu
no. simulator ad nichilum deducitur: deregitur comme
ta fraudium: magi per aliam viam revertuntur: pax inau
dita a seculo in seculo regnat. universus orbis ad censum
describitur: rivus olei de terra profudit. et in diuine
venam liquor sanctificatus ebullit. Quid est hoc
nisi quia vera pax in terris apparuit: nisi quia ad
supernum regnum cives ascribuntur: nisi quia fons mi
sericordie de virgine emanat? Oleum effusum nomen
tuum. Spiritus sanctus scripture ipsius unus et uni
cus fabricator: non puram sine pinguedinis dulcedi
ne scilicet hoc capitulo dereliquit. Sed vos nocturnis vi
giliis ita defatigati estis: ut vix possitis soporem
ab oculis amouere. Euigilate tamen paulisper et sopo
ris torporem excutite: adest ille de cuius natiuita
te loquimur ut illuminet oculos vestros ne obdormi
atis. Totus autem huius sensus ex illius archa
innotescabitur: cuius consilium est qui consilium dei. Ip
se ille est dominus videlicet clareuallensis: cuius reli
gio et discretio. sapientia. eloquentia. vita et fama. per
totam latinitatem non inmerito decantatur. Libenter
enim illius sarcinas adoro. Sed ad propositum reuertamur.
C Benignus ille spiritus de cuius secretiore
fonte canticorum flumen euadit. in hijs tribus ver
bis tria nobis requirenda reliquit: videlicet no
men sponsi. quare oleo comparetur. quomodo ef

fundatur: q̄a et nomen tacet. de cōpacōe nil loquit̄.
nichil dicat de effusiōe. Primū de noīe videamus.
Multa ut arbitror vocabula sponsi p diuinā scp
turā sparsa leguntur: ſ; in duo vobis uniu̾sa com
plector. Nullum pſtō repies qd̾ nō sonet ł maiesta
tis potenciā: aut graciam pietatis. Puer dn̄i de quo
frequēcius facio mencionē. ad regis cubiculum intro
ductus. duo q̄i solummoa de ipsius ore diuinitatis
audiuit: potestas dei est inquit et tibi dn̄e miseri
cordia. Sed et ipse saluator ꝓphetice veritati attestās
ait: vos vocatis me mg̾r ⁊ dn̄e. Dn̄s nomen ē maies
tatis: pietatis magister. Si enī piū est escā prebere
corpori: multo misericordius est escā aīe impertiri:
qd̾ est ꝓprie magistror̄ q̄ mentes indisciplinatas sub dis
ciplinę rigore coherceant ¶ Videamus qd̾ hor̄ no
minū effundatur: utrū nomen potencie in nomē
grē: uł nomē pietatis in maiestatis vocabulum.
Absit ut mīa in potencia includatur: q2 miseraci
ones eius sup oīa opa eius. Certū est ergo q2 po
testas dei in maiorē hodie pietatē effusa est cū celi
distillarent a facie dei: et de virgineis mēbris vetus
tus dier̄ exoritur. Non est qui se abscondat a ca
lore ei9: q̄a largior olei effusio a capite descendit
in barbam: qua eciā extremā vestimenti fimbri
am largius irrorauit ¶ Tanta est habundācia
misericordie: vt non solū sub noīe effusiōis ſ; exina
nicōis censeatur. Exinaniuit semetipsū ait apl's.
formā serui hodierna die accipiens: ⁊ cū tota mi

titudine miseracionū suarū de thalamo ꝓsiliit vir
ginali. Non enī habuit dulciorē modū ad redi
mendū nos abissus illa consiliorū dei: q: quicq̄ in
diuinitatis thesauro pietatis inuentū est: totū in
utero virginis congestū est. Nō me capio p̄ leticia:
q: illa maiestas naturā suā nature mee carnis et san
guinis copulat: et me miserū in diuicias glorie sue nō
ad horā. sz in sempiternū includit. Fit frater meus
dn̄s meus: et timore diuī fr̄is viuat affectus. Dn̄e
ihū xp̄e libenter audio te regnantē in celis: libē
tius nascentē in terris: libentissime crucē clauos
et lanceam sustinentē. Hec siquidē effusio rapit af
fectū meū: et istorū memoria concalescat cor meum.
viuencius et virtute pocionis. aspitate purgatū.
Viuens est iste sermo et efficax et penetrabilior
oī gladio ancipiti: pertingens usq: ad diuisionem
anime et sp̄c. cōpagum quoq: ac medullarū scru
tator. Vnus illorū qui ꝓphetalis chori a' migr'.
aut inter migrōs est: scꝫ secretaria diuinorū nomin p
racione de hac effusione mirabiliter quidē. sz scia
liter ꝓphetauit. Vocabitur nomen eius admira
bilis. consiliarius. deus. fortis. pr̄ futuri secul:
princeps pacis. Erat quidē admirabilis dn̄s me'
inter angelicos ordines audiens p̄mū glorie sue:
admirabilis illi mirabili creature. faciens mi
rabilia in celo et in terra. in mari et in oībꝫ ab
issis. Ego autē in luto fecis et miserie obuolut'
miser et miserabilis: et omnē spem emergendi

pdideratu. Ille in gloria ego in miseria: ammirabil'
ille. miserabilis ego. Sanctum et terribile nomen eius:
qd' vix audiat dignior natura. Nomen istud clau
sum et integrum quomodo capere poteram: quem vix an
gelicus oculus prospicere. nedum pspicere pt. Sed
vide effusionem. Ille qui erat ammirabil' agminibus
angelorum: inclinat celos et fit consiliarius hominum.
Maiestatiuum nomen in pietatiuum effunditur: et q
mirabilis est in celis. gsulere venit in terris. Ab
scondit purpuram sub miserie vestimentis. Et ad
lutum ubi iacebam inclinatur non mergitur. Et
si audeo dicere. infixus in limo pfundi opi manu
um suarum porrigit dexteram: et de pfundis aquarum
extrahit. extractum abluit: ablutum induit. indutum
reportat. reportatum confirmat. Porrigit dexteram
cum nascitur. cum loquitur extrahit: abluit cum mo
ritur. induit cum resurgit: cum ascendit reportat:
confirmat cum spiritum emittit de celis. Bonus quidem
consiliarius: qui consilium qd' voce dederit. et morte
defendit. Erat enim docens aut ewangelista sicut po
testatem habens: non sicut scribe et pharizei eorum.
Deus. fortis. nomina sunt potestatis: sed deus effundit
in premium futuri seculi. fortis in principem pacis.
Breviter curro: quia et fatigatis et scientibus legem lo
quor. Quid tibi mussitabunde lucifer in tan
ta destinacione et effusione. Clausum tibi est totum iti
nerarium dei: et malignans oculus tuus hic minim
um caligauit. Sed et dominus meus ammirabilis fuit

natiuitate: consiliarius fuit in p̄dicacōe: deus in
miraculor chorusca cōe: fortis in passiōe: pater
futuri seculi in resurrectione: p̄nceps pacis in illa
eterna bt̄itudine. Non terreamini nouitate vbor:
q̄a nichil nouū introducitur. Hic et olim noīa cō
mutata ꝛ effusa sūt: abrā in abrahā: saray in sarā:
ꝛ siquas alias īmutacōes in illa veteri officina
uos legisse recolitis ¶ Sed ꝛ ab ipsis pene mūdi
principijs. in archano quodā sc̄ptuarū loco diui
ni noīs effusionē inuenisse me recolo. Loquitur de
us ad moysen de libe̊acōe israhelis: ꝛ post multam
dei et moysi confabulacōem, ipsa subtrahere nōie
nomen eius. Et dn̄s dicit. Ego sū qui sum: hoc ē
nomen meū in eternū. Hec dices filijs isrl'. Qui ē
misit me ad vos. Preteritus moyses inextricabilis ma
toritate vocabuli: ac si diceret. hoc excedit intellectū
meū. nō possū cape̊ nisi effundatur. Audiat a ma
iestate. Ego sū deus abrahā. deus ysaac et deus ia
cob. Vides effusionē: Ecce deus angelor vocat se
deū hoīm ¶ Curramus ergo fr̄es in odore vngē
tor istor: curramus ad oleum de oliua speciosa
in campis expssū. nulla infectū amurca. nulla co
tāīatū amaritudine: oleū qd' exhilarat faciem
hoīs. qd' sanat vulnēa. dolorē tollit. reddit suauis
tatē. Nōne samaritanus nr̄ nobis a latere pellio
vulnēatis attulit vinū et oleū: ad purgandū et
mitigandū vulneris magnitudinē: Sed multū
olei: parū vini. Multū misericordie: iusticie parū.

Sic quippe decebat miseratricē: sic misero expediebat
Non intres in iudicio cū seruo tuo ait iustus: qui
a non iustificabitur in conspectu tuo oīs viuēs: sed
corona me in misericordia et miseracionib;. Veniens
quippe hodie quīqȝ vasa attulit olei: non nisi duo vi
ni. Spūs cū sapiē. intellcūs. consilij. sciē. pietatis mūc
dulcedinē sonat: mīam fragrat: eructuat suauitatē.
Fortitudo et timor vinū sūt: sȝ hoc vino potatus est
potens ille. cū xp̄s in spū fortitudinis descendit ad i
feros nō timidus sed timendus ¶ Videamus nūc
quare oleo aparetur. Oleū si vos melius nō habetis:
lucet. pascit et vngit. Idem facit xp̄i nomē: et p oīa cō
sonat compacōī. Lucet p̄dicatū: pascit recogitatū:
inuocatū lenit et vngit ¶ Vide qm̄ p̄clara lūmaria
lumē noīs huius sup eloquencie candelabrū porta
uerūt. si nō illuxerūt chorusacoēs dei orbi t̄re: si
nō in splendore fulgoris huius cōmota ē et cōtremu
it terra. In noīe ihesu xp̄i surge et ambula: dicit clau
do princeps aplōrū. Nonne quasi fulgor exiluit ab
ore petri: cū noīatū est nomen qd̄ os dn̄i noīauit.
Et statī inquit consolidate sūt bases eius et plante.
Vocabulū ihu sicut origenis lingua nobilior dif
finiuit. dulce et gloriosū oī odoratu cultuqȝ dignis
simū: qd̄ non prius ab hoībus decuit efferri inuē
dū: sȝ a quodā sublimiori excellenciorīqȝ natura.
Omnes quippe ꝓphē nomē illud a' nescierūt a' peni
tus tacuerūt: et reseruata ē ꝓrogatiue dignitas
archangelo gabrieli: qui scō ore scē virginī illud

primū euoluit. ¶ Nōne ysaias in excessu mētis rap-
tus. v̇bis archangelicas eisdē pene sillabis consecu-
vsqȝ ad sc̄i noīs nouitatē. ¶ Pascit reuera: nec est
felicior pastio. in loco pascue ubi nos dn̄s colloca-
uit. Quid eque mentē cogitantis īpīguat: Nomē
ihū mel in ore: in aure melos. ī corde iubilus. Oīs
cibus qui nō cōditur hoc sale: infatuatus est. Scrip-
tura que nō fuerit melita oleo tāte deuocōīs: insipi-
da est. Olim michi tullius dulcescebat. blandieba-
tur et syrenes usqȝ in exiciū dulcesīcantauerant
intellcāū. Lex .pphē euangeliū eplē ⁊ oīs glā siue
dn̄i mei ⁊ seruor eius: aut pua videbatur aut nul-
la. Nescio mō quid dulcius īmurmurat michi fi-
lio yesse: qui vario sermonū ⁊ sināz concentu. oīs
illos quos diligē consueuiam ielocq̄tes reddit ⁊ mu-
tos. ¶ Ieiuit et vigit: q̄s nichil sic recreat ī tribula-
cōe. Deniqȝ et pbare licet. Inuoca me inquit in die
tribulacōīs eruā te ⁊ honorificabis me. Hoc ē no-
men: hoc est oleū: hec olei effusio. Amen dico vo-
bis: non deficiet hic lechitus olei. nec minuet. donec
pluuiā voluntariā que segregata est hereditati eius
diffusius instiller: donec faciet celū nouū ⁊ t̄ram
nouam: qȝ misericordia eius ab eterno et usqȝ in
eternū sup timentes eū. Sed iā surgamus ⁊ appare-
mus nos ad solēpniores misse iubilacōēm. nec
cordibus pcentes nec vocibus: ad honorē pueri
q̄ natus est nobis: qui ē deus in secula bn̄dictus.
Amen Itē Simo de natiuitate dn̄i. ⁊ legatur in con

Exultate fr̄es cepcōe bt̄e marie virginis ..
in dn̄o q̄a de dn̄a illa sermo succedit. que
singularē in cordib; vr̄is vendicat princi
patū: que est ad cuius nomen humiliter inclinatis:
cuius honis reuerenter assistitis: cuius mēoriā in
giter frequentatis. Hec ē que vr̄is affectib; suauit
indulcescat. q2 magna multitudo dulcedinis eius.
Sp̄c eiū eius sup mel dulcis: in qua dulcis dn̄s cū
oī sua dulcedine supuenit. Cū eiū fecerit deus oīa
opa sua valde bona: hic melius fecit gscarius ī
ea sibi reclinatoriū aureū: ut post tumultus ange
loꝝ et hoīm z reclinaret et requiem inueniret. H°
est qd̄ natura miratur: reueretur angelus. vetur
homo: stupet celū. extremit terra. infernus exhor
ret: in huius vtero maiestas altissimi mirabilit
liquefacta. sicut adipe et pinguedine īplent t'ras:
infudit celos: inferna respsit. Hic exinaniuit se
metipm̄ excelsus et īmensus: mensurā bonā z cō
fertā. z coagitatā mittēs in sinū vrm̄. Hic dinis
manib; vnctus oleo leticie: et sicut ad altaē in sig
nū pontificij consecratus. De altari hoc ad arā
crucis ascendens. proprio cruore tamq̄ alterius
gnīs oleo pfusus: iam non solū consecratus. sed
consecrans totū corpus machine mūdialis: lar
giore liquamine consecrauit. ¶ Facescat ergo
meror. tristicia fugiat. elimunetur dolor. racor ab
cedat: vt liceat vacare z videre cū moyse visionē
hāc grandē: qualiter deus in hoc ventre cōcipi

atur: decipiatur diabolus: recipiatur pditũ. inde
bitũ accipiatur. Totũ me trahit affectio: sed oro
deficit: diues cogitacõ vocis paupertate confundit.
Feruent interiora et in vndosam ebulliunt altitudi
nẽ: sz frigitas lingue tumulos refrigerat excitãtes
¶ Quid est beatissima? Nũq̃ ita sensum tacitur
nitis obdormiã: ut ubi mutus sim ubi oĩs loquit
creatura? Verũptm̃ non tacebo et nõ quiescam:
donec egrediatur ut splendor voleus tuus: et sino
de te conceptus. si nõ ut lãpas: saltẽ ut scintilla ac
cendatur. Mouet fateor q disponente deo peccant
rõnabiles creature: et multis ãnor͂ ruinibus tã
celestia q̃ terrestria incassũ stãe videantur: et semi
rutas illis istas diruitas. Stat illa magna ciuitas
ciuiũ suor͂ numerositate fraudata: et a stellãtib;
palacijs multiplex habitanciũ multitudo ppelli
tur. Obscurantur stellarij ignes solẽ loquor et
lunã et stellas: et vltra sui luminis claritate mi
nantur. Terra maledicitur cũ dãpnatur hoĩm
successio: et oĩs creatura nũc vsq aplius parturit et inge
miscit. Tacet deus omĩpt: et ordinans eius omni
potencia. tantã dissimulat confusionẽ ¶ Tãte
nascitur maria. et ad nubiles ãnos egrediens. spe
ciem induit speciosã: que ipiũ alliciat deũ: et diui
nitatis oculos in se conuertat. Vide quid inde
dicat ille nõ minimus explorator secretor͂ dei.
Audi et vide et inclina aurẽ tuã: obliuiscere po
pulũ et domũ pris tui: et cõcupiscet rex decorem

tuū: quia ipse est dn̄s deus tuus ¶ Germinauit igitur
uirga yesse de tortuosa radice generis humani et pri
archarū arbore. in altitudinē et rectitudinē erumpens:
omnē ignorat nodositatē: et foliorū tenebras nescit:
fruticosa queque non habet. Videt et ardet ille vehe
mens amator: et totū epitalamiū in eius laudi
bus decantat: ubi manifeste sponsus inducitur:
spirans amorē sincerissimū: nec vltra valens dis
simulare qd' patitur. Euocatur statī celestis ille
conuentus. et iuxta prophetam iniit deus consiliū: cogit
consiliū: facit sermonē cū angelis de restitucione
eorū: de redempcione hominū: de elementorū renouacione.
Illis stupentibz et mirantibz pre gaudio. queritur
modus redempcionis: et statī de thesauro diuinita
tis marie nomē euoluitur: et per ipsā et in ipsā et de ipsā et cū ipsā
totū hoc faciendū decernitur: vt sicut sine illo nichil
est factū: ita sine illa nichil refectū sit. Traditur
epistola gabrieli: in qua salutacio virginis. incarna
cio redempcionis. plenitudo gratie. glorie magnitudo.
sublimitudo leticie continetur. Missus ergo angelus
gabriel a deo: certa antequam ad virginem perueniret.
inuenit deū virgineis illapsū visceribz: et maiesta
tem dei virginalis ventris breuitate conclusam
¶ O venter diffusior celis. terris amplior. ca
pacior elementis: qui totū claudit omnia conclude
ntem: in quo deus glorie reclinatur ¶ Denique et
archangelus non ait. aue maria replenda. sed
plena: non dn̄s veniet in te. sed dn̄s tecū: qui inde

totā eam sibi rapuerat spc̄ scōs: et celestibus īsig
nierat ornamentis. Iam consecrata erat in loco
voluptatis de quo fons ille debebat ascendere: q̄
vniuersā terre supficiem irrigaret. Satis huc usq̄
sparsimus vba. ⁊ volaticis sermonibꝫ diuisa p̄
secuimus: nunc insistamus hic si forte aliq̄d dig
nū elicere valeamus. Fluuius ait scriptura egredi
ebatur de loco voluptatis ad irrigandā vniuersā
supficiē terre: qui inde diuiditur in quatuor ca
pita. Fluuius iste est dn̄s meus ih̄s qui de duo
bus locis voluptatis egreditur: ex utero p̄ris et
ex utero virginis. Vnde ꝓpheta Dn̄s d̄s nr̄ fluui
us gloriosus: exiliens in terrā sicientē. Sꝫ inef
fabilibus differenciis longe aliter a p̄re q̄̄ a ma
tre egreditur: q̄a et si hec tpalis natiuitas glo
riosa est: multa gloriosior est eterna. Notis ci
tabus nobis de vtraq; quia corē volo aperire q̄d
sencio: nō q̄d aliq̄d exponē p̄sumā. cū hoc vltra
oīm vires. quāto magis vltra meas sit: ⁊ erit
me dementie sit velle fari ineffabilia. inexime
hominē imperitū. Nō enī oblitus sū salōnē
dicentē Sicut qui nimiū comedit mel. euomit il
lud: sic qui scrutator est maiestatis opprimetur
a gloria. De vtraq; enī p ꝓphetā dici puto. Gene
racionē eius quis enarrabit? Q̄a et p̄ris illa
ineffabilis ~~ineffabilis~~ ⁊ inaccessibilis est: q̄d
nulla pura creature. Hoc sensu credo aplm dixis
se de deo. qui solus lucē habitat inaccessibilem.

cū enī puriores nature tanto reuerberentur in
tuitu: nec possunt irrūpere tante claritatis abis
sum. Ipse enī filius protestatur. nemo nouit filiū
nisi pater ⁊ neq; patrē q̄s nouit nisi filius: et cui
filius voluerit reuelare. Non sicut est: sed sicut
capere potest. cui tanta dignacō reuelatur. Unde et il
la solimus aīa. que usq; ad terciū celū in diuinas
glorie rapta fuerat dicit: ego me non arbitror
omnia comp̄hendisse. Verissima ergo diffinicio
ē: quia illā gignentis ⁊ geniti generacōem. nullus omīo
penetrat intellectus. Hanc enī de incarn. omnī hūa
ne creature racō inextricabilē: et nescio utrū ab illa
excellencior natura valeat comp̄hendi. Quis
enī comp̄hendat unicionē carnis ⁊ verbi? qualiter
deus et homo in unā psonā conueniāt. saluis ipri
batis q; p̄petatib; naturarū? Unusquisq; in suo
sensu habundat? ego hanc omnē sensū supgredi
credo. veterū virorū vestigiis inherens: qui super
hec sanas ⁊ incōcussas sentēcias reliqrūt. Ad
paternā igitur generacionē recurrentes. locum
voluptatis patrem ee censemus. cū deus illocalis sit:
sed efficacias rerū nisi p vulgatos sermones exph
rare nō possumus. In ipso autem omnē voluptatē
ee intelligit. qui legit aplm dicentē. qm ex ipso et p
ipsū ⁊ in ipso sunt omnia? et aliū ex illo duodeno
apice simuliter eructantē: omne datū optimū.
⁊ omne donū pfcm. de sursū est descendens a patre
luminū. Ipse enī filius dicit. Hec ē vita eterna

ut cognoscant te solũ verũ deum. Cognicio igit[ur]
pris: vita eterna est: et ubi vita et[er]na ibi sempit[er]
eterna voluptas ¶ Egreditur ergo fluuius de
loco uoluptatis: q[ui]a gignitur de utero pris. deus
de deo lumẽ de lumine de duõ diis. Egreditur au
tẽ p[er]petuitate: q[ui]a idẽ est cũ p[at]re. Idẽ dico s[e]c[un]d[u]m s[ub]stan[tiam]
nõ s[e]c[un]d[u]m p[er]sonã. Egreditur et equalitate: q[ui]a pris
oĩpotenciã respicit generantẽ: cũ oĩa que possit
pater possit hec et filius: sicut ipẽ testatur. Oĩa
que facit pater: facit et filius: nec pt̃ filius face[re]
quicq[ua]m: nisi qd viderit patrem facientẽ. Egredi
tur et eternitate: q[ui]a licet generetur: nõ est posterior
generante: s[ed] ambo vnius antiquitatis sunt. si
tamen vocabuli nouitatẽ nõ exhorreas: q[uo]d lic[et]
quomodo significet que dicitur. longe tamen
ẽ a sentencie maiestate. Egreditur similitudine: q[ui]a si
milis est prĩ pris ymago. splendor glorie. et figura
substancie eius. Egreditur alteritate: q[ui]a alius est
ab illo: alius dico. non aliud. Ego inquit et pr̃ v
nũ sumus. Vnũ dixit nõ vnus: q[ui]a vnũ significat
s[ubstanti]e vnitatẽ: vn[us] v[er]o p[er]sonarũ p[ro]prietatẽ. Sic igitur
et longe excellenciori modo de prẽ filius egredit[ur]
inundat angelicas staciones: q[ui]a iuxta salomonẽ
fons sapiencie v[er]bũ dei in excelsis. Cythareodus pu
er de hoc fonte pleno ventre potauerat cũ diceret. A
pud te est fons vite. et in lumine tuo videbimus lumẽ
Apud te inquit est fons vite: q[ui]a tu non solũ vita:
s[ed] et filius tuus fons vite est. Et ut pateret q[uo]d s[ecundu]m

cebat ostenderet. c. xxix. In lumine tuo videbimus lu
men: ad irrigandā vniuersā superficiem terre. Que nā
tra est in illa celorum sūmitate reposita: quā preffluat
& irriget fluuius gloriosus. Regnū celorum terra viuē
ciū est. Vnde: credo videre bona domini in tra viuen
ciū: et placebo dn̄o in regione viuorum. Irrigacio
hec indicibilis ē. Inebriantur quippe angeli ab vb
ertate domus dei; & torrente voluptatis eius potantur.
Hic quid dicam nescio: quia pluribus stupor sensum
opprimit assurgentē. Vbi sūt oratorij sermones. quos
in fornace rethorica ōis ille philosophorum cōflauit
chorus. Vbi sūt gygantes a seculo noiati. qui ab ĩni
o fuerūt: magni statura. scientes bellū. languētes
circa pugnas verborum. Nūquid non maximus ille gi
gas platonē loquor: ab intellectū tam purissime ve
ritatis repulsus ē. Nūquid acerrimo mentis ingeni
o tangens. sed non attingens diuinitatē dei dicat: v
nū inueni qd' cuncta operatur. & aliud per qd' cūcta effi
ciuntur: terciū autē non potui inuenire. Rectē de spū
scō inscius. qui illi non erat infusus: qui scōrū reuela
cionū magister ē: qui reuelat paulo que oculus
non vidit. sicut idē apostolus gloriatur: nobis inquit
reuelauit deus. Per quid apostolus. Per spm̄ sanctum nō per spm̄
mūdi: quē secuti philosophi & seducti sunt. & seduxerūt. Inue
nit phūs qui super senes & super om̄s docentes se intelle
xit. quid super hoc senserit audiamus. Rigans mon
tes inquit de superioribus suis. De sublimioribus
quippe angelos: qui non per speculū in enigmate.

sed facie ad faciem ipsam dei substanciam luminibus
indefessis expectant ¶ Sequitur. Qui inde diuiditur
in quatuor capita. In que quatuor capita? Dicamus
breuiter; quia grandis nobis restat via. In ammira
cione: quia vel fragilitate complexionis humane. bi
bunt de torrente voluptatis tota obstupet illa dig
nior creatura de creatoris glorie. et glorie racione
¶ In puritate: quia non in uase testeo. sed remoto ve
lamine hauriunt aquas in gaudio de fontibus sal
uatoris. In sacietate: quia et si in eum desiderant prospi
cere non tamen desiderium necessitate. vel necessitas miseri
am inducit: sed mirabiliquodam modo et semper desiderant. ut
semper sacientur: et semper sacientur ut semper desiderent. In secu
ritatem: quia de sua stabilitate certi. perhennibus gaudiis
immerguntur. expectantes beatam spem et aduentum glorie
magni dei: quando fiet vnum ouile et vnus pastor: et sup
na illa iherusalem consummabitur in idipsum ¶ Sic in
fluit fluuius iste per angelicas officinas: sed hec omnia
fides capit: nescit racio: intellectus ignorat humanus
Hec sunt fortassis illa quatuor que vas electionis se
na quaternario in epistola ad hebreos vidit dicens. Non
accessistis inquit ad montem humanitatem. sed ad montem
syon: ad iherusalem ciuitatem dei viuentis: et ad milium multorum
angelorum frequenciam: ad ecclesiam primiciuorum qui conscripti sunt
in celis ¶ Nunc accingamus nos ad videndum
qualiter egrediatur de virgine. quia egressio ista dul
cior et affectuosior est humane miserie: que itidem
cum pectora conterit. et irrorat oculos: et brachiis fortibus

voluis aınācaū pfundit. Hic locū voluptatis uterū
marie intelligo in quo cumulantur omnes delicias
deliciarū dn̄s: de cuius delicijs spiritus sc̄s admira
torio sermone in amoris cantico eructat. Que est
ista que ascendit de deserto delicijs affluens? Nūq̄
in angelis voluptatē habet altissim⁹: in quibꝫ
ipē reperit prauitatē? Nūq̄ in constellacōē ul'
scintillacōē stellarū: quarū alie cōuertūtur ī san
guinē. alie cadūt de celo. alie in tenebras obscuran
tur? Nūquid in aere ul' igne ul' ventis? Nequaq̄
in igne dn̄s. nō in cōmocōē dn̄s. nō in spū dn̄s:
si verus est ille qui in curru igneo et equis igneis
ē assumptus in celū. Nūq̄d in aquis. vbi furtus et
tortuosus leuiathā īmoratur: aut in t̄ra q̄ sb̄ ma
ledicto ade. spinas emittit et tribulos? Nō est loc⁹
voluptatis nisi vterus virginis. Ex hoc egredit̄
hūanitate: q̄ vestitus amictu uit̄ mortalitatis.
visibilis hūanis oculis apparuit: et de virgine v̄
gam. de libro autē generacōis lineā faciens. diui
nitatis hamū īnexuit: quē carne operuit virgin̄a
li: vt draco magnus illectus ad carnē. ferrū diui
ni numinis sentiet. Egreditur et cū nouitate:
q̄ nūq̄ sic natus ē homo sicut nascitur. Primus
enī hō primo de t̄ra formatur: scd̄o mulier ex eius
latere fabricatur: tercio capit consuetudinario or
dine nascendi gignitur ab utroq̄. Solus iste de so
la virgine nascitur: et virginis vterū nouo ꝛ sin
gulari ptu diuinitas hūanata sigillat. Vbi nunc

aristotilis ex obvalitatis facunda quidē sed infecūda lo
quacitas ∴ si pepit cū viro cōcubuit. Velit nolit v
tatur in habitum privacio: nec astringatur dyale
ticis t̄minis omniū t̄minator ∴ ad cuius imperium
peru
pit natura: dissuescat cōsuetudo. Egreditur etiam
cū claritate ∴ nascente quippe illo. sepelitur oīs illa
stellarū hūanū luminosa serenitas: et stella can
didior lucidioribz radijs p̄scintillans totā sibi celi
rapit porcionē. Ambulāt reges in splendore ortus
eius ∴ qui ecce reges con gregati sūt: cōvenerūt ī v
nū. Ipsi videntes sic deū et hominē nascentē. matrē
et virginē pientē. āmirati sūt. cōturbati sūt cōmo
ti sūt: tremor apprehendit eos in tātorum luce miracu
lorum Egreditur et cū paupertate ∴ q̄a pānis vilissis
reclinatus: iam ex tūc sanctissimis mēbris legē
martirij p̄stigebat ¶ Egreditur occulte: qz cōcitus
simus ille fraudiū investigator. tante ab altitu
dine dignacoīs excluditur. Hinc ē q̄ ābiguus al
tercacionibz fatigatus. nūc illū temptat. nūc tēp
tatū filiū appellat altissimi ∴ nūc instruit crucē:
nūc destruit. mandās p mulierē consuetū sibi or
ganū. nichil tibi et iusto illi ¶ Sequitur: Ad
irrigandā universam supficiem terre ∴ ad terrenā
miseriā expiandā: quam nobis in hereditatē pri
mus ille peccator reliquerat. Volo ut apl's hic cū
michi sicut et superius in quatuor capita distribu
at: qz securius eius exposicionē suscipio. Qui fcs
ē nobis inquit sapiā. iusticia. scīficacio. redēpcio.

Ad nos quippe veniens qui eramus in carcere primo
dum tenebras ignorancie nr̄e depulit. luce sapiencie
sue: deinū p iusticiā que ex fide est soluit funes pec-
catorū nrōrū. sāficans nos in suo corpore: redimens
in corporis passione. Dn̄s enī soluit cōpeditos. do-
minus illūīnat cecos ꝛ sāficat tabnaculū. de manu
redimit inimici ¶ Dividitur et ī paciencia qua
peccatores sustinet: ī misericordiā qua peccatores fo-
uet ꝛ in largitate: qua pficientes exaltat: in fortitu-
dine qua pficientes ꝯseruat. De hoc sc̄o quaternio
toto hoc adventu vr̄e ꝯfraternitati confabulatus sū.
p fluminū decursionē. ꝛ nominū interp̄tacionē. moali
a multis intellectus: verū aliquid digne. vos vide-
ritis. Dm̄ nō oīa possum⁹ p̄nti sermone coartare:
fastidiū euitantes ¶ Habeo ego quatuor capita
dulciora prioribꝫ: que fortassis vr̄is cordibꝫ dulci⁹
cōplacebūt. Dn̄s enī vr̄ eleuatus in cruce. largissiās
sanguinis vndas a quatuor ptibꝫ sui corporis habū-
dancius emanauit ꝛ spinis enī pungentibꝫ sacra-
tū caput inuica ceruice reflexū ꝛ clauis pedes et
manus. ꝛ lancea latus eius tūsuerberātibꝫ p̄ciosꝰ
sanguis emicuit: cui⁹ aspsiōe inde transit in preciū.
vanitas ī vitā. in misericordiā virga. captiuitas ī
coronā ¶ Xp̄s ergo fons latens ꝛ occultus in celis:
fons patens ꝛ apertus in terris. Illic de vtero pr̄is: hic
egreditur de vtero virginis. Illic viuens terrā irri-
gat viuenciū: hic moriens terrā morienciū. Illic
diuiditur in quaternariū āmirabilē: hic ī dulcem.

Dulcis dn̄s. dulcis dn̄a: qꝛ ille dn̄s meus. miseri
cordia mea: hec dn̄a mea misericordie porta. Du
cat nos mater ad filiū. filius ad preciū: sponsa ad spō
sū: qui est deus bn̄dictus in scl'a. Amen. Itē sermo
Tandem de mari ad portū de natiuitate dn̄i
de ꝑmisso ad ꝑmiū. de labore ad requiem:
de desꝑacōe ad spem: de via ad patriam ꝑ
venimus. Scͥpserat siquidē nobis frequētibꝫ eplis
calamus scribe velociter scribentis. expecta reexpec
ta: ꝫ nos qd' sbiūgitur dicē poteramus: modicū
ibi modicū ibi. Precucurrerāt cursores ꝑmissiōe
diuites: ꝫ exhibicōe pauperum. Dicebat alius vi
riliter age et confortetur cor tuū et sustine dn̄m: al
ter vero. si morā fecerit expecta eū: qꝛ veniēs veniet.
Pari consilio exierāt de sanctuario dei: nichil secū nisi
ꝑmissionū multitudinē reportātes. Vnde ꝛ ꝯtri
stata nr̄ iā dormitauerat p̄ tedio: ꝛ in ipm̄ deū tan
tis oblocucōibꝫ totā culpā modis flebilibꝫ intorq̄
bat. Tu inquit nos repulisti et despexisti: distulisti
xp̄m tuū. De flebili qꝫ ad īpaciā cōuersus est:
exagitante īpaciencia. que īpudēcie et frōtositatis
mater est. Qui sedes inquit sup cherubin. mani
festare. Ut quid tam diu dn̄atrici sedēs in cathedra:
circūuallantibꝫ ꝛ vallantibꝫ angelis. nō respicis
sup filios hoīm: quos absorbuit et obsurduit ini
quitas. ꝑ adam quidē cōmissa. ꝫ a te punita. Nō igno
rare que mea sit sbā ad tue sbe similitudinē fabrica
ta: quia ꝛ si oīs hō viuēs vanitas est: ī ymagine

cū tua peraulies vanitas est non pr. Nunq̄ enī vane
constituisti omīs filios hoīm. de quibꝫ dicas et dehac
uere est cū filijs hoīm: ut eos uberet et diuiberet a
te malignus ille deceptor q̄ decipere nisi te permitten
te nō potuit. Inclina celos tuos: et illos misericor
des oculos miseris inflecte peccantibꝫ: nec saltem
in ppetuū obliuiscaris nos. Hec quidē iste sꝫ gemiti
bus et eruptis intortus: tātē psupcoīs sententiā
abiurabat. Dixi inquit custodiā vias meas: ut n̄
delinquā in lingua mea. Sed et ille vir nobilis
et pfundi sermonis vrbanitate pluadus. affectuos
excessibꝫ incalescēs: ppter syon inq̄t non tacebo: et
ppter ierlm nō quiescā ꝛc. Utinā ait disrūperes
celos et descendēs: et alia multa que fastidiosa pro
lixitas vetat inserē. Hic etiā morosioris gracie lon
ginq̄tate suspensus: et innumerate doloris excedēs im
pacient obstinat dicēs. Ecce gentes qi non sint sic
sūt corā eo: quasi nichilū et inane reputate sūt ei.
Jheremias q̄ in vocē gratulabunde laudis adu
bio demonstrante ꝓrumpēs. Ecce inquit faciet do
minus nouū sup terrā: et mulier circūdabit virū.
Sꝫ cū repētine subuisiōis lacūis edocetur: ut ꝓus la
mentū xpī suscipiēs q̄ aduētū commcescat. Da
niel di: visio ē in dies et in tempora longa. Et Ihe
zechiel tātis caliginibꝫ inoluitur: ut vix discos
ci possit unde veniat a quo vadat. Denīq; oīs il
le ppheticus cōuentus longa tardātis grē moro
sitate ꝑssus. nūc rogando nūc conquerendo vai

Al' cōmersiōis

ar oracionē: et plerūqȝ sermonibȝ exortaciuis indigē
odios īterminscet. Nos q̄ satis eos audiuimus: et
nobis in fastidiū relegiuntur. Iam fugit moyses
īpedicioīs siquidē lingue factus est nobis: ysaie
labia īmūda sūt. Jheremias nescit loq̇ q2 puer est:
hezechiel polluto pane vescitur: ozee fornicariā
ꝯ adulterā ducit vxorē: daniel post visionē grauī
ter infirmatur. Omnes ꝓphe elingues sūt ꝛ mu
ti: iam letari et exultarē non possumus. nisi oscu
letur nos osculo oris sui. Audiui et gaudium est:
adest benignitas et humanitas saluatoris nr̄i dei:
que iā differri non patiatur amplius amorem
languentiū. ¶ Quid ergo audistis: Sanctificamini
filij isrl̄ ꝛ estote parati: q2 die crastina descendet dn̄s.
Residuū diei huius et superuenientis noctis vix me
ditanda ꝓgressio: dirimunt nos a visione glorie. a
puero deo. a puerperio singulari. Currite celis hoc
ꝛ rapidiori passu conficite metas viās: vt liceat
videre filiū dei nascentē in cunis: et saluatorē nā
tam qualitercūqȝ obsequiis ꝑparare. Credo vos eē filii
os isrl̄ sācificatos ab oī inquinamēto carnis ꝛ spūs:
ꝑparatos ad diei crastine sacramenta. et sollicitate deuotione
et deuota sollicitudine ¶ Quid ergo aliud hijs sa
cris diebȝ et eius aduentu dedicatis egistis: Vidi e
go senes senectutis oblitos altare sacris iuuenili
alacritate vigilijs: et iuuenes iuuentute sepulta
senili grauitate reuerencie diuinitatis assistere.
Plena erāt subsellia cōcinnentibȝ. ꝛ cōcentu psalmo

ces in solitudinibus resultabant: vt fecta ĩ iudicia iurasse
vos crederē. iubilare deo in voce exultacōis. Psalteria
erāt p̄ manibȝ. psalmi in labijs: in corde deuocio: so
lempnitatē animi indicabant hylaritas wltus. discur
sio corporis. operis sollicitudo. Inspexi sacerdotes vigilan
tibus oculis primos diei ortus solēpnitatē indagare: sacra
mentalibȝ indui vestimentis: introire ad altare dei. ad
sacrificandū corpus et sanguinē redempcōis. Vidi assi
stenciū turbā nupciali deuocōe. nunc flecterē genua: nunc
osculari manus: et ad imperaciū nutū. nutu cicius obe
dire. Sed et pueros aspexi qui nesciunt quid sit inter dexteram et
sinistrā sibi adinuicē psalteria inuidere et reportare ad lec
tulos suos. fugari sompnū ab oculis suis: et in lectulo su
o per noctes querere quē diligebat aīa eorum: quod licet con
consuetudinē preter sumptū sit. non tamen contra deuocionē. C
Fateor inter hec oīa cogitabā castra dei sunt hec: nō est
hic aliud nisi domus dei et porta celi. Vellē nollē vrā de
uocōe trahebar: et vobis negociantibȝ ociari nō po
teram. Sequebar vos sed a longe vel aberrans a via. vel
claudicās a semitis meis: lugens et contristatus: quia
nō poterā equare currentes. Nouit ille vnus cū quo
vno vnū cepi eē in duō. quā frequētibȝ querelis imple
uerim aures eius: quod vos in meridie essetis cū sposo: et
ego cū sponsa in vespertino frigore commorarer. C Fra
tres si aliquid adhuc influus humor de flumine mor
talitatis huius vrās circūrorat affectiōes: tergite et
tegite illū niueo confessionis amictu: et calciate vos
in preparacōe euangelij pacis: vt sitis de quibȝ dicit

scōs. In flumine pertransibūt pede. Q̇d autē post hec:
Ibi letabimur in ipso ¶ De flumine hoc s̄mo de flumi
nibus istis: ysaias ꝓpheta in nocturnis lectionibus
largius disputauit. Percutiet inq̇t dn̄s fluuiū egip
ti in septē riuis: ita vt transeant p eū calciati. Volo
de fluuio ꝛ riuis eius paulisꝑ confabulari vobiscum:
quomō et qualiter percutiatur: quid sit transire p eū cal
ciatos ¶ Egipto figuraliter exprimi mūdū istū di
uinorum eloquiorum scrutatores affirmant: qui positus
in maligno: q̇ tenebris et confusionib; est repletus.
Flumē fluxus humani generis ē: qui de p̄mis parentib;
inchoata vena prorūpens ī impetuosū ꝓrūpens torrē
tē. p totā mūdi latitudinē inundauit. Qui ī septē
torrentib; diriuatus. valles et campestria ꝓfūda vo
ragine supsedit: ipsis q̊ montiū cacuminib; eandem
refusionē intentans: vn̄ vnus de electoribus clamat.
torrentes iniq̇tatis conturbauerūt me: ꝛ intrauerūt
aque vsq; ad aīam meā ¶ Primꝰ huiꝰ fluminis riuꝰ
est: cogitacō mala. Riuꝰ crudelis ꝛ qui nullis obi
cibus repellatur: habet frequētās fluuiorum. fenestras
corporeorum sensuū: qui ei de mundanis catheractis
mortiferos ymbres infusius amministrāt. Occurrit
aspectui mentis qd' vidit et audiuit. qd' odorauit et
gustauit. qd' palpauit et tetigit: et plerumq; qd' sipli
ci oculo aspeximus. versipellis genitor in offendicu
lū retorquet ac scandalū: fingit similitudines ymagi
nes pingit. colores aptat: et in thalamo mentis vni
uersa cōuoluit: si forte consensū eliciat. ꝛ affectū inflā

at. Offert horribilia de divinitate. terribilia de fide.
mirabilia de fidei institucione. et in alveolo mentis ve
nenifereas ingerit pociones: quas in confessione e
vomere peccator oneratus exhorret. Venit in orato
rium. dormitorium occupat. insidet refectorio. circuit cla
ustra. revisit officinas. nullam pretermittit artem
nocendi: sed ubilibet sue calliditatis assignat argutias.
et in choro quidem tempore orandum et psallendum mentem
pertrahit in diversa: preteritorum rememoratione puritatem
intellectus involvens. In choro vero multiformes libi — al' invellens
dinis sensus evolvit. insidias sollicitudini vestre
et telis forcioribus oppugnans vos. utinam non expugnans:
pungat non vulneret. In refectorio autem gulam allicit
ad videndum que preferuntur. et ingenita aviditate o
nerat distentum ventrem: ut maiore opera ad egrediendum
egeas quam ad ingerendum. In claustralibus revellit a mani
bus: meditationem rescecat scripturarum. et nunc de isto ad illum:
nunc de illo ad istum cum signis et scurrilitate transvertit.
Per officinarum multitudinem te facit excurrere. et vagabun
do se comitem facit: donec taciturnitatis ostium aut ape
riat aut confringat. Quid plura? In choro devo
tionem. in choro castitatem. in refectorio parcitatem. in clau
stro lectionem. in officinis silencii virtutem: virtutis i
nimicus extirpat. Nec sufficit in vigilando spiritualibus
spiculis cordis terebrare muralia. sed dormiendo sin
gulari se versat et inversat astucia: que melius vestre con
sciencie quam stili sancte derelinquo. Sed ad altare dum ven
tum sequuntur nos spiritus ipsi. et ipsos mentis oculos in

uolantes: et vix aliqua vel nascencias dei vel pec
i dee punt medius de turbari. Magnus ille patriarcha
vix volucres huiusmodi a suis sacrificijs abiciebat:
nos qui sumus quas fugare presumimus. Quis in hoc ri
uo vel mersum. vel commersum se esse negauerit? Vide
tis quam turbidus torrens. et limosa regurgitatus ce
nositate? qui vix aliquando ducatur ut penitus exsic
cetur? Non puto quod ille qui clausit celum ore. clauserit
animum a cogitacione: ut facilius sit celum obserare quam animum
Secundus riuus est locucio peruersa. Linguam nullus hominum
domare potest ait apostolus: membrum inquietum. membrum mon
ferum? facilis ad loquendum: ad obloquendum procliuior.
Et notandum quod alter nascatur ex altero: cum male cogita
cioni peruerse locucionis ianua sit apta. Et est etiam verbum aliud
falsum? unde dicitur: perdes omnes qui loquuntur mendacium. A
liud vanum? de quo scriptum est: vana locuti sunt vnusquisque
ad proximum suum. Aliud impudicum? de quo idem: turpis
sermo de ore vestro non procedat. Aliud excusatorium. unde ps.
non declines cor meum in verba malicie: ad excusandas
excusaciones in peccatis. Aliud dolosum. de quo propheta? disper
dat dominus vniuersa labia dolosa: et linguam magniloquam. Ali
ud ociosum? de quo ipse dominus: de omni verbo ocioso quod locu
ti fuerint homines reddent racionem de eo in die iudicij. Et siqua
alia genera sunt pestis huius: que nos breui saltu transilire
non possumus. Tercius est actio praua. Post cogi
tacionem et locucionem venitur ad opera? quia exhibemus
membra nostra arma iniquitatis peccato: et contumelijs af
ficimus corpora nostra. Quid enim turpius quam membra ipsi

sanguine consecrata. et consepulta ei in baptismate. li
bidinosis ardoribus inescaretur. nec accendere renueret
contra preceptis dei. minantis penam. gloriam promittentis.
Absit ut aliquis vestrum huic ydolo consternatur. ut filium
virginis in veneris templo suscipiat. et ut archam
dei iuxta dagon collocet. ut nutritus in croceis ster
cora amplectatur. Quid petro cum mago. quid christo cum
antichristo. quid virgini et libidini. quid puritati et cor
ruptioni. Absit ut quisque vestrum ambulet in passione desiderii.
sicut et gentes que ignorant deum. quia corpus christi estis consecratis autem christi
corpori ministratis. Eia servite imperatori. ut cum imperatore sedeatis.
cum sederit in sede maiestatis sue. qua frontem quibus oculis videret vos. vivet
vobiscum. an tantis inter vos obscenitatibus deserviret.
Quis inveniet qua conscientia accederet ad sancta sanctorum. immolare
carnem sanctorum. cuius fama contemptibilis. vita notabilis. sermo
reprehensibilis haberetur. Sed et si forte humanum lo
quor propter infirmitatem carnis vestre. aliquis vestrum tale aliquid
in cubiculo conscientie complicavit. et displicet illud per confes
sionem et penitentiam. et ego ei de misericordia nascentis pueri
repromitto. Et si confessus fuerit et penituerit nas
catur lux mundi in eo. ut divinotis fallacibus tenebris.
splendorem vere lucis accipiat. Quomodo cum miseris
misericordiam hac nocte negabit. in qua misericordie
misericors nascitur et miserator dominus. Adest deus et homo.
mater et virgo. caro et verbum. lux et illuminans. bonus
et bonitas. via et veritas. fecunda virginitas virgi
nalis fecunditas. eterna novitas. nova eternitas. divi
na humanitas. humana divinitas. humilis sublimitas.

a hiis omnibz misericordia fabricatur. Cohibete ergo extollenciā ab oculis. loquacitatē a lingua. crudelitatē a manibz. voluptatē a lumbis: pedes ab inuere nō rcō: et venite et arguite eū. si nō hac nocte dirūpit celos. si nō descenderit ad vos: et ꝓiciat ī ꝓfundum maris oīa peccata vrā. Q̄s tū est. qui huius ī cuj riuuli non sit mersus ꝛ reuersus instancia:

Quartus riuus est defensio peccator. In veritate dico vobis: qr nichil sic exaspat vrā diuinitatis: q̄ iniquitatis defensio. Equo cū certamine nos certamus cū dnō: cū defendimus qd' odit: cū nobis placet qd' displicet illi. Magna quippe differencia int' superbū et humilem peccatorē: cū illū despiciat. hunc respiciat: q̄ humilia respiciat et alta a longe cognoscat. Quō sanari poterit qui mediciū sp̄nit. medicinā conculcat: et ī firmā sciam contrarior receptcōe succendit: Tu dicis malū bonū. amarū dulce. tenebras lucē: et ī creacōe refundis iīurias: vt qd' laudauerit tu vituperes: q̄ vituperauit tu laudes. Nō est hoc palpatius dissimulacōe tacendū. cū videri quosdam vrm tātis ipaciēcie stimulis agitari: vt ad ꝑmas correptōis voces non solū excusacōem et defensionē exhibcāt aut nisi disciplinalis vigor obuiauerit ad tumultus et iurgia ꝓsiliunt. Hec est īpietas maxīa in deum ꝛ delictum maximū: quā vir simplex et rāis et puerdū sūma circūspectiōe deuitat. Elegantissimā suphiis comparacōem induat ꝓpha: quā de scario saspē asportauit: ibi inquit habuit foueā heracius.

Hericius itaq contritissimā spinositate densatus ē.
vt vndiq punctionibz et aculeis vestiatur. Cū vō
se solitudinē adeptū putat. caput apit. exerit pedes.
⁊ viuificatoris motus placita deambulacōe demōst
rat. Si q̄s superuenerit. statī celerrima velocitate ca
put cū pedibz in īterius abscōditoriū reponit: vt si
tenere volueris prius videas sanguinē tuū q̄ꝫ corpꝰ
suū. Sic et peccatoris caput cū pedibz intencio cum
actione. a pastor sollicitudine pspectatur. et qd
fere oīm peccanciū viciū est: cum ab omnibz videat
a nemine estimat se videri. Si viciū reserare stude
as et intencōis ingressus cū accōis egressibz conuer
sionis dephendē. stati cyceronis eloquēcia inouatur.
excusatur et defenditur qd opponis: accusans ⁊ defē
dens qui opponis. Interrogat de loco ⁊ tpe quū factū
fuit: et nouus dyalecticus exerta ligua prorūpit in
mediū. Parentes aduocat. procuratores q̄rit: q̄ iuai
se iudicat. iudicat se recessurū. male mori q̄ pati ca
lia. et que vidisti negans. et q̄ nō vidit in te cōmcias
retorquens: sic spinam sens ⁊ culpā pdis. odiū incur
ris nec corrigis: et quē totū tenē putabas totū amit
tis. Vides q̄ multiplici cunculositate viꝰ iste oī hoī.
⁊ maxīe nrō ordini se infundit. ¶ Quintus est exul
tacō in pctīs. O detestanda leticia. et ī sempitnū dolois
tristicia demutanda: ī peccatis sicut in virtutibus
exultare. Nōne latrocinantes et facinorosi quiq cū
votor plenitudinē assequūtur: non se capiūt p gau
dio. ita eciā vt audeat ipi diuinitati gr̄as inuitare.

Qui cū malefecerīt letant᷑. ⁊ exultāt ĩ reb⁹ pessimis?
cadēt sup eos carbones: et in ignē deicientur. Sꝫ riuus
iste q̄ vndosa refluxiōe miseros aīātes effundit: ui-
lius consciā q̄ eloq̄cia cōprehēdit. ¶ Sextus ē alios
docere ad malū. Hec doctrina de cathedra pestilētie di-
riuatur. quā detestatur et reprobat qui docet hoīem
sciām. O q̄ ĩuano accipit aīam suā qui aliorꝫ aīas
venatur ad mortē: qui trahit peccata sicut restē lon-
gam: qui miscet sanguinē sanguine: cui nō sufficit
vt intereat in seculū scli: nisi et alios ad interitū pro-
hat sempiternū. Sunt eī q̄ multa vicia teneriīs e-
tatib; ĩprimūtur: que postea in magno corpe vir
mitigarē. nedū extirpare quisq̄ possit. Infelices igi-
q̄ huiusmodi plantaria plantauerūt: explantabunt
ab illa celesti plantacōe quā plātauit pater ille celes-
tis. Quis gloriabitur se huius riui torrētib; nō fuis-
se vallatum? ¶ Septimus est ĩ hijs omnib; pseuerare
ꝗ peccator demersus est et absorptus: et clausit sup eum
puteus os suū. Cum enī nō leuat oculos ad celū. nec
recordatur iudiciorꝫ iustorꝫ: mortuus et sepultus est
in sepulchro conscīe sue. Tūc a mortuo tanq̄ qui
nō est perit confessio: tūc peccator cū venerit in profūdū
malorꝫ contēpnit: hic est in extremo fluminū egip-
ti: hic multitudo miseracōnū dnī tollitur ab oculis
eius ¶ O flumē malū. riui pessimi. riui extremi
tes: hac nocte dn̄s eos calcatus cōfuit: cū in vir-
ginali sūa pura carnē et oīm p̄ctatarū pessiū in-
munē accepit: illo calciamento calcatus q̄d in ydu-

incā excendit: cuius corrigiā soluere nō potuit magn⁹
ille baptista. Misit de sūmo filiū suū et accepit me in
utero uirginis: et sic tandē assūpsit me ⁊ de pfūdis
aquarū. Peniteamus et eos si cogitamus pro peccatis
nr̄ō. si phibeamus linguā a dolo. si declinemus a ma
lo et faciamus bonū: si confiteamur adūsū nos iiusti
ciā nr̄ām dnō. si dolor nr̄ sit sp in cōspectu nr̄ō: si do
ceamus iniquos vias dnī: et sp laus eius sit in ore nr̄ō.
Et ut de arte sutoria. nr̄is moribꝫ aliqd consuamus: ⁊
habeamus calciamēta densa et subtiliter consuta: q̄
putᵉ aqs obuiantes excludē. Faciamus carnē nr̄ām
firmā ⁊ cōstrā timore dnī: que libidinis humorē excludat.
⁊ excocta tribulacōibꝫ. magꝫ densata: fiat uter nouus
ad conseruādū vinū nouū de quo dr̄. Qa factus sum
sicut uter in pruina. Sed iā corda et corpa nrā ad sus
cipiendū filiū virginis pparata dimittamus in pace: ⁊
et omnes in cōe lumē ad reuelacōem genciū inocenti
bus brachijs āplectamur: qui est bn̄dictus i secula. Amē

Sermo bti bnardi de natiuitate dnī. Et dīco q pasto
res iuenerūt Mariā Joseph ⁊ infantem

Agnoscite frēs dilectissimi quāta sit hodier- 3
na solēpnitas: cui et dies breuis ⁊ terre an
gusta est latitudo: loco pariter ⁊ tpe dilatatur.
Noctem preoccupat. celū replet atqꝫ terrā: nox eni
ut dies illuminata est: cū in tēpeste noctis hora pas
tores circūfulsit lux noua de celo. Et ut nouitas q
qd iam angelis erat. futurū omni populo gaudiū

ei euangelizat: sed et confestim adest diuinis p̄conijs lau
dibus celestis exercitus multitudo. Hinc est q̄ solempnis
ducitur nox ista p̄ certis in psalmis ymnis et canticis
spūalibꝫ. Et hijs potissimū in vigilijs sine ulla hesita
cōe credendū est celestes illos principes p̄uenire cōiūc
tos psallentibꝫ. in medio iuuencularū tympanistriarū. Sz
q̄r multa hodie gēmis ꝛ auro fulgent altaria: quādā v
biq; palijs pictis adornantur. Putas ad hec diuertēt
angeli? et pannosos hoīes declinabunt? Si ita ē: cur
pastoribꝫ omnium magis apparuē q̄ terre regibus? ꝛ
q̄ sacerdotibꝫ templi? Cur et ipē saluator. cuius ē au
rum et argentū? sacrā in suo corpe dedicat paupertatem?
Aut certe cur paupertas ipsa tam sollicite enarratur ab
angelo? Neq; enī sine certi racōe misterij pannis sal
uator obuoluitur. et ponitur in p̄sepio: qn̄ id mani
feste in signū nobis cōmendatur ab angelo. Hoc inq̄t
vobis signū: inuenietis infantē pānis inuolutū. In
signū positi sūt pāni ista dn̄e ihū: sed in signū cui a mul
tis vsq; hodie contradicitur. Multi quippe vocati. s;
nō multi electi: et ideo nec signati. Agnosco certe agnos
nosco ihm magnū sacerdotem sordidis optm̄ vestibꝫ:
cū altercaretur cū dyabolo. Hec enī sciūt quos loq̄r:
et quibꝫ nō ignota ē p̄phetica visio zacharie. Ubi
vō exaltatū est caput nr̄m sup inimicos nostros: ex
hoc plane mutatur veste. decorē induitur. amictus ē
lumine sicut vestimento. Exemplū dedit nobis: vt
et nos eadē faciamus. Uictor siquidē in cōflictu lo
~~rica~~ lorica ferrea q̄ stola linea. licet omni illa sit.

her honori. Erit cũ et mẽbra sequẽtur caput: vt
corpus iam vniuersũ vno psallat spũ et dicat. Cõ
cidisti saccũ meũ: et circũdedisti me leticia. Inue
nietis igitur infantẽ pãnis inuolutũ: et positum
i presepio. Et post pauca. Venerũt ait euãge
lista festinanter: et inuenerũt mariã et ioseph et
infantẽ positũ in presepio. Quod est quod sola ab ãgelo
cõmendari videtur humilitas: nec tñ sola a pastori
bz inueniri? Forte specialius cõmendat angelus hũi
litatẽ: qz tuentibz ceteris p supbiã ipẽ in hũilitate p
stitisset. Aut certe propterea celitus ãnũciatur humilitas:
quod hec quasi propria virtus diuine exhibẽda sit maiesta
ti. Sola tamen nõ potuit inueniri: quia semper datur
gracia hũilibz. Inuenerũt ergo mariam et ioseph:
et infantẽ positum in presepio. Sicut enim saluatoris
infancia manifestã ostendit hũilitatẽ: sic per virginem
cõtinẽcia: et iusticia per ioseph virũ iustũ vel cuius laus
est in euãgelio non incongrue designatur. Hanc
continenciam deberi carni quis nesciat. Iusticia vero
virtus est quod suũ est cuique tribuens: et hec erga pro
ximos est necia. Porro humilitas deo nos recõciliat:
deo facit esse subiectos. deo placet in nobis. sicut ait vir
go beata: respexit deus humilitatẽ ancille sue. Itaque
qui fornicatur peccat in corpus suũ: qui iniuriosus est
in proximũ: qui extollitur et inflatur in deũ. Forni
cator semetipsum dehonestat: iniuriosus molestat
proximũ: elatus quod in se deũ inhonorat. Gloriã
meã ait dñs. alteri nõ dabo. Et superbus. ego igitur

in eam hec nō dederis: vsurpabo. Nec ei placet ei
āgelica distribucō: dans gloriā deo pacē hominib3:
Non ergo colit deū: sed aduersus deū extollitur. ipi
us plane et infidelis. Que enī pietas: nisi cultus
dei: Qs vō deū colit. nisi qui voluntate ei subiectus ē.
et sicut oculi seruor in manib3 dnī sui: sic oculi cor
dis sui ad dnm̄ deum suū: Ut ergo īueniatur
sp̄ in nobis maria ⁊ ioseph et infans positus ī pre
sepio: sobrie et iuste et pie viuamus in hoc seculo.
Pt̄ hoc enī apparuit grā dei erudiēs nos: ut abne
gantes īpietatē. ⁊ p hoc q̄3 gloria illius apparebit.
Sic enī habes. Apparuit gracia dei oīb3 hominib3
erudiens nos: ut abnegantes īpietatē et secularia
desideria sobrie et iuste et pie viuamus in hoc secu
lo: expectātes beatā spē. et aduētū glorie magni dei.
Apparuit in puulo gracia dei ad erudicōē3. ⁊ hic erit
magnus sicut de eo gabriel locutus ē: ⁊ q̊s puulus
erudierit ad humilitatem cordis et mansuetudinē:
magnificabit postmodū et glorificabit magnus et
gloriosus adueniens: ihes9 xp̄s dn̄s nr̄. ✓ ar

Benedictus Item sermo vnde sup̄
deus et pater dnī nrī ihu xp̄i. pater miseri
cordiar3 et deus tocius consolacōis: qui cō
solatur nos in oī tribulacōē nrā. Benedictus qui
ppt̄ nimiā caritatē suā qua dilexit nos misit nobi
filiū suū dilectū in quo ei bn̄ cōplacuit: p quē recō
siliati pacē habeamus ad deū: et idē sit nobis recō
siliacōis huius et mediator et obses. Non ē quod

vereamu͞r fr̄es mei sibi tamen pro mediatore: nō est qd' de
tam fido obside dubitemus. Sȝ qualis mediator ē
inquies. qui in stabulo nascitur in p̄sepi ponitur ⁊
pa͞nis obuoluitur sicut ceti. plorat vt cetei. denicȝ
infās iacet ut ceti consueuerūt. Magnus plane
mediator ē causā in hijs omnibȝ que ad pacē sunt
nō p̄functorie sȝ efficaciter querens. Infans quidē
est. sȝ v̄bū infans: cui9 ne ipsa quidem infācia tacȝ.
Consolamini consolamini dicit dn̄s deus noster
dicit hoc emanuel nobiscū deus. Clamat hoc sta
bulū. clamat p̄sepe ⁊ clamāt lacrime: clamāt pāni.
Clamat stabulū: curando sese hoi͞ qui in latrones
inciderat ꝑari. Clamat p̄sepe: eidē hoi͞ qui iumētis
cōparatus fuerat. pabulū ministrari. Clamāt lacrime
clamāt pāni: eiusdē ipsius cruenta vulnera ablui et
detergi. Siquidē nullo hoc xp̄c egiut ⁊ nichil horū
illi ꝑter se: magis autē oīa ꝑter electos ¶ Vidimus
filiū meū ait pater misericordiarū. Verū id quidem
dn̄e: reuereantur eū. Sȝ qui? Non plane iudei ad q̄s
missus: sȝ eciā ꝑp̄ quos missus ē. Reuereamur eū nos
in p̄sepio. reuereamur in patibulo: reuereamur in se
pulchro. Deuote suscepimus tenerū ꝑp̄ nos. cruē
tū ꝑter nos. pallidū ꝑter nos: sepultū ꝑter nos
reuereamur. Deuote adoramus cū magis ⁊ deuote
āplectimur cū symeone scō infanciā saluatoris:
suscipiētes misericordiā tuā in medio templi tui.
Siquidē ipse est de quo legimus: miseicordia dn̄i
ab eterno. Alioqui quid coeternū patri nisi filius. aut

spiritus sc̄s. Et vere quidē non tam misericors: q̄
ipsa vera misericordia. Nichilominus etiā pr̄ miā
est: atq; hi tres nō nisi vna misericordia. sicut v
na eternitas. vna sapiā: vna diuinitas vna maies
tas. In eo tn̄ q̄ pater misericordiarū dr̄ deus: quis
nō videat vl' ꝓprio noīe filiū designari. Sz for
te quis dicat. Quoniā illi propriū est miserei: cu
ius iudicia abissus multa. Neq; enī dicitur oēs
vie eius mīa sola: sed misericordia et veritas.
Non minus iustus q̄ misericors est: cum mise
cordia et iudiciū decantatur. Verū id quidē: cu
iuis miseretur. et quē vult indurat: sed q̄ misere
propriū illi est: ex se enī sumit materiā. et velud
quoddā seminariū miserendi. Nā q̄ iudicat et cō
dēpnat nos eū quodāmodo cogimus: vt longe ali
ter de corde ipsius miseratō q̄ a suo dulcio procedere
videatur. Ipm̄ audi dicentē. Nūq̄ voluntatis mee
ē mors ipij dicit dn̄s: et nō magis vt cōuertat
et viuat. Nō ergo nō pr̄ iudiciorum vl' vlcionū di.
sed miāꝝ pater: nō modo q̄ pris videatur mise
rei potius q̄ indignari: et q̄admodū miseretur
pater filiorum miseretur timentiū se. hoc eo magis
q̄ miserendi causā et originē sumat ex ꝓprio: iu
dicandi vl' vlciscendi magis ex nro. Sed si ꝓpter
hoc pater mie: quare pater misericordiarū: Se
mel locutus ē ds̄ ait ꝓpheta duo hec audiui: q
potestas dei ē: et tibi domine misericordia. Cer
ti apls̄ nob̄ in vno v̄bo et filio vno ipsā q̄s miam

duplicē cōmēdat. patrem dicēs. nō vnius tm̄ miseri
cordie sed misericordiaꝝ. et deū nō vnius sed tocius
consolacōīs qui consolatur nos. nō mō in hac ul'
ī illa. ſʒ in oī tribulacōē nr̄a. Hīc dm̄ multe aīt q̄d̄.
Videlicet q̄a multe tribulacōēs iustoꝝ: et de oībꝫ hijs
liberauit eos dn̄s. Vnus est dei filius vnū u̇bū. sed
miseria nr̄a multiplex: non modo magnā miseri
cordiā. sed multitudinē querit miseracionū. For
te tū propt̄ substāciā duplicē qua cōsistit hūana cō
dicio cū sit vtrꝗ tam misera, nō incōgrue duplex
hominū dicatur miseria: licet sit multiplex ī vtrꝗ.
Siquidē et corporis et cordis nr̄ī tribulacōēs multi
plicate sūt. sed ab vtrisqꝫ necessitatibꝫ eruit: qui totū
hominē saluū fecit. Cū ergo vnus ille et vnicus de
ī filius. eciā iam nunc venerit pꝓt aīas. tollere sali
cet peccā mūdi. et scḋo pꝓt corpa sit venturus. vt e
a resuscitet ⁊ configuret corpi claritatis sue: nō in
cōgruū fortasse videbitur. vt in eo q̄ prī misericor
diarū bn̄dicim⁹ duplicē hanc misericordiā confi
teamur. Suscipiens enī hūane nature corpus si
mul et aīam. nō mō consolamini semel. ſʒ vt sup̄
q̄ meminim⁹ consolamī ꝯsolamī dicit dn̄s deus vr̄:
vt videlicet certi simus q̄ vtrūqꝫ sit saluaturus.
qui neutrū suscipe ē dedignatus. Sed ī quib⁹ pu
tas? Plane in pplō suo. Ipse enī ⁊ nunc saluū facit
nō quosqꝫ sed populū suū a peccatis eoꝝ. et post
modū nō omne corpus. sed corpus humilitatis cōfi
gurabit corpori claritatis sue. Deniqꝫ pplm su

ū consolatur. vtiqȝ ꝓpl'm humilē quē saluū faciet:
nā oculos supbor humiliabit. Dis nosse ꝓpl'm eius:
Tibi derelictus est paup ait hō scdm cor dei. Sȝ ⁊ ipse
in ewāgelio. Ve uobis diuites: q'a habetis consolaci
onē vestrā ¶ Et nos dilectissimi in eo populo semper
inueniri optemus. nō cui dicat ve: sed quē consolatur
dn̄s deus suus. Quid enī consoletur eos: q' suā habēt
consolacōēȝ: Nō consolatur xp̄ī infancia garrulos:
nō consolantur xp̄ī lacrime cachinnātes: nō cōso
lantur pāni eius ambulātes in stolis: nō consolant
stabulū et p̄sepe amantes primas cathedras ī syna
gogis. Sȝ equanimit' forte vniuse hee consolacōēs
expectantib; in silencio dn̄m: lugentib; pānosis.
paupib;. cedere videbuntur. Ceterū audiāt: q' ⁊ ipsi q'
angeli nō alios consolantur. Vigilantib; enī et cu
stodientib; vigilias noctis ewangelizatur gaudi
ū noue salutis: et eis natus dicitur ēē saluator.
Paupib; atqȝ laborantib;. nō vobis diuites q' vē
strā habetis consolacionē ⁊ ve diuinū. nūc ipsas noc
tis vigilias dies sāficatus illuxit: et nox sicut di
es illuminata. ymo in diē mutata ē: dicēte ange
lo. Quia natus ē vobis saluator hodie: vtiqȝ nō
hac nocte. Sed ⁊ quidē nox p̄cessit. dies autē ap
pinquauit: verus vtiqȝ dies ex die: salutare dei
ihesus xp̄ūs dn̄s nr̄. qui est sup oīa bn̄dictus deus
in secula Amen.

De scō stephano

de scō stephano ...

Adhuc filiū virginis habemus in manibꝫ. b 2.
⁊ obsecutoria deliciosē vagientis dei hono
ramus infanciā. Ducat nos virgo ad ve
neranda cunabula ⁊ et speciosa p̄ filiabꝫ hominū
ad speciosū forma pre filijs hoīm: bñdicta int̄ mu
lieres ad bñdictū inter hoīes nos conducat. Submi
nistrat nobis in aurē si forte domus exasperās au
diat et quiescat: reuelata est velamina ꝓphetarū. et
cōpletū consiliū dei. Videte miraculū miris dnū: q
creatura erat. Creator creat. scintillat sydus. mag9
adorat ⁊ exultat polus. tellus resultat. gloriantur
angeli. pastores aggaudēt. virgo parit. nascitur
deus: et celorum luminaris clariori lumine lumē cecor
tū in tenebris ꝑsequitur. In istis bonis v̄santur
beatis viri qui impleuerit desideriū suū ex ipsis. Scio
q2 dulcis nobis est in principio erat vbū ⁊ dulcius v
bū caro factū est: dulcissimū vbū in cruce suspensum.
A tanto puerperio q's infantus oculos meos amo
uere. necdū auellere p̄sumat ⁊ nisi ipē iubeat qui
dicat. auerte oculos tuos a me. q2 ipi me auolare
fecerūt? Ecce dū osculatur nos osculo oris sui. dū
tantis miraculis ⁊ stupidos nos facit et actēros:
stephanus plenus grā ⁊ fortitudine facit ꝓdigia
⁊ signa magna ī populo. Nūquid equū est derelin
quere regem et ad milites oculos detorquere? Neq̄
q̄: nisi imperauerit imperator. Surgit ipse rex filius
regis: sꝫ lapidanciū aciem interrūpens/triūphato
ris certaminū nō sine dolore cordis assistit. Vider

oppium. p̄mū ꝛ p̄miceriū ꝑpurate cohortis: ꝛ grau
dinēis lapidū deuſitate fontes ſanguinis de corp
re ꝓthomartiris ebullire. Videt qꝫ vniuſa debacha
cio redūdat in ipm̄: et ipī ſoli īpropeiria exprobrā
cium cumulantur. Ubi pietas et miīa tua dn̄e. ſi nō
cōpateris pacienti: ubi eqtas et iuſticia ſi nō iudi
cas ꝛ vindicas de ꝑplō lapidanti? ¶ Curramus ad
ſpectaculū. ad qd̓ currit qui exultat vt gygas ad
currendā viam: et videamus quibꝫ armis armā
tus vexillifer martirū in campū pugnaturus
deſcendit. Et vt diligēcius eluceſcat ſingularis
martirij prorogatiua: reuocemus ad mēoriā apoſ
tolicoꝝ actuum deſcripcionē: in quibꝫ hyſtorias et
figuralibꝫ dictis cōuerſio ꝛ paſſio belligeri mili
tis continetur. Stephanus inquit plenus grā et
fortitudine: faciebat prodigia ꝛ ſigna magna in
populo ¶ Non parū latet hic miſteriū: nec vili
pendenda ſimplicitatis ſcripture manifeſta poſicio.
Ad virginē quippe loquēs angelus v̓ba de celeſtibꝫ
ſacrarijs ſūpta. nec alterius niſi ipſius dei ſpū fabri
cata. noua ſalutacōe portat. Nulli dubiū quin oīm
v̓boꝝ excellāt altitudinē. vtpote de medioribꝫ diſci
plinis ſcā ſpē euoluta: quoꝝ ānūciacōe cōfederan
dū erat illud vnicū ſacrāmentū. verbi et hoīs. diui
nitatis et carnis. Aue inquit fortitudo diā plena
gracia ¶ Qd̓ autē de ſtephano? Stephanus ple
nꝰ gracia et fortitudine. Nōne lucas eiſdē pene lit
teris de vtriſqꝫ eloquitur? Sed licet longe excellē

cior mod⁹ in v̄gine p̄dicetur: scd̄ario tū laudatur ī
martire. Habet igitur gracias stephan⁹ sublimiori
genere q̄ reliqua martirū multitudo: plenus gr̄a
refertur scilicet ꝛ cumulat⁹: qd̄ raro in scripturis cano
nicis sanctis inquisitor inueniet. Iungitur gr̄e fortitu
do: infuso spū liberatis. ignitus animus in voce veri
tatis erūpit: nec patitur ullo pacto rigorē iusticie
sūmitti aliqū et diminui. Sic loricatus gr̄a. ꝛ hasta
fortitudinis sapienter intendens faciebat ꝓdigi
a et signa magna in populo. Ille p̄t ꝓdigia et sig
na facere: in quo gr̄a et fortitudo sedem firmissimā
statuerūt. Sic stephanus ad homicidas. ad legis
adulteros. ad crucifixores filii dei patris. loquitur ge
ti peccatrici in egipto. populo gemini iniquitate ī deser
to: seruiui nec in terra ꝓmissionis: filiis scelestis ī
morte saluatoris. Dura ceruice inquit ꝛ incircū
cisi corde ꝛ auribꝫ: vos semp spiritui scō restitistis
Surrexerūt quidā de synagoga: synagoga vi
qꝫ sathane: et vndiqꝫ conglobabantur uel ad cō
uincendū. ul' ad occidendū. Faciūt impietatis prec
vnū: squama squame cōiungitur. Sibilāt sibi ser
pentes ad inuicē cōueniūt in vnū adūsus dn̄m et
aduersus xp̄m eius. Velut nolit cedit īpietas pie
tati. veritati error: stulticia sapiencie: spūi scō p̄sump
cio ꝛ vanitas spc̄ humani. Non poterant resistere sa
piencie ꝛ spūi qui loquebatur. Non dixit nō vole
bant qd' terribilius et perfectius est. sed nō poterant:
vbi enim male facultas tollitur: non volūtas

mutatur. Redarguebantur aut ab eo cū oī fiducia.
Fiducialiter agit. nec mutat nec mutatur mens ip
territa: que magis iusticiā quā vitam. fidē qͣ sangui
nē. mortem qͣ iusticie taciturnitatē elegit ¶ Con
currētes capiūt eū. adducūt in consiliū: et gaudēt
eū infra sua retiacula reclusisse: sed frustra iacit
rethe ante oculos pennatorum. Tūc vox liberior et ce
cor codicibꝫ sermo excitatur veritatis: totusqꝫ mar
tirē rapit sibi spc̄ dei et ex eius ore sonātiori orga
no modulatur. Apparet ei vna facies scripturarū:
et veteris instrumenti dispendia. ī cōpēdiosā redigit
breuitatē. Replicat promissiones et bñficia dei. mur
muracōēs et maleficia populi: bona pstita. reddi
ta mala: ad extremū diuini sanguinis exprobrat
effusionē refractorios spūs. duros ceruice incircū
cisos corde et auribus: et filium voce homicidas et
proditorēs appellat. Non veretur cōuenticula con
gregata de sanguinibꝫ: et tūc manus querentium
animā eius. deliberatori iusticias cacumen ascendit
veritatis. Dissecantur cordibꝫ: et strident dentibꝫ
in eū: concipiūt dolorem: et ꝑpe est vt pariant iniq
tatē. Mirū qͦ nō reuocantur insueta nouitate
miraculi: qd luminosa prothomartiris facies
nō refrenat insanos. Videbant inquit faciem eius
tanquā vultū angeli stantis inter illos. Quid ē? In
nunc vultus dei insignitur gloriosus leuita. et
vibranti splēdore stephanus serenatur: et reuberan
tur oculi vri: et tū ī mdie magnitudo visionis

maiestatē obcludit: Respondeant in diuinorū
voluminū euoluciones. ubi reuoluerint hoīez
in terris positū vultū angelicū induisse: et cū in
variisq; legibꝫ vł racō vł ingenꝰ inuenerit: obstupeāt
glorie ~~tr~~ triumphantis ¶ Sequitur. Cū autē eēt
plenus spū scō: intendens in celū vidit gloriam
dei ꝛc̄. Mirū dictu et mirus suppgressio creature:
intendit in celū. Videt iam non celos. sed apertos ce
los: videt gloriā dei: ihm̄ stantē a dextris virtu
tis dei. Mouet me hec intencio. q̄ de cordis puritate
refusa vim facit celis: et ad ipsius diuinitatis cō
sistoriū penetrat et attingit. Celi aperiūtur: ꝛ
gloria dei videtur: ihc̄ conspicitur. stans nō solū a
dextris dei. sꝫ a dextris virtutis ~~virtutis~~ ¶ Hanc
intencoēm fecerat abiectio mūdi. cōtemptus sui.
cordis mūdicia: dilectio dei. proximi amor. veri
tatis defensio: desideriū xpi. Retorquenda erāt hec
oīa ad cōmunes flosculos moralitatis: nisi eēt
excellēcia martiris cōmendāda. felices oculi. Sin
gularis visus. visio gloriosa. Singulaq; signanť recol
lige posicionē verbor. Plenus est spiritu ꝛ sic in
tendit in celū: qr̄ qui spū afflatur. cōculcatis ter
restribꝫ. celestibꝫ inhiat et eternis. Post hec ape
riūtur celi. nullaq; preualet affirmacio vł clau
sura: quā non transuolet aut irrūpat mens il
li sūme menti affectanter inherens ¶ Aperiūtr
ergo celi ꝛ puto q̄ oīs celi. eorūq; apcionē sequitur
visio glorie dei: et videtur dn̄s deus stans a dextris

virtutis dei: ne prẽ minor eẽ putetur. Stat cũ stãte.
et cũ bellãte bellatur: qr lapidatur in lapidato.
non mediocris stupor ĩuoluit me: utrũ p̃tinus
stos martirũ oculis corporeis. an in corporeis ie
ta pspexerit ¶ Grande quidẽ miraculũ si men
tali intuitu stellantibꝫ se ĩmersit archanis: si
mũdi cordis oculi tam solẽpnẽ inspexerint visi
onem. Quod si corporalibꝫ certũ est huĩc eẽ hoĩm ge
nus disparilitate grẽ pvolasse: et penitus fidei et
virtutũ incorporea corporeis. et si nõ cõprehen
disse apprehendisse tamen. Nichil audeo temere
diffinire. vel ex abrupto p̃cipitare sententiam: cum
diffinitiuã sup huiusmodi regulã me nõ legerĩ
ĩuenisse: securius tũ sequor apostolũ. ymo spi
ritũ dei in aplõ: qui cũ sũma vbor libertate mag
secure ãbiguitati. quod piculose diffinicioni ista com
mittit. Siue in corpe inquit. siue extra corpus: nes
cio: deus scit ¶ Exclamant statim clamore hor
ribili. cõtinent aures suas. et eas obstruunt voci
tati: impetũ faciũt vnanimit in eũ facti amici in
morte illius: et eicientes eũ extra ciuitatẽ lapida
bant. Eicitur martir extra ciuitatẽ sanguinũ in q
prius iusticia habitauit. nũc autẽ homicide: et
qua dicit sanctus: qm vidi iniquitatẽ et contradicti
onẽ in ciuitate. Hec est ciuitas quã die ac nocte
circũdat iniquitas. et cetera que sequũtur: ciuitas
castellũ despectiue vocata: quod contra apostolos z
contra aplorum dnm durissimis infidelitatis vec

tibus inimicū est. Extra portā ciuitatis huius pas
sus est dn̄s ⁊ extra eā lapidatur seruus: exiens ad
eum extra castra ⁊ portas similitudinē improperij
eius ¶ Deponūtur vestimenta martiris ad pe
des persecutoris: qui attactu sacrū vestiū ⁊ oratiōibꝫ
lapidandi fuerat cōuertendus. Et lapidabant
inquit stephanū inuocantē et dicentē: dn̄e ihū ac
cipe spm̄ meū. Currūt illi ad lapides: et ille ad p̄
ces. Lapides lapidē petunt sꝫ lapidem molliorem:
de quo fluit oleū caritatis: et tinnitus redditur
pietatis. Dn̄e ihū inquit: ne statuas illis hoc p̄
catū. Rogat suscipere spiritū suū. spm̄ utiqꝫ ⁊ sanc
tū quē signanter qr̄ quoddā signaculū aplus
in hoīe p̄cipit conseruari. Ut integer inquit aīa
et spūs ⁊ corpus in die dn̄i sine querela seruetur.
¶ O quāta pietas: quantus affectus: et ardentissime
caritatis integritas. Recē martirij florē iste sibi
p̄uendicat: in quo similitudo dn̄i pendentis in
cruce mirabilibꝫ formulis est impressa. In ligno
enī spinis. lancea affixus et crucifixus distillat
inū vinū dolorem: et obliuiscatur mortis viciue.
nouū introducturus exēplū: apit latitudinem
caritatis ⁊ spacioso campo terminos tradite legis
amplificat: iam nō solū amicis amicis. sꝫ velle
noluit amicus p̄t inimicis. Pater inquit ignos
ce illis: quia nesciūt quid faciūt. Non potuit ee
inefficax orō morientis: vnū ex inimicoꝝ nūosi
tas. ad numerū amicoꝝ transiuit. Vide qr̄ tā cursu

stephanus ꝛ si nō exp̄t: sequit̃ tū redemptorem. Po
lat saxoꝝ ymber ꝛ fortissimis ĩimdoꝝ manibꝫ loca
vulneꝝ duplicantur: sed paciens patitur coronar
ur: de corona nōis ad coronā regiminis trāsferēd9.
Nesar actũ carnis ꝛ mortis horam ignorat: et vid
qđ debbeat faciendũ. Positis ait genibus: exclama
uit voce magna dicens. Dn̄e ne statuas illis hoc p̄
catũ. Clamat voce magna: q3 magna vtiq3 carita
te. Positis genibꝫ: q3 vera et humili simplicitate. P
se orās stat ꝛ erigitur: pro lapidantibꝫ flectit genu
a. Quis audiuit vnq̄ talem? Et q̄s vidit huic si
milem? Plus dolet p̄sequentiũ peccatũ q̄ sua vulnera:
illoꝝ iniquitatē q̄ suā mortē. Et cū hoc dixisset: ob
dormiuit in dn̄o. Felix sopitus cū rege. requies cum
voluptate: voluptas cū satietate. satietas cū secu
tate: securitas cũ eternitate. Obdormiuit inq̄t in dn̄o.
absorptus in claritatis abyssũ: et int̃ dei sui brachia
requiescens. Sedebat a dextris dei dn̄s ihesus: sz p̄mo
martiri martirũ caput ¶ Recolitis quid illa eximia
lingua augustinũ loquor de hoc martire senserit:
quem post mortē septem mortuos asserit suscitas
se. Eya vos qui leuitali ordine p̄fulgetis. cantate hu
ic canticũ nouũ: et tante festiuitati festiuis vocibꝫ
inclamate. Fortassis aderit cōtinentibꝫ ꝛ suggeret
de nobis dn̄o suo iudici vr̄o. ne statuas illis aliquid
ad peccatũ. qui est deus bn̄dictus i sc̄la. Amen. cum
Sermo ĩ natali scōꝝ inocentiũ. De festiuitate scī
stephani. scī iohis. et scōꝝ inocentium

Benedictus qui venit in noīe dnī. deus dn̄s
et illuxit nobis. Benedictū nomē glorie eius:
qd' est sc̄m. Neq3 eni ociose venit. qd' ex ma
ria natū est: s3 copiose diffudit nomē et graciā sāta
tis. Nimirū inde stephanus scūs: inde iohes sc̄us:
inde scī et innocentes. Vtali proinde disposicōne tri
plex ista solēpnitas natale dnī comitatur: vt nō mō
inter cōtiguas solēpnitates devocio cōtinua pseue
ret: s3 et fructus dñice nativitatis exinde nobis ve
lut ex quadē psecucōe evidēcius innotescat. Hic q̄dē
advertere est in hijs tribus solēpnitatibz triplicē q̄ndā
speciē sāctitatis: nec facile pter hec tria scōꝝ gn̄s q̄ tū
aliud in hoībz posse arbitror inveniri. Habemus
ī btō stephano. martirij simul et opꝰ et volūtatem:
habemus solā volūtatē in btō iohanne: solū in btīs
innocentibz opus. Biberūt hij omnes calicē salutaris.
dnī corpe sil' et spū: et solo spū: et corpe solo. Calicē
quidē meū bibetis ait dn̄s iacobo et iohāni: nec du
biū q' de passiōis calice loqueretur. Demū cū petro
dicit. sequere me. evidenter eū ad imitacōē3 pvocās
passionis sue. Cōversus ille vidit discipulū quē
diligebat ihesus sequētem: nō tam gressu corpis
q̄ prompte devocionis affctū. Et bibit ergo iohā
nes calicem salutaris. et secutus est dnm sicut petrus:
et si nō oīo sicut petrus. Qd' enī sic mansit vt non
etiā passiōē corporea dnm sequeretur. divini fu
it consilij. sicut ipse ait. Sic eū volo manē donec
veniam. Ac si dicat. Volo quidē et ipse sequi: s3 ego

sic eum volo mactare. An vero de innocentum coronis
quis dubitat? Ille pro Christo trucidatos infantes du-
bitet inter martyres coronari: qui regeneratos in
Christo non credit inter adoptionis filios numerari. Alio-
quin quomodo coevos sibi pueros puer ille qui nobis natus
est, propter se pateretur occidi. quod utique solo nutu pote-
rat prohibere nisi melius eis aliquid provideret? Ut
quemadmodum ceteris infantibus tunc quidem circumcisio, nunc
vero baptismus sine ullo proprie voluntatis usu sufficit
ad salutem: sic et nichilominus susceptum pro eo martyri-
um illis sufficiat ad sanctitatem. Si queris eorum apud Christum
meritum ut coronarentur: quere et apud Herodem crimina
ut trucidarentur. An forte minor Christi pietas quam Hero-
dis impietas? ut ille quidem potuerit innoxios necare.
Christus non potuerit propter se occisos coronare? Sit ergo
Stephanus martyr apud homines: cuius voluntaria pas-
sio evidenter apparuit in eo vel maxime. quod in ipso mor-
tis articulo pro persequentibus quam pro seipso sollicitudinem
gereret ampliorem: vinceretque in eo sensum corporee
passionis interne compassionis affectus: ut illorum
magis scelera quam sua vulnera plangeret. Sit Io-
hannes apud angelos martyr: quibus tanquam spiri-
tualibus creaturis spiritualis devotionis eius signa cla-
rius innotuerunt. Ceterum innocentes hii sunt plane
martyres tui deus: ut in quibus nec homo nec ange-
lus meritum invenit: singularis tue prerogativa gra-
tie evidentius commendetur. Ex ore infantium et lacten-
tium perfecisti laudem. Gloria in excelsis deo angeli dicunt.

et in terra pax hominibus bone voluntatis. Magna
quidem. sed audeo dicere nondum perfecta laus: donec veniat
qui dicat. Sinite parvulos venire ad me. quia talium est
regnum celorum: et pax hominibus etiam sine voluntatis
usu in sacramento pietatis. Considerentur hec que de vo
luntate et opere contentiosis solent disputationibus comp
ari: considerentur et adiutante neutrum negligi oportere
ubi non videtur deesse facultas: presertim cum utrumque
sine altero ubi cum facultas deest. etiam non modo salutem
conferre possit sed sanitatem. ¶ Sed et hoc quoque firmiter
teneatur: posse prodesse quidem opus sine voluntate. non
autem contra voluntatem: ut unde salvantur infantes:
inde magis dampnentur ficte accedentes. Nichilominus
sane in quibusdam sine opere voluntas sufficiens: non
autem contra opus. Unde causa. Rapitur quis in
bona voluntate. sed nondum perfecta. nondum ydonea mar
tirium sustinere: quis illi audeat pro hac imperfectione nega
re salutem? Forte enim propterea non sinitur in illam gra
dem temptationem venire: ne deficiat et dampnetur. Ni
mirum si in hac tam infirma voluntate induceretur
in eam que super ipsum est temptationem. nec voluntas ro
boraretur: quis illum dubitet defecturum et negaturum:
et si in eo mori contingeret etiam dampnandum? Qui enim
erubuerit me coram hominibus: erubescam et ego eum
ait dominus coram angelis dei. ¶ In ea igitur imperfecta vo
luntate in qua salvatur ubi deest facultas operis:
non ita posset salvari propter defectum operis vel operis defectio
nis. Idem vero et in ignorantia posset accidere. Cum

lenitur: ꝓinde caritatē. ⁊ sectemur bona opa frēs mei:
nec infirmitatis nec ignorācie pccā ullomodo pu
pendentes. Magis autem sollicitati et animorati agam⁹
grās benignissimo et largissimo saluatori: qui hu
mane salutis occasiones tam copiosa caritate ꝓui
dit: ut in hys voluntatē ⁊ opus. in hys sū opere volū
tatē. in hys etiā sine voluntate opus salutis inue
re letetur: qui wlt omēs hoīes saluos fieri. et ad ag
nicionē sui venire. Hec est eīn vita etna ut cognosca
tuus precia verū deū ⁊ quē misit ihesū xpm: qui v
nus cū eo verus est deus sup oīa bndcs in secula. Amē.

Sermo pmus de circumcisione domini et de nomine eius

Postq̄ cōsūmati sūt dies octo ut circūcide
retur puer: vocatū est nomē eius ihes⁹.
Abūiao deus modū acceptat. et nichil ī
q̄ īmoderātū illi placuit equitati. Nunc
fuit q̄ non tātūmodo in pondere ⁊ mensura et nu
mero condidit vniūsa: sed et ipsi hoī ꝓtinus mo
dū ꝓscripsit: mandatū contulit dicens. Ex omni
ligno padisi comedes: de ligno autem sciē boni et
mali ne comedas. Leuissimū plane mandatū: et
larga oīo mensura. Sz tāsgressus est hō ꝓscriptū
sibi modū: et constitutū sibi terminū ꝓtergressus.
Unde et auertens ab eo faciē suā deus. vix tandem ī
diebz abrahe aīma sui placabil' fieri incipiens. nū
sū modū instituit: ꝓmulgauit legem: sed nō pri
ori silencio usqzqz. Ea siquidem ad cautelā fuerat: hec
ad medelam. Ibi ꝓhibicio fcā ne supfluitas sbīnue

rer. hic iā iudicta absciso est: vt sacramenti remedi
o que slimiarat tolleretur. Postremo illa quidē in
arbore data est ne fructu eius vesceretur. hec ī prop
o corpe: ut eo ī spūcij scinderetur ¶ Nec dubiū sane qui
certa q̄ hūani corpis mēbra additamētū illud leui
athan occuparet. venenū scilic; concupiscētie. z im
moderate atq; inordinate illecebra voluptatis: vt ge
neralis quedā absciso oībz necīa videretur. Ceteri q̄
singulor absciscionē mēbror hūane carnis fragili
tas z infantilis etatis infirmitas nullatenus sust
neret: pro moderamine disposicō supna puidit. vt
ī ea potissimū pte cōcupiscētia castigaretur in qua
vehemencius eam seuire constabat z violencius
malignari ¶ In oī siquidē contradicētiū spiū re
bellione membror solū illud usq; adeo cōtumax
īuenitur: vt contra oēz volūtatis delibācōēz ad
ihonestos z illicitos motus assurgat. Nā q̄ hec
circūcisio octaua fiebat die. spēm cōmēdabat reg
ni celestis: q̄ videlicet ad pmū iusterius dierū cir
culus ꝑferre quandā corone spēm videretur. Hic
est qd̄ octaua potissimū dies post solēpnitates
ꝑpuas celebratur. et in sermone dnī prime bti
tudini copulatur octaua: vt celestis regni demū
iterata promissione euidenter nob corona fabricet
¶ Merito sane dn̄ circūciditur puer qui natus
est nobis saluator vocatur. qd̄ videlicet ex hoc iā
cepit opari salutē nrām: īmaculatū illū p nobis
sanguinē fundens ¶ Neq; enī iā querē est xpianis

cur voluerit christus dominus circumcidi? propter hoc siquidem
circumcisus est propter quod natus: propter quod passus.
Nichil horum propter se: sed omnia propter electos. Nec in
peccato genitus. nec a peccato circumcisus: nec mor
tuus est pro peccato suo: magis autem propter delicta
nostra. Quod vocatum est inquit ab angelo: priusquam in u
tero conciperetur. Vocatum plane non positum: nempe
ei hoc nomen est ab eterno. A natura propria habet
ut sit salvator: innatum est ei hoc nomen: non indic
tum ab humana vel angelica creatura. Sed quid di
cemus quod egregius ille propheta hunc ipsum puerum mul
tis nominibus appellandum fore predicens. hoc unum ta
cuisse videtur: quod solum ut prenominavit angelus ut testatur
ewangelista vocatum est nomen eius? Exultavit ysa
ias ut videret hunc diem: et vidit et gavisus est. De
nique et loquebatur gratulabundus et laudans deum.
Puer natus est nobis. filius datus est nobis: et factus est prin
cipatus super humerum eius: et vocabitur nomen eius
admirabilis consiliarius. deus. fortis. pater futuri
seculi: princeps pacis. Magna quidem nomina: sed ubi
est nomen quod est super omne nomen: nomen ihesu in
quo omne genu flectatur? Forte in hiis omnibus
illud unum invenies: sed expressum quodammodo et effu
sum. Nam et ipsum est de quo sponsa in cantico a
moris: oleum inquit effusum nomen tuum. Habes ergo
unum in hiis omnibus appellacionibus ihesum: nec omnino aut
vocari posset aut esse salvator. si forte horum quippi
am defuisset. Numquid non vere admirabilem cum

nō

singuli sumus experti: et immutacione utique voluntatum nostrarum. Hoc nempe est saluacionis nostre principium: cum incipimus respuere quod diligebamus. dolere unde letabamur: amplecti quod timebamus. sequi quod fugiebamus: optare quod contempnebamus. Mirabilis plane qui hec operatur mirabilia. sed nichilominus et consiliarium sese exhibeat necesse est in electione penitencie et vite ordinacione: ne forte sit nobis absque sciencia zelus: et voluntati bone prudencia desit. Sane opus est ut deum quoque probemus in remissione videlicet peccatorum delictorum: quia neque sine hac salus nobis constare potest: et nemo potest dimittere peccata nisi solus deus. Verum ne id quidem sufficiat ad salutem: nisi fortem quoque experiamur in expugnando inpugnantes nos. ne ab eisdem rursum concupiscenciis superemur: et fiat novissima nostra deteriora prioribus. Videtur ne iam deesse aliud salvatori. Plane deesset quod maximum est: nisi et pater futuri seculi esset: ut per eum sabbatizantes immortalitatem resurgemus: qui per parentis seculi presentis generamur ad mortem. Neque hoc satis si non eciam princeps pacis patri nos reconsiliaret. cui traditurus est regnum: ne forte sicut filii perdicionis utique non salutis: resurrecturi videamur ad penam. Multiplicabitur sane eius imperium. ut merito salvator dicatur eciam pro multitudine saluandorum. Et pacis non erit finis: ut veram noveris esse salutem que non possit timere defectum. Item Sermo de circumcisione domini xx.

P Ostquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius Jhesus.

CAudiuimus paucis expressū magnū pietatis
sacramentū. Audiuim⁹ congruā lectionē de verbo ab
breuiato: qd' fecit dñs sup terram. Abbreuiatū est
in carne: amplius abbreuiatur suscepta etiā carnis
circūcisione. Minoratus paulo minus ab angel'
dei filius naturā humanam induit: ꝫ tū ne ipsū
respuens remediū humane corrupcōis. plane mi
co minoratur ab eis. Habes hic magnū documē
tū fidei: habes et manifestū humilitatis exemplum.
Ad quid ei ē circūcisio necīa? qui peccatū nec com
misisti nec contraxisti? Quod ipse nō feceris. eras
ipsa manifestat. q' nō contraxeris multo certius p
bat pris diuinitas ꝛ integritas mris. Summus sa
cerdos es: quē nec sup mrē. nec sup prē cōtaminādū
ꝓphatū in lege est pocius q̄ mandatū. Est enī pat
ab eterno: sed deus est in quē peccatū non cadit. Est
ꝛ mr̄ ex tpe. sed virgo: nec parē potuit incorrupcō
corruptelam. Sup hec oīa circūciditur puer. ag
nus sine macula: et si non eguit tū voluit circūci
di. Nec vestigiū quidē vllū vulneris habēs. alliga
turā vulneris non refugit. Non sic ipū. nō sic agit
pusillitas elacōis hūane. Erubescimus vulnerū liga
turā: qui de vulneribꝫ etiā interdū gloriamur. Qui
nemo pt̄ arguē de peccato. ipē peccati remediū ꝛ vi
cīdū pariter et austerū sine vlla necītate suscepit? ne
repulit cultrū lapideū: in quo solo vetus illa ru
bigo que eradetur non fuit. Nos econtra iuerecūdi
ad obscenitatē culpe erubescimus agere penitenciā.

qđ extreme demẽtie est: male ꝑiti in vulnerã. peius in remedia verecundi. Qui peccatũ non fecit. nõ dedignatus est se peccatorẽ reputari: nos et eẽ volumus. et nolumus estimari. Ita ne sano opus est medicina? et nõ male habentibus? Immo vero. Ita ne eger medicamine nõ eger sed medicus? Quis hominum tante sibi nõ dicã glorie sed vel innocẽtie conscius. equanimiter manũ circumcidentis admitteret? Xpc vero patienter que non rapuit exsoluebat. qui venerat purgationẽ facere nõ suscipere delictorum. Sed dicas quid si susciperet paruulus? Immo vero quid si susciperet humilis et mãsuetus? Quid si obmutesceret corã circumcidente? qui corã tondente obmutuit corã crucifigente siluit? Itaque non illi erat difficile carnẽ suã integrã cõseruare ne scinderetur: qui fecerat ne virginalis uteri porta in exitu suo aperiretur. Non erat difficile puulo prohibere ne cło illis non circumcideretur: qui nec mortuo fuit difficile custodire ne corrũperetur. Postquam ergo consũmati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatũ est nomẽ eius ihesus. Magnũ et mirabile sacramentũ. Circumciditur puer: et vocatur ihc. Quid sibi vult ista cõnexio? Circumcisio nempe magis saluandi quam saluatoris eẽ videtur: et saluatorẽ magis circumcidere decet quam circumcidi. Sed agnosce mediatorem dei et hominum: qui ab ipso natiuitatis sue exordio diuinis humana sociat: yma summis. Nascitur ex muliere: sed cui fecunditatis fructus sic accedat: ut non decidat flos virginitatis. Pannis inuoluitur: sed pan

ni ipsi angelicis laudibus honorantur. Absconditur
in presepio: sed proditur stella radiante de celo. Sic cir-
cumcisio veritatem suscepte humanitatis probat: et no-
men quod est super omne nomen gloriam indicat maiestatis. Cir-
cumciditur tamquam verus abrahe filius: ihesus vocatur
tamquam filius dei. ¶ Neque enim ad instar priorum meus
iste ihesus nomen vacuum aut inane portat: non est in eo
magni nominis umbra. sed veritas. Celitus siquidem
indictum nomen ewangelista testatur: quod vocatum est ab
angelo priusquam in utero conciperetur. Idem quippe et
angeli salvator et hominis: sed hominis ab incarnatione: an-
geli ab inicio creature. Vocatum est ait nomen eius
ihesus: quod vocatum erat ab angelo. In ore enim duorum vel trium
stat omne verbum: et ipsum quod in propheta abbreviatum
manifestius in ewangelio legitur caro factum est. ¶
Nos fratres mei: nos respiciat hec parabola. Christus enim nec
angelico eguit testimonio nec humano: sed ut sciamus
est omnia propter electos. Triplex proinde querendum nobis
proprie salutis testimonium: ne forte videamur assump-
sisse nomen dei in vanum. Et nos enim karissimi fratres circumci-
di necesse est: et sic nomen salutis accipere. Circumcidi sa-
ne non littera sed spiritu et veritate. Circumcidi non uno mem-
bro: sed toto corpore simul. Licet enim magis in ea parte
in qua iudeis mandata est circumcisio regnet addita-
mentum leviathan. quod a malo est et amputari debet:
universam tamen occupat carnem. A planta pedis usque ad
verticem non est in nobis sanitas: nec est aliqua pars
que non tabida sit hoc veneno. Propterea sicut parvulus

^ Et attende ubi fecunditatem. Postquam natus est ihesus: vocatur ab hominibus
quod vocatus est ab angelo priusquam in utero conciperetur

adhuc in fide ⁊ dilcōe ꝑpl'is: congruū sibi mandatū
exigue circūcisiōis accepit. Sic ubi creuit ī virū per
fectiorem toto iubetur corpe baptizari que tocius ē
hōis integ' circūcisio. Hinc est ꝙ saluator nr̄ ⁊ cir
cūcidi octauo die. ⁊ post āñū tricesimū dignatus ē
crucifigi: ubi in penā totū corpus distensum est. Cu
ius similitudini mortis cōplantati ⁊ nos. ut scribit a
postolus: minime qd nouissime traditū est obser
uantes. Que est ergo moral' circūcisio nr̄a frēs. ni
si quā cōmendat apostolus idē: victū inquiens et
vestitū habentes hiis contenti simus. Optime pro
fus circūcidit nos. ⁊ supflua resecat vniusa volun
taria hec paupertas. priue labor. regularis obseruacō
discipline. ¶ Ceterū in hac circūcisione triplex nob
querendū est salutis nr̄e testimoniū: ab angelo ⁊
maria et ioseph. Oportet inqȝ ut ante oīa nobis mag
ni consilij angelus. salutis nomen īponat. De hinc
⁊ ipsius qȝ congregacōis necc̄ia est attestacō. q tam
ꝙ mater est singulor. Mater inqȝ virgo tamqȝ ea
quā desponsauit apostolus uni viro virginē castam
exhibere xpō. Sed ne ipsius ministri contēpnendū
est testimoniū: ei qui imitari querit saluatoris
exemplū. Hic est ioseph locū quidē optinēs spon
si. re autē vera seruus ⁊ dispensator: qui sane pr
vocatur. magis autē nutricius est. Sz dico eadem
manifestius. Et ab hiis qui foris sunt frēs mei
⁊ ab eo qui intus. habere oportet testimoniū bo
nū. Cui' enī omnibȝ grata. nemini onerosa ē con

uersacõ: hunc sine dubio ꝓpria de salute uniuersa f
trũ congregacõ attestatur. Frustra plane super
hijs dũtaxat que sunt in manifesto nequissim⁹
ille frm̃ accusator trahit in cam̃: quẽ excusat vni
uersitas frm̃. Patet ꝛ a plateis testimoniũ q̃sq̃s et
peccata secularis vite et huius q̃ tpis negligencias.
qm̃ in multis offendimus omnes. ñ forte sanctio
res nos arbitramur discipulo quẽ dilexit ihesus.
huĩli et pura confessione indicanda semꝑ expo
nit: et ipsorũ satisfacẽ studet arbitrio. Jam ne in hijs
quidẽ pessimi illius timenda ẽ accusacõ: quã nõ iu
dicabit dñs bis in idipsũ. Forte criminari volet
intencõez: et in eã ptẽ calumpniam struere machina
bitur: in qua nec fratrũ nec ipsius pr̃is testimo
niũ satis efficax videatur. Necẽ est ergo vt in hac
pte opituletur nobis testis interius: qui magis
cor q̃ faciẽ intueatur. A quo sane et incipiendum ẽ.
vt non prius q̃cq̃ concipiatur in aĩo. q̃ ab eo no
men salutis acceperit. Ubi ergo in opus ꝓcesserit
manifestũ. expedit iã exteriora q̃ sibi testimonia
cõciliare: sicut ait aplus. Prouidentes bona non
tantũ corã deo: sed etiã coram hoĩbus ..
2 In circũcisiõe dñi Itẽ Sermo de circũcisiõe dñi
frẽs habemus qd' miremur ꝛ ãmiremur: habe
mus etiã qd' imitemur. Patet in ea magnũ dig
nacõis beneficiũ. vnde gracias agamus: latet
aliquid clausum. qd' in nobis implere debeamus
Venit namq; dñs ꝓpẽ nos. nõ solũ redemptor

sanguinis effusiōe: sed ꝛ docendos verbis. et exēplis
nichilominus instruendos. Sicut enī penitus ēēt in
utile viā scīe si detineremur in carcere: ita redimi nō
prodesset. si vie fuissemus ignari. Nā qui prius īue
niret: prius reduceret in carcerē retrudendos. Ita q̄
minore quidē etate pacientie et humilitatis ꝛ super
oīa caritatis. certa: q̄ꝛ vt tūc nō manifesta dedit saluator
exempla: in īfancie figuris velata ¶ Sed antequā
ad hec discutienda veniamus delectat aliquid pri
us de tanta et tam manifesta dignacōe loqui. Ha
bēt angeli gloriā purā et pfectam: sꝫ nec nos oīno
sine gloria. Vidimus gloriam eius gloriā q̄si vni
geniti a pr̄e: gloriā misericordie et affectus vē pr̄is:
gloriā procedentis ex corde pr̄is. ꝛ paterna plane vis
cera exhibentis. Omnes enī peccauerūt ait apls:
et egent gloria dei. Et alio loco. Michi inquit ab
sit gloriari: nisi in cruce dn̄i nr̄i ihū xpi. Quid
enī gloriosius: q̄ꝫ q̄ tanti estimauit nos deus:
Que ne ibi maior gloria. q̄ꝫ tanta dignacō et be
nignitas tanta: eo utiq̄ꝫ dulcissima. q̄ꝫ tā gratui
ta: Nam ꝛ pro impiis mortuus est. Videas q̄ū
tū fecit et p q̄libus: P qualibꝫ vt non supbia
mus: quantū ne desperemus. Preterea vt iumen
tū nō spiritum habeat huius mundi. sꝫ spiritū q̄
ex deo est. vt sciatis que a deo donata sūt nobis:
nolite obsecro fieri sicut equus ꝛ mulus: sed sicut
pprium iumentū qd ait. Vt iumentū factus sum apd
te: et ego semp tecū. Talia enī iumenta cognoscūt

possessorē suū et p̄sepe dn̄i sui: in quo positū est eis p̄s
simū fenū. ip̄e qui panis est angelor. Ipse est enī panis
viuus de quo debuit viuē homo: sed q̄a hō iumentū
factus est: et panis factus est fenū: ut vł sic viuat de eo
¶ Et huiꝰ quidē mutacōis sacramentū die natiui
tatis celebratum est. q̄n v̄bū caro factū est: cū sic oīs
caro fenū. Ip̄o ḡ die minoratus est ab angelis: et ha
bitu inuentꝰ vt hō. Hodie v̄o mirabilius aliquid
audio. Iā minoratus est multo minus angelis: qui
nō solū formā hoīs. sȝ formā habet peccatoris: et in
figitur velud quodā cauterio latronis. Quē enī circū
cisio nisi superfluitatis et pc̄ī indiciū? In te dn̄e ihū q̄d
est superfluum. qd̄ circūcidatur? Nōne tu verus es de
us de deo patre: homo verus sine oī pc̄ō de virgine ma
tre? Quid facitis circūcidentes eū? Putatis q̄ super
eū cadē possit illa sentēcia: masculus cuiꝰ p̄pucij caro
circūcisa non fuerit pibit aīa illa de p̄plo suo? Pro
^ pr luuisa filij vteri sui: aut nō cognosceret eū nisi sig
nū circūcisionis haberet? Immo v̄o si quo mō posset
nō agnoscē filiū in quo ei bn̄ cōplacuit? et hoc max
ime signo poterat ignorarē eū: inuēta in eo circūcisi
one. quā peccatoribȝ ipse p̄uiderat. ob purgacōem
vtiqȝ delictor. ¶ Sȝ quid mirū si caput p̄ membris ac
cepit curacōem: quā tn̄ in seipso non habuit neces
sariā? Nōne et in membris nr̄is sepe p̄ vnius infirmi
tate. alteri adhibetur curacō? Dolet caput et in bra
chio fit coctura: dolent renes. et fit in tybia. Ita hodi
e pro totius corporis putredine: cauteriū quoddam

infixū est capiti ¶ Deinq; quid mirū si pro nob̄
dignatus est circūcidi? pro quib; dignatus est ⁊
mori? Totus siquidē nobis datus: et totus in nos
usus expensus est. Ego cū audiens qz misit ante
carcerem filius magni regis: cepi altius gemere.
et miserabilius exclamare dicens. Fili dei miserere
mei. At ille sicut benignissimus. quis nā inquit
est fletus iste. et ululatus quē audio? Et dicūt ei.
Ipse est adam proditor ille quē pr̄ vr̄ mittendi fecit in
carcerē: donec cogitet quib; cū suppliciis faciat inte
rire. Quid ageret cui⁹ natura bonitas? cui ppriū
est misereri semp ⁊ parcere? Descendit in carcerē: venit
ut educeret vinctum de domo carceris ¶ Iudei vero
nō inmemores odii quo oderant prēm: exercent illud in
filiū. Vn̄ ⁊ ipse ait. Qūa oderūt ⁊ me ⁊ prēm meum.
Quid ergo fecerūt impii? quib; gravis erat etiam
ad videndū? Hic est inquiūt heres: venite occidam⁹
eū. Sic ergo occiderūt agnū dei? et in suā quidē pni
ciem: sed in nrām salutē. Illi enī sanguinē agni fude
rūt: nos accessimus et bibimus illum. Accepimus
calicē salutaris: et calix inebrians q̄ preclarus ē. ¶ Ec
ce vn̄ grās agamus. Nā ante paucos dies celebra
vimus adventū eius in carcerē huius mūdi: idest
diē natal'. Hodie vero celebramus. q' catenas ⁊ vin
cula nrā suscepit? hodie qui peccatū non fecit. ut reos
absolverē iniurias inimicis eor' cathenis inserviret: ho
die sb' lege factus ē. qui legē dedit ¶ Sz dicendū est
iā: qd in hac circūcisiōe nob' specialit' indicatur agē

dū. Neq; est sī causa in lege p̄ceptū. nec sine causa in
duō cōpletū est: vt in octauo die fieret circūcisio. Q̄s
q̄s cognouit sensū dn̄i? aut q̄s consiliarius eius fu
it. Assit nūc tu̅is desiderijs aduocatus sp̄c. qui scru
tatur alta dei: et edisserat nob̄ sacr̄m̄ntū istud octa
ue diei. Non ignoramus iam oportere hoīem nas
ci denuo: nā ꝓpter hoc sc̄o natus est filius dei. In
peccatis siquidē nascimur om̄s: ꝛ nec̄e habemus
renasci in gracia. qd' in baptismate quidē percepim⁹:
sed totū perijt in seculari vita. Nūc p̄mum miserā
te deo. virtus gracie in nob̄ opatur. vt ī nouitate
vite ambulemus. Ergo nascitur hō. qñ sol iusti
cie ortus in aīo peccōr illumīat tenebras: ꝛ horrēdūq;
dei iudiciū internis obtutib; offert: addens ad ter
roris vinculū breuē dier numerū ꝛ finē incertum
Hec plane vespera est. ad quā demorabitur fletus:
et nec̄e est addi matutini leticiā: vt auditā faciat
nobis misericordiā suā. Sic enī fit vespe ꝛ mane
dies vnus. Est autē dies ista iusticia: reddēs cuiq;
qd' suū est: nobis miseriā. misericordiā deo. In hac di
e puer nascitur. qñ ex hijs que diximus ad amore
p̄nie. ꝛ odiū peccati aīmus excitatur. Sed p̄paulo
sumē si forte velit mē scli turbas agere penitenciā:
vbi inimicū alij venenatis psuasionibus. alij vn
diq; exemplis peiorib; ad peccatū alliciāt: alij ad
ulacōib; in vanā gloriā alij detractionib; in īpaci
enciā aīm ei⁹ deiciant. Pateat iam nec̄e est prudēn
e radius: ꝛ ostendat quantas ꝛ q̄s importunas p̄

tim in hac gn̄acōe oportunitates ꝛ occasioēs pc̄ci offe
rat mūdus ꝛ ingerat: q̄ꝫ debilis sit ad illas hūanus
aīmus maxīe qui pc̄ci consuetudine sit nutritus.
In hac ḡ dic prudēcie eligat de p̄na sc̄do neq̄ꝫ fugere:
dicēs cum pph̄a. Odiui ecclesiā malignāciū: ꝛ cū
ip̄is nō sedebo. Sꝫ nondū sufficit hoc: forte enim
volt eligē solitudinē: nō satis attendēs ppriā infir
mitatē: ꝛ piculosā diaboli luctā. Quid enī piculo
sius q̄ꝫ solū luctari contra antiqui hostis v̄sucias:
a quo videatur ꝛ quē vidē nō possit. Itaqꝫ iam
fortitudinis diē habere necessariā: vt nouerit custo
diendā ad dūm fortitudinē. ꝛ in acie multoꝝ p̄ter
pugnāciū eē querēdā: vbi tot sint auxiliarii q̄t so
cii: et tāes qui dicē p̄nt cū ap̄lo: q̄a nō ignoram⁹
astucias eius. Cōgregacō enī p fortitudine sua t̄
ribilis ē: vt castroꝝ acies ordīata. Ve autē soli: q̄a
si ceciderit nō habet sublevantē. Et si aliq̄ꝫ ex antiq̄s
fr̄ibꝫ graciā hanc cōcessā audiuim⁹: nec expedit te
mere se cōmittē huic piculo nec oportet temptarē
deū: sicut ꝛ mgr̄ n̄r de anachoritis loquens: q̄ nō
cōuersionis inquit feruore nouicio. sꝫ monasterij
pbacōe diuturna. didicerūt contra diabolū multoꝝ
solacō iā docti pugnarē. Itaqꝫ in hac fortitudinis di
e ad id q̄d iā ceperat. id ē odiui ecclesiā malignāciū:
cā addit q̄d sequit̄. Lauabo inter inocētes man⁹
meas. Verū cū eligit eē in cōgregacōe multoꝝ: nūq̄
eligit eē mgr̄ qui nondū discipulus fuit: et doceri
q̄d didicit nūq̄ꝫ. Quomō autē in se aut ī aliis mo

tus irrōbiles poterit tpari: Nemo carnē suā odio
habuit. Quomō ergo putatis si iā tigr^r sinus huic
iste: qui faciale sibi aliqñ eo āplius quo familiarius
cōdescēdat. ¶ Illucescat ḡo dies temperātie: ut q̄rat
quomō tpari ꝛ refrenari possint īcōtinētes motus
voluptatis: bestiales motus curiositatis: cerui
cosi motus elacōis sue. Eligat abiectus eē in domo
dei sui: ꝛ subiectus eē nigrō: cū quo frāgatur eius volup
tas. et obediētie freno cōcupiscētias reprimat: sicut
qd ait ꝓpha. Imposuisti hoīes sup capita nrā. Nec
dedignandū seruo qd ꝑcessit in dnō: siquidē nō ē ser
uus maior dnō suo. Ille enī cum iā creuisset etate ꝛ
sapiā ꝛ grā apud dm ꝛ hoīes: cū iā duodecī annorū es
set. ꝛ remāsisset in ihrlm: īuent᷒ a btā virgine ꝛ a
ioseph cui᷒ filius putabatur in medio doctorū au
diēs illos ꝛ īterrogās: tū descendit cū illis ꝛ erat sb
ditus illis. Et tu ergo subditus esto ꝓpter illū. Sed iā
ē in ipā obediētie via aliq fortassis dura ꝛ aspera
occurrere ptūr: ut accipias interdū ꝑcepta nōnulla
q̄ licet salubria sint. minus tū suauia videantur. Nec
si moleste cepis sustinē. si diiudicare platū. si mur
murare in corde: etiā si exterius ipleas qd iubetur:
nō est hec virtus patie. sꝫ velamē malicie ¶ Nec
ē ergo ut tibi illucescat dies patie: p quā oīa dura
ꝛ aspera tacita āplectaris cōsciā: te magis diiu
dicās ꝛ durius arguēs. cui minimū displicet q̄ ad
salutē sūt: ꝛ in cogitacōe tua sēp pte nigrū quosdā p
tes adūsus temetipsū iuuās te in omnibꝫ accusare.

ıpm̃ vò magis excusare laborans ¶ Porro in hoc lo
co cauendũ tibi arbitror a sup̃bia. Magnũ est enĩ om
nino sic vincere semetipsũ. Melior est enĩ ait salomon
paciens viro forti: et q̇ dn̄atur aĩo suo expugnatore
vrbiũ. ¶ Considera denuq; q̃ manifeste apł's doceat neces
sariam ee humilitatẽ: post pacientiam dicẽs. Verũptn̄ deo sb
iecta esto aĩa mea: qm̃ ab ipō paciencia mea. Nonne vide
tur hı̆ occasiõe paciẽ, temptacõez sensisse sup̃bie. Necc
ē ergo vt illuminet cor tuũ radius humilitatis: et decla
ret quid a te sit quid a deo? vt nō altũ sapias: qm̃ d's
sup̃bis resistit. humilibz autẽ dat gr̃am. ¶ Cũ vò cũ in hijs
diuinis fueris exercitatus. roga dari tibi lumẽ deuoci
onis. diẽ serenissimũ & sabbatũ mentis: in quo tanq̃
emeritus miles ī laboribz vniu̇sis viuas absq; labore.
dilatato nimirũ corde currẽs viã mandatorum dei: vt qd'
prius cũ amaritudine & coactiõe tui sp̃c faciebas. de cetero
iã cũ sũma dulcedine pagas & delectacõe. Hanc ni fal
lor petebat qui ait. Remitte michi vt refrigerer. Ac
si diceret. Quousq; in labore et dolore isto cruciabor & mar
te afficior tota die. Remitte m̃ vt refrigerer. Sum ad
hanc quidẽ p̃feccõez. pauci ni fallor perueniunt ī hac vi
ta. Neq; enĩ siq's aliquã videtur hanc habere continuo
credat sibi necce ē: maxime si nouicius est. nec p̃ p̃fectos
ascenderit gradus. Pius enĩ dñs pusillos corde blan
dicijs solet talibꝰ allicere: sed nouerint qui eiusmodi
sẽ. gratiam hanc p̃stitã sibi nõ datã: vt in die bonorũ
memores sint malorum: & ī die malorum nõ immemores sint
bonorum. Longe aliter qui exercitatos habent sensus. de

uocacōis huiꝰ felici iocūditate fruūtur. Sȝ multi totis vi-
ris suis ad hoc tendūt: ⁊ nūq̄ ptingūt. Quib; cū si-
pie ⁊ pseuerāter conati sīt: statī vt de corpe exeunt
redditur qd' in hac vita dispensacōie est negatum:
illuc pducēte eos sola grā. quo prius tendebāt ipi cū
grā: vt cōsūmati in breui expleāt tpa multa. Illis
vero qui ad hāc deuocōis graciā puenīūt vnū vide-
tur restare piculum: et oīo timēdū eis a demonio meridiano.
Ipē enim sathanas trāsfigurat se in angelū lucis. Hic
ergo timendū ei qui tanta delectacōe oīa facit. nedū se-
quitur affcōnē corpus destruat p imoderatā exerci-
tacōem: ac deinde necē habeat nō sine magno spūalis
exercicii detrimēto. cōs debilitati corporis curam occupari
Ergo ne hec incurrat qui currit. illumīari necē est
lumine discrecōis: q̄ mr̄ virtutū est: et cōsūmacō pfcōis.
Hec nimirū docet ne quid nimis: atq; hec ē octaua
dies in qua circūcidit puer: qa discrecō vt circūcid-
at nō plus nec minus fiat. Nā qui nimius ē fructū
boni operis abscindit. nō circūcidit: sicut qui tepidꝰ
est et minus facit. In hac g' die nomē imponitur et no-
mē salutis: nec de eo qui sic cōuersat' dubitē dicē. qd' si-
am ipsius salutē opatur. Vsq; ad huc cū die dicere
pūt angeli qui norūt secreta celestia: sȝ ego nūc prium
ei fiducialr̄ salutis nomē impono. At vero qr oīo
rara ista auis est in terris: huiꝰ discrecōis locū in
vob' frēs suppleat virtus obediēcie: vt nichil plus.
nichil minꝰ nichil aliꝰ q̄ imperatū sit faciatis.

Sermo in die epyphanie de verbis apli apparuit

Apparuit benignitas **benignitas et humanitas** b.
et humanitas salvatoris nostri dei. Gracias deo
per quem sic habundat consolacio nostra in hac peregri-
nacione: in hoc exilio. in hac miseria. Super hiis namque
sepius vos ammonere curamus: ut nunquam mente exci-
dat peregrinos vos esse: longe factos a patria. pulsos heredi-
tate. Quisquis enim desolacionem non novit: nec consolacionem
agnoscere potest. Quisquis consolacionem ignorat esse necessariam:
superest ut non habeat dei graciam. Inde est quod homines seculi nego-
ciis implicati et flagiciis. dum miseriam non senciunt
misericordiam non attendunt. Vos quibus non frustra dic-
tum est vacate et videte quoniam suavis est dominus. vos de quibus
idem propheta. virtutem inquit operum suorum annunciabit populo suo
vos inquam quos non detinet occupacio secularis: attendite
quam sit consolacio spiritualis. Vos qui non ignoratis
exilium: audite quod de celo venit auxilium. Apparuit enim be-
nignitas et humanitas salvatoris nostri dei. Priusquam ap-
pareret humanitas latebat benignitas. Siquidem et prius
erat: nam misericordia domini ab eterno. Sed unde tanta cognosci po-
terat? Promittebatur et non sentiebatur. unde et a mul-
tis non credebatur. Multifarie quippe multisque mo-
dis loquebatur dominus in prophetis: ego inquiens cogito
cogitaciones pacis et non afflictionis. Sed quid respon-
debat homo afflictionem senciens: pacem nesciens? Quousque
dicitis pax pax et non est pax? Propter quod angeli pacis
amare flebant dicentes. Domine quis credidit auditui nostro?
Sed nunc credant homines vel visui suo quia testimonia dei cre-
dibilia facta sunt nimis. Ut enim nec turbatum quidem

lateat oculum: in sole posuit tabernaculum suum. Ecce pax
non promissa sed missa: non dilata sed data: non prophetata sed
presentata. Ecce quasi saccum plenum misericordia sua deus pater mi
sit in terram: saccum inquam in passione concidendum: ut ef
fundatur quod in eo latet precium nostrum. Saccum utique et si
parvum sed plenum. Parvulus siquidem datus est nobis: sed in
quo habitat omnis plenitudo divinitatis. Postquam
enim venit plenitudo temporis: venit et plenitudo divinita
tis. Venit enim in carne. ut vel sic carnalibus exhibe
retur: et apparente humanitate. benignitas agnosceretur.
Ubi enim dei innotescit humanitas: iam benignitas late
re non potest. In quo enim magis commendare poterat be
nignitatem suam: quam suscipiendo carnem meam? Meam
inquam non carnem ade: idest qualem ille habuit ante cul
pam. Quid tantopere declarat eius misericordiam: quam quod
ipsam suscepit miseriam? Quid ita pietate plenum: quam
quod dei verbum propter nos factum est fenum? Domine quid est homo
quia reputas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Hinc
attendat homo quanta cura eius sit deo. Hinc sciat quid
de eo cogitet. et quid sentiat. Non interroges o homo ea que
pateris. sed que passus est ille. Quanti te fecit ex his
que pro te passus est agnosce: ut appareat tibi beni
gnitas eius ex humanitate. Quanto enim minorem se fe
cit in humanitate. tanto maiorem exhibuit in bonita
te. Et quanto pro me vilior: tanto michi carior est.
Apparuit inquit apostolus benignitas et humanitas sal
vatoris nostri dei. Magna plane et manifesta benig
nitas dei humanitas: et magnum benignitatis indi

ū declarauit qui hūanitati addē dei nomē curauit.
Et qđ ad mariam missus gabriel angelus filiū dei
loquitur: sȝ nō noīat deum. Bñdictus deus q̇ talē
nob de nobilissimis angelū dedit: ut nr̄ ipē suppleret
qđ ille non dixit. Nam ⁊ ipē spm̄ dei habuit: ⁊ eiꝰ
spū locutus est. qđ nobis valde necc̄m fuit. Qđ enī
sic instruit fidē. spē roborat. caritatē accendit: ⁊ quo
mō hūanitas dei. Sȝ anglō mō id reseruatū est:
qđ alij tacuerūt. Neqȝ enī omīs oīa dicē cōgruū e
rat: ut a diuisis diuisa colligere gaudeām: ut debitas
singulis gracias referamus. Attamē unū est in
quo conueniūt apl̄s et angeli qui de xp̄i natiuitate
loquūtur: id est in noīe saluatoris. Ad mariā qdē
tamqȝ plenius edoctā p spm̄ gabriel loquēs indi
cat nomen solū: ⁊ vocabis inquiēs nomē eius ihe
sū. Ad ioseph veniēs angelus nō solū nomē pan
dit. sed et causam eius interpretatus edocuit dicēs:
et vocabis nomē eius ihm̄: ipē enī saluū faciet po
pulū suū a peccatis eoꝝ. Sȝ ⁊ pastoribȝ qȝ annūciatur
gaudiū magnū: natū illis saluatorem xp̄m dñm
nū. Vide quid paulus loquitur. Apparuit benig
nitas et hūanitas saluatoris nr̄i dei. Bene dulce
nomē nullus ex ipis tacuit: qȝ hoc maxime necc̄m fu
it. Alioqn quid agerē audiens dñm venientem:
Nūquid nō fugerem sicut adam qui a facie eius
fugit: sȝ nō effugit. Nōne desperarē audiēs quia
venit ille cuiꝰ legem sic p̄uaricatus sū. cuiꝰ preceptis
sic abusus sum. cuiꝰ bñficio tam ingratus inuentus sū:

Que vō maior poterat eē consolacō? q̄ in dulci voca
bulo. in noīe consolatorio? Propterea ⁊ ipē dicit. q̄a nō
venit vt iudicet mūdū: ꝫ vt saluetur mūdus ꝑ ipsū.
Iā confidenter accedo: iā supplico fiducialiter. Quid
eū timeā? qui saluator venit in domū meā? Et soli pc
caui. donatū eit q̄cq̄ indulserit ille. vtiq3 eū liceat
qd' vult facē. Ds qui iustificat? q's est qui cōdēpnat?
Aut q's accusabit adūsus electos dei? Pterea gaudē nos
oportet q̄ i terram venit: nūc ad indulgenciā facilis
eit. Denique puulus ē: leuit placari pt. Ds eū nesciret
q'a puer facile donat? Ecce si nō fuit nobis ꝑ minimo
possim' reconsiliari pro nūmo. Pro minimo inq' n̄
sine penitencia: ꝫ q' nūmū quiddā sit ipa mēa penitē
cia. Pauper sum'. parū dare possum'? attamen reco
ciliari possum' ꝑ puo illo si volum'. Totū qd' dare
possum miserum corpus istud est: illud si dedero satis
est. Si quo min' addo corpus ipsius. Nā illud de me
o ē ⁊ meū est. Puul' eū natus est nobis: et filius da
tus ē nob. De te dnē supplico qd' min' habeo i me.
O dulcissima reconsiliacō: o satisfaccō suauissima.
O vere reconsiliacō facilis. ꝫ puilis: satisfaccio pa
ua. ꝫ nō puipendenda. Etenī q̄ facilis mō: tam difficil
eit postea. Et sicut mō nemo est qui recōsiliari nō
possit: ita post paululū nemo qui possit. Quā sicut
benignitas assumit ultra oēz spem. vltra oēm estimacōē:
silem expectare possum' iudiciā districcōēm. Noli ni
ergo cōtempnē dei misericordiam. si nō vis sentire mi
ciā ꝫ irā. ꝫ indignacōēm. ꝫ emulacōēm. sed furo

rem. Dn̄e ne in furore tuo arguas me: neq3 in ira
tua corripias me. Ut enim scires quanta districtio dei
et: tanta illum mansuetudo preuenit. Ex magnitudine i
dulgencie. magnitudinem placacionis attende. Inmensus
ē enim deus et infinitus in iusticia: sicut et in mia. Mi
tis ad ignoscendum: mitius ad placandum. Sed mia q
dam priora sibi vendicat: ut si voluerimus. districtio
incurrere non possit in quem seuiat. Per hoc enim benig
nitatem prerogauit ut per eam reconsiliati seueritatem uideam
securi. Preterea voluit non solum ad terras descendere.
sed etiam innotescere: non solum nasci: sed et agnosci. De iq3
apt hanc agnicionem dies ista celebris habetur: et insig
nis dies apparicionis. Hodie enim magi ab oriente vene
runt. ortum solem iusticie requirentes: eum de quo legitur.
Ecce vir: oriens nomen illi. Hodie adorauerunt nouum v
ginis partum: sequentes nouum sideris ductum. Nonne et h
nobis est magna consolacio: sicut in illo de quo lo
cuti sunt apostoli verbo. Ille dixit deum: isti non voce. sed ope
dicunt. Quid facitis o magi quid facitis. Iacentem
puerum adoratis. in tugurio vili: in vilibus pannis. Er
go ne deus est iste. Deus certe in templo sancto suo. deus
in celo sedes eius: et vos eum queritis in vili stabu
lo. in matris gremio. Quid facitis quod et aurum offertis:
ergo rex est ipse. Et ubi aula regia: ubi thronus. ubi
curie regalis frequencia. Numquid aula est stabulum.
thronus presepium: et curie regalis frequencia ioseph et
maria. Quomodo ita insipientes facti sunt viri sapi
entes: ut adorent paruulum despicabilem. tam sua etate

q̃ paupertate suoꝝ. Insipiẽtes facti sunt ut fierẽt sapiẽtes
et p̃idcauit eos sp̃c. qd̃ postea p̃dicauit apls: qui vult
eẽ sapiens stultus fiat ut sit sapiẽs. Quia cū p sapi
enciã mūdus in sapiẽcia sua deū cognoscere nõ po
terat: placuit deo p stulticiã p̃dicacionū saluos fa
cere credentes. Nonne timẽdū erat fr̃es ne scandali
zarẽtur viri isti. et illusos se crederẽt: cū tãta īdig
na viderẽt. A regia ciuitate ubi regẽ querẽdū cõ
iectabantur: ad bethleem villã puulã diriguntur.
Ingrediuntur stabulū: inueniūt inuolutū pãnis
infantulū. Non illis sordet stabulū. nõ pãnis offe
diuntur. nõ scãdalizãtur lactẽtis infancia: p̃cidūt
venerantur ut regẽ: adorãt ut deū. Sz ipse qui il
los adduxit ipẽ et instruxit: et q̃ p stellã fois ãmo
nuit: ipẽ in occulto corda edocuit. Hec ergo dn̄i de
claracõ clarificauit huc diem: et magoꝝ deuota ve
neracõ deuotã fecit et venerabilẽ. Nec sola hec
appicõ. sz altera quedã sicut a patribz nr̃is accepimus
hodie celebratur: que et si lõgo post tpe: tū fcã credit
hoc ipõ die. Cū enĩ iã triginta annos exegisset i
carne qui scd̃m diuinitatẽ idẽ ipẽ est et ãni eius nõ
deficiẽt: inter pplures turbas ad baptismū iohis ad
uenit. Venit tamq̃ vnus e pplo: qui solus erat sine
pcõ. Quis tūc crederet filiū dei: q̃s putaret dn̄m
maiestatis. Valde quidẽ humiliaris dn̄e: nimis
abscõdis: sz iohem latẽ nõ potis. Nõne ipẽ est qui
p maternũ uterū te nondū natū. nondū natus agnũ:
Nõne ipẽ est qui p maternũ uteri parietes te

agnouit: et q̄ꝛ v̄bis clamare nō potuit saltē intrēm su
um motu exultacōis edocuit. Nūc autē quid. Vid͛
eū iohēs ait ewāgelista venientē ad se et ait. Ecce ag
nus dei qui tollit pccā mūdi. En ipē qui purgacōe;
facit delictoꝝ. Ecce sentinā nrām purgaturus ad
uenit: et tū post hoc testimoniū baptizari wlt a iohā
ne. Tremuit ille. Quid mirū. Et mgꝰ mirū si tremu
it hō. nec audet attingē sanū dei verticem: caput ado
randū angel͛. reuerendū potestatibꝫ. tremendū prin
cipibꝫ. Baptizari vis dn̄e ih̄u. Vt quid enī: aut q̄d
tibi opus fuit baptismate. Nūqd sano opus ē medi
cina: aut mūdacōe mūdo. Vnde ē pccm̄: ut baptis
ma sit necc̄m. Nūqd a prē. At prēm quidē habes deū:
et equal͛ illi. deus de deo: lumē de lumine. Nā in deū pec
catū cadē non posse qs nesciat. Aut vero de mrē. Nā
et mrēm habes: s; v̄go est. Qd͛ ergo pccm̄ ex ea trahe
potuisti. que te sine iniq̄tate concepit: et salua iteg
tate pepit. Quā maculā habē pr agnus sine macla.
Ego inquit iohēs a te debeo baptizari: et tu venis
ad me. Magna vtrīq; humiliacō: s; nulla cōpacō. Et
mō cū nō humiliaretur homo coram humili deo. Sine
mō inquit dn̄s: sic enī decet nos implē oēm iusticiā.
Acq̄euit iohēs et obediuit: et baptizauit agnū dei:
et aq̄s lauit. Nos abluti sumꝰ nō ille: q̄a nob lauan
dis aque cognoscunt ablute. Sz fortassis minꝰ cre
dis iohīs testimonio. q̄ꝛ ꝛ ipē hō est: et potes habere
suspectū. cognatus eius ē. nū phibet testimoniū. Ec
ce testimoniū maius iohīe: testimoniū aduenientis

columbe. Nec incongrue ad indicandum agnum dei venit co
lumba: quia nichil melius agno convenit quam columba.
Quod agnus in animalibus. hoc columba in avibus est. Sum
ma utriusque innocentia: summa mansuetudo: summa sim
plicitas. Quid enim sic alienum ab omni malicia: sicut ag
nus et columba? Nocere utique nesciunt: ledere non noverunt.
Sed ne fortuito casu id evenisse causeris: ecce testimonium
dei patris. Ecce deus maiestatis intonuit. et dominus super
aquas multas. Et vox patris audita est. Hic est filius meus
dilectus. in quo michi bene complacui. Vere enim hic est in quo
non est quod patri displiceat: quod oculos maiestatis eius of
fendat. Unde et ipse ait. Quoniam que placita sunt ei facio
semper. Ipsum inquit audite. Ecce domine ihesu vel iam nunc loquere.
Quousque siles: quousque dissimulas? Diu tacuisti
et valde diu: vel iam nunc loquendi licenciam habes a patre.
Quousque dei virtus et dei sapientia quasi infirmus aliquis
et insipiens quasi lates in populo: quamdiu nobilis rex et rex celi
fabri filium te pateris appellari pariter et putari? Sicut lucas
evangelista testatur: quoniam adhuc filius ioseph putabatur.
O humilitas virtutis christi: quantum confundis superbiam mee
vanitatis? Parum aliquid scio. vel magis scire michi videor.
et iam silere non possum. impudenter me et imprudenter
ingerens et ostentans: promptulus ad loquendum. velox
ad docendum. tardus ad audiendum. Et christus cum tanto tempore
silebat. cum seipsum abscondebat: numquid inanem gloriam
metuebat? Quid timeret a vana gloria: qui est vera
gloria patris? Utique timebat sed non sibi. Nobis time
bat ab illa: quibus noverat esse timendum. Nobis ca

cebat: nos instruebat. Tacebat ore. sed instruebat o
pere: et qd' postea docuit ũbo. iã clamabat exemplo:
discite a me qa mitis sum et humilis corde. Nã de isan
cia dñi. parũ aliquid audio: ex tũc iã usq; ad hunc
tricesimũ annũ nichil inuenio. Nũc ũo iã latere ñ
potest: qui tam manifeste demonstratur a prẽ. Nã
in pma appicõe cũ uirgine mrẽ uoluit appare: qd' tẽ
quidia quedã in uirginitate signare tur. Tercia
q3 appicõ eius ĩ euãgelio inuenit: 7 hec nichilomi9
hodie celebratur. Inuitatus enĩ ad nupcias dñs.
uino deficiente cõpassus eorꝝ ũecundie: aquã mu
tauit in uinũ. Hoc eciã sicut ait euangelista signorꝝ
eius fuit iniciũ. Itaq; in pma appicõe homo uerus
inotuit: ubi int' ubera mris infans apparuit. In scđa
ũo. uerũ ẽẽ dei filiũ pris indicat testimoniũ. In tercia
ũo uerus ẽẽ deus monstratur: ad cuius impiũ natã
mutatur. Tot testimonijs hodie confirmatur fides
nrã: tot indicijs roboratur spes nrã: tot incentiuis
inflãmatur caritas nrã. Itẽ smo de epyphania dñi

Tres appicões dñi legimus: mim
una quidẽ die: s3 nõ uno tpe factas. Et qdẽ
mirabilis scđa: mirabilior tercia: s3 pma
appicõ mirabilius ãmiranda. Mirabil' aquarũ
mutacõ: mirabil' iohãnis et colũbe patris ac paterne
uocis attestacõ: s3 illud mirabile maius q agnit9
ẽ a magis. Nã q' dm agnoscãt indicat adoracõ:
eciã indicat thuris oblacõ. Nec solũ deũ. s3 7 regem
agnoscunt: qd' designatur in auro. Et in his nõ

latet eos magnū pietatis sacramentū: vn̄ ⁊ ī mirra
indicāt moriturū. Adorāt magi ⁊ offerūt munera:
adhuc sugenti matris ubera. Sȝ ubi ē o magi: ubi
ē purpura regis huiꝰ? Nūq̄ viles pānī isti: quibꝫ
ē īvolutus? Si rex ē. dyadema eius ubi est? Sȝ nos
eū vē videtis in dyademate quo coronauit eū m̄r
sua in sacco mortalitatis: de quo resurgens ait.
Q̄ā conscidisti saccum meū: et circūdedisti me leticia.
a. Egredimīnī filie syon: ⁊ videte regē salomonē in dy
ademate quo coronauit eū mater sua. ⁊ cetera.
Egredimīnī v̄tutes angelice: incole civitatis sup
ne. Ecce rex vr̄. sed in corona m̄ris: in dyademate quo
coronauit eū m̄r sua. Sed hijs delicijs usqꝫ modo
caruistis: hanc hactenꝰ dulcedinē nō gustastis.
Habetis sublimitatē eius: sed humilitatem autem nō
vidistis. Egredimīnī igit̄ ⁊ videte regē salomonē in dy
ademate. quo coronauit eū m̄r sua. Precipue nō est
opus illis nr̄a exhortacōe: qm̄ ipī sūt qui desiderant
ī illū pspicere. Illis enī quāto sublimitas notior tanto
humilitas p̄ciosior ⁊ amabilior ē. Vn̄ licet nobis ma
ior sit causa leticie: nobis enī natus est ⁊ nobis datus
ē: tn̄ ipī nos p̄uenerūt. ipī nos exhortantur. Pro
bat hoc angelus qui gaudiū magnū ewangelizat
pastoribꝫ: et cū eo facta est multitudo celestis exer
citus. ¶ Vobis ergo dicimus filie syon aīe seculares
debiles delicate filie et nō filij: in quibꝫ nichil est
fortitudinis: nichil virilis animi. Egredimini fi
lie syon. Egredimini de sensu carnis. ad intellectum

mentis: de servitute carnal' concupiscencie. ad libertatem spiritualis intelligencie. Egredimini de terra vestra. et de cognacione vestra. et de domo patris vestri. et videte regem salomonem: alioquin non erit vobis tutum videre eum ecclesiasten. Idem enim qui salomon id est pacificus in exilio est. ecclesiastes id est concionator erit in iudicio. erit ydida id est dilectus domini in regno: in exilio mansuetus et amabilis. in iudicio iustus et terribilis: in regno gloriosus et admirabilis. Egredimini igitur et videte regem salomonem in dyademate quo coronavit eum mater sua. Nam ubique rex est. Licet enim regnum eius non sit de hoc mundo: tamen rex est etiam in hoc mundo Interrogatus siquidem ergo rex es tu: ego inquit in hoc natus sum. et in hoc veni in mundum. ¶ Hic ergo rector est morum. in iudicio discretor meritorum: in regno distributor premiorum. Egredimini prius filie syon. et videte eum in dyademate quo coronavit eum mater sua. in corona paupertatis nostre: et corona miserie mee. Siquidem coronatus est et a noverca sua corona spinea. corona miserie. coronandus a familia sua corona iusticie: quando exibunt angeli et tollent de regno eius omnia scandala. quando veniet ad iudicium cum senioribus populi sui: cum pugnabit pro eo orbis terre contra insensatos. Coronat eum et pater corona glorie: sicut ait psalmista. Gloria et honore coronasti eum. Videte eum filie syon in dyademate quo coronavit eum mater sua: suscipite coronam parvuli apud vos regis vestri. et unum cum magis humilitatem ipsius adorate: quorum fidei devocio vobis hodie promittitur

ī exemplū. ¶ Cui enī cōparabim⁹, cū tales estimabi
mus viros istos? Si latronis fidē. si centurionis cō
fessionē considero: in eo superexcellē videntur isti: q'ia
tc miracla mlta fecerat. iam tūc p̄dicatus mlt's.
a mltis fuiat z adoratus. Actū consideremus q̄d dixe
runt illi. Clamabat latro de cruce: dn̄e memento me
ī dū veneris in regnū tuū. Ergo ne p̄ supplicīū ille
vadit ad regnū? Quis indicauit ē qui oportet pa
ti xp̄m: et sic intrare gloriā suam? Tu q' centurio.
vide cū nosti? Videns q̄ sic clamans expirasset.
Vē inq̄t hic hō filius dei erat. Mira res: z oī admiratōe
digna. Proīnde vos rogo intuemini z videte q̄ōcul
ta sit fides: q̄ lynceos oculos habeat diligentius cō
sideāte. Cognoscite dei filiū lactentē: cognoscite lig
no pendentem: cognoscite morientē. Siquidē latro
in patibulo. magi in stabulo agnoscunt: ille clauis
infixū: isti pānis īuolutū. Centurio vō vitā agno
uit in morte: isti dei virtutē in teneri corporis infirmi
tate. Ille sūmū spm̄ in expiratiōe: isti dei verbū in in
fācia cognouē. Siquidē q̄ q̄ illi sermonib; isti mu
neib; confitentur. latro regē. centurio dei filiū simul
et hoīem p̄nūciat: et hec tria magoꝝ indicāt munēra.
nisi q̄ in thure nō tam dei filiū monstrauē q̄ deum.
¶ Obsecram⁹ ergo kmī. p̄sit nob̄ tanta caritas. quā
nob̄ deus maiestatis exhibuit: tanta humilitas q̄ sus
cepit: tanta benignitas que nobis p̄ xp̄i humilitatē
apparuit. Agamus grās redemptori z mediatori nr̄o:
p̄ quē nobis ill' innotuit tam bona erga nos volun

tas dei patris. Siquidem talem iam novimus eius animum:
ut non inmerito dicamus. Sic currimus non quasi in incertum.
Perfecto enim tale est cor dei patris erga nos: quale nobis expressit
qui de corde eius processit. Sermo de epyphania domini.

Necessarium nobis videtur fratres. secundum ceterarum so- 2
lempnitatum consuetudinem: etiam solempnitatis
hodierne vobis exponere rationem. Interdum
enim contra vicia loquimur: et genus istud sermonis pu-
tale: sed diebus certis videatur optimum convenire. Fes-
tivis autem et maxime in precipuis solempnitatibus ma-
gis circa ea que solempnitatis sunt immorandum videtur:
ut pariter et erudiatur animus. et excitetur affectus. Quo-
modo enim celebratis quod nescitis? aut quomodo satis an-
nunciatur vobis? Propterea non sit molestum hiis qui
sunt in lege periti: si parum doctis morem gerimus ut exigit
ius caritatis. Credo enim nec ipsos quidem suis epulis esse
fraudatos: si minus eruditis tamquam pluribus turbis
grossiores prius apposuerint cibos. Ita vero apponere si fu-
erint caritatis intuitu placuerint eis qui necessaria sunt non sa-
tis intelligentibus: et si fortasse minus sibi videantur
necessaria. Hic autem fragmenta postmodum recolligent
sibi ipsis: si diligentius recogitantes subtiliora queque
tamquam munda animalia ruminaverint: que parum intelli-
gibiles animos per subtilitatem effugerint. Solempnitas igitur
hodierne diei. ab apparicione nomen accepit. Epy-
phania quippe apparicio est. Hodie ergo apparicio domini cele-
bratur: non enim una sed trina: sicut a patribus nostris acce-
pimus. Hodie enim parvulus rex noster paucis a nativitate

tate diebus t̄nsactis: stella declarante p̄mitijs gēciū
apparuit. Hodie q̄ꝫ cū iā triginta ferme in dispensa
cōe carnis egisset āīos. qui scđm diuinitatē idem ip̄e ē.
ꝛ āni eius non deficiūt: int̄ pplares turbas abscondi
tus ad iordanē baptizandus aduenit: sꝫ dei p̄ris tes
timonio īnotuit. Hodie in chylo⁹ cū discipulis suis in
catus ad nupcias: deficiente vino signo āmirabi
li sue potencie aquas in vina mutauit ¶ Hꝫ delect̄
cam que in īfancia saluatoris fc̄ā est appicōē: dilige
cius intueri: qm̄ ꝛ dulcissima est: ꝛ specialius nosci
tur hodie celebrari. Hodie q̄ꝫ sicut audiuimus in
ewāgelica lcc̄ōe. magi ihrosolimā venerūt ab oriēte
Merito sane ab oriente venerūt. qui solis iusticie nouū
nobis ortū āuūciāt: q̄ letis rumoribꝫ totū mundum
illūīnant: qui scđm vniūsū illustrāt: nisi q̄ infelix
iudea. q̄ lucem oderat. ad fulgorē noue claritatis obte
nebratur: ꝛ caligantes oculi eius choruscāte radio
solis eterni multomagis excecantur ¶ Venientes ergo
ab oriente magi quid dixerūt audiamus. Ubi ē qui
natus est rex iudeorꝫ: O certa fides. ꝛ nichil penitꝰ
hesitans. Nō querūt utrū natus sit: sꝫ fiducialiter lo
quūtur: ꝛ interrogāt sīn dubitacōe. vbi sit qui nat⁹
ē rex iudeorꝫ. Porro audito noīe regis: rex herodes suc
cessorē suspicatus expauit. Nec mirū si turbatur he
rodes: sꝫ q̄ ihr̄lm ciuitas dei q̄ visio pacis cū herode
turbatur: q̄s non miretur: Videte fr̄es quantū no
ceat iniqua potestas: quomō caput impiū subiectos
q̄s sue conformat impietati. Misera plane ciuitas

in qua regnat herodes. quam herodiane sine dubio
princeps erit malicie: ad nove salutis ortum herodia
na turbacione movebitur. Confido ego in domino quod inter
vos nunc regnabit. causa si adeo contingat: quod et ip
sum auctor deus. Nam et herodiana malicia et babilonica
crudelitas est: nascentem velle extinguere religionem. et
allidere parvulos israel. Si quid enim ad salutem pertinens.
si quod religiosius oritur. quicumque resistit, quicumque re
pugnat. plane cum egipciis parvulos israelitica generis
necare conatur: immo cum herode nascentem persequitur
salvatorem. Sed iam inchoatam persequamur histo
riam. Credo siquis conscius est huius rei studiosius
cavebit de cetero. et herodianum execrabitur animum: ne similem
exitum sorciatur. Ergo querentibus magis regem iude
orum. et sciscitantibus a scribis herode. dominice nativita
tis locum: illi iuxta prophetam nomen civitatis edicunt.
Cumque recessissent magi et reliquissent iudeos: ecce
stella quam viderant in oriente antecedebat eos. Hinc
manifeste datur intelligi. quam humanum flagitantes con
silium. divinum amiserunt ducatum. et conversos ad ter
renum documentum. signum celeste deserat. Unde et relic
to herode: continuo gavisi sunt gaudio magno valde
Stella enim antecedebat eos: usque dum veniens staret
supra. ubi erat puer. Et intrantes domum invenerunt
puerum cum maria matre eius: et procidentes adoraverunt
eum. Unde vobis hoc o alienigene. Neque enim inve
nimus tantam fidem in israel. Sic vos non offendit vilis
habitacio stabuli. non pauper cunne presepii. Non

vos paupis nrīs pñcia? nō vos lactentis infācias
scandalizat? ¶ Deniqꝫ apertis thesauris suis aut e-
vāgelista: optulerūt ei munera. aurū. thus. et mirrā.
Si solū obtulissent aurū. videri fortasse poterāt pau-
tati nrīs voluisse consulere: vt haberet minimū vn̄ pu-
lū posset filiū educare. Nūc autē offerentes puer aurū
thus et mirrā: sine dubio specialis oblacōis genus in-
sinuant. Aurū enī int̄ divicias sc̄li videtur excellere:
qꝫ per eius graciā omnes nos devote obtulimꝰ salua-
tori: cum pro eius noīe ex integro derelinquimus sbiā
huiꝰ mūdi. Iā vō necē est vt qui p̄sentē terrenis contē-
psimꝰ. flagranti desiderio celestia requiramꝰ. Hic eciā
offerimus et thuris odoramentū: quo minimū vt
in apocalipsi btī iohīs legitur. significantur orōēs
scōrꝫ. Vn̄ et pp̄ha in psalmo. Dirigatur inqt oracō
mea sicut incensū in conspectu tuo. Hic et in loco le-
gis alio: quia celos penetrat orō iusti. Oracio inquā
nō cuiuslibet: sꝫ iusti. Nam qui avertit aurē suā ne
audiat legē: orō eius erit execrabilis. Porro si iustus
eē volueris. et nō avertere aurē tuā a mandatis dn̄i.
ne avertat et ipē suā a p̄cibus tuis? necē est vt nō so-
lū p̄vis sc̄lm contempnas: sed et carnem ipsā castiges et
obicias servituti. Nā qui dixit. nisi qs renūciaverit
omnibꝫ q̄ possidet nō pt̄ meus eē discipulus? et alibi
si vis pfc̄us eē. vade et vende oīa que habes et da pau-
peribus. et veni sequere me: idē ipē in alio loco ait.
Qui vult venire post me. abneget semetipm̄: et tol-
lat crucē et sequatur me. Qđ exponēs aplūs: quicūqꝫ

nuqꝫ sūt xpi. carnē suā crucifixerūt cū viciis ꝛ con
cupiscenciis ¶ Duas igitur alas habeat orō nr̄a:
cōtemptū mundi ꝛ afflictōez carnis: nec dubiū quin
celos penetret. ꝛ dirigatur sicut incensum in cōspcū
dei. Erit enī gratū sacrificiū ꝛ acceptabilis oblacō
nr̄a: in qua cū auro ꝛ thure fit̃ eciā mirra. Que
licet amara sit. tamē utilis est: ꝛ conseruat corpus
qđ mortuū est ꝑ̄ peccatū. ne defluens in viciū pu
trefiat. Hec breuit̃ ꝑ imitanda magoꝝ oblacōe sint
dicta ¶ Ceterū quā apparicōem hanc eē diximus: quid
in ea appareat. dignum ē vt queramꝰ. Utiqꝫ scđm
v̉ba apli. apparuit benignitas ꝛ hūanitas saluatoris
nr̄i dei. Ecce enī in euangelica lectōe audiuimus:
quā intrātes domū magi inuenerūt puerū cū maria
mr̄e eius. In infantili corpe. qđ v̉gineo mr̄ fouebat
in gremio? quid nisi veritas suscepte carnis apparuit?
Quid in eo qđ paruulus cū mr̄e inuenit̃? nisi verus
hō ꝛ verus filius hoīs declaratur? ¶ Iam v̉o ꝛ in
scđa apparicōe vide si nō manifeste vocis paterne testio
nio dei filius approbatur. Celi nam qꝫ apti sūt sup e
um. ꝛ descendit spūs scūs corporali spē sicut colūba
in illū. ꝛ vox pr̄is audita est. hic est filius meus dilcūs
in quo michi bn̄ cōplacui. Satis equidē manifestū
est ex hoc ipō. satis euidens et indubitale. quā dei fi
liū nacē est deū eē? nā et filios hoīm hoīes: ꝛ ipsoꝝ quoqꝫ
fetus aīaliū ex eodē cum eis genē eē nemo ē qui dubi
tet. Uerūptamē vt nullus sacrilego errori remaneat locꝰ:
qui in prima apparicōe verus hō ꝛ filius hoīs declarat̃.

in sancta verus nichilominus dei filius. in tantis iam verus deus
et auctor nature probatur: ad cuius nutum natura mutatur.
Nos ergo dilectissimi christum ihesum diligamus ut verum
hominem et fratrem nostrum: honoremus ut dei filium: adoremus
ut deum. Secure credamus in eum. secure ei credamus nos
ipsos fratres mei. quia nec potestas deest salvandi nos. cum sit
deus et verus dei filius: nec bona voluntas deest. cum
sit tamquam unus ex nobis verus homo et filius hominis. Quo-
modo namque nobis erit inexorabilis: ipse quos factus
est fratribus nobis passibilis. ¶ Iam si desideratis super hiis
apparicionibus aliquid ad edificacionem more audire: istud
attendite. quod primum omnium christus appareat puer cum virgi-
ne matre: ut simplicitatem et verecundiam ante omnia querendas no-
bis doceat esse. Nam et pueris simplicitas naturalis:
et congnata virginibus verecundia est. Omnibus igitur nobis
in conversionis inicio nulla magis virtus est necessaria: quam sim-
plicitas humilis. et virginitas verecunda. ¶ In secunda vero apparicione
venit salvator ad aquas baptismi: non quidem laudandus
sed magis a patre testimonium accepturus. Hec sunt la-
crime devocionis. in quibus non indulgencias peccatorum. sed
beneplacitum queritur dei patris: cum descendit in nos spiritus ad-
opcionis filiorum. testimonium perhibens spiritui nostro. quod sumus filii
dei: ut mellifluam de celo vocem videamur audire: quam
vere deus pater in nobis complaceat sibi. Nec parum distat inter
has lacrimas devocionis et etatis utique iam virilis: atque
eas quas primeva etas. immo infancie vagitus consuevit lacri-
mas. utique penitencie et confusionis. Verumptamen longe amplius
utrisque precellunt alie quedam lacrime: quibus et infunditur sapor

uini. Illas enim lacrimas verte in vinum mutari dixerim quas
fraterne compassionis affectum in feruorem perducunt caritatis: per
quam et ad horam tunc ipsius inmemor esse solebas quadam ebe-
tate videris. Sermo in octava epyphanie. et de circumcisione et baptismo et de verbo domini ad iohannem

Populo durae ceruicis cultellus erat necessarius: et lapideis cordibus mito cultri la-
pidei debebantur: qualibus a ihesu naue facta circum-
cisio memoratur. Noster autem hic tamquam agnus mansuetus
omnium abstulit austeritatem. Domine agnus es cum lanis et lac-
te veniens: aufer a me obsecro cultellum istum. Durum enim
videtur et crudele: paruulo recens nato. cultrum lapideum
adhibere. Hic agit misericors. duriciam duris congruus ser-
uus. filius commutauit in mansuetudinem: ut rubiginem
peccati originalis quam vix cultellus eradere poterat: ex hoc
iam cum unctione gratie facile lauet aqua. Nichil ergo mi-
rum si pro diuersitate temporum mutata sunt sacramenta: ut daretur
utrisque quod eis congruum erat. Ipse vero christus utrumque suscepit
ut tamquam lapis angularis utrique parieti cohereret: ac si
duarum capita corrigiarum consuendo connecteret: sicut et pascha
figuratum christus compleuit. et verum primus inchoauit. Sed et propte-
rea voluit circumcidi ut ostenderet auctorem se esse veteris le-
gis sicut et ewangelii: quum qui per semetipsum ait. nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto et crediderit: ipse idem per
seruum suum prius dixerat. omnis anima cuius preputii caro circumcisa
non fuerit: peribit de populo suo. Qui si solum baptisma susce-
pisset: uideri poterat refugisse circumcisionem. tamquam nichil
ad se pertinentem. Si vero circumcideretur. et non baptizaretur:
quem michi persuaderi posset baptizari circumcisione relicta:

Nunc itaque post circumcisionem et baptisma suscipiens: illud
michi tenendum tradidit. quod ultimo loco suscepit. Denique
communitatis amator et commendator. qui habitare facit unius
moris in domo: quomodo communicantem desereret et alios
scandalizaret? Sic enim scandalizarentur videntes eum non
circumcidi: sicut hodie scandalizaretur ecclesia. si infantem
videret non baptizari. Non solum communitatis et unitatis
bonum commendare. sed humilitatem voluit exhibere: ut liga
turam vulnerum susciperet. qui solus erat absque vulnere
Hinc dicit enim apostolus. Misit deus filium suum in mundum: fac
tum ex muliere: factum sub lege. Sed ne quis forte dicat. quod circum
cisus est quia parentes fecerunt. puerulus enim erat: iam xxx annorum
ad baptismum ipse pervenit. Inclinatur sub baptiste manibus
caput tremendum potestatibus: principatibus adorandum. Quid
mirum si baptista contremuit? Quis vel ipsa cogitatione non
contremiscat? O quam altum erit in iudicio caput quod modo sic
inclinatur: et vertex qui modo tam humilis videtur: quam subli
mis et excelsus tunc apparebit. Sine inquit modo: sic enim
decet nos implere omnem iusticiam. Siquidem qui in plenitudine
temporis venit. et in quo habitat omnis plenitudo divinitatis cor
poraliter: nichil nonnisi plenum. Nam et legem non venit
solvere: sed implere. Est autem iusticia quedam stricta et an
gusta valde: ita ut quam cito pedem verteris. in peccati foveam
cadas: nec preponere se equali. nec equare preposito. Huius
diffinicio est reddere unicuique quod suum est. Altera latior est et am
plior iusticia. nec equare se pari. nec inferiori preponere.
Sicut enim grandis et gravis superbia est preferre se equali.
vel equare prelato: ita magne humilitatis est inferiorem se ex

hibe͛ equali a͛ equale̅ inferiori. Maxi̅a ⁊ plena iusticia
e̅: inferiore̅ exhiberi eca̅ ip̅i inferiori. Sicut eni̅ su̅ma et
incolleca͛bil͛ sup̲bia est superiori se p̅ponere: ita inferiori sb̅
dere su̅ma ⁊ plena iusticia e̅. Qd͛ iohe̅s ait. ego a te
debeo baptizari: de prima fuit: q̲ȝ superiori se s̅bdidit. Q̅
aute̅ xp̅c̅ fecit de plena iusticia fecit: siquide̅ ille ser
uuli sui se manibus inclinauit. Videat nu̅c quisq̲ȝ
que̅ imitetur: hu̅c an eu̅ qui extollit̅ sup̲ o̅e qd͛ credit̅
deus aut colitur. Studeam⁹ ⁊ nos obsecro fr̅e̅s ad
imple͛ o̅em iusticia̅: ip̅a eni̅ est uia p̲ qua̅ ad leticiam
p̲ueniẗ. Na̅ leticia p̅miu̅ est: iusticia v͛o meritu̅ ⁊ uicia.
Na̅ de ip̅a iusticia erit leticia nr̅a̅: qn̅ xp̅c̅ apparebit uita
nr̅a̅. ⁊ nos cu̅ ip̅o in gloria: qu̅i ip̅e est q̇ factus e̅ nob̅
a deo p̲r̅e iusticia. Illi v͛o qui eca̅ nu̅c de iusticia leta̅
tur: ⁊ exhilarantur in consciencijs suis: sugentes mel
de petra. oleumq̲ȝ de saxo durissimo. Nu̅c eni̅ videtur
laboriosa iusticia: sed ueniet qn̅ in suauitate ⁊ iocu̅
ditate su̅ o̅i labore desideretur: ⁊ habeat̅ ⁊ amplectar: et
capiatur: qn̅ fruemur ip̅a̅ iusticia. Ve aut̅ hijs q̇
p̅tergrediuntur via̅: qui relicta iusticia. vana̅ ⁊ tra̅sito
ria̅ leticia̅ querunt. Cu̅ eni̅ de tra̅sitorijs querunt leticia̅.
no̅ poterit non tra̅sire tra̅seuntib̲ȝ hijs de quib̲ȝ erat. Sicut
eni̅ lignis deficientib̲ȝ ignis deficit: sic mundus tra̅sit
⁊ co̅cupiscencia eius: haut dubiu̅ quin leticia q̲ȝ. Sermo
i̅ dominica scd̅a p⁹ oct̅ epipha̅ de ewa̅gelica lco̅e. vbi
co̅tinetur miraclm̅ fcu̅ in nupcijs

In lco̅e s̅ca̅ ewa̅gelii hodie fr̅e̅s audiuimus. q̲ȝ dn̅s nr̅ i
uit ad nupcias. Faciam⁹ ɡ᷒ qd͛ alibi monet: ⁊ studeam⁹ b

siles fieri hominib; expectantib; dnm suu: qn reuer
tatur a nuptiis. Nã tenẽti carrucam in agro. vendẽti
aliquid vl' emẽti in foro: nõ dicim⁹. quid expectas. Ne
q; eu siles sut expectãtib;. Et vo quem videm⁹ stare an
ianuã. pulsãt crebrius. sepius ad fenestras suspicere:
nichil miru si dicat quid expectas. Illi g° sut siles exper
tantib;. qui nõ surda aure audierut: vacate ⁊ videte qm
ego sum deus. Veniet dns expectantib; eu in veritate: q'l'
erat qui dixit. Expectãs expectaui dnm. Veniet tamq
reuertens a nuptiis inebriatus vl' inebrians vino cari
tatis: ⁊ immemor iniqtatu nrãr. Veniet non expectãtib;
tamq reuertens a nuptiis. tamq potens crapulat⁹
a vino. Ve ebrius ⁊ immemor misericordie sue. Tunc eni
qntu ad illos obliuiscetur misereri ds. Veniet in ira et
indignacione: tamq furibund⁹. Dne ne in furore tuo
arguas me. ¶ Hec mo nõ tam de ptib; nuptiis: q'
pro earu occasione dicta sunt. Iã vo sequamur vna cu dis
cipulis ad nuptias euntem dnm: vt videntes qd factu
rus est. pariter credamus cu illis. Deficiente vino: dicit
mr ihu ad eu. Vinu nõ habẽt. Compassa e eni ver
vecundie sicut misericors: sicut benignissima. Et de fon
te pietatis pcedit ni pietas? Et mirum tantum si pietatem
exhibet viscera pietatis? Nõne qui pomu in manu sua
tenuerit dimidia die: reliqua diei pte pomi seruabit
odorẽ? Qntu ergo viscera illa virtus pietatis affecit: in
quib; nouem mensib; requieuit? Nã ⁊ an mentẽ impleuit.
q vẽtrẽ. Et cu pcessisset ex vtero: ab eo nõ recessit
¶ Durior fortasse et austerior videri posset responsio

dñi: sꝫ nouerat ille cui loq̄retur: ⁊ q̃s loq̄retur illa
nõ ignorauit. Deniq; ut scias quomõ responsum ip
sū acceperat. & quantū de filij benignitate psūpserit
ait ministris. Quodcūq; preceperit vobis facite. Erāt
autē lapidee ibi ydrie sex posite ¶ Has nūc ydrias
purificandis veris iudeis nō hrā sed spū nacē habē
mus apponere: uel magis appositas demonstrare. Eas
enī nondū puenit ecclesia ad pfectā purificacoēm. quā
sibi eā xpc exhibebit gloriosam. non habentē ma
culam aut rugā aut aliquid huiusmōi: multas in
terī purificacoib; opus habet: quatin9 sicut habun
dauit peccata. habundet ⁊ indulgēcia. Sic multipli
catur miseria sic ⁊ gr̄a: nisi q non sicut delictū ita ⁊
donū. Gracia enī nō solū peccata lauat: s; merita do
nat ¶ Sex igitur ydrie posite sūt hijs qui post bap
tismū in peccata labuntur: de hijs enī loquimur q
de hijs sumus. Exuim9 tunicā veterē: s; heu peru
reinduim9 eā. Lauimus pedes nrōs: sed peius inqui
nauim9 eos. Sicut g̃ qd alius inquinauerat. lauit
alius: sic inquinatos a nobis. lauari opus ē ⁊ a nob.
Aliena lauat aqua. quos culpa inquinauerat aliēa.
Nec tū sic alienā dicerē ut negē nrām: alioqūi nec
inquinaret. Sz aliena est qz in adam oēs nescientes pec — nostra: qz
cauim9: et nob iusto dei iudicio imputabatur. lic; — et si in alio. nos tn̄ pec cauimus
occulto ¶ Dūptū ut iā nō sit qd causeris o homo:
contra inobediēciā ade. datur tibi obia xpi: ut si gratis ve
nundatus es gratis eciā redimaris. Si nesciēs in adā
peristi nesciens viuificaris in xpō. Nesciebh qui ad lig

nū veniū vetus adā extendit manus noxias: necessi
michilo⁹ quā in ligno salutifero innoxias manus xpc
extendit. A primo hōie in te manauit macula q̄ iniq
natus es: a xpi latē aqua qua mūdatus es ¶ Nūc
nā iniquatus culpa ppria. ppria nichilo⁹ aqua mū
daberis: ab illo tñ ꝛ p illū. qui solus est purgacōe
faciēs peccātor ¶ Prima igitur ydria. prima purga
cō in cōpūctione ē: de qua legimus. Quā in q̄cūq
hora ingemuerit peccātor: oīum iniq̄tatū ei⁹ nō recorda
bor ¶ Secūda vō confessio ē. Oīa siquidē in cōfessiōe
lauantur ¶ Tercia largicio elemosinaꝝ. Hinc eni
habes in ewāgelio. Date elemosinā: et oīa mūda
sūt vob ¶ Quarta remissio iniuriaꝝ: sedm qd̄ o
rātes dicimus. Dimitte nobis debita nrā: s ꝛ n d
d nrīs ¶ Quīta ē afflictō corporis Vn̄ ꝛ oramus:
vt mūdi p abstinēciā deo canamus gloriā ¶ Sex
ta ē obediencia p̄ceptoꝝ: sicut audierūt discipuli.
qd̄ vnicā audie mēcauī ꝛ nos. Vos mūdi estis ppt
sermonē quē locutus sū vobis. Nimirū q2 non c
rant sicut hii quibꝫ dicitur. Sermo meus nō capit in
vobis: sꝫ in auditu ōbi obedierant ei ¶ Hec sūt
ydrie sex posite in purgacōez nrām: q̄ vacue sꝫ et
plene veniō. si p iactā gloria obseruantur. Aqua
replentur: si timoē dei custodiantur: qm̄ timor dñi
fons vite. Aqua timor dñi est: ꝛ si nimi⁹ sapida. sꝫ optie
refrigerans aīam noxiis desideriis estuantē. Aqua ē
q̄ iacula inimici ignea possit extinguere. Nā nec il
lud dissonat. q aqua sp ima petit: ꝛ timor ad ima

cogitacōez deducit. ⁊ ī inferiorib; īmorat᷑; atq; horrē
da loca pauida metē collustrat. iuxta illud. Vadam
ad portas inferi ¶ Sꝫ diuina virtute aqua mutatur
in vinū. qm̄ pfc̄a caritas foras mittit timorē. Dicunt᷑
autē lapidee ydrie. nō tam ppt̄ duriciā: q̄ ppt̄ stabili
tatē. Capientes singule metretas binas vl' ternas.
Due metrete duplex timor: neforte trudi in iehen
nā: neforte ab eťna vita contingat excludi ¶ Sed qr
de contingenti futuro sūt ista. et blandiri sibi aīa pt̄ di
cens: postq̄ aliq̄ diu in voluptatib; tuis vixeris.
ages penitenciā. nec ista iam cariturus. nec pitur⁹
ī illa: bonū est adhiberi ⁊ terciū. qui utiq; spūalib;
nouis ē: eo vtilior quo de pñti ē. Timet enī q̄ no
uerūt spūale cibū: nequā forte fraudentur eo. Cibo
siquidē forti egent: qui manū miserūt ad fortia. Vi
uūt de paleis egipti: qui deseruiūt in opib; luti ⁊ la
teris. Nobis forcior cibus est necessarius: qm̄ nob
grandis restat via. vt ambulem⁹ in fortitudine ci
bi illi⁹. Ipē est panis angelor. panis viu⁹: panis co
tidianus. Hic est de quo pmissū est: qr centuplū ac
cipiemus in hoc sc̄lo. Sicut enī mercenariis ⁊ cib⁹
cotidianus datur in ope. ⁊ merces seruatur ī fine:
sic dn̄s vitā eťnā in fine reddet: ⁊ interī centuplū r
pmittit et exhibet. Quid ergo mirū si timet ne p
dat hāc graciā: qui iā consecut⁹ ē eā. Hec ē metreta
tercia. quā sub distinctōe signanť posuit. eo q̄ nō
oīm sit: qr nec oīb; centuplum ē pmissū. sꝫ solis q̄
oīa reliquerūt. Sermo de mutacōe aq̄ in vinum.

In omnibꝫ opibꝫ dnī frēs ⁊ minus capaces aīos exterior
consideracio pascat: et qui magis exercitatos habent
sensus. solidiorē intus cibum īueniūt ⁊ suauiorem.
tamq̄ adipē medullaq̄ꝫ frumēti. Sic eciā ⁊ exterior
ipē delectabilis: ⁊ interior ūtute multo delectabilior. Quo
modū ipē quidē exterius q̄ꝫ speciosus erat forma p̄ fili
is hoim. interius autē tamq̄ candor lucis eterne. eciā
ipīs supeminēs uultibꝫ angelorꝫ. Apparebat enī fōis
homo sine culpa: caro sine pccō: agnus sine macula.
Q̄ speciosi pedes ānūciantis pacem. ānūciātis bona:
ꝫ multo speciosius ⁊ p̄ciosius caput eius: quī cap
xpī d's. Delectabilis aspectus hoīs in quē pccā nō ca
dit: et bēi oculi qui viderūt: ꝫ multo magis bēi mundo
corde. qm̄ ipī deū videbūt. Deniq̄ꝫ cum pueilleret ad
iudeū testā iam licet decorā valde nō reputabat a
postolꝰ dicēs. Et si cognouimꝰ aliqn̄ iuxta xpm̄ se
cdm̄ carnē: sed nūc iam nō nouimꝰ. Nimirū q̄ꝛ de
interius ipē p̄dixerat. caro nō pdest q̄cq̄: sp̄s ē qui vi
uificat. Sꝫ hec ē sapīa. quā loquit̄ paulꝰ int̄ pfcos:
nō int̄ eos quibꝫ legimus ab eo dictū. Nichil arbi
tratus me scire inter vos: n̄ xpm̄ ihm ⁊ hūc cruci
fixū. Totus suauis ē. totus salubris ē. totus delectabi
lis: totus deniq̄ꝫ scdm sponse vocē desiderabil'. Sicut
autē in eo ostensū est: sic ⁊ ī opibꝫ eius reperies. Nā ⁊
superficies ipā tamq̄ a foris considerata decora ē valde:
ꝫ siq̄s fregerit nucē. intus inueniet qd' iocundius sit.
⁊ multo amplius delectabile. Nō sic apud p̄res veteris tes
tamenti reperies. Nā in opibꝫ corꝫ decora et delectabilis

ē significacō mistica: ipā tamē si p se considerētur īueni
entur aliquā minꝰ digna: vt sūt facta iacob. adulteri
ū dauid. ⁊ incesta filia. Preciosa quidē sūt fercula: sꝫ va
sa nō adeo speciosa. Et fortasse ꝓpterea dictū est. tenebro
sa aqua in nubibꝰ aeris: quī tenebrose nubes ille fu
erūt: et sequitur dixit dnō. p̄ fulgore in conspectu eius
nubes transierūt ¶ Credo iam aduertistis ad quid
hec dicere velim. Audistis cū hodie miraculū factū
in nupciis. nā vtiqꝫ signoꝝ diuī: cuiꝰ ⁊ historia satis
ē ⁊ ammirabilis: ⁊ significacō amplius delectabilis. Mag
nū enī diuine maiestatis indiciū fuit. ad nutū diuī a
quā in vinū conuerti: sꝫ ē ⁊ alia multo melior mutacō
dextre excelsi. quā in ista p̄figurauit ¶ Omēs enim
nos ad spūales nupcias vocati sumꝰ: ī quibꝫ vtiqꝫ
sponsus ē xp̄c dnūs. Dē canimꝰ in psalmo. Et ipse
tanquā sponsus ꝓcedens de thalamo suo. Sponsa v̄o nos
ipī sumꝰ si nō videtur nobis incredibile: et omēs sil'
mul sponsa: et aīe singuloꝝ qī singule sponse. Sed
quā hec sentire potit fragilitas nrā de deo suo: q eo af
fectu nos diligat. quo diligitur spōsa a spōso: Ma
nū eiē hec sponsa sponso suo inferior gñe: inferior spē:
inferior dignitate. Attū xp̄c ethiopissam istā de lōgin
quo filius eīui regis aduenit: et vt sibi despōsaret illā
eā mori pro illa non timuit Moyses quippe ethio
pissā duxit vxorē: sꝫ nō potuit ethiopisse mutare
colorē. Xp̄c v̄o quā adamauit ignobilē adhuc ⁊ fedā:
gloriosā sibi exhibuit eccīam. nō habētem maculam
neqꝫ rugam. Murmuret aaron. murmuret ⁊ maria:

nō noua sed vetus: nō mr̄ dn̄i. h̄ soror moysi. Nō m̄a
inquā maria: illa enī sollicita ē siq̄d forte desit i nupciis
Vos autē ut dignū est murmurantibȝ sacdotibȝ. mur-
murante synagoga: toto affectu in grāȝ actiōe v̄samini.
Vn̄ tibi enī o humana aīa? vn̄ tibi hoc? Vn̄ tibi tā ines-
timabil' grā? vt eius sponsa merearis eē. in quē desiderant
angli ipsi p̄spicere? Vnde tibi hoc vt ipse sit sponsus tu-
us cui⁹ pulchritudinē sol et luna mirantur? ad cui⁹
nutū vniu'sa mutantur? Quid retribues dn̄o pro eo q̄d
retribuit tibi? vt sis socia mense. socia regni. socia deniq̄
thalami? vt introducat te rex in cubiculū suū? Vide
iam quid de deo tuo sencias. vide quantū de eo p̄sumas?
vide quibȝ brachiis vicarie caritatis redamandus et am-
plectendus sit. qui tanti te estimauit: p̄uno q̄ tanti te fe-
cit. De latere enī suo te formauit. qn̄ pro te obdormiuit
in cruce: et ob hoc sopnū mortis excepit. Pr̄e te a do-
mo p̄ris exiuit. et matrem synagogam reliquit: vt adhere-
ret vnus cū eo spū efficiaris. Et tu ergo audi filia et vide. i.
considera quanta sit erga te dignacio dei tui: et obliui-
scere p̄plm tuū et domū p̄ris tui. Desine carnales affectus. se-
culares mores dediscere: abstine a priorib; viciis: consue-
tudines noxias obliuiscere. Quid enī putas? Nonne iste
angelus dn̄i qui fecit te mediā? si forte q̄d auctor ipse
alter adinueneris amatorē? Iā enī desponsata es illi: iā
nupciarū prandiū celebratur: iam cena quid in celo
et in aula eterna paratur. Voluptas nunq̄ ibi vinū deficiet?
Absit. Inebriabuntur ibi ab vbertate domus dei: et torrente
voluptatis eius potabuntur. Paratū est p̄fco illis nup-

cuis flumē vini: vini inq̄ qd letificat cor: siquidem
fluminis impetus letificat ciuitatē dei. ¶ Nūc aūt
grandis nobis restat via: prandiū siquidem accepi
mus hic: ȝ nō in tāta copia. qū plenitudo et sacietas
cene reseruet̄ eṫne. Hic g̊ nōnūq̄ vinū deficit. gr̄a s.
deuocōis. et feruor caritatis. Quociēs michi necē est
fr̄es post lacrimosas querimonias vr̄as exorare matē
miē: vt sugger̄t suo benignissiō filio. qm̄ vinū nō ha
betis. Et ipsa dico vobis karmi. si pie a vob' pulsata fu
erit. nō deerit necitati vr̄e: qm̄ misericors ē & mr̄ miseri
cordie ē. Nā si cōpassa ē verecūdie illoꝝ a quibꝫ fuāt
inuitata: multomagis cōpacietur nobis. si pie fuīt inuocata.
Placet ei nupcie in ē. et ptinet ad eā multo amplius illꝰ
nimirū de cuius vtēo tanq̄ e thalamo suo celestis spō
sus pcessit. Sꝫ quē nō moueat qp ī nupcijs illis respō
dit dn̄s benignissime ac scissime mr̄i sue: q̄ mi & tibi ē
mulier: Qd ē & illi ē dn̄e. Nōne qp filio et mr̄i: Qd
ad illā ptinet queris: cū tu sis bn̄dictus fructus ven
tris eius īmaculati: Nōne ipsa ē que saluo pudore
cōcepit: et sine corrupcōē te pepit: Nōne ipā est in cuiꝰ
vtēo nouē mensibꝫ moratus es. cuiꝰ v̄ginei uberibꝫ
lactatus es. cū qua iā duodecī ānoꝝ factus de ihrlm des
cendisti: et eās subditus illi: Nūc g̊ dn̄e quid molestꝰ
es illi dicēs: quid mi et t̄: Absit p omnē modū. Sed
manifeste iam video. qp nō uelut indignans. aut cō
fundē volēs v̄ginis mr̄is teneram v̄ecundiā dixeris. qd
michi et t̄: cū venientibꝫ ad te ministris pcepta mr̄is.
nichil cunctatus facias qp illa suggesserat ¶ Ut quid

ergo fr̄es? ut q̄ sic responderat prius. Utiqȝ xp̄c nos
ut cōiusos ad diuinū iā non sollicitet carnaliū cura pu
riū: et necitudines ille nō impediat exitiū spirituale. Cū
dū enī de mūdo sumus debitores nos constat eē parentibȝ.
At postq̄ relinquimus nosmetipos: multomagis ab eoꝝ
sollicitudīe liberi sum⁹. Unde et legim⁹ fratrem quēdā in
heremo cōuersantē. cū ad eū carnalis fr̄ auxilii grā adue
nisset. r̄spondisse ut adiret alterū fr̄em: cū ille utiqȝ iā
obisset. Mirante illo et dicente qȝ mortuus eēt: se qȝ mor
tuū eē respondit. Optime g̊ nos docuit dn̄s. ne sollici
ti sim⁹ sup̄ propinquis carnis nr̄e. plusq̄ religio postu
lat: qm̄ ipsi mr̄i et tali mr̄i respondit. q̄ mi et t̄ ē muli
er. Sic et in alio loco cū suggereret ei quidā. qm̄ foris sta
ret mr̄ cū fr̄ibȝ dn̄i querens ei loqui: respōdit. Que est
mr̄ mea. et fr̄es mei. Ubi mō sunt qui tā carnaliter vi
uiter sup̄ carnalibȝ ꝓpinquis suis solent eē sollicitii:
ac si adhuc viuerent ipi cū eis. ¶ Sz videamus iam
qd̄ sequitur. Erant ait ewāgelista ydrie sex posite: scd̄m
purificacōēz iudeoꝝ. Ut ex hoc potes manifestius ad
uertere nō plenitudinē. sz ꝑpacōem nupciaꝝ eē: ubi in
mirū ē opus purificacōe. Desponsacōis g̊ nupcie ille
sunt: nō copulacōis ¶ Absit enī illis ī nupciis fore
vasa purificacōis: qm̄ gloriosam sibi xp̄c ecclīam exhi
bebit. non habentē maculā neqȝ rugam. aut aliqd̄ huius
modi. Ubi enī nō erit macula: qm̄ purificacōi erit necias:
Nunc utiqȝ lauandi tp̄s ē: nunc purificacōēz patet eē
necessariam: qm̄ nec mūdus a sorde: nec infans cuius
ē vita uni⁹ diei sup̄ terrā. Nunc abluitur spōsa. nunc

purificat᷑: vt in celestibꝫ illis nupciis spōso suo sī oī
macula p̄sentent. ¶ Queramus ergo sex ydrias:
quibꝫ ablucō hec. ⁊ iudeor᷑ id ē̄ cōfitenciū purificacō
fiat. Nā si dixerim⁹ qꝛ peccām nō habe⁹. ⁊ nosipōs sedu
cimus et veritas in nobis nō est: q̄ sola liberat. sola
saluat. sola lauat. Et si confiteamur peccā nrā. nō
deerūt veris iudeis purificacōis ydrie. ⁊ qm̄ fidelis est
d̄s. qui dimittit nobis peccā: et emūdet nos ab omni
īiquitate ¶ Ego quidē sex ydrias sex obseruācias
arbitror eē. quas ad purificanda cōfitenciū corda sā
ptēs instituere: ⁊ oīs illas nisi fallor hic possimus
īuenire ¶ Prima siquidem idria cōtinēcia ē castita
tis: que diluit q̄cq̄ ante luxuria īquinauit ¶ Scd̄a
vō ieiuniū est: vt qd̄ maculauerat crapula. nūc ab
stinēcia mūdet ¶ P sequitē vō ⁊ ociositatē q̄ īimica
ē aīe milites cōtraxim⁹ sordes. contr̄ dei sentēciā in su
dōe vultus alieno nō nrō pane vescētes. ⁊ ꝓpt̄ hoc q̄
tercia ydria nobis apponitur: vt sordes ille ī laboē
manuū diluantur ¶ Sic ⁊ p sompnolenciā ceterāqꝫ noc
tiū ⁊ tenebrar᷑ opa multū deliquim⁹. ⁊ ideoqꝫ qr̄ta y
dria vigiliar᷑ obseruācia ponitur: vt nocte surgen
tes ad confitendū dnō. nō bonas noctes p̄teriti tpis ī
dignamus ¶ Iam vō de lingua quis nesciat q̄ mul
tū inquinauit nos p vaniloquia ⁊ mēdacia. ⁊ p detr̄
ccōēs et adulacōēs. p verba malicie ⁊ v̄ba iactancie.
P his omnibꝫ nccīa ē ydria qnta. ⁊ silenciū scilꝫ
custos religionis: et in quo ē fortitudo nrā ¶ Sex
ta q̄ ydria disciplina ē. qua nō nrō arbitrio sꝫ ali

euo viuimus: ut deleatur quicquid indisciplinate viuen-
do deliquimus. ¶ Lapidee sunt hee. dure sunt hee. sed
necesse habemus in hiis lauari: nisi forte volumus
propter feditates nostras accipere a domino libellum repudii. Item
in eo quod dicuntur lapidee non solum duricias. sed multo ma-
gis soliditas potest intelligi: quia non lauant hec nisi
firma stabilitate perseuerauerint. Ait ergo dominus ad minis-
tros. Implete ydrias aqua. Quid sibi vult istud domine? Mi-
nistri sunt solliciti de vini penuria: et tu dicas implere y-
drias aqua? Illi de poculis cogitant: et tu precipis ut va-
sa purificacionis impleantur? Sic omnino. sic suspira-
ta iacob ad rachel amplexus: lya a patre supponitur.
Nobis fratres qui ministri sumus et serui vestri per christum no-
bis precipitur implere ydrias aqua. quociens deest
vinum. Ac si dicatur: Illi deuocionem desiderant. vinum req-
uirunt. feruorem flagitant: sed nondum venit hora mea. imple-
te ydrias aqua. ¶ Que est enim aqua sapientie salutaris
et si non adeo suauis: nisi fons vite. et inicium sapientie timor
domini? Dicatur ergo ministris. Incutite metum et spiritu no-
uis non tam vasa quam corda replete: quia ut ad caritatem peruen-
iant inuitandi sunt a timore: ut dicant et ipsi. A timore tuo
concepimus: et parturiuimus spiritum salutis. Sed quomodo im-
plebuntur ydrie? Audierat cum euangelista. capientes
singule metretas binas vel ternas. Que sunt due metre-
te: que ternas? Utique duplex timor. communis et notus omnibus:
ac ternus quidam minus communis et notus minus. ¶ Primus
timor est: ne cruciemur in iehenna. Secundus ne exclusi a
visione dei. priuemur tam ineffabili gloria. Tercius repleat a

nimiā omni sollicitudine timidā: neforte deseratur
a gracia. Et quidē oīs timor dnī sicut aqua extinguit
ignē: sic extinguit pcī concupiscenciā. Sz is maxīe
cum ad omnē temptacōez statī occurrat. neforte cōtin
gat amictē graciā: ut sibi derelictus hō labat̄ condi
c de malo in peius: de pctō minori in grauiorē culpam:
quales utiqz multos videmus cū in sordibz sint sordes
centes adhuc. Nā adūsus timorē istū nō est vnū sibi
blādiat̄ aīa: siue de minori forte qītitate pcī. siue de
cunctacōe futura. Talibz enī blādimētis. īpediūt̄
aliquatin9 duo p̄ma gnā timois. Precipit g̊ nob̄
dns: ut hac aqua ydrias impleam9. Sūt enī aliqū
vacue ꝛ plene vēto: siqs tn̄ adeo insanus ē. ut in corp
vanitatis studiū ille qs p̄dixim9 obseruācie merce
de ꝑpetua vacuentur: ut sūt fatue v̄gines in quarū
vasis oleū nō habet̄. Interdū autem qd' peius est
plene quide quidē sūt. sz plene veneno: qd' ē inuidia. in
micicia. rācor aī. et detēctō. Ptēa neforte sbīntret ista.
dū vinū deest iubem̄ implē ydrias aqua: ut obseruē
tur mandata dnī in timoē: que tunc mutantur in
vinū. cū timor expellitur a caritate: et impleantur
oīa feruoē sps̄ ꝛ iocūda deuocōe. Smo de cōuersioē
sci pauli. et quomō ad exēplū eius debeam9 cōuer
ti

Mēto quidē dilc̄issimi cōuersio doctoris
gēciū. ab vniūsitate gencium festiuis hodie
gaudiis celebratur. Multos enī ab hac
radice ramos prodisse videmus. Conuers9
paulus. conuersionis minister fcūs est vniūso mūdo.

Et infestos quidem olim in carne adhuc. sed non iam secundum
carnem ambulans predicationis officio convertit ad dominum.
Nunc in ipso sedens vivens et apud ipsum. ne adhuc quidem
cessat ab hominum conversione: dico autem exemplo orationis et
doctrina. Porro denique conversionis memoria eius sic
quotannis: quia et ipsa memorantibus utilis invenitur. In
hac enim memoria et peccatores spem veniae concipiunt ut provocentur
ad penitentiam: et qui iam penitent perfecte conversionis accipiunt
formam. Nemo desperet ulterius pro magnitudine quorumlibet criminis:
quandoquidem saulum audiat adhuc spirantem minarum
et cedis in discipulos domini subito factum vas electionis. Quis
dicat iam iniquitatis pondere pressus assurgere ad sanctitatem
dis meliora non valeo: quando in ipso itinere quo sanguinem
nem sitiens xpianum. durum toto pectore virus efflans
persecutor crudelissimus. in fidelissimum repente inventus
est predicatorem. Magnifice siquidem in hac una con-
versione et nunc magnitudo et efficacia gratie commendatur.
Subito ait lucas circumfulsit eum lux de celo. O vere
inestimabilis divine dignatio pietatis. Illustrat celesti
fulgore vel a foris: intus adhuc luminis non capacem. Cui
necdum infundi poterat: divina saltem circumfunditur
claritate. Et vox facta est. Lucis et vocis testimonia que
dubia facta est unis. Nec dubitandum est de veritate que
sese ingerit per utrosque oculorum scilicet et aurium sensus.
Sic nimirum sic in iordane quando super caput domini et columba
apparuit. et vox sonuit: sic et in monte quando transfiguratus
tus est coram discipulis claritas visa est: et vox insimul
preis audita. Saule saule quid me persequeris: De

dep̄hensus ē saulus ⁊ non ē dissimulandi locus: nō
ē facultas ulla negandi. In manib; sīt epl̄e crudelis
sīe legacōis: auctus excecande p̄tātis iniq̄ue. Quid
me p̄seq̄ris inquit. An nō p̄seq̄bat xp̄m ⁊ qui xp̄i
membra trucidabat in terris? Aut v̄o p̄secuti sūt
xp̄m qui sacratissimū illud corpus crucis affixere
patibulo ⁊ ⁊ non p̄seq̄batur eū qui adūsus corpus
eius qd̄ est ecclia. est cum corpus eius ecclia ip̄ā. odio
furebat iniquo. Denique si p̄ciū sanguinē dedit in p̄
ciū redēpcōis aīar: non tibi videtur grauiore ab eo
sustinē p̄secucōez. qui suggestiōe maligna. exēplo
p̄nicioso. scandali occasione auertit ab eo aīas quas
redemit: q̄ͣ a iudeo qui sanguinē illū fudit? Agnosci
te dilc̄ssimi. expauescite consorcia eor: qui salutem
impediūt aīarū. Horrendū penitus sacrilegiū. qd̄ et
ip̄or videtur excedere facinus: qui dn̄ō maiestatis sa
crilegas manus iniecerūt. Videbatur iam cessasse p̄
secucionis tp̄e: s; vt palam factū ē. nūq̄ deest p̄secucio
xp̄iano. s; neq; xp̄o. Et nūc q̄ grauius ē xp̄m
p̄sequūtur: qui ab ip̄o vnq; xp̄iani dicuntur. Aīa
ni deus ⁊ p̄ximi: adūsū te appropīquauerūt ⁊ stete
rūt. Coniurasse videtur contra te vniūsitas populi
xp̄iani ⁊ a minimo vsq; ad maximū: a plāta pedis vs
q; ad verticē non ē sanitas ulla. Egressa ē iniquitas
a senioribz iudicibz vicarys tuis: qui videnť regē po
pulū tuū. Non ē iā dicere vt p̄pl̄s sic sacerdos: q; nec
p̄pl̄s vt sacerdos. Heu heu dn̄e d̄s. q; ip̄i sunt in p̄se
cucōē tua p̄mi ⁊ qui videntur in ecclesia tua p̄matū

diligē: gereret principatū. Arcē syon occupauerunt: et ap
p̄hendi sūt inimicoꝝ̄s: et uniuersam deinceps libē et po
testatiue tradiūt incendio ciuitatē. Miscēā coꝝ cōuer
sacō. plebis cuic miserabil' cōuersio est. Atq; utinam
sola hac pte nocerent. Esset forte qui dominica p̄mo
nitus et premunitus exhortacōē daret opam. ipsoꝝ
nō exempla imitari. s; obseruarē p̄cepta. Nūc autem
dati sunt sacri gradus in occasionē turpis lucri: et q̄s
tū estimant pietatem. Copiosissime siquidē pietatis inue
niuntur in suscipiendis ymo accipienda magis aīaꝝ
cura: s; hec apud eos cura minor: et de aīaꝝ salute no
uissima cogitacō est. An uo saluatori aīaꝝ: grauior il
la potuit eē psecucō? Tunc agunt et ceti contra xp̄m
inīsq; sūt niīs tpib; anti xp̄i. Merito tū et crudeliorē
eā censet psecucōē: p acceptis bn̄ficiis: et grauiorē senciꝫ
pro pte quā ꝑpam sustinet a ministris: licꝫ alij q̄
uis contr̄ proximoꝝ salutē uis̄ faie in̄ uicis q; mois et
uariis occasionib; agere uideant. Hec uidet xp̄c et sile
het saluator patitur et dissimulat. Pecā q̄ nos dis
simulem⁹ nec̄ est et silemus interī: maxime q; de p̄lans
niīs nigrīs ecclīaꝝ. Sic nimirū sic placet et ipīs. ut
euadant nūc hūana iudicia: ueniet q; semel grauē iu
diciū hiis q̄ p̄sunt: et potentes paciencur tormenta
potentes. Vereor dilectissimi neq̄s forte sit et ī nobis
diū psecutor: q; iam manifesta docaur racō impedire salu
tē esse psequi saluatorē. Quas ego de salute aīe mee
sint illi gras agē possum: qui michi ꝑpinat detractōis sci
ne uenenum? Merito detractores deo odibiles describunt:

tamquam persecutores. Quid et is qui exemplo suo ad remissi-
us agendum ceteros provocat. et inquietat curiositate.
et singularitate turbat. et impaciencia sua et murmura-
cione molestat: et quocumque modo contristat spiritum dei qui
in eis est scandalizans unum de minimis istis credentibus
in eum: nonne et hic manifeste persequitur christum. Ut
igitur persecutoris et nomen et crimen longe sit semper a nobis: obsecro
vos dilectissimi benignos semper et mites exhibeamus
nos invicem: supportantes in omni paciencia: et ad id quod me-
lius et perfectius est alterutrum provocantes. Quis enim suffi-
cienter sufficere sibi putat non persequi dominum: sed nec ob-
sequi domino. Quam habiturus est graciam: si ut non resistit
sed nec assistit quidem. Denique siquis adeo pusillani-
mis est. ut satis sibi reputet nec persecutorem esse nec co-
adiutorem dei: audiat quod ipse loquitur. Qui non est me-
cum contra me est: et qui non colligit mecum dispergit.
Saule saule: quid me persequeris. Et ille. Quis es domine.
Hinc profecto datur intelligi: quia vere circumfusa erat illi clari-
tas. non infusa. Audiebat paulus domini vocem. sed faciem
domini non videbat: quia erudiebatur ad fidem ut ipse
postea docuit. fides ex auditu. Quis es inquit. Ignoranter
enim persequebatur: et in eo consecutus est misericordiam: quia igno-
rans in incredulitate hoc fecit. Discite ex hoc fratres
iustum iudicem deum non modo quid fiat sed quo animo fiat con-
siderare: et cavete deinceps: neque sibi parum reputet quod habet
parva saeculariter delinquere communicatur. Nec dicat in cor-
de suo levia sunt ista non curo corrigere. non est mag-
num: sed in his manere venialibus minimisque parvis. Hec est

cũ dulcissimi ĩpenitencia: hec blasphemia ĩ spũ
scũ: blasphemia irremissibilis. Paulus quidẽ
blasphemus fuit: sȝ nõ in spm̃ scm̃. qȝ ignorans
fecit ĩ incredulitate. Nõ in spm̃ scũ dixit blasphe
miã. et ideo consecutus ẽ miam̃. Quis es dñe? Et
dñs ad eũ. Ego sũ ihc nazarenus quẽ tu psequ
ris. Ego saluator quẽ tu psequẽdo peccas. Ego sũ
de quo tu in lege tua legis pdictũ. qd necesse ĩpleri.
qȝ nazarenus vocabitur. ¶ Et ille. Domine qd
me vis facẽ? Hec plane fr̃es pfc̃e cõuersiõis est
forma. Paratũ inquit cor meũ deus: paratũ cor me
um. Paratus sum et nõ sum turbatus: vt custodiã
mandata tua. Dñe quid me vis facẽ? O vbũ bre
ue. sȝ plenũ. sȝ viuũ. sȝ efficax: sȝ dignũ oĩ acceptõe.
Quã pauci inueniuntur in hac pfc̃e obediẽtie forma. qui
suã ita abiecerũt voluntatẽ ut nec ipm̃ quidẽ cor p
priũ habeant: vt nõ qd ipi. sȝ qd dñs velit oĩ ho
ra requirãt: dicẽtes sine intermissiõe. Dñe qd me vis
facere? Et illud samuelis. Loquere dñe: qȝ audit s
uus tuus. Heu pl'es habemus euãgelij illius ce
ci. q̃ nom apli imitatores. Quid vis ait dñs ad ce
cũ illũ. ut faciã tibi? Quãta ẽ miã tua dñe: quãta ẽ dig
natio tua? Itane dñs seruũ qrit vt eius faciat vo
luntatẽ. Vere cecus ille qui non cõsiderauit: nõ ex
pauit nõ exclamauit. Absit hoc dñe: tu magis dic
q̃d me facẽ velis. Sic eũ decet: sic oĩo dignũ est. nõ
meã a te: sȝ a me tuã queri et fieri voluntatẽ. Vide
te fr̃es: qȝ vẽ necessaria erat hoc in loco cõuersio. Sed p

fecto sibi ultor usq; hodie pusillanimitas et ꝑuſi-
tas exigit. ut ab eis q̄ri oporteat. quid vis ut faciā
tibi: non ipi querāt. dn̄e q̄d vis me facē. Considera-
te ncce habet minister et vicarius xpi quid sibi p̄posi
velint: nō ipi considerāt q̄ voluntas sit p̄ceptoris.
Nō est eorū obediencias plenas: nō in oībz parati sūt ob-
sequi: nō ꝑ oīa sequi ꝓposuerūt eū qui non suam
s; patris venit facē voluntatē. Discernūt et diiudicāt
eligētes in quibz obediāt imperātis: ymo in q̇bus
p̄ceptorē suū ipōr obedie ncce sit voluntati. Hui9-
modi et si coleāri se videāt ac cōdescendi. ac morē ge-
ri infirmitati sue: ꝓficiāt obsecro. pudeātq; sp̄ puni-
los in ueniri: neq̄ forte audiāt. quid debui vobis
facere et nō feci: et abutētibz paciā et benignitate p̄-
lati. fiat tandē multitudo exhibite misericordis cu-
mulus iuste dāpnacōis ¶ Dn̄e quid me vis facē?
Ait dn̄s ad illū. Surge et ingredere ciuitatē: ibi dice-
tur t̄ quid te oporteat facē. O sapiencia: suauiter
vō vniuersa disponēs. Cum cū tu loq̄ris erudiendū
de voluntate tua. mittis ad hoīem: ut socialis vite
cōmendetur utilitas: et edoctus ꝑ hoīem discat et
ipē secdm datā sibi grām hominibz cōuenire. Ingre-
dere ciuitatē. Videte fr̄es nō sine diuino cōsilio factū
ē: ut hāc ciuitatē dn̄i virtutū ingredermini diuinā
discere voluntatem. Plane qui te salubriter terruit.
et cōuertit cor tuū ad desiderandā voluntatē suā: ipē
tibi dixit surge et ingredē ciuitatē ¶ Sz audi q̄d ma-
nifeste in hijs que sequūtur: voluntaria simplicitas

a xpiana cōmendetur mansuetudo. Aptis oculis
nichil uidebat: ad manus trahebatur ab hijs qui co
mitabantur eū. Felix cecitas est: qua male quōdā
illūīata in psecucōē. tandē in cōuersiōe oculi sa
lubriter excecantur. Hanc q triduo paulus sīn alo
manet phītēs psīlens in orōē: ad eos maxīe ptinet
qui noviter seculo abrenūciantes. necdū in celesti cō
solacōē respirāt. Sustineāt ergo et ipī diūm in omni
pacīa: orent sine intermissiōē querētes petētes et pul
santes: q exaudiet eos pater celestis in tpe oportu
no. Non obliuiscetur in finē: ueniet et nō tardabit.
Si triduo sustinueris eū non habens qd manduces:
confide q misericors et miserator dūs. ieiunū te nō
dimittet. ¶ Exinde iubetur ananias manꝰ īpo
nere saulo: s tamqꝫ bū eruditꝰ nō cōtinuo acqui
escat. Vide si nō ceā paulus ipē doctrinā hanc deinde
tradidit discipulo: nemini cito manus in
posueris. Vidit ait dūs uirū intrantē et īponentē
sibi manus: ut visū recipiat ¶ Fratres: paulus hoc cū
uidisset. nō cōtinuo illūīatꝰ ē. Nāqꝫ nō expectauit
ananie manū: q uenturū eū forte in sopitis puidit:
Hec dico q uerēor neqs forte int vos sicut solo sese sop
nio psumat illūīatū eē: nec iam equanimiter pe
ciatur ad manū trahi: s ductorē phicatur se eē alie
nū. Cum necdū āministracōis cura īiūcta ē cum nec
dū credita dispensacō. cum necdū pceptū ē ut uideat et
prudeat hijs qui aptos oculos habentes nichil uident:
qd hoc psumere temptat? nisi q meditatur iānua et

qui sophia vana sectantur. Caveamus ab hoc vicio fratres
sp qd' ... in nobis est abiecti eligamus esse et ad manus tū
māsuetudinē et humilitatē discētes a xp̄o dn̄o: cui ē ho
nor et gl'a in scl'a scl'oz. Amen. Sermo sc̄d's de cōūsiōe sā
pauli: et de triplici mansuetudine.

Conuersus ē hodie paulus: ymo saulus cō 2.
uersus ē in paulū. Siquidē factus ē tanq' etiā
ille puulus: de quo dn̄s ait. Nisi cōuersi fui
tis et efficiamini sicut puulus iste: nō intrabitis in
regnū celoz. Forte cū seipm̄ dicebat. Nimirum ipē mag
nus dn̄s et laudabil' nimis: ipē puulus qui datus est
nobis. Nec tn̄ magnus interī sed puulus exhibetur:
ut seipm̄ faciat gratū et efficax necessarie puitatis exē
plū. Ad puulū ergo sit cōuersio tua. ut discas puul9
ēē: tu q' cum cōuerteris puul9 fias. Enimuero audi q̄
euidenter ipm̄ tibi in quo consistat formā cōuersiōis
puulū manifestat: signāter ea q̄ sūt puuli ī seipō imi
tanda proponens. Discite inq' a me: q' mitis sum et
humilis corde. Gemina puitas: humilitas et mansuetu
do. Et illa interior. ista exterior puitas: utraq: cū nō pua est
uirtus. Nempe q' puulus ille tā magn9 uiuū magiste
riū pfitetur. ¶ Hodie ergo cōuersus ē paulus: ho
die desiit ēē saulus. Hodie factus ē humilis et mitis corde.
Probat ois confessio cordis humiliacōem dū clamat: dn̄e
quid me uis facē. Magis autē pbat ipa collata grē
magnitudo: q̄ nimirū tam insigīs nisi insitū humili data
non fuit. ¶ Ceterū mansuetudo quā exterior quedā ui
dimus puitas et ob hoc manifestior est: tripliciter

nobis in conuersione hac commendatur. Triplex quidem
velut ariete mansuetudo vestra pulsatur: verbo[rum] cum
iniuriis. dampnis rerum. corporis lesione. In his tribus
omnis exhibicio paciencie: omnis exercitacio mansuetudinis. Proba-
ta est illa virtus: quam nichil horum videtur conturbare potu-
isse. ¶ Considerare libet quemadmodum paulus super his
omnibus in ipso statim sue conuersione temptatus. verbum iniurie
paulus inuectus sit in hac parte: vere mitis et paciens. ¶
Saule saule quid me persequeris? Durum est tibi contra
stimulum calcitrare. Durum equidem verbum. verbum increpa-
torium plenum comminacione. Sane quod ad corpus pertinet:
concussus est et prostratus in terra. In verbo et dampno quoque probatus
est. Et valde. Siquidem ipsum eius lumine ademptum oculorum: et
apertis vero sepcium est oculis nichil videbat. ¶ Expertus est
in his tribus exercitata paciencia iob: quem in hac virtute
optimatissimum deus exemplar dedit. Sed vere hoc indus-
trie relinquimus investigandum. Sufficiat monere nos for-
mam vere conuersionis. magnus ex parte in hac mansuetudi-
ne constitutam: ut pudeat eos qui conuersi esse debuerant. in
vel in corporum lesione. vel in dampno rerum. vel quod magis in-
dignum est in verborum iniuriis inueniri pusillos penitus
et auersos **Sermo primus in purificacione beate marie vir-**
ginis. de triplici macula. de verbis prophete. Suscepimus deus misericordiam

b H
Odie templum domini in templum domini virgo
mater induxit. Ioseph quoque sistit domino non suum.
sed eius filium dilectum: in quo ei bene complacuit.
Agnoscit iustus quem expectabat: anna quoque
vidua confitetur. Ab his quatuor primo hodiernus

ꝓcessio celebrata est: que postmodũ exultacõe vniuse
terre in oĩ loco ⁊ ab oĩ gente celebraretur. Nec sane
inniũ si tũc ꝑua fuit: qñ quid ꝑuus erat qui suscipie
batur. Nullũ ibi locũ peccõr habuit. oẽs iusti. oĩns sc̃ĩ.
oĩs fuere ꝑsã. Sz nũq hos tñ saluabis dñe. Crescat
corpus. crescat ⁊ misericordia: hoĩes ⁊ iumẽta saluabis do
mine. cũ multiplicaueris dñe. cũ multiplicaueris mise
ricordiã tuã ds. In scõa iã ꝓcessiõe ꝑeunt tan be. tum te
sequũtur: nec virgo portat. sz asellus. Neminẽ iam de
dignatur: ne ipos qui cõputruerũt tanq iumẽta ĩ
stercore suo. Non dedignatur inq. sz si aplica vestimẽ
ta non desunt. si doctrina eorum. si mor iusticia. si obiã.
si caritas cooperiat multitudinẽ peccõr: ex hoc iã ꝓcessi
onis sue glã non censebit indignos. Magis vo et
ipsã q̃ tam paucis collata videtur: nobis qz ab ipo
inicium est reseruatã. Quid in reseruaret posteris:
quã et ꝓrogauit antiquis. Dauid rex ⁊ ꝓpheta exul
tauit ut videret diẽ istũ: vidit et gauisus est. Aho
quĩ si nõ viderat: vnde psallebat. Suscepimus ĩ
quit ds miam tuã: in medio templi tui. Suscep
hãc misericordiã dñi dauid. suscepit symeon. susce
pimus et nos. ⁊ quicũq ꝑordinati sunt ad vitam.
Siquidẽ xp̃c heri ⁊ hodie. et in eternũ. In medio eiũ
tẽpli miã est. nõ in angulo aut diuisoio: qz nõ est ꝑ
sonar acceptcõ apud deum. In coĩ posita ẽ offertur
omnibz: et nemo illius expers nisi q renuit. Dim
mantur aque tue foras dñe deus: nichilominus tñ
fons tuus tibi ꝓpius est et nõ bibit alienus ex eo.

Al' ꝓpius

Qui iustus est non videbit mortē donec videret xpm̄ dn̄i:
et securius dimittatur in pace. Quid in dimittatur i
pace? qui xpm̄ dn̄m habet in pectore: Ipē est enī pax nr̄a:
qui p fidē habitat in cordib; nr̄is. Tu quomō hinc ex
ibis aīa misera? que ducē itineris illum ignoras? Igno
rācia enī dei quidā habent. Vn̄ hoc? Nempe q2 lux
venit ī mūdū: et dilexerūt hoīes magis tenebras q̄
lucem. Et lux inquit in tenebris lucet: et tenebre eā
nō cōprehenderūt. Ac si apte dicat. Et ī plateis diuiam
aque: et alienus nō bibit ex eis. Et miā in medio tem
pli est. nec tn̄ accedūt quos manet etiā dapnacō. Pre
dicus vr̄m stat o miseri quē vos nescitis? ut morientes
antequā videritis xpm̄ dn̄m n̄ ī pace dimittamini: sed p
cius rapiamini a rugientib; spiritibus ad escā. Suscepi
mus deus miām tuam in medio tēpli tui. Longe est p
ccatorū salus a voce illa gementis. Dn̄e. in celo mīa
tua: et veritas tua usq; ad nubes. Quid enī? Videtur
ne tibi in celo fuisse miā? cū apud solos celigenas
xpc̄ habetur? At ubi sane minoratus ē xpc. Paulo mī
ab angelis. Scīs q2 ē dei et hoīm mediator. Ac veluti la
pis angularis pacificauit p sanguinē suū que in
celis sunt. et q̄ sup t̄ram: ex hoc iam plane suscepi
mus d's miām tuā in medio templi tui. Eramus
enī et nos natura filii ire: sȝ consecuti sum⁹ miām.
Cui⁹ ire filii? et quā miām cōsecuti? Nēpe filii ig
norācie. ignauie. captiuitatis: et cōsecuti sapiēciam.
v'tutē redempcionem. Ignorācia mulieris seducte
excecauerat nos: mollicies viri. abstracti et illecti

a propria concupiscentia eneruauerat nos: malicia dia-
boli expositos iuste a deo captiuauerat nos. Sic ergo
vastamur triuiis. Primum quidem vie ciuitatis habitacu-
li penitus ignari: deinde inbecilles et ignaui. vt et si
nota esset nobis via vite, propria tamen impedirent et detine-
rent inercia. Postremo captiui sub pessimo crudelissi-
moque tyranno: vt licet prudentes essemus atque robusti:
ipsa tamen misere seruitutis opprimeremur condicione. Numquid
non tanta et miseracione multa opus habet tanta mise-
ria? Aut certe si iam saluati sumus ab hac triplici miseria
per christum. qui factus est nobis sapiencia a deo patre. et iusticia et sanctifica-
cio et redempcio: quanta nobis vigilancia opus est dilectis-
simi. ne forte quod absit inueniantur nouissima nostra
peiora prioribus. si denuo contingat nos inuadi? vtpo-
te qui non natura iam. sed propria voluntate filii ire sumus?
Amplectamur itaque misericordiam. quam in medio templi sus-
cepimus: et cum beata anna non dimoueamur a templo.
Templum enim dei sanctum est quod estis vos: ait apostolus. Prope est
hec misericordia: prope est verbum in ore tuo. et in corde tuo. Denique
in cordibus nostris per fidem habitat christus. Hoc templum eius
et hec sedes eius: nisi forte excidit nobis quoniam anima iusti
sedes sapiencie est. Quod ergo frequenter immo et semper
admonere cupio fratres mei. obsecro et nunc: non ambu-
lemus in carne ne displiceamus deo. Non sumus enim
huius seculi: ne dei constituamur inimici. Resista-
mus quoque diabolo et fugiet a nobis: vt libere iam am-
bulemus in spiritu. et in corde sit conuersacio nostra. Siquidem
et corpus quod corrumpitur aggrauat et eneruat et effe-

nuuat aīam: et terrena inhabitacō sensū multa cogitā
tem deprimit. ut ad celestia nō assurgat. Unde z sapiē
ciu⁹ mūdi stulticia est apud deū: z a maligno q̄ sup
rat. ei z seruus adicit. Porro in corde suscipitur ūu
ī corde habitat xpc̄. z in corde loquitur pacē in plebē
suā. z sup scōs suos: et in eis qui cōuertuntur ad cor.

Sermo de purificacōe scē marie d' ordie z mō processiois

GRacias redemptori nrō qui tam copiose
pueīt nos in bñdictionib; dulcedinis: sac
mētis infancie sue. gaudia nrā multiplicās.
Celebrauimus siquidē paulo ante natiuitatē. circūcisi
one appicōe eius festa: z hodie nobis oblacōis ipi⁹
dies illuxit. Hodie namq; suscepte a terra fructus ter
re sublimis: hodie placabilis deo et placēs hostia v
ginis manib; offertur in templo. Portatur a pari
bus: a senibus expectatur. Offerunt ioseph z maria
sacrificiū matutinū: symeon et anna suscipiūt. Ab
his quatuor celebrata processio ē: que p quatuor or
bis climata solēpnib; hodie gaudijs ad memoriā
reuocatur. Quia igitur festiuā hodie z nos ipī
pter ceterāz consuetudinem solēpnitatū acturi sum⁹
processionē: nō inutile arbitror modū ipsius z ordi
nem diligencius intueri. Processuri sum⁹ bini et
bini candelas habentes in manib; ipsasq; succen
sas: nec quolibet igne. sed q̄ prius in ecclā sacerdota
li bñdicōe fuit consecratus. Adhuc futuri sumus
in processiōe tnā nouissimi primi et primi nouissimi:
et cantabimus in vijs dnī. qm̄ magna ē glā dnī.

Merito sane bini et bini pcedimus sic eī
ob cōmendacōem frn̄e caritatis ꝛ socialis vite miſ
sos a saluatoꝛe discipulos ewāgelia sacra testant᷑.
Turbat pcessionē siquis solitarius incedere cu
rat᷑: nec sibi soli nocet: sed eciā ceteris ē molestus.
Nū sūt qui segregant semetipōs aīales spm̄ non
habētes nec solliciti seruaē vnitatē spūs in vinclō
pacis. Iam vō sicut nō est bonū hoīem eē solū. sic
in conspectu dnī vacuū apparere phibitum. Cū
eciā arguantur ociositatis ipī quos nemo cōdux
it: qui tamen conducti sūt si ociosi īuēti fuerint qd
mererentur? Fides quippe sine operib; mortua ē.
Ipā denique opa mā in feruoꝛe agenda sūt. ꝛ ī deside
rio cordis: vt sint lucerne ardentes in manibus nrīs.
Alioquī timendū est neforte tepidos nos euomere
incipiat: qui in ewāgelio loquitur dicēs. Ignē veni
mittere in terrā: et quid volo nisi vt ardeat? Hic
plane sacer et bñdcs ē ignis. quē pater sāificauit et
misit in mūdū: et cu bñdicitur in ecclesiis. sicut scp
tū est. In ecclesiis bñdicite ~~deo~~ dnō. Habet eciam
adūsarius nr̄ vetor pusus diuino ꝛ opum emulator.
habet inqm̄ ignem suum et ipē: ignem cōcupiscēcie
carnalis ignem īuidie ꝛ ambicōis: qs saluator ī
nobis non accendere sed extinguere venit. Denique si
quis hunc alienū ignem diuino offerre psumpserit
sacrificio: eciā si preciū habeat aarō morietur ī iniq
tate sua. Porro sup hec que de sociali vita et frē
na dilcōe. de operib; bonis et feruore scō dicta sū

humilitatis virtus maxima marie necessaria est. ut honore preveniamus invicem: nec modo pares. sed et ipsos minores sibi quisque preponat: que nimirum humilitatis perfectio est et iusticie plenitudo. Et quoniam hilarem datorem diligit deus. et fructus caritatis gaudium est in spiritu sancto: cantemus ut dictum est in viis domini. quoniam magna est gloria domini. Cantemus domino canticum novum: quia mirabilia fecit. In quibus omnibus siquis forte proficere dissimulat et proficisci de virtute in virtutem: noverit quisquis huiusmodi est. in statione non processione se esse. immo vero et in regressione: quoniam in via vite non progredi regredi est: cum nichil adhuc in eodem statu permaneat. ¶ Porro profectus noster in eo consistit. ut sepius dixisse me memini: ut numquam arbitremur nos apprehendisse: sed semper extendamur in anteriora. et conemur incessanter in melius: et imperfectum nostrum divine misericordie obtutibus iugiter exponamus.

Item de purificatione beate marie virginis

.2. Purificationem beate virginis hodie celebramus: que secundum legem moysi facta est circumactis a nativitate domini xl^mo diebus. In lege enim scriptum erat: ut mulier que suscepto semine peperisset filium. immunda septem diebus, octavo circumcideret puerum. Deinde ablucioni et purificacioni intenta, ab ingressu templi triginta tribus diebus abstineret: quibus expletis offerret filium domino cum muneribus. ¶ Sed quis non advertat in ipso sentencie huius inicio. liberam nimirum dominam ab hoc precepto: Putas enim quia dicturus moyses mulierem que peperisset

filiū immūdā esse. nō timueīt sup nomē dnī blasphe
mie crimē incurrē: et idcō puniēt suscepto semine.
Alioquī nisi piturā p̄uidisset sū semine v̄ginē: q̄ neci̅ paritura̅
tas erat de suscepto semine fieri mencionē. Pater itaq
q̄ lex ista matrē dnī nō includit: q̄ nō suscepto semi
ne filiū pepit. Hic p̄dcm̄ fuiat p ieremiam: q̄ nouum
faciet dns sup terrā. Queris qd nouū. Mulier īq̄
circūdabit virū. Nō ab alto viro virū suscipiet.
nō hūana lege cōcipiet hoīem: sed int viscera intacta
et integra virū claudet: ita sane vt intrante et exeū
te dnō iuxta aliū pphetā. porta orientalis clausa
iugiter pseueret. Putas ergo nō poterat moueri
animus eius et dicere quid michi opus ē purificacōe.
Cur abstineā ab ingressu templi: cuius vterus nes
ciens virū. templū factus ē spūs scī. Cur non ingrediar
templū: q̄ pepi dnm̄ templi. Nichil in hoc conceptu
nichil ī partu impurū fuit vl illicitū vl purificandum:
nimirum cū proles ista fons puritatis sit: et purgacio
nē facē venerit delictorū. Quid in me legalis purifi
cat mandatorū obseruacō: q̄ purissima facta sum ipō p
tu īmaculato. Vere o bta v̄go vere nō habes causā: nec
t̄ opus ē purificacōe. Sz nūquid filio tuo opus erat circū
cisiōe. Esto int mulieres tamq̄ vna earū: nā et filius
tuus sic est in nūo puerorū. Circūcidi voluit: et nunc
multomagis velit offerri. Offer filiū virgo sacra tuū
ta. et bñdcm̄ fructū ventris tui dnō repsenta: offer
ad nrām oīum reconsiliacōem hostiā scām deo placē
tem. Omnino acceptabit deus pr̄ oblacōem nouā. et

p̄ciosissimā hostiā: de qua ipē ait. Hic ē filius meus
dilcs: in quo m̄ bn̄ cōplacui ¶ Sed oblacō ista fr̄es
satis delicata videtur: vbi tm̄ sistit̄ duō. redimitur
auibus. et ilico reportat̄. Veniet qn̄ nō in templo
offeretur. nec int̄ brachia symeonis. s; extra ciui
tatem. intra brachia crucis. Veniet qn̄ nō redimet̄
alieno. s; redimet alios sanguine ꝓprio: q̄a redēpci
onē misit eum d̄s p̄r ꝑplō suo. Illud eīt sacrificium
vespertinū: istud est matutinū. Istud quidē est iocūdi
us s; illud plenius. Istud enī tpe natiuitatis: illud
iam in plenitudine etatis. De vtroq; tn̄ potes ac
cipē qd̄ ꝓpheta p̄dixit: oblatus ē q2 ipē voluit. Nā
et modo oblatus est nō q2 opus habuit: nō q2 sub le
gis edicto fuit: sed q2 voluit. Et in cruce nichilo9 ob
latus ē. nō q2 iudeus p̄ualuit: nō q2 ipē meruit:
sed quia voluit ¶ Voluntarie sacrificabo t̄ dn̄e: q2
voluntarie oblatus es pro mea salu[t]e: nō pro
tua necitate. Sed quid nos fr̄es offeremus. aut qd
retribuemus illi: pro omnibus q̄ retribuit nobis:
Ille p nobis obtulit hostiā p̄ciosiorē quā habuit:
sacrificiū qua p̄ciosior eē nō potuit. Et nos ergo sa
crificamus qd possum9. optimū qd habemus offeren
tes illi: qd sumus vtiq; nosmetipi. Ipē seipm̄ ob
tulit: tu quis es qui te offerre cunctaris: Quis mi
tribuat: vt oblacōē3 meā dignetur maiestas tan
ta suscipere: Duo minuta habeo dn̄e. corpus et
aīam dico: vtinā hec tibi p̄fcē possim in sacrificiū
laudis offerre. Bonū enim m̄ longeq; gloriosius

atq; utilius est: ut te magis offerat q̄ deserat in
xpi. Nam ad meipm̄ anima mea conturbatur.
In te vero exultabit sps meus si te veraciter offere
fr̄es. Morituro dño iudeus mortuas hostias of
ferebat: sz iā nūc viuo ego dicit dūs: nolo mortē
peccatoris. sed magis ut conuertatur et viuat.
Non vult dūs mortē meā: et nō libenter offero il
li vitā meā: Hec ē enī placabil' hostia: hostia de
o placēs: hostia viua. Sz in oblacōe illa tres fuis — dūi
se leguntur: et in hac qz tria nichilo9 a dño requi
runtur. Fuit in ea oblacōe ioseph sponsus mr̄is do
mini: cui9 filius putabatur. Fuit z ipā v̄go mr̄:
et puer ihesus qui offerebatur. Sit ergo in obla
cōe nrā constancia virilis: sit cōtinencia carnis:
sit consciā humilis. Sit inqz̄ in proposito pseuerācia
uiri9 vilis: sit in cōtinēcia castitas virginal': sit
ī consciā simplicitas z humilitas puilis. Sermo iiij9

de purificandis z adornandis cordiū affectibus.

Adorna thalamū tuū syon. et suscipe regē
xpm: quē v̄go cōcepit. v̄go pepit: v̄go p9
ptū quē genuit adorauit. Ad nos fr̄es.
ad nos loquitur sps scs. qui sumus syon. qui su
mus speculātes: qui die ac nocte eleuamus ocu
los nrōs ad dñm dm̄ nrm̄. donec misereatur nrī.
Adornemus igitur thalamū nrm̄: et suscipiam9
regē xpm̄. Ecce fr̄es xpc in ppria veniens. et a suis
repulsus: nō habet ubi caput reclinet. Pre forib9
nris inter materna brachia vagiens: p spm̄ scm̄

quirit hospiciu͂ dicens. Adorna thalamu͂ tuu͂ syon.
Emundemus igitur thalamu͂ n͂r͂m͂ p̄ius expelle-
do q̄ oc͞los xp̄i intrando offendere p̄ūt. et sic demu͂ ad
ornemus. ea inferendo in quib; delectatur ⁊ gaudet. Q
si forsita͂ ait aliq͞s v͞tu͂: q̄ oculos xp̄i offendere pos
su͂t. Cui dicimus. Nichil ita oc͞los eius offendit sic
sup̄bia: q̄ angl͞m de celo. et hoi͞em expulit de p̄adi
so: que ē initiu͂ oi͞s pc͞i. Qua͂ hortatur nos sp͞s
sc͞s intrare dicens. Quid sup̄bis terra et cinis: Et
ibi. Oi͞s caro feni͞u. Exsiccatu͂ est fenu͂: ⁊ flos eius de
cidit. Videamus nu͂c quid sup̄bia fecit. Angl͞m de
celo: hoi͞em expulit de p̄adiso. Merito hec oculos
xp̄i offendit. que pulcherrimu͂ opus eius in celo.
et i p̄adiso fedauit: q̄ fecit de angelo diabolu͂: ⁊ de
hoi͞e nup̄ creato ⁊ iusto p̄fidu͂. Que sicut ē peccator͞
p̄imu͂ ⁊ maximu͂: sic ē oi͞m regina et m͞r vicior͞.
Videndu͂ est igitur ⁊ sollicite considerandu͂ ut eam
mens n͞r͞a cum tota sua prole excludat: ut chalam͞
n͞r͞ emu͂datus ⁊ ornatus. xp̄m rege͂ qui fores pul
sat suscipiat. Cu͂ tota n͞q͞ ple sua: septe͂ scilicet p̄n
cipalib; viciis. Que sunt hec: i͞anis gl͞a. i͞nuidia.
ira. tristicia. auaricia. ve͞tris ingluuies. luxuria.
Hee sunt filie sup̄bie que matre͂ sua͂ sequu͂tur: q̄
hospiciu͂ quodcu͂q; intrauerint. fetidu͂ reddu͂t. Sed
que nobis cu͂ istis co͂municio: Quis consensus te͞
p̄lo dei cu͂ idolis: Nulla nobis deo agimus gr͞as
cu͂ eis societas: quas eiicie͞tes veterem hoi͞em cum acti
bus suis gladio v͞e confessionis et p͞nie cruciauim͞.

Nichil igitur in nobis vltra possit supbia. q̄ de archā
gelo diabolū. ⁊ de p̄mo hoīe fecit impiū. ⁊ creatori su
o rebellē. Nichil habeat in nobis vana glā: q̄ a die
cōuersiōis nrē in cruce dn̄i nrī ihū xpī cepimus glo
riari cū aplō dicentes. Michi autē absit glāri nisi
in cruce dn̄i nrī ihū xpī: p quē m̄ mūd⁹ crucifixus ē
et ego mūdo. Gloria itaq; nr̄a sit crux xpī quā por
tamus: et testimoniū consciē p crucē xpī purgate.
De quo aplūs ait. Glā nr̄a hec est testimoniū consciē
nrē. In qua consciās gloriari: de donis dei est deo grās
agere. Ad quod nos hortat aplūs dicens. Qui glāt
in dnō glorietur: id est in dnō de puritate consciencie
sue glorietur. Nō enī qui seipm̄ cōmendat et cetā.
Ceterū qui in se gloriatur et qui sibi placet: stulto
hoī placet. Qui in alio hoīe glātur. aut laudē i mē
te ab ore alterius expectat: mercedē opm̄ recipit. et o
leo pctōris vngit caput suū: audit q; pphetā sibi di
centē. Maledictus hō qui ponit spem suā in hoīe.
Et in die iudicij cū dixerint. dn̄e dn̄e apī nobis. ait.
Amen dico vobis: nescio vos. Hec vana gloria filia
ē supbie: que in quocūq; fuit inobedientē facit.

Rursum post cōuersionē nichil vlt̄ in nobis habeat
īuidia: p quā mors intrauit in orbem terrarū. Dia
bolus enī īuidit hoī ascensū vn̄ corruerat: et pter
hoc temptauit et in aīa occidit. Hec ē illa q̄ nō mag
nos s; puos semp torquet: dicēte scō iob. puulū occi
dit īuidia. In eo enī q alqs alicui īuidet minorē se os
tendit ei cui īuidet. Sic diabolus īuidit p̄mo homī

sic esau iacob: et cayn abel. Hec inuidia puulũ occidit:
q̃a nisi inferior eẽt de bono alterius non doleret. Hac
peste nullus moritur. nisi qui ẽterna hec appetat:
q̃ tota nõ veniũt pluribꝫ. Nã si quis desiderat. illi in
det qui penitus ea accepit: illius ptẽ habendo q̃ntitatẽ
ei restringit. Hunc puulũ occidit inuidia: qꝛ dũ nõ pt ad
ipisci qđ alii inuidet: ĩ odiũ inuidie filiã cadit ¶ Rursũ
frẽs post cõuersioẽm nrãm ira nõ habeat in nobis
locũ: qꝛ dñs in ewãgelio gradatĩ ducit ad gehẽne pu
teũ dicens. Qui irascitur frĩ suo: reus erit iudicio. Q̃
dixerit racha. hoc ẽ vocẽ indignacoĩs p irã emiserit: re
us erit consilio: in quo tractatur qua pena sit mulctã
dus. Q̃ dixerit fatue. hoc ẽ tale quid fecerit aut v̈bo
a v̈bẽ vt inẽ frẽs despiciatur: reus erit gehẽne ignis.
ñ resipuerit. Hec ẽ ira q̃ stultor oclos extinguit: sapiẽ
ciũ oclos nõnũq̃ turbat: dicẽte psal.mi Turbatus est
p̃ ira oculus meus. Et de ira stulti. iob ait. Virũ stul
tũ interficit iracũdia ¶ Ecce duas iras videmus.
quarũ alterã nõnũq̃ turbat oculũ: alterã sp extinguit.
Alterã venit ex inpaciencia. alterã ex zelo rẽtitudinis.
Alterã venit ex vicio: alterã ex virtute. De alterã q
venit ex virtute psalmista ait. Irascimini et no
lite peccare. Quasi dicat. Crudeles estote in viciã
tes in frẽm: considerantes vosmetipsos ne et
vos temptemini. De alterã que venit ex vicio ait apls
Sol nõ occidat sup iracũdiã vrãm: id ẽ xp̃c q est
sol iusticie mẽtem vrãm irascentẽ nõ deserat: qui
cũ ira nũq̃ habitat. Ira q̃ venit ex zelo rẽtitudis

debemus irasci p̄pus nr̄is erratibꝫ. et post erratibus
proximoꝝ. q̄ melior ē risu: q̄a p tristiciā vultus corri
gitur proximus. Que debet tn̄ subesse rōni. ne sit in
moderata: ſꝫ in vlcōe pcī tempus et modū consideret.
Hec sapientes interdū turbat. Ira p viciū stultos
occidit: dū in rixas ⁊ in cōtumeliā linguam relax
at. ¶ Rursū post cōuersionē nr̄am muniendus est
thalamus cordis nr̄i ne tristicia rediens introeat.
illā dico q̄ mortē opatur: que de amissiōe rerū tpali
ū venit. Hec ē illa que prauas cogitacōes gn̄at. mur
murosū mōchū reddit. que fastidiū parit. ⁊ tenētē
aratrū dei. cū vxore loth retro respicere cōpellit. Sū
dolore nāqꝫ nō pt̄ amittē: qd̄ cū inordinato amore
possedit ¶ Hanc itaqꝫ tristiciā que mortē opatur
excludamus. et introducamus eā que venit de me
moria pcc̄ōꝝ ⁊ de pegrinacōe nr̄a: dicamusqꝫ cum
psalmista. Heu michi incolatus meus plongatus
ē: habitaui cū habitantibꝫ cedar multum incola fuit
aīa mea. Hec ē tristicia q̄ vitā opatur: de qua ait a
postolus. Quasi tristes sp autem gaudentes. Hec
est illa de qua dn̄s ad discipulos dicit. Tristicia vr̄a
vertetur in gaudiū. Altera pit mortē: q2 pit cū rā
core ¶ Rursū fr̄es post cōuersionē muniamus
thalamum nr̄m ne auaricia q̄ est radix oīm ma
loꝝ rediēs intreat. nosqꝫ ab vnius dei cultura
abstrahat: p dolorū cultorēs faciat. De qua int̄ cetā
sic ait apl̄s ad discipulos suos. Mortificate mēb
bra que sūt sup t̄rām: fornicacionē inmūdiciā. libi

parit

diuē. cōcupiscenciā malā: et auariciā que est ydolor̄
seruitus. Ecce auariciā ydolatrie cōparat. Et merito. Quia
sicut vni deo ydolatria nititur auferre gloriā. ne so
lus habeat nomē deitatis: ita auarus in dei res se ex
tendit: vt solus vsurpet que deus omnipotens in
vsū plurimor̄ fecit. Vtrāq3 deo iniuria: q2 negat deo q
suū dei ¶ Est et auaricia nō solū amor congregād
pecunie aut conseruande: s3 ambicio p̄lacionis. qua
nititur hō hoi p̄esse. Hec vt vim dicā eciā paupes.
qui semel p xpo reliquerūt sua in tm̄ vexat: vt cōu
ius et fas et ꝑposiciū suū non tm̄ velint: sed eciā stu
deant fr̄ibȝ et conseruis p̄ee. Q2 si abbas aut prior eo
rū nō consenserit: irascuntur. obloquūtur. eos q2 a
īuidos aut sibi maliuolos qui se nō ꝑuehūt cla
mant. Hec ē auaricia que memoriā mandator̄ dei tur
bat: dicente psalmista dnō. Inclina cor meū in testimo
nia tua: et non in auariciā. Que ꝑdicōis ē iniciū:
q iudā dei discipulū primū ad mandator̄ dei obli
uionē. de obliuione ad ꝑdicōē3. de ꝑdicōe traxit ad
laqueū. ¶ Rursum frēs post conuersionē vt aīu
muniamus chalamū cordis ne gula rediens in
cat: que et adā innocencie veste: et esau p̄uauit p̄mo
genita dignitate. Hec est illa pestis. que p̄rēs nr̄os
in deserto ingratos bn̄ficiis dei fecit: que compulit
eos murmurare contra deum et dicere. Vtinam
mortui essemus in egipto: qn̄ sedebamus sup ol
las carniū: et comedebamus allia. cepe et pepo
nes. Hec ē illa funesta pestis. que eos ad blas

phetiā dixit. qͥ nō eēt alia vita post istā: cū dice
bant. comedamus et bibamus cras eni moriem
ꝺē in futuro. Qͥ dicerēt. Hoc solū habemus qꝺ co
medimus: nichil in futō post hāc vitā nos habi
turos speramus. Hāc pestem cū hoīe piturā pniū
ciat apl̄s dicens. Esca ventri et venter escis: deus
hūc et hanc destruet. Hec pestis tripita est: qꝛ aut
añ horam canonicam comedere. aut aliud qͣ licet.
aͣ plus qͣ nec̄e est facit comedere: et carnis curā in
concupiscenciis nititur facere. De qua nascitur inep
ta leticia: sicut de pplō isrl̄ dicitur. Sedit ppl̄s mā
ducaͤe. et bibeͤ: et surrexerūt ludere. ¶ Rursū fr̄es
post cōuersionē nrām muniamus thalamū cordis
nr̄i. ne luxuria rediēs nitidū inueniat: que pestile
cia rediens ē peior qͣ ante fuat. Nūqͣ eni sola redit.
sed sicut dn̄s ait in ewāgelio. assumit sepē spc̄ neq
ores se. ⁊ ingressi habitant ibi: et fiūt nouissiā ho
minis illius peiora prioribus. Hec est pestis illa q̄
corpus xpī dimēbrat: q̄ de mēbris xpī facit mēbra
diaboli. Nā qui adheret alicui psōe cā libidinis ex
plende. vnū corpus ē cū illa psona: et fit mēbꝛ diabo
li cui⁹ et illa mēbꝛ est. p coniūctiōem maloꝝ ope
rū. Hec est illa pestis que ignē infernalē in corp⁹
hūmanū accendit: vt vegetum sit ⁊ robustū ad li
bidinē explendā: et q̄ igni illi īextinguibili mati
am sp̄ appoīt et vires ministrat: vt de suo sp̄ habeat
vn̄ sine fine ardeat. De hijs duobus ignibus lux
urie et gehenne: hēmus auct̄e scipture. De igne lux

periturā

uit ait. Omnis adulterantes q̄si clibanus succensus
a coquēte. De igne gehēne ait. Pones eos vt cli
banū ignis in tpe vultus tui. hoc ē iudicij: vt inte
ardeant sicut clibanus accensus in consciā. Dn̄s i
ira sua cōturbabit eos dicens. Discedite a me ope
rarij iniquitatis. Et deuorabit eos ignis extremus i
fernalis: quē accenderūt p luxurie feda opa. ¶ Hic g̃
frēs summa cura et summū studiū his qui in clibanis s
de talibz euadere ꝛ fuge͛: nobis v͛o qui p graciā dei e
uasimus et veterē exuimus hominē. qui sumus sy
on. sit summū studiū et thalamū nrm̄ munire et ad
ornare. et xp̄m regē suscipere: sicut p̄cepit hec scp̄tura
quā recitauimus. Adorna thalamū tuū syon. Et e
adornate thalamū tuū. Virtutes congregate: quibz
et pauimentū ꝛ parietes q̄si cortinis et floribz tota do
mus adornetur ¶ Primus ornatus thalami tui
qui sumus syon. sit timor qui ē iniciū sapiē. id est
primus gradus p quē ascenditur ad sapiam. De q
timore ait scp̄tura. Btūs hō qui sp̄ ē pauidus. Et
ps ait. Seruite dnō in timore: et exultate ei cū tremo
re: vt timor auferat securitatē noxiā: et exultacō
timorē auferat tristiciā. Hic timor generat humilitatē
q̄ est p̄ciosissimus ornatus thalami syon: q̄ ma
gis placuit xp̄o cū in thalamū virgineū ingre
deretur. dicente btā maria. Quia respexit humilitatē
ancille sue: ecce enī ex hoc btām me dicent omēs gnaci
ones. Hec itaq̄ humilitas est ornatus syon. id est
pauperū xp̄i. de quibus ipe dicit. Btī pauperes

spũ: quĩ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Ecce quomõ timor do
mini ꝑmus gradus ascensiõis. ꝛ ꝑmus ornatus
thalami syon. alios ornatus gñat: humilitatẽ scilꝫ
ꝛ voluntariam paupertatẽ. Adorna ꝗ̄ thalamũ tuũ
syon: timorẽ dñi ¶ Scd'S ornatus thalami syon: et
scd's gradus ad sapiẽam ẽ pietas. De qua dicit scrip
tura. Miserẽ aĩe tue placens deo. Et alibi. Sup quẽ
requiescet spc̃ meus: nĩ sup humilẽ et quietũ: Hec mi
seretur in se peccantibꝫ. fraterna onera portat: magis
eligit quelibꝫ tẽpalia bona pdere. ꝗ̄ cũ frẽ lite cõtendẽ
Que ꝓprĩo pietas nõ aliud est nĩ dm̃ colere: et ꝑ cultũ
dei deo placere. Hec in nob' gñat mansuetudinẽ. op
timũ ornatũ thalami syon: q̄ filios dei nos facit di
cente dnõ. Btĩ mites: qm̃ filii dei vocabuntᷣ. Ecce q̊
mõ pietas scd's ornatus thalami syon. et scd's g̊
dus ascensiõis aliũ ornatũ de se gñat mãsuetudinẽ:
q̄ filios dei efficit. Adorna igitur thalamũ tuũ syon:
pietate ¶ Tercius ornatus thalami syon. grad'
tercius gradus ascensiõis est sciã: q̄ hoiem sui cog
nicõem prebet: ut sciat hõ neqꝫ minus neqꝫ plꝰ
ꝗ̄ debet de se ꝓsumat. Quoꝝ alterꝝ scilicet de se mini
mum ꝓsumere in mala facit ꝓcipitẽ: aliud .s. se non
cognoscere facit ad quelibet bona opa torpentẽ.
Ad hanc sciãm sps scs inuitat ecciam in cãticis.
Si ignoras te o pulch'rima inť mulieres: abi post vestigi
a falsoꝝ pasto rũ: et pasce edos tuos. hoc ẽ carnales ·s· hereticoꝝ
cõcupiscẽcias. Hec sciã ꝓbet nob' fiduciã vincẽdi
oẽs temptacoẽs ꝑ verã fidem: dicẽte dnõ in ewãgeli

o. Si potes credere. oīa possibilia sūt credenti: p dei-
gratiā ⁊ liberū arbitriū. Videmus iā quomodo scīa
tertius ornatus thalami syon. ⁊ tertius gradus as-
censiōis aliū ornatū in nob' generat: religiosū videli-
cet luctū. qui consolacōez a domino in futō meretur.
parit Hec scīa pit in nob' luctum ⁊ dolorē pegrinacōis:
vt videndo mala exilii que patim᷑. cum luctu desiderm᷑
patriā a qua pegrinamur: audiam⁹qȝ a dnō nob'
dici. Bt̄i qui lugent: qm̄ ipi cōsolabuntur. ¶ Qrtus
ornatus thalami syon est fortitudo: q̄ cōuenit labo-
ribȝ p veris bonis acquirendis. Hec ē que munit tha-
lamū syon. vt nō extollatur psꝑis: ⁊ nō frangatur
adūsis: que linguam increpantem ⁊ blandientē lin-
ğbis confundit dicens. Dnē libera aīam meā a la-
biis iniquis et a lingua dolosa. Hec ē illa que sp̄ de di-
e in diē robustior esurientem et sitim iusticie in thalamo
syon accendit: facitqȝ eā audire a dnō. Bt̄i qui esuri-
unt et sitiūt iusticiā: qm̄ ipi saturabūtur. Adorna
igitur thalamū syon. fortitudine ¶ Qītus orna-
tus thalami syon ē consiliū: quo hō infirmitates
suas requirit. suū posse et suū non posse investigat.
et ex sua infirmitate alios considerat. aliis patit ⁊ misere-
tur sicut ⁊ vult deum sibi misereri: aliis dimittit debi-
ta sicut sibi vult dimitti a deo: meretur qȝ audire a dnō
Bt̄i misericordes: qm̄ ipi miām consequentur. Ador-
na igitur thalamū tuū syon. cōsilio ¶ Sextus or-
natus thalami syon ē intellectꝰ. q̄ mentē hoīs sup
hec infima rapit: omnesqȝ corporeas creas intellectuali

intuitu tñsiens nõ corporeis sbstanciis figitur: vo
lẽsqꝫ vltra pgredi ⁊ ꝓpius accedere audit a domino.
Ne appropies huc: non enĩ videbit me homo ⁊ viuz.
Hic intellcs cõuenit hijs qui a deo purgatũ oculũ
habẽt. de quibz dicitur: Bti mũdo corde: qm̃ ipi deũ
videbunt. Adorna igitur thalamũ tuũ syon. intel
lcũ. Septim⁹ ornatus thalami syon ẽ sapiã: q̃ cõ
uenit hijs qui intellctualibz oculis eterna contẽplant:
quor cõuersacõ in celis est. qui cupiũt dissolui ⁊ eẽ cũ
xpõ. in quor psona dicebat apls. Michi viuẽ xpc est:
et mori lucrum. Qĩ dicẽt. Vt xpm̃ magnificem viuẽ
volo tñ: et xpc ẽ pmiũ mortis mee. Et post pauca. Co
arctor autẽ ait. e duobz: desideriũ hñs dissolui et eẽ cũ
xpõ multo melius: manere autẽ in carne ꝓpt vos. Et
et quid facit vẽa sapiã: omĩs rebelles motus corporis ita
edomat. ut nullam vltra pugnã ⁊ in carne sentiat.
P infirmis frĩbz ut eis xpm̃ lucret exiliũ libenter pa
tiatur: pbra nõ audit. capũa nõ sentit. aufertũ tunicã
dimittit et palliũ: percussũ ad unã maxillã pbet et al
terã: auditqꝫ a dño. Bti pacifici: qm̃ filii dei vocabũt.
Hii ornatus thalami syon: istis nos adornem⁹
q̃ sum⁹ syon. et regẽ xpm̃ suscipiamus: quẽ vgo cõ
cepit virgo pepit. virgo post ptũ quadragesima ij
ẽ hodierna die in templo pñtauit dei. In lege naqꝫ scp
tũ erat. ut mulier que suscepto semine pepisset mascu
lũ. quadragesimo die purgata tẽplũ cum filio intrẽt:
deferens hostias secũ pro peccato agnũ anniculũ imma
culatũ: et turturẽ siue duos pullos columbarũ. Si aũt

nō habēr agnū duos pullos columbe offerret. Hec oīa
btā maria non ex necītate: s; ex humilitate implevit. Ab
stinuit ab introitu templi xl^a dieb; nō necē habens
purgari: q̄ sīi omni delc̄acōe salvo virginitatis sigillo.
de spiritu sc̄o concepit. Obtulit hostiam non ꝑ pcō
sicut alie mulieres. s; ꝑ humilitate. ostendēs etiā in hoc
q̄ filius dei ihc xp̄s nō solue venerat legē s; implere.
¶ Et ecce symeon grandevus qui acceperat respon
sum nō visurū se mortē n̄ vidēt xp̄m dnī. ut eū susci
ret quē expectabat: et accepit eū in ulnas suas. hoc
ē inter brachia sua amplexatus ē illū. qui appendit
tribus digitis molē terre. q̄ oīa implet. oīa cōplectit.
inter brachia portat dicens. Nūc dimittis dnē ser
vū tuū. Cupio dissolvi ꝛ eius adventum cū patriarchis
et ꝓphis in īferno expectare: qui int̄ te et hūanū genꝰ
facturus est pacem. Q̄a viderūt oculi mei salutare
tuū: filiū tuū quē desideravi. de quo responsū de spiri
tu sc̄o accepi. Lumē ad revelacōem gentiū ꝛc̄. De quo
ait ysaias. Pp̄ls qui ambulabat in tenebris vidit
lucē magnā: q̄a cū plenitudo gentiū intrauerit. tc̄ oīs
isrl̄ salvus fiet ¶ Audite fratres audite quid offert
maria: quid symeon suscipit. Unigenitū dei deo pri
consbalem. et coetnū. v̄bū in pn̄cipio: et ut veritatē
ꝛ cōsolacōem audiamꝰ ꝛ nr̄am: illū offert v̄go. quē
deus abrahe ꝓmisit dicēs. In semine tuo hoc est i xp̄o.
bn̄dicentur om̄s gentes. Et quē david ꝓmisit dicēs
De fructu ventris tui. ponā sup sedē tuam. Hic est
quē virgo offert. patriarcharū gaudiū desideriū ꝓphā

rū. gentiū exspectacō: iudeorum qui cū receperūt sal
uacio: ruine angelorum reparacio. Tal' est quē virgo offē
deo: ymo multo maior q̄ lingua uel hoīm aut āgelo
rū possit dicē. Et cū sit tantus ac t'lis qualē et quā
tū se ipē nouit. nō suffecit virgini ipm̄ solū offerre:
sꝫ hostiā quā lex p̄ceperat ꝓ eo obtulit. ob humilitatis
et exēplū ut nos doceret quomō et nos cū debeamus
offerre. Duos turtures aut duos pullos colūbe ꝓ
eo obtulit. Colūba frēs simplex ē aīal. felle caret. ros
tro nō ledit: in cauernis petrarū nidificat. alienos pul
los nutrit: iux' fluēta manet. ut visa umbra accipi
tris fugiat: meliora grāna eligit. gemitū ꝓ cantu redd':
gregatī volat: alis se defendit. visum recuperat. Et
nos frēs cū añ altare steterim9 ut dei filiū deo offeram9:
cū eo et pro eo par turturū. castitatē corporis et aīe offe
ram9. Et duos pullos colūbarū pro cantu gemētes:
cōpunctiōem geminā pro desiderio patrie celestis. et de
consideracōe nr̄e miserie habentes. Colūba felle caret:
et nos iram careamus que peccare nos facit. Rostro nō
ledamus: sꝫ percussi in unā maxillam. aliā p̄beamus.
In cauernis petrarum nidificemus: in fide plagarū xp̄i
refugiū habeamus. Alienos pullos nutriamus:
de filiis diaboli facientes v̄bo p̄dicacōis filios de
i. Iuxta flumina maneamus. id est iux' hūc mor
talitatis fluxum sedentes. umbrā accipitris hoc
ē peccā que sūt umbra diaboli malorum ruinas con
siderātes ab eius unguibus fugiamus. Meliora grā
na eligamus. id ē meliores sentēcias in scripturis

sas. Gregatim volumus: vnū consensum ī bono.
ī cōgregacoē sb̄ pastore habētes. Alis noui et vete
ris testamentī contra īimicos dei nos defendamus.
pl' duobꝫ pceptis caritatis. dei videlicet amoē ꝛ pxi
mi. Visū recuperemus: de bono acciōis ad bonum
sp intendētes contemplacōis. Fratres kmī tales
nos oportet ēē cū corpus xpī consecrām9: cū cōse
crātū manducantes sacrificamus: cū vob idē corpus ī
salutē corpis et aīe porrigimus. Tales ecīā vos o
portet ēē. cum sacrū sacramentū de manibꝫ nrīs accip
itis: sciētes q qui corpus xpī indigne accipit ꝛ sangui
nē eius indigne bibit. iudiciū sibi manducat et bi
bit. Verum q2 raro inuenitur talis qui in se hec oīa
habeat: diligat illū qui bonū habet qd' in se non
habet: ꝛ ī illo habet qd' in se nō videt. Neqꝫ eciā cre
dere debemus q soli sacerdoti supdcē virtutes sint
necīe: quasi solus consecret ꝛ sacrificet corpus xpī.
Nō solus sacrificat non solus consecrat: sꝫ totus
cōuentus fidelium qui astat. cū illo consecrat: cum
illo sacrificat. Nec solus lignifaber facit domum:
sꝫ alius virgas. alius ligna. alius trabes ꝛ cetā
cōportat. Debent itaqꝫ astantes habē de suo. sic
ꝛ sacerdos. fidē firmā: oroēm puram: deuocoēm piā.
Sciendūqꝫ q sine firma fide nemo astancium ēē deb3.
Ceterās vō virtutes qs̄ supdiximus. et si oīs nō
habent: diligat illū qui habet q' in se nō inuenit:
ꝛ in illo habet. qd' in se nondū videt. Sicut petrus
in iohanne virginitatis habet meritū: sic iohēs in

pecto mactatu habet p̄miū. ¶ Sciendūq; q̄ corpori
xp̄i quē maria hodie p̄tauit in templo. quē symē
on in vlnas suas suscepit. tria debemus: dignitatem
reuerenciā et fructū. ¶ Dignitatē vt eū dei filiū. deū de
deo. creatorē. oīpotentē omniū. iudicē viuor̄ et mor
tuor̄ credamus. Dignitatē: vt credamus nos stati
postq̄ de corpore exierimus. ab eo sicut a iudice per
cepturos sicut gessimus. siue bonū siue malū. Ille
namq; quē maria in templo p̄tauit. quē symeō
suscepit. quē in manib; consecrantes. an̄ d̄m leua
mus. b̄ndicimus manducamus vob̄ porrigim⁹
manducandū: ille familiaris iudex erit nr̄. Caueam⁹
ergo ab eo separari p iudiciū post mortē: cui⁹ ita sum⁹
familiares in vita. Dicamus ei itaq; in corde cū eum
tractamus: dicam⁹ cū eum consecramus. Dn̄e ad
te veniemus post mortē an̄ tuū tribunal iudicandi
astabimus: qui nobis ita familiaris ēē dignaris
i vita. q a nobis tractaris. cōsecraris. mādicaris: no
li nobis alienus ēē in morte: s; pce nobis in die
mala. Confundantur demones qui nos tūc pse
quentur: et destrue fortitudinē illor̄ i virtute tua: q
nō est qui pugnet p nob̄ nisi tu d̄s et familiaris nr̄.
Hec ē dignitas quā ei debemus ¶ Debemus ei
reuerenciam. inuestigare scil; nosmetipsōs: et si inueni
mus cor pollutū fedis cogitacoīb; a mala volun
tate. ab eius contactu ut ab igne et nos et alios ar
ceamus. Ignis enī consumēs est: ad quē indign⁹
non debet accedere ne intius consumatur: et i repro

uum sensū aidaciū. Exeat ergo extra castra. sicut
moyses p̄cepit. qui nocturno pollutus est sompno:
hoc est qui p negligenciam istius obscure uite. q̄to
ta ut sōpnus pertransit. puenit usq; ad pollutas cogi
taciōes. Exeat extra castra hoc est dum in statu est
iudicet se indignū societate fideliū cōicaciū hoc
sacro corpe: lauetq; vestimēta sua p scām cōfessi
onem: ⁊ post sol' occasum hoc est post tēptacōis
calorē. et ardorē iam mortuū. letus redeat. ⁊ cum
alius fidelibz cōicet. Hec est reuerēcia quā debem'
corpi xpi: quē virgo maria hodierna die in tēplo
p̄ntauit: quē symeon letus inter brachia recepit
¶ Debemus eciā fructū scire. intelligere s. quē fruc
tum accipimus si eū digne cōedimus. Audite fr̄s
nō me s; aplm dicentē. Calix bñdccōis cui bñdica
mus. nōne cōicacio sanguinis xpi est: Calix id
ē cōmunicacō calicis: facit nos habē quādā com
munionē cū xpō. Et panis quē frangimus. nō
ne pticipacio corpis ē dni: Ac si dicat. Panis q
frangimus facit nos unū corpus cū xpō capite:
quoniam sicut unus panis ex multis granis
conficitur: qui postea in corpus xpi ⁊ p fidem et
scā verba q̄ xpc suos docuit conuertitur: sic diui
pticipantes hoc corpe in unitate fidei spei ⁊ carita
tis unū corpus cum xpō fiunt: ⁊ ad xpm statim post
mortē venturi. et cū xpō sicut cū capite suo sine fi
ne regnaturi. Quem virgo concepit virgo pepit vir
go in tēplo hodierna die p̄ntauit. Qui cū patre et

spū scō viuit et regnat: p oīa sc'la sclo. Amē. Simo 3

Qui volt in pace dimitti cuius de eodem ...
conetur eē symeon. qui audiens tristiciā inēpretat:
vt qd horrendū. qd triste sit incidere in manus dei vite
ta inēte pscrutetur: sit ciuis ihrlm habens cōuersa
cōem in celis. Sic iustus ne male viuendo peat: sit
timoratus ne de iusticiis suis temere psūmat. Expec
tet xpm qui ē consolacio fideliū: non querat ante vel
perum denariū: veniat in templū: imitetur exempla
scōr puor. Accipiat in manib; vbum dei. idest com
pleat opib; et gestet puerū in vlnis: amplectatur eū
cū brachiis fidei spei et caritatis. Gaudeat q; de xpō
adepto xpi consolacio: cupiat indesinenter mori sclo
et viuere deo. Tūc tandē dimittitur in pace: vt nō
videat mortē. qui mortē pdidit et vitā inuenit.

Magna michi Simo i septuagesima 6.
consolacio est fr̄es mei in vbo illo dni: qui
ex deo est vba dei audit. Ppterea eū vos nō
tis auditis: q; ex deo estis. Nec ignoro q in loco a
lio dicat scriptura. Ex ipō. et p ipm. et in ipō sunt oīa.
Sed multo aliter sūt ex eo. qui scdm btī iohis ewan
geliū. non ex volūtate carnis nati sūt sed ex deo.
Unde et inuenies ab eodē iohe in epl'a sua scriptum.
Omnis qui natus est ex deo non peccat. sed gña
tio celestis conseruat illū. Nō peccat inquit. id ē
p pccm non manet in peccato: q̄a conseruat illū
ut q; ut pire non possit. ea q falli nō potest celestis
gñacio. Sicut non peccat idest tñdē ē ac si nō pec

cet: pro eo scilicet q non imputatur ei peccatū: quia ad
eum celestis. etiam in hac parte cōseruat illū. ¶ Sed ge
neracionem istā quis enarrabit: Quis potest dicere.
ego de electis sum. ego de p̄destinatis ad vitam: ego
de numero filiorum: Quis inquam potest: reclamante nimirū
scriptura. nescit homo si sit dignus amore an odio:
Certitudinē utique non habemus: sed spei fiducia cō
solatur nos: ne dubitacōis huius anxietate penitus
cruciemur. ¶ Propter hoc data sunt signa quedā et indicia
manifesta salutis: ut indubitabile sit eū eē de numero elec
torum. in quo ea signa permanserint. Propter hoc inquam quos
p̄sciuit deus et predestinauit conformes fieri ymagi
gini filii sui: ut quibus certitudinē negat causa sol
licitudinis: uel fiduciā prestet grā consolacōis ¶
Hoc enim est unū sp sollicitati in timore et tremore. hu
miliamur necesse est sub potenti manu dei: quia quales
sumus nosse possumus uel ex parte: quales autē futu
ri sumus id nosse penitus nobis impossibile. Ita qui
stat uideat ne cadat. et in ea forma que salutis indi
ciū est et argumentū predestinacōis perseueret atque
proficiat. ¶ Porro inter ea que fiduciā prestant
& incitant spei. unū id maximum est de quo nunc cepi
mus loqui: qui ex deo est verba dei audit. Nonnul
los enim sit interdū audientes inuenies ac si nichil
ad eos pertineāt que dicuntur: nō intrare cor suum.
non discutere mores suos. nō cogitare ne forte qd au
dierit dictū sit propter eos. Magis autē si forte sermo
dei viuus et efficax. qui suo et non eius qui loquitur

arbitrio fertur quocumque voluerit: si nunquam manifeste
adversus vias illas processit. quibus sese illi senciunt
obligatos. dissimulent et claudunt oculos cordis: aut
quaslibet adinventione palliant vias: et seducant miseri
semetipsos. In hiis ergo salutis signum non video: magis
autem vereor. ne forte propterea non audiunt verbum dei: quia
non sunt ipsi ex deo. In vobis fratres gratias deo. nec invenio au
res audiendi: nimirum cum in emendacione vestra sine mo
ra appareat fructus verbi. Sed etiam interloquen
dum fateor: nonnunquam ego sencio fervorem studii vestri. Et
enim quanto habundancius sugeritis. tanto amplius im
plet ubera virtus spiritus sancti: et tanto copiosius datur
quod exprimere vobis: quanto cicius quod exprimatur hauritis
Propterea sepius loquor vobis etiam preter consuetu
dinem ordinis nostri: scio enim quis dixerit: si quid superoga
veris cum rediero reddam tibi. Inicium septuagesime
fratres hodie celebratur: cuius nomen in universa ecclesia
celebre satis habetur. Iam vero dico vobis karissimi. quia
plurimum in hoc nomine compacior michi ipsi: et commove
tur intra me spiritus meus. suspirans nimirum ad patriam
illam: ubi nec numerus est. nec mensura nec pondus. Quan
diu enim in mensura et pondere et numero universa corporis
et anime bona recipio? Quanti mercenarii in domo pa
tris mei habundant panibus: ego autem hic fame pe
reo. Nam de corporali cibo ad adam dictum est: et perve
nit usque ad me. In sudore vultus tui vesceris pane
tuo. Sed et cum laboravero panis datur michi in pon
dere potus in mensura: pulmenta in numero. Et de cor

porali quidem sic. Quid vero de spirituali? Utique pusillum
comedam suspiro: atque utinam cum suspiravero et flevero,
vel fragmentum exiguum merear de celesti convivio: eciam
tamquam catellus edam de micis. que cadunt de mensis
dominorum. ¶ O iherusalem civitas regis magni: que ex adi-
pe frumenti saciat te, et quam fluminis impetus leti-
ficat: in te nec pondus usque nec mensura: sed saciet-
as et affluencia summa. Sed nec habes tempus: quippe
cuius participacio eius in idipsum. Ego vero qui totus sum
in vicissitudine et numero: quando veniam ad unam illam quam
requiro? Quando saciabor apparente gloria tua domine? quando inebri-
abor ab ubertate domus tue. et torrente voluptatis
tue quando potabis me? Nunc enim tam exigue sunt stille
cadentes stillancia super terram: ut nec glutire quidem possim
salivam meam ¶ Sic omnino sic interim est fratres: quoniam omnis modo
datur in pondere et numero et mensura: sed veniet dies qui
sine omnis cessatura. Nam de numero quidem legimus: quod sapi-
encie illius non est numerus. Et in alio loco. apud eundem
prophetam. Delectaciones in dextera tua usque in finem. Audi
etiam apud apostolum. pondus sine pondere. Super modum in
et in sublimitate eternum pondus glorie. Audi pondus e-
ternum: sed attende quod premiserit supra modum. Sic et ipsum
audio. mensuram sine mensura promittentem. Mensuram
inquit confertam. coagitatam et supereffluentem ¶ Sed
quando veniet ista? Profecto in fine septuagesime. quod est
tempus captivitatis nostre. Sic enim legimus quod cap-
tivi a babilonis filii israel tributum acceperint annorum
septuaginta: quibus consummatis redierunt in sua: cum

instauratū est templū. et ciuitas reedificata ¶ At vo
captiuitas nr̄a fr̄es qñ finietur? que tot annis ab
īicio vtiqȝ mūdi ꝓtenditur? Qñ liberamur a serui
tute ista? Qñ restauratur ierl'm ciuitas sc̄a? Utiqȝ
completa hac lxx. que ex denario ⁊ septenario constat.
ꝓpt' decē mandata que accepimus: et septē impedimē
ta quibȝ a mandatorum obediencia retardamur ¶ Primū
enī impedimentū nr̄m ⁊ occupacō grauis. ipā est neci
tas huius miseri corpois? qd' dū modo sōpnū. mō cibū.
mō vestē. ceteraqȝ silia querit: haut dubiū qn frequent'
īpediat nos ab exercicio spūali ¶ Scd'o loco īpedi
unt vias cordis? vt ē leuitas. suspicio. īpaciē atqȝ īm
de motus. laudis appetitus. ⁊ silia: q̄ cotidie expim' ī
nobis ¶ Tertiū et qrtū impedimentū accipe ꝓsperitatē
huius scilicet et aduersitatē. Sicut enī corpus qd' corru
pitur aggrauat aīam: sic deprimit ⁊ terrena inhabi
tacō sensum multa cogitantē. Utrumqȝ g' caue tamq̄
a laqueo temptacōis: et querit arma iusticie a dextris
⁊ a sinistris ¶ Quintū impedimentū grauissimū ⁊ pi
culosissimū: ignorancia ista est. In multis enī omnino in
certū habemus quid agē debeamus: ita ut quid ore
mus sicut oportet nesciamus ¶ Sextū impedimen
tū est aduersarius nr̄: qui tamq̄ leo rugiens circuit
querens querens quē deuoret ¶ Atqȝ vtinā in sex t'
bulacoibȝ istis liberaremur? vt vl' in septima nō tangeret
nos malū: nec apphenderet nos piclm in falsis fr̄ibus
Utinā soli nos īpugnarent maligni sp̄s cū suggesti
onibus suis: et nichil nocerent homines piciosis ex

emphis. persuasionibus importunis. sermonibus adulacionis
vel detraxionis. atque aliis mille modis ¶ Videns ergo
quam necessarium sit: ut adversus hec septem pericula quibus impedi-
mur. septiformis sancti spiritus auxilio stabiliemur? Pro hiis
cem septem. quibus ab observancia decalogi retardamur:
in luctu penitentie septuagesime presens agitur. Unde et reticetur in-
terim alleluya solempne: et humane transgressionis historia
sensibilibus. ab exordio recensetur. **Sermo in septuagesima de duplici sopore**
2 Inmisit dominus soporem in adam. Inmisit et in seipsum?
Factus est nimirum secundus adam: sed est distancia forte non parva.
Ille enim soporatus videtur pre excessu contemplacionis.
Christus miseracionis affectu: ut in illum soporem inmiserit caritas
in hunc caritas: cum utique sit dominus. Ait enim iohannes ewangelis-
ta. Deus caritas est. Et ipse dominus. Ego sum via veritas et vi-
ta. ¶ Hanc soporem christi solius caritatis fuisse nemo dubi-
tat: vel nominetenus christianus. Siquidem accubuit velut leo
non victus plane. sed victor? prestante ipsa ponens animam
sompnum mortis excipiens ipsa voluntate. ¶ Ceterum qualis
et ille sopor fuisse dicendus est vel credendus? quem inmisit
dominus in adam. in quo sine sensu omnino doloris. in mulierem
edificandam. costa sublata est de latere dormientis: Michi
quidem non nisi incommutabilis veritatis intuitu et abissu-
dine sapientie corporeis excedens sensibus obdormisse
videtur: quod ex eius verbis vel maxime colligi potest. Rediens
nimirum indicat quo abisset: dum tamquam ebrius de cel-
la vinaria veniens et eructuans illud magnum sacra-
mentum: quod tanto post in christo et ecclesia apostolus commendavit.
Hoc nunc inquit os ex ossibus meis: et apostolus hoc relinquet

homo patrem et matrem. et adherebit uxori sue: et erunt
duo in carne una. An tibi penitus obdormisse videtur qui
in hanc vocem excitatus erupit? et non magis dicere po
tuisse. ego dormio et cor meum vigilat? Verum id quod
sine preiudicio dixerim? si cui forte aliter visum fuerit:
maxime siquid aliud in sanctorum patrum paginis invenitur.
Neque enim eundem arbitror fuisse soporem. aut nimium si
milem sopitis? quos nec contemplacionis excessus. nec
[illegible] affectus. sed infirmitatis defectus innectit. quos
nec veritas. nec caritas sed necessitas parit. Grave
siquidem iugum super filios Adam: non ante in principio
super Adam. sed nunc iam super filios eius. Quod non grave in
feris? quibus et vivere labor est. quibus et quod parum videtur
advertere. sentire penitus nemo. ipse quidem sensualitatis
usus invenitur oneri adeo ut nequeant sustinere. nisi
alterna requie foveantur? Quod nisi labor et dolor et afflic
cio spiritus ex omnibus que sibi solent sunt quoniam et illud ei gravis
simum est quo potissimum delectatur? vegetacio scilicet et sen
sificacio carnis? Nimirum quod fit ei dulce consorcium. triste
divorcium manifestat? dum vix tandem avelli patitur: cum corrup
cio ipsa corporis penitus intolerabilis est vegetanti.
Grave non simpliciter corpus sed corpus quod corrumpi
tur aggravat animam? ut invenias ab hoc gravamine
primi parentis animam noveris extitisse: donec corpus
adhuc gereret incorruptum nimirum in libertate posita
cum deus? ut inter summa et infima versans. et in illa ex
cederet sine difficultate: et ad hec sine illecebra et necessi
tate descenderet. Illa penetrans nisi vivacitate et pu

ritate mentis: hec auctoritate diiudicans p̄spic̄ns.
Denique adducta sunt aīalia ad adam ut videret quid vo
caret ea: nō ipse aliqua curiositate ductus ē vi
la videre ¶ Non sic in nobis libera vox: sȝ undique ei ha
tandū est. Hic enim et ab infimis visco quodam cap
tiua tenetur: et a summis indigna repellitur: ut nec
que ab hijs sine dolore possit auelli: nec ad illa sine mag
no gemitu uel raro queat admitti ¶ Hinc nēpe
vim faciūt qui querūt aīam meā. ut clamare uacet sic.
Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius.
Unū pusillum comedam suspiro: quia regnū celorum vim pa
titur: et violenti rapiunt illud ¶ Nichilominus tū et illa
unitas. et hic tenenda diuisio ē: sicut et adā soporatus
ē in contemplacōe. et aīalia nominum imposicōe discernit.
Hic nimirū sic et abrahā in sacrificio quidē nō vo
latilia sed aīalia legitur diuisisse: et martha erga
multa turbatur. cū unū sit necessariū. Necessariū plane unū
et marie necessariū: quā pars hec optima que nō auferetur.
Cessabit diuisio cū venerit plenitudo: et erit totius
ciuitatis sc̄e ihrlm participacō in idipsum. Interim ipsa
sapiē nō tm̄ vnicus. sed etiā multiplex est: maiora
quidē ī unitate ē solidans. sȝ cū iudicio exteriora dis
tinguens. Utrumque ē in primitiua eccīa cōmendatur:
qm̄ multitudinis credenciū erat cor unū et aīa una.
ne volatilia scinderentur: diuidebatur autē singulis pro
ut cuique opus erat ut aīalia secarentur ¶ Sit igitur
etiā in nobis karissimi unitas aīorum: v[illegible] unita sint cor
da diligendo unū. adherendo uni. et [illegible] idipsum sunc

seruiendo. Hic nimirum exterior ipsa diuisio et euadit
piculum et scandalum non incurrit: dum videlicet et si
propria cuique tolerancia. propria quoque in terrenis agendis
sentencia. sed et diuersa interdum dona sint graciarum.
nec membra omnia actum eundem videntur habere: vnitas
tamen interior et vnanimitas ipsam quoque multiplicitatem
colligat. et constringat caritatis glutino et vinculo
pacis. Sermo in capite ieiunii quomodo debeamus vngere
caput nostrum et faciem nostram lauare.

I.

Hodie dilectissimi sacre quadragesime tempus in
greditur: tempus milicie christiane. Non nobis est
singularis hec obseruacio: vna omnium est qui
cumque in eandem fidei conueniunt vnitatem. Quid ni commune
sit christi ieiunium omnibus christianis? Quid ni caput suum
membra sequantur? Si bona suscepimus ab
hoc capite: mala autem quare non sustineamus? An
respuere tristia volumus: et communicare iocundis? Si
ita est: indignos nos capitis huius participacione probamus.
Omne enim quod patitur ille: pro nobis est. Quod
si in opere salutis nostre ei collaborare pigeat: in quo de
inceps coadiutores nos exhibemus illi? Non est
magnum si ieiunet cum christo: qui sessurus est ad men
sam patris cum christo. Non est magnum si compatitur mem
brum capiti: cum quo et glorificandum est. Felix mem
brum. quod huic adheserit per omnia capiti: et sequitur illum
quocumque ierit. Alioquin si forte abscindi separique con
tingat: priuetur statim necesse est etiam spiritu vite. Quecumque
enim capiti porcio non coheret: vnum ei tamen sensus aut vita.

Nec sane decet qui expositam occupet: ut ut cur
siquidē sit absq; capite. Germinabit rursū radix a
maritudinis: venenatū caput iam pullulabit. Il
lud inquā caput: qd' in eo cōtriuerat eū mulier fortis
nr̄ eccl'ia. Dico autē quā p eam regn̄atus est in spon
due: quē natura filiū ire nr̄ carnal' ediderat. Vi
debit g° iam si sint qui reuelatos habet oculos cor
dis. et spiritali' intueatur: horrendū oīno monstrū.
corpus hoīs. caput autē demonis habens. Non solū
autē: s; eciā erūt sine dubio. nouissīa hoīs illius pe
iora priorib; cū vipereū id caput qd' prius fuerat āputa
tū. non absq; septē nequiorib; reuertatur. Quis
non solo contremiscat auditu? Tollens mēbra xp̄i
faciā mēbra demonior? Abscisus a corpe saluatoris
sathane miser incorporabor? Sit procul a nobis sp̄s
execranda ipā cōmutacō fr̄es. Michi oīno adherere
tibi bonū est o caput gloriosum. et bn̄dictū in scl'a:
in quo et angli prospicē concupiscūt. Sequar te quo
cumq; ieris. Si transicis p ignē non euellar a te: non
timebo mala qm̄ tu mecū es. Tu dolores meos por
tas. et p me doles: tu prius trāsis p angustū passionis
foramen. ut latū p̄beas sequētib; mēbris ingressū.
Quis nos separabit a caritate xp̄i? Ipa enim est: p q̄
omne corpus p nexus et iuncturas crescit. Hoc glu
tinū bonū. cui' meminit ysaias: hec p quā bonū est et
q̄ iocundū habitare fr̄es in vnū. Hoc vnguentū qd' des
cendit a capite in barbā: descendit etiam in oram ves
timenti: ut ne minima quid' fimbria careat vnxione.

In capite fra

In capite siquidẽ plenitudo graciarũ: de qua accepi
mus omnes. In capite uniuersitas miserac̃ois: in capite
inhaustus fons diuine pietatis? in capite affluencia to
ta spũal' vnguenti: sicut scriptũ est. Vnxit te d's deus
tuus oleo leticie. p̃ participibꝫ tuis. Ipm̃ tñ q̃d tam
copiose p̃r vnxerat caput: maria vngẽ nõ vetur. Ca
lumpniantur quidẽ discipuli: s; respondet p̃ ea veritas.
q: bonũ opus sit operata. Deniqꝫ et nobis hodie q̃d
p̃cipit in ewãgelio? Tu in q̃t cũ ieiunaueris: vnge ca
put tuũ. Mira dignacõ. Sp̃c dñi sup eũ. eo q̃ vnxe
rit eũ: et nichilo9 tũ ewangelizans pauperibus a
it. vnge caput tuũ. Cõplacet sibi p̃r in filio: et dum
vox sonat in ethere. descendit sp̃s in colũba. Putatis
fr̃es. q: xp̃i baptismo crisma defuit? Manet dñi sp̃s
sup ipm̃? et vnctũ ab eo q̃s dubitet? Hic ẽ filius me
us dilc̃is in quo michi bñ cõplacui. Hec plane spi
ritual' vngenti fraglãcia ẽ. Vnxit p̃r filiũ p̃ participibꝫ
suis: in quo p̃ ceteris singulariter cõplacet sibi. P̃r vtiqꝫ
diligit filiũ: affcũ vtiqꝫ diuino. ⁊ i expto oĩ creature. Vnx
it inq̃ p̃ participibus suis? accumulans sup eũ vniũ
sa carismata benignitatis. mãsuetudinis. suauitatis:
habũdancius replens eũ visceribꝫ mĩe ⁊ miserac̃ois.
Vnctũ deniqꝫ misit ad nos: quẽ nob̃ exhibuit plenũ
gr̃e et pietatis. Hic a p̃re vnctũ est caput mẽũ: mich
lominus postulat a nobis vngi. Cũ ieiunaueris inq̃t:
vnge caput tuũ. Ita ne aquam petit a riuulo fons
indeficiens? Petit sine dubio: a' certe repetit magis.
Ad fontẽ eñi vñ exeũt flumina reuertuntur: vt iterũ

fluant. Non vero ut minus habens quod dederat reperiatur
christo: sed ne tibi pereat quicquid ad eum referre volueris. Sicut
denique fluminis aqua si stare ceperit et ipsa computrescit:
et inundatione fontis supervenientis repellitur. Sic plane
sic gratiarum cessat decursus. ubi recursus non fuerit: nec
modo nichil augetur ingrato: sed quod acceperat ei vertitur
in perniciem. Fidelis autem in modico: censetur dignus
munere ampliori. ¶ Unge ergo caput tuum: refundens
in eum qui super te est. quicquid in te est devotionis. quicquid
delectationis. quicquid affectionis. Unge caput tuum: ut si qua in
te est gratia referatur ad ipsum: nec tuam queras gloriam. sed
ipsius. Ungit eum christum: qui bonus eius odor est in omni
loco. Memento sane adversus ypocritas hunc processisse
sermonem. Nolite fieri sicut ypocrite tristes. Non omnino
nobis tristiciam interdixit: sed que in facie est coram hominibus.
Alioquin cor sapientum ubi tristicia: et paulum quod disci-
pulos contristasse non piget: pro eo quod tristati sint ad
salutem. Non est talis tristicia ypocritarum: non in corde
sed in facie est. Exterminant enim facies suas ¶ Nota primo
quod non dixerit nolite esse sicut ypocrite tristes: sed nolite
fieri. hoc est fingi. Sic quippe vulgo dicitur. Tristem se fa-
cit aut magnificat se. et qui te beatificat in errorem te in-
ducit: et filia que simulationis sunt et non veritatis ¶ Tu
autem cum ieiunaveris unge caput tuum: et faciem tuam lava.
Exterminant illi faciem: tu autem lavare iuberis. Cum
autem facies: que in facie est conversatio. Hanc fidelis
christi servus lavat ne quod offendiculum prebeat intuentibus:
ypocrita magis exterminat. dum singularia ma-

gnā iustificat —— et sectatur ¶ Sz nec caput vngit cuius
affectio elongatur a xpō. et vanis fauoribꝫ delectatur.
Vngit potius semetipm̄: vt ꝓprie fragrācia opinionis
respergat. Aut certe qꝛ manifestū est nō eē caput ypo
crite xp̄m. nec suū tū qualecūꝫ caput vngē pt: cuius
mēs nō ꝓprie testimonio consciē. sꝫ adulacoībus demul
cetur. Date nobis sicut fatue virgines de oleo vrō.
Cur hoc? Quia in vasis suis oleū non habent. Sed nō
ē prudenciū. huiusmodi oleū dare. Quod enī sibi fieri nolunt
qū ipi faciāt aliis? Audi vō ꝓphetam: cui incta vocē
ta sapie sue reuelauerat deus. Oleū inquit peccatoris.
nō impinguet caput meū. Enimūr oleū istud ypocrite:
sicut dn̄s ait. Amē dico vobis: receperūt mercedē
suam ¶ Exterminant enī facies suas: ut appareant hoī
bus ieiunantes. Vides qꝫ breui sermone ypocri
tas et singularitatis notatur: et arguitur vanitatis. Vi
de etiā qꝫ pauca et corā deo suadet bona. et corā hoī
bus ꝓhibet. Vnge caput tuū: et faciē tuā laua. Hoc
ē sic te irreprehensibilem hoīs exhibe. vt diuinam tibi
cōciliare studeas grāam: et ante oculos humanos nō ꝓpriā
queras glām. sed auctoris ¶ Pt tū et alio mō lota
facies consciā pura: et vnctū caput intelligi mens
deuota. Quod si id probas: aduersus duplex viciū. quod
maxime solet apperē ieiunantes. hec duo vba ablu
cionis et vnctionis dicta videntur. Alius enī ieiunat
studio vanitatis: et hinc dr̄. faciē tuā laua. Alius ie
iunat cū impaciā et rancore: et hinc opus ē vt caput
vngat ¶ Est autē caput istud mens interior: que et

vngitur in ieiunio cū spūaliter delectatur in eo. An
vo tibi nouū videtur: vt dicamus caput vngi ieiu
nio: Ego ~~caput~~ plus dico: etiā impinguatur. Nū
q̄ nō legisti. qd̄ scriptū est. ut alat eos in fame. Est
Est ergo ieiuniū corporis. capitis vnctio: carnis
īedia. refectio cordis. Quid tū dixerī vnctionem
q̄ et medetur vulneribus: et exasperatas conscīās
lenit: Emat igitur ypocrita ieiunio suo oleū pec
nis: ego meū interī nō vendo ieiuniū: et ipm̄ inde
oleū est. quo vngar. Vnge caput tuū: neqd̄ forte
in murmuris. aut impacie siccat. Nō solū autē. sed
et gloriare in tribulacōe: sicut apls. Glāre ingt̄.
s; ab oī studio vanitatis: vt sit etiā facies munda.
ab oleo peccatoris In capite ieiunij sermō conuer
2 Conuertimini ti debeamus ad dominum
ad me in toto corde vrō in ieiunio et fletu et
planctu: et scindite corda vrā. et nō vesti
menta vrā: ait dn̄s omps̄. Quid sibi vult dilectissimi
q̄ precipit dn̄s ut conuertamur ad eū: Vbiqz enī est et
cūcta oīa replet: et nichilominus complectitur vniuer
sa. Quo me vertam: vt conuertar ad te dn̄e deus me
us: Si ascendero in celū tu illic es: si descendero in
infernū ades. Qd̄ tu iubes quo conuertar ad te.
sursū an infra: ad dexterā an ad sinistrā: Consiliū
istud est fr̄es mei: secretū est qd̄ solū creditur au
ris. Misteriū regni dei est. aplis reuelatur in aure
nam turbis nichil dicitur absqz parabola. Nisi con
uersi fueritis inquit. et efficiamini sicut paruulus iste:

non intrabitis in regnum celorum. Agnosco plane quo
velit ut convertamur. Ad parvulum converti necesse est:
ut discamus ab ipso quia mitis est et humilis corde. Ad
hoc siquidem parvulus datus est nobis. Sane idem et
magnus est: sed in civitate domini: cui et dicitur: Exul
ta et lauda habitatio syon: quia magnus in medio
tui sanctus israel. Quid tu inflaris o homo quid extol
leris sine causa? Quid altum sapis. et oculi tui omnia
sublimia vident? quod tibi non cedet in bonum? Sublimis
quidem dominus: sed non ita propositus tibi. Laudabilis mag
nitudo illius non tamen imitabilis. Elevata est mag
nificentia illius: et non poteris ad eam. Nec si te rupe
ris apprehendes. Ascendet inquit homo ad cor altum. et
exaltabitur deus. Excelsus siquidem dominus? sed humilia
respicit: et alta a longe cognoscit. Humiliare et appre
hendisti. Hec plane lex pietatis: et propter hanc legem
sustinui te domine. Hic forte sublimitatis erat via pro
posita. et illud iter quo ostenderetur salutare dei: quan
ta facerent homines ut exaltarentur. quam crudeliter in
vicem sternerent. invicem conculcarent? quam impuden
ter reperent. manibus quoque et pedibus conarentur
in altum. ut imponerent sese homines super capita aliena?
Et certe qui contendit supergredi proximos. multas inveniet
difficultates? multos habebit emulos: multos pa
tietur contradictores. ascendentes equidem et ex adver
so. Nichil vero facilius est volenti: quam humiliare semet
ipsum. Hoc verbum est dulcissimum quod omnino nos reddit
inexcusabiles: ut ne tenue quidem nobis velamen p

tendere liceat. Sed iam ad hunc pusillum, ad mansuetudinis
et humilitatis iugum quoniam modo commonere sit vi-
sum redeamus. Convertimini inquit ad me in toto corde vestro.
Fratres si dixisset convertimini nichil addens: esset nobis
forsitan liberum respondere factum est iam: aliud propone manda-
tum. Nunc autem spiritualis ut audio conversionis nos ad-
monet, que non una die perficitur: utinam vel in omni
vita qua degimus in hoc corpore valeat consummari.
Corporis namque conversio si sola fuerit: erit nulla. For-
ma siquidem conversionis est non virtus: vacuam retinet gerens
speciem pietatis. Miser homo qui totus pergens in ea
que foris sunt, et ignarus interiorum suorum, putans se ali-
quid esse cum nichil sit: ipse se seducit. Sicut aqua effu-
sus sum ait psalmista in persona huiusmodi: et dispersa sunt omnia
ossa mea. Et alius quidam propheta. Comederunt inquit
alieni robur eius: et ignoravit. Exteriore quippe su-
perficie manens, salva sibi omnia suspicatur: non sentiens
vermem occultum, qui interiora corrodit. Manet tonsu-
ra, vestis needum mutata est, ieiuniorum regula custo-
ditur, statutis psallitur horis: sed cor longe est a me dicit
dominus. Attende sollerter quid diligas, quid metuas,
unde gaudeas aut contristeris: et sub habitu reli-
gionis animum secularem: sub pannis conversionis invenies cor
perversum. Totum enim cor in his quatuor affectionibus
est: et de eis accipiendum puto quod dicitur, ut in toto cor-
de tuo convertaris ad deum. Convertatur proinde
amor tuus: ut nichil omnino diligas nisi ipsum: aut
certe propter ipsum. Convertatur etiam timor tuus ad

ipm̄? q̄a p̄usus ē timor oīs quo metuis aliquid p̄
ter eū: aut nō ꝓpter eū. Sꝫ gaudiū tuū et tristiciā.
eque cōuertantur ad ipm̄. Hoc autē ita fiet: si nō
nisi scdm̄ eū doleas aut leteris. Quid enī p̄usū ma
gis? q̄ꝫ letari cū malefeceris ⁊ ī rebus pessimis exul
tare? Sꝫ ⁊ ea q̄ scdm̄ carnē est tristicia. mortē opat̄.
Si p tuo siue p̄ximi pctō doles bn̄facis: et hec tristi
cia est ad salutē. Si gaudeas ad munera grē. hoc gau
diū scm̄ ē et securū: gaudiū in spū scō. Debes etiā in
dilcōe cristi fraternis congaudere p̄speritatib; ⁊ ad
uersitatibus q; condolere: sicut scriptū est. Gaudere cū
gaudentib; flere cū flentib; Uerū ne ipā quidem
est parpendenda corporalis cōuersio: q̄ spiritalis hui
animi cultū noscitur eē non parū. Inde ē q in loco h
dūs cū dixisset in toto corde: addidit protinus in ie
iunio. qd̄ utiq; corpis ē. Uolo tn̄ āmonitos esse
frēs meos. obseruandū illud nō ab escis tm̄? sꝫ ab
omnibus illecebris carnis. et uniūsa corpis volup
tate: ymo vō ieiunandū est lōge āplius a viciis. q
a cibis. Sꝫ ē panis a quo uos ieiunare nolo. ne
forte deficiatis in via: et si nescitis. panē dico lacri
marū. Sequitur enī In ieiunio ⁊ fletu et planctu
Exigit enī planctū a nobis: cōuersacōis p̄terite pnā.
Exigit fletū. desideriū future beatudīs. Fcē sūt michi
lacrime mee panis ait ꝓpha: dū dicatur michi coti
die ubi ē deus tuus. Parū enī placet huius vite no
uitas qui necdū vetā plangit. admissa pctā necdū
plangit. necdū plangit tps̄ amissum. Si nō plāgis

plage non sentis aīe volnerā. cōsciē lesionē. Sed n̄
futurā satis gaudia cōcupiscis: si nō cordie postulas
ea cū lacrimis. Nimi⁹ ē nota res: si nō reuiuit consolati
aīa tua donec veniat. Addit deinde ꝓpha. Et scin
dite corda vr̄a: et nō vestimēta vr̄a. Quibus vb
manifeste prior ille pp̄ls iudeor̄. duricie cordis
et vane supsticiōis arguitur. Crebra siquidē apud
eos scissio vestiū: sꝫ non cordiū eē solebat. Qui ei
scinderent corda lapidea: q̄ nō poterāt nec circum
cidi. Scindite inquit corda vr̄a: et nō vestimenta
vr̄a. Quis in nobis ē cuius volūtas circa vnū
aliqd' solet obstinacior inueniri. Scindat cor
gladio sp̄us. qd' est v̄bū dei: scindat illud. et i mul
tas festinet minucias dispti. Alioqū nō est cō
uerti ad dn̄m in toto corde: nisi scisso corde. Dou
eri vnā illā accipias in thesn̄. cui⁹ ē pticipacō
eius in idipm. multa ē interī ꝑcipiūtur: et si in v
no offenderis. fcūs es oīm reus. Spūs dn̄i mul
plex ait sapiēs: nec potes sequi multiplicē sine mul
tiplici scissiōe. Audi deniqꝫ hoīem. quē scdm cor su
um īuenerat deus. Paratū inqt cor meū d̄s: parat
cor meū. Paratū ad aduersa. paratū ad ꝓspera: paratum
ad humilia. paratū ad sublimia: paratū ad vniu̇sa que
p̄cepis. Vis pastorē ouiū facere: vis regē constitu
ere populor̄. Paratū cor meū deus: paratū cor meū. Q
vt dauid fidelis: ingrediēs et regrediēs. et pgēs ad i
piū regis. Et dicebat de peccatoribꝫ. Coagulatū ē
sicut lac cor eor̄: ego vero legē tuā meditatus sum.

Inde enī cordis duricia. inde eī obstinacō: q̄ medi
tatur q̄s non legē dn̄i. s; ꝓpriam volūtatē. Scindam⁹
itaq; corda nr̄a dilcīssimi: quaten⁹ integra ꝑinde
uestimēta seruemus. Vestes enī nr̄e uirtutes s̄t.
Bona vestis caritas: bona vestis obediā ē. Beatus
qui custodit uestimenta hec: vt nō ambulet nud⁹.
Denique bn̄ quor tecta sūt pecc̄a: ɀ caritas opit multitu
dinē pccōr. Scindamus corda sicut p̄dictū est. vt h̄
uestimenta integ̃ conseruem⁹: q̄madmodū cōserua
ta ē tūnca saluatoris. Nec mō seruat integrā ves
tē scissio cordis? sed ɀ talarē eam facit ɀ polimitā:
qualē a scō p̄riarcha iacob accepit filius qui p̄ ce
teris amabatur. Hinc nēpe ꝟtutū ꝑseuerācia. hīc
conseruacōis pulchre discolor vnitas: hīc illa est
glīa filie regis. in fimbriis aureis circūamicta va
rietatib; ¶ Potest tn̄ ɀ aliter hec scissio cordis ītel
ligi? vt si quid ꝑuū fuit. scindatur ad cōfessionē:
si diuū ad cōpassionē. Q̄d in scindatur vlcus? vt
sanies effluat? Quid in scindatur cor. vt visceib;
affluat pietatis? Vtil̄ ꝑrsus utriq; scissio: vt n̄ clau
sū lateat pecc̄i virus in corde? nec indigēti proxīo
claudamus viscēa nr̄e. vt et ipi mīam consequam̄
a dn̄o nr̄o ihu xp̄o: q̄ est sup oīa bn̄dcs in scl'a Amē

Itē in ieiunio sermo de ꝟsu. fiat volūtas tua ɀc̄

Fiat uolūtas tua: sicut in celo ɀ in terra.
Volūtas dn̄i frēs. que ꝑus angelos crea
uit faciēs: eosdē postmodū in eos fcā beau.
Sicut enī ūbū qd' erat in principio. carnē suscipiēs.

dicitur et vē dr̄ scīm ceło: sic volūtas illa eťna ī an
gelo fcā est. cū angelicā oīo in se absorbuit volun
tatē. Quid in dicatur fcā in anglo: cū anglica fcā
ē? Hec enī illius sūme felicitatis est: hic volupta
tis celestis torrens. q̄ dīna volūtas ipā fcā est cā
vii angelor: q̄ admodū placet deo vniūsitas ānuncia
tionis hinus: sic et ipī in omnib; delectentur.
Hoc igitur oramus vt sicut in celestibus fcā est
creaturis. fiat eadē in terris: vt sicut angelus sic et
homo adherēs vnus cū eo sp̄s sit. Sed heu nc q̄
obstacula separāt: qd' ꝓhibent impedimēta? Ob
at sese malicia mediā: obiat infirmitas: obiat cō
cupiscētia. et ignorātia nrā. Inest enī nobis a
natura magis autē ab extinctōe nature. affcō
quedā pessima et libido nocendi: vt inextinguibilr
īueniatur in miseris aīabus nrīs. malicie delcācō.
Qd vo longius a volūtate dīna? Plane chaos ing
nū inť nos et illā firmatū est in hac pte: cū sp cū
delcēt prestare bnficia et ingratis: nobis contra sug
gerat affcō crudelissiā. ul' inoxiis velle nocere. In
omnis radix amaritudinis germinat: hinc īuidie.
hinc detrcōes. hinc dissenciones pullulāt: hīc sil
uescunt īimicicie. At hec quidē germina virulenta
ꝓscadi sp necē est falce iusticie: qua videlicet extorqu
a nobis. ne cui faciamus qd' nolum9 nobis fieri:
s; q̄ volum9 vt faciāt nobis hoīes et nos eis eadē
faciamus. Eradicari tn̄ a' extirpari a cordib; nrīs
oīno nō poterit malicia: donec ī mūdo finimus. q

positus ē in maligno. Cōtritur quidē serpētis capꝰ:
ꝫ expiri est frequent̄ calcaneo eiꝰ insidiātem ¶ Se
cūdo loco ipā ꝗ̄ corrupabilis huiꝰ infirmitate corpis
īpedimur: ne volūtas nrā diuīe valeat coherere. No
bis quidē qđ molestū sentimus nō pt nō displicere:
ꝛ frequēter in hiis volūtas nrā a diuina dissidet volun
tate: cui ne penitus adūsetur. fortitudo ē nobis ne
cessaria: q̄ scđa spes ē virtutis ¶ Nec sola impedit
afflictio corpis. īpedit et cōcupiscencia: qua multi
plicibꝫ ꝛ inexplebilibꝫ distrahimur desideriis. Quā
do aūt potit anfractuosa. ꝛ angustis plena volūtas
ei vīuit: q̄ trāslā est ꝛ oīodis indistorta: Heu michi
dn̄e d̄s. qꝛ vndiqꝫ michi bella: vndiqꝫ picla: vndiqꝫ
īpedimēta. Quacūqꝫ me vertā nulla securitas: et q̄
mulcēt et q̄ molestāt timeo: et esuries et refectio. et
sōpnus et vigilie. et labor et reqes. militant contra
me. Diuicias et paupertates ne dederis michi orat sa
piēs: mirū qꝛ utrobiqꝫ laqueus: utrobiqꝫ piclm.
Qđ si repitur temperancia cōcupiām. hoc quippe ī
huiusmodi remediū est: erit quidem et unio iā nō
nulla. ꝫ plena nō erit. Hinc et apl's de se fatetur: Ego
ipē ait mēte consencio legi dei: carne autē legi pcī.
Ex pte ergo coheret. ꝛ ex pte dissidet: donec veniat q̄
pfctm est: et qđ ex pte ē euacuetur ¶ Tercia ē igno
rancia: quā et ipām nob plurimū obeē non igno
ratis. Quo enī pacto volūtatē diuinam sequar: v
bi ignoro eā: Cognosco autē tm ex pte: ꝛ necdum
sicut cognitus sum. Pterea inquirenda sunt nob

cū oī desiderio inarenēta prudencie? vt magis ac ma-
gis notā faciat nobis deus volūtatē suā: vt sciam⁹
quid acceptū sit ei oī tpe. Hic ōtrutū cōsūmacō vnio-
nē illā tam felicē tam desiderabilē cōsūmabit. vt sit
nobis cū deo vna volūtas? et q̄cūq; ei placet. plac-
eat simul et nobis: atq; hoc nobis erit vt de angel
sup̄dictū est oīo pfcā iocunditas ¶ Oramus aūt
vt adueniat regnū dm̄: quo videl; nob plena sit de
regni ptāte securitas ¶ Qd' autē petim⁹ vt sctifica-
tur nomē eius: oīo sup nos. ī eius noticiā pgere cō-
cupiscamus. Ubi nimirū nobis in nobis et felix
securitas. et secura felicitas; in eū qui sup nos est
tota iā ~~spe~~ spē vehemēcia rapiemur ¶ Sanctificet
nomen tuū. Nomē eius glā ei⁹. Et illa qū nō scā:
fieri tū dr scā glā eius. cū in sctate glorificatur a no-
bis: sicut et voluntatē eius q̄ eterna ē in nobis fi-
postulamus. Hoc ergo pmū si petim⁹ qd' maxi-
mū est: vt nobis glorie illius innotescat sctas illi-
beata ¶ Deinde qd' ad nos spectat optamus et regni
ptātem ꝓpter securitatē: et volūtatis eius in nobis
pfcōnem ꝓpt iocūditatē ¶ Sz qr necdū illa pfcōē gau-
dentes. non siū magno labore diuine possumus ob-
tpare volūtati: opus ē pane cotidiano. Sepius q̄
aberrantes ab ea. et delinqētes. hoc ē delinquētes ne-
necessario nccō p indulgēcia supplicamus dicētes. Dimitte no-
bis debita nrā ꝛc̄ ¶ At ne forte in eadē recidamus:
post acceptam veniam pccōr orandus a nobis id
ipē est. ne inducat nos in tēptacōem: sz magis cō-

cat nos. et libera a malo. In quadragesima de ieiunio

Rogo vos dilectissimi. tota deuocione suscipite quadragesimale ieiunium: quod non sola abstinentia commendat: sed multo magis sacramentum. Nam si deuote usque modo ieiunauimus: utique secundo hoc tempore ieiunandum nobis est multo deuocius. Si quid enim additur ad solitum abstinentie modum: numquid non ualde indignum est ut nobis onerosum sit. quod ecclesia portat uniuersa nobiscum: Hactenus usque ad nonam ieiunauimus soli: nunc usque ad vesperam ieiunabunt nobiscum pariter uniuersi. Reges et principes. clerus cum populo: nobiles et ignobiles: simul in unum diues et pauper. Hec ideo dixerim fratres: ne quis forte turbetur a pusillanimitate spiritus. et ieiunium presens minori deuocione suscipiat: dum se fortasse meminerit. prioris quasi ieiunii pondus satis difficile tolerasse. Hoc enim quam plurimum laborat aduersarius noster. ut holocaustum nostrum deuocionis pinguedine uacuetur: et ut et minus acceptum sit deo. et consciencia nostra in spirituali gaudio minus exhilaretur: sic quasi de pusillanimitate tolerancie. etiam consciencie pusillanimitas generetur. Cuius astucias non ignorantes: tota obsecro adversus eum sollicitudine vigilemus. Et quia hilarem datorem diligit deus. et ipsa quasi consciencia nostra ampliori exinde fiducia sublevatur: et deuociora sint nostra ieiunia. sollicite nobis tocius ecclesie proponamus exempla. Sed quid de hiis loquor quos habemus in hac ieiuniorum obseruacione consortes: qui non modo excellenciores habeamus in ea duces primo et sectatores: Quanta deuocione suscipiendum

speciali

dū nobis ē. qd a scō moyse tāqꝫ hereditario iure idictū
cū spāli p ceteris ꝓphis prerogatiua facie ad faciem
dns loquebatur. Quāto feruore est āplectendū? qd
helyas ille cōmendat igneo curru raptus i celum.
Ecce enī q multa milia a diebꝫ illis generatis condicio
mortis īuasit: helias tn̄ usqꝫ adhuc conseruāte dn̄o
manus eius euasit. Iā v̄o si cōmendat ieiuniū prīs
moyses et helias: qnīs magni cū cōserui nri. ꝛ qm̄
tū cōmendat illud ihc xpc dominus nr. qr et ipē toti
dem ieiunauit. Quarē ille ē non dicā monachus. sed
xpianus. ꝛ q minus deuote ieiuniū suscipit. qd ei
tradidit ipē xpc. Denique tanto deuocius est nobis
dilectissimi xpi ieiunātis exemplū: q̄to certius est
ipē nos eū ieiunasse. nō ꝓ se ipm̄. Ieiunemus
ergo karmi et deuote ieiunemus scō hoc quadrage
sime tpe: ita sane ut nouimus quadragesimā nostrā
nō solos .xl.ta dies habē. Cōtinuanda enī nobis est
quadragesimā cunctis diebus miserie huius vite: dū
p auxilium grē. que in quatuor ewāgeliis cōmen
datur: nece est decalogū legis īple. Errant plane q
paucissimos dies istos ad penitētiā sufficere credūt:
cū totū vite huius tpc constet ad nichil aliud con
stitutū. Querite dn̄m ait ꝓpha nō solū .xl.ta diebꝫ
sꝫ dū inueniri pt: īuocate eum dū ꝓpe ē. Neqꝫ enī
nūc erit īuocandi tpc. qn̄ uenerit ꝓximus erit deus ꝛ s
aliis quidē ꝓpinquus: aliis v̄o nimis valde remotus.
Inueniri sane ex eo q ꝓximus dr manifestū est qd
nondū habetur: et tn̄ haberi et inueniri facile pt.

Quis tibi videtur proximus fuisse ei. qui incidit in la-
trones: Utique qui fecit cum eo miam. Ergo q̄a
toto hoc tp̄e nunc proximus: querite dn̄m dum
inveniri potest: invocate eū dū prope est. Universi
pūti quadragesimā maiori nobis est fervore querē-
dus: que nō solū ps. sz et sacramentū est totius tp̄is
huius. Proinde si forte diebz ceteris studia nr̄a aliqua-
tenus intepuerant: dignū est ut nunc in fervore spū
recalescant. Quod si gula sola peccavit: sola q̄z ieiu-
net et sufficit. Si vero peccaverūt et membra cetera: cur
nō ieiunent et ipsa: Ieiunet ergo oculus q̄ depredatus
ē aīam: ieiunet auris. ieiunet lingua. ieiunet ma-
nus: ieiunet et aīa ipsa. Ieiunet oculus a curiosis
aspectibz et oī petulancia: ut bn̄ humiliatus coher-
ceatur in penā: q̄ male liber vagabatur in culpa.
Ieiunet auris nequiter pruriens: a fabulis et ru-
moribz. et quecūque ociosa sunt. et ad salutē minime per-
tinencia. Ieiunet lingua a detractione et murmura-
tione. ab inutilibz. vanis. atque scurrilibz verbis: interdū
quoque ob gravitatē silencii. et ab ipsis q̄ videri poterant
necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis et ab ope-
ribus omnibz que nō sunt imperata. Sz et multo ma-
gis aīa ipsa ieiunet a viciis: et propria voluntate sua.
Quoniam sine ieiunio hoc. cetera a dn̄o reprobantur: sicut
scriptū est. Quia in diebus ieiuniorum vestrorum voluntates
vestre inveniuntur. . In quadragesima de eo quod scriptū
ē sanctificate ieiuniū vocate cetum.

QUia ieiunii quadragesimalis tpr̄ advenit
qd' tota devocōe suscipere moneo caritatem
vr̄am: dignū reor aliquāte⁹ exponere quo
fructu et q̄admod' oporteat ieiunari ¶ Primū q̄r
fr̄s pro eo q' ab ipīs quoq; licitis abstinemus: ea
nob' q̄ p'us cōmisimus illicita cōdonant. Qd' vo ē
cōdonari cōmissa? nisi ieiunio brevi ieiunia redimi
sempiterna: Gehēnā q̄ meruim⁹ ubi nullus vnq̄
abus ē. cōsolacō nulla. finis nullus? ubi guttā
aq̄ dives postulat: et accipe nō meretur. Bonū ē
ergo et salutare ieiuniū quo redimitur eterna sup
plicia; dū remittitur hoc mō pcc̄m. Nō solū autē
abolicō ē pccōr ieiuniū. s; extirpacō vicior: non
solū optinet veniam. s; meretur grām? nō solū delet p
cata p'rita q̄ cōmisimus; sed et repellit futura q̄ cō
mitte poteramus ¶ Dicā vnū adhuc qd' facile ex
piatis: sepius ni fallor expti. Ieiuniū oroī. ⁊ devoti
onē et fiduciā donat. Et vide quemadmodū sibi inuicē
et ieiuniū et orō sociantur: sicut scriptū est. Frater ad
iuvās frēm: ambo consolabuntur. Orō virtutē im
petrat ieiunandi: et ieiuniū grām p'meretur orandi.
Ieiuniū orōnem roborat: orō sāctificat ieiuniū. et do
mino representat. Q' eīm nob' ieiuniū pdest? si relinq̄t
i terra. qd' absit: Subleuetur ergo ieiuniū p̄enis q̄das
orois. Vm huic neforte minus sufficiat: alterā q̄
necē est sociari. Orō iusti ait scriptura: penetrat celos
¶ Fiat ergo ieiunio nrō ut facile celi celos penetr
ale duc: oracōis scilicet atq; iusticie ¶ Iusticia vo q̄e

ū que vniq̄ reddit qd suū est. Noli g° qi solū
attendere dm̄: debitor es eciā p̄latis. ⁊ fratribȝ eius.
Nec vult ds̄ vt p̄tp̄endas: quos ip̄e qȝ minime p
tipendit. Neqȝ eni sine cā ait ap̄ls: p̄uidentes
bona nō solū corā deo. sȝ eciā coram hoībȝ. Di
cebas fortasse. sufficiat m̄i si tm̄ ds̄ approbat qd a
go. Que m̄i de hūano cura iudicio: Sȝ certus sis
qd ei minime placet qͦqͦ cū scandalo filioꝝ eius.
et contra volūtate ipius feceis: cui obedie te tā
qͣ eius oportebat vicario. Sc̄ificate inqͥt ieiu
niū. vocate cetū. Qd ē cetū vocaē: Vnitatē ser
uare: pacē diligere: fr̄nitatē amare. Supbus il
le phariseus ieiuniū habuit. ieiuniū sc̄ificauit:
qui nimirū et ieiunauit bis in sabbo: et gr̄as e
git deo. Sȝ nō uocauit cetū dicens. Nō sum sic
cetei hoīm: ideoqȝ ala vna ut tēs ieiuniū eius.
nō p̄uenit in celū. Vos g° kmi lauate manus
vr̄as in sanguine peccōris: et oīno sollicitī estote.
vt alas duas habeat ieiuniū vr̄m. scimoniam
sil et pacē: sin qua nemo uidebit deum. Sc̄ificate
ieiuniū: vt pura intēcio. et deuota orō illud dīne
offerat maiestati. Vocate cetū: vt cōgruat vnita
ti. Laudate dn̄m ī typano et choro: vt cōcors sit
mortificacio carnis. Porro qȝ et de ieiunio et
de iusticia aliq̄ diximus: dignū est vt de orōe pau
ca loquamur. Hec eni qn̄to efficacior est si fiat
vt debet: tāto callidius impediri ab adūsario solz.
Interdū eni grauiter impeditur orō a pusilla &c.

spē: et timoē īmodēato. Hoc autē tūc solet si cū
sic cogitat hō ꝓpriam indignitatē: ut nō conuer
tat oculos ad diuinā benignitatē. Abissus eñ
abissum īuocat. ꝛ abissus luminosa abissū tenebro
sam: abissus mīe abissum miserie. Profundū nāq̄
ē cor hoīs et inpscrutabile. ¶ Sed si magna est
iniquitas mea: multo maior est dn̄e pietas tua.
Ideoq̄ cū ad incipiū turbata fuit aīa mea. memor sū
multitudinis mīe tue. et respiro in ea. et cū intue
ro in potētias tuas. nolo memorari iustitie tue
solius ¶ Vt īpetū sicut piculum ē nimis timida:
sic in cōtraria pte nō minus. ymo et maius pi
culū est, si forte fuit temeraria. De hiis qui sic o
rant audi q̄ loquatur ad ꝓphetā dn̄s. Clama ne
cesses: q̄si tuba exalta vocem tuā. ꝛc. Qm̄ tuba in
qr: qr in spū vehemēti increpādi sūt temerarij.
Ne eteni quierūt: qr seipos nondū inuenerūt. Nō
hoc dico ut peccōribꝫ auferā orandi fiduciā: sꝫ uo
lo eos orāre tamq̄ gentē que peccm̄ fecit nō iustici
am. Orent ꝓ indulgētias peccōꝝ suoꝝ in aīo cōtrito
ꝛ spū humiliatis: quēadmodū publicanus ille. Ds̄ ꝓ
picius esto mī peccōri. Temeritatē eni̅ dico. qm̄ is
ī animus conscīa peccm̄ adhuc aut vitiū aliqd̄ reg
nat. ābulat ī magnis ꝛ ī mirabilibꝫ sup se: minus
sollicitus ꝓ piculo aīe sue. ¶ Tertiū piculū est si
sit orō tepida: et nō ex viua affectione pcedens.
Timida quidē orō celū nō penetrat. qr restringit aīm
timor īmodēatus: ut aīo nō dicā non ascendere. sꝫ

si sit oratio

nec ꝑcedere queat. Tepida v'o in ascensu lãguescat
⁊ deficit: eo q̄ nõ habeat vigorē. Nã temeraria as
cendit s; resilit. resistit ei ei⁊ nec cũ nõ optinet g̃
ciã: s; inuenit offensã. Que v'o fidelis. et humilis et
feruēs orõ fuit. celũ sine dubio penetrabit: vñ cer
tũ est. q̄ vacua redire nõ possit. S'mo de triplici mõ
orois ..

Caritas qua pro vobis sol 2
licitus sũ fr̃es mei cogit vt loquar vobis:
et vrgēre ea multo sepius loq̃rer: nisi tam
multis occupacõibȝ impedirer. Nec mirũ si solli
citus sũ ꝑ uob: cũ inueniam ĩ memetipõ materiam
tristiciam ⁊ occasionē sollicitudinis. Qñ ēs enĩ ipã
insciam. et multimoda attendo ꝑicula: haut du
biũ qñ ad meipsm conturbetur anima mea. N'
minor tñ sollicitudo ē ꝑ singul' quibusq; vrm:
si enĩ diligo vos tamq̃ meipsm. Nouit ipē qui
scrutatur corda: quociens in corde meo: ipe solli
citudini ꝑponderat sollicitudo vrã. Nec mirum
si multa michi est sollicitudo. et timor magnus
cõturbat me sup omnibȝ vobis: quos video in cã
ta inscicia. ⁊ in tantis constitutos eē ꝑiculis. Ipsi
enĩ vt manifestũ est gestam⁹ laq̃um nrm: nobis
cũ vbiq; ꝑpriũ circũmferimus inimicũ. Carnem
hanc loquor de pctõ natã. in pctõ nutritã: corrup
tam nimis ipã origine: s; multo amplius ꝑua
cõsuetudine uiciatam. Hic ē q̄ tam aciter adu
sus spm concupiscat caro. q̄ assidue murmurat.
et ĩpaciēs est discipline: q̄ illicita suggerit. q̄ as

nec ibi obrepat: nec inhibeatur ullo timore. Hu
ic accedit. hanc adiuvat. hac utitur ad īpugnādos
nos callidissimus serpens ꝛ cui nullū aliud desi
deriū ē nullū studiū. nullū negociū: n̄ effundere
sanguinē aīar. Hic ē q̄ iugit̄ machinat̄ malum.
qui desideria carnis instigat. qui concupiscencie
ignē naturalem quodāmodo venenatis sugges
tionib; sufflat ꝛ illicitos motus inflāmat. pec
cati occasiones parat: et mille nocēdi artib; corda
hoīm tēptare non cessat. Hic ē qui manus nrās
ꝓpo cingulo alligat: et ut dr̄ baculo nr̄o nos ce
dit ꝛ ut cīo que data ē nobis ī adiutoriū: in ruī
nā nobis ꝛ ī laqueū fiat. Sz quid ꝓdest ī dicas
se piacula ꝛ si nulla consolacō. nulla adhibeantur
remedia. Grande quidē piaculū est et gravis
lucta. adūsus domesticū hostem: maxime cum
nos advene simus. et ille civis ꝛ ille suam īha
bitet regionem: nos exules sim⁹ et pegrini.
Magnum q̄z discrimē adūsus diabolice frau
dis astucias. tam crebros ꝑmo cōtinuos ha
bere conflictus ꝛ quē nec videre quidē possum⁹.
et quē nimis astutū fecerit tā natura q̄ malus.
q̄ longa exercitacō malicie sue. Quippē ī nobis ē si vincere volum⁹ ꝛ neō nrm̄ in hoc certamine
bis ē si vinc̄ volum⁹: ꝛ neō nrm̄ in hoc certamī
deiciatur invitus. Sub te est o hō appetitus eius
et tu dn̄aris illius. Potest inimicus suscitare
temptacōis motū: sz in te est si volueris dare vl' ne
gare consensū. In tua facultate est si volueris īimi

cū tuū facere seruū tuū: vt omnia tibi cooperēt
ī bonū. Ecce enī inflāmat inimicus ~~inimicus~~ deside
riū tibi. vanitatis aut ipacīe cogitacōēs ingerit.
aut excitat libidinis motū: tu solūmodo ne con
senseris: et quociens restiteris sic tociens corona
beris. Proptū negare nō possū frēs. molesta sūt
hec et piculosa: sed ē et in ipō certamīe si viriliter
restitimus. pia quedā tranquillitas de consciā bo
na. Credo etiā si cogitacōēs istas quātocius in nobis
aduertimus nō patimur remorari. sed in spū ve
hementi aīmus aduersus illas excitatur: quoniā
inimicus confusus abcedet. nec tam libenter il
lo reuertetur. Sz qui sum⁹ nos. aut que ē nrā
fortitudo: vt tā multis temptacōībz resistere va
leamus? Hoc erat certe qd querebat deus. hoc erat
qd ad nos pducere satagebat: vt videntes defcm
nrm. et qd nō est nobis auxiliū aliud: ad eius
miām tota humilitate curramus. Propterea rogo
vos frēs vt sp ad manū habeatis tutissimū orō
nis refugiū: de qua etiā paulo ante memini me
in fine sermonis esse locutū. Proptrā quociēs de
orōe loqr. vba quedā humane cogitacōis audie
tis video in corde vrō: q et ab aliis freqnter audi
ui: et nōnūqȝ exptus sum ul in meipō.
Quod enī est qd licet nūqȝ ab orōe cessemus: vix
vinqȝ expiri videtur aliqs tutm. orōnis siue qs
sit fructus? Sicut ad orōnem accedimus. sic et
redire videmur: nec nobis respondet vbum. ne

tuo q̇ q̄ doceat: sed laborasse videmur incassū.
Sȝ quid dicat in evangelio dn̄s. Nolite iudicare
sedm̄ faciē: sȝ iustū iudiciū iudicate. Quid ē autē
iustū iudiciū. nisi iudiciū fidei? quī iustus ex fide
vivit. Ergo iudiciū fidei sequere. et nō experimen-
tū? quī fides quidē verax ē: sȝ et experimentū fal-
lax. ¶ Que est ergo veritas fidei? nisi qd̄ promittit
xp̄e filius dei. Quicquid orantes petitis: credite
quia accipietis. et fiet vobis. Nemo vrm̄ frēs parvipen-
dat orōnem suam? dico enī vobis: qȝ ipē ad quē
oramus nō parvipendit eam. Postq̄ egressa fuerit ab
ore nr̄o. ipē scribi eam iubet in libro suo? et unū
e duobȝ indubitanter sperare possumus: quī aut
dabit qd̄ petimus. aut qd̄ novit eē utilius ¶
Nos enī qd̄ oremus sicut oportet nescimus: sȝ
miseretur ille sup ignorancia nr̄a. et orōnē benig-
ne suscipiēs. qd̄ nobis aut oīno non ē utile. aut nō-
dū cito dari necē est. minime tribuit? orō tamē infru-
ctuosa nō erit: ita sane si fecimus qd̄ monemur ī
psalmo. id est si delectemur in dn̄o. Ait enī scs̄ david
Delectare in dn̄o: et ipē dabit tibi peticōes cordis tu-
i. Sȝ q̇ o p̄phā q̄ tā absolute mones delectari ī dn̄o?
ac si ad manus nob̄ sit huiusmodi delectacō? Delec-
tacionē cibi. sōpni. quietis. et cetera que in terra sunt
novimus? deus autē quā delectacōem habet ut ī eo
delectemur? Frēs mei sciātes hoc dicē puī: vos nō
potestis. Quis enī vrm̄ est qui nō sepe expertus
sit consciē bone delectacionem? et qui nō gustavit

saporem castitatis. humilitatis. caritatis. Non est hec
delectacio cibi neque potus. aut filiis cuiuslibet rei: delecta
cio tamen est. et maior omnibus illis. Diuina enim est et non
carnalis delectacio: et cum in hiis delectamur: plane de
lectamur in domino. Sed forte causantur multi quia
affectum hunc delectabilem. et dulciorem super mel et fauum
rarius experiantur: nimirum quia temptacionibus interim ex
centur: multoque virilius agunt. si virtutes ipsas
non pro delectacione quam experiantur: sed pro virtutibus
ipsis. et pro solo beneplacito dei tota intencione et si non
tota affectione sectantur. Nec dubium quin optime
compleat qui huiusmodi est. prophete amonicionem qua
dicitur. delectare in domino: quam non de affectu loquitur. sed
de exercicio. Affectus enim ille est beatitudinis: exercicium
vero virtutis. Delectare inquit in domino. Ad hoc ten
de. ad hoc conare vt in domino delecteris: et dabit tibi pe
ticiones cordis tui. Sed considera quod peticiones cordis
dixerit. quas approbat iudicium racionis. Nec habes
vnum causeris: sed vnum magis toto vel affectum in graciarum acci
one verteris. Quinquidem tamen super te cura est deo tuo
ut quociens ignorans queris quod tibi inutile est non te au
diat super hoc: sed mutet illud valiori dono. Sic et
pater carnalis paruulo querenti panem. libenter porri
git: querenti cultellum quem non necessarium putat non conse
tit: sed magis ipse panem ei quem dederat frangit.
vel ab aliquo ministrorum frangi precipit: vt ille
nichil habeat preter nil laboris. Porro peti
ciones cordis in tribus credo consistere: nec video quid

p̃ter illa eciã quisq₃ sibi debeat postulaᷓe. Duo q̇
dẽ huiꝰ tp̃is s̃t. id bona corpis et bona aĩe. Terciũ
v̾o ẽ b̃titudo vite eterne. Nec inm̾itis qđ bona corpis
a deo dixeri ẽẽ querenda: qm̃ eius sũt corporalia
oĩa sicut et sp̃ualia bona. Ab eo ergo est petendũ
et sperandũ nobis: vñ possimꝰ in eius seruicio
sustẽtari ¶ Verũptm̃ p̱ necẽitatibꝫ aĩe orandũ no
bis ẽ et frequẽcius et feruẽcius: id ẽ p̱ obtinenda
grã dei. aĩeq₃ v̾tutibꝫ. Sic et p̱ vita eterna tota pie
tate. et toto nobis orandũ est desiderio. vbi imũitas
corpis et aĩe plena et pfcã ẽ beatitudo. In hys ~~ne~~
tribus vt cordis peticiones sint: tria sũt nob̾ obser
uanda. Nam et in prima quid' supfluitas: in scđa
īpuritas: et elacõ interdũ subrepere solet ī tercia. Nõ
nũq̃ eciã tp̃alia q̃ri solent ad voluptatẽ: virtutes
ad ostẽtacionẽ. Sed eciã vitam etn̾am fortassis a
liqui nõ in hũilitate querũt: sed tamq̃ in fiducia su
orũ meritor ¶ Nec hoc dico qn̄ accepta grã fiduciã
dat et orandi: sed nõ oportet vt in eo constituat q̇s
q̃ fiduciã impetrandi. Hoc solũ conferũt hec p̾ma
bona: vt ab eo mũa que tribuit hec. sperentur eciã
ampliora ¶ Sit ergo orõ que p̱ tp̃alibus ẽ. circa
solas necẽitates restricta: sit orõ que p̱ virtutibꝫ aĩe
ẽ ab omni impuritate aliena: et circa solũ bñplaci
tũ dei intenta: sit ea q̃ fit p̱ vita etn̾a. in omni ~~hu~~
hũilitate. psũmẽs de sola vt dignũ est miŝcõe diuina

O bsecramus vos Sermo ĩ inicio q̃dragesiẽ de pe
3 tamq̃ aduenas et pegrinos grino ⁊ mortuo ⁊ [illegible]

abstinere vos a carnalibus desideriis. Felices qui se per omnia
seculo neque advenas et peregrinos exhibent: immacula
tos se custodientes ab eo. Neque enim habemus hic manen
tem locum. sed futurum inquirimus. Abstineamus nos ergo
a carnalibus desideriis. que militant adversus animam: tam
quam advene et peregrini. Peregrinus siquidem via regia in
cedit: non declinat ad dexteram neque ad sinistram. Et
si forte iurgantes viderit non attendit. si nubentes. aut
choros ducentes. aut aliud quodlibet facientes nichilominus
transit: quia peregrinus est. et non pertinet ad eum de talibus.
Ad patriam suspirat. ad patriam tendit: victum et vesti
tum habens non vult aliis onerari. Beatus plane. qui suum
sic agnoscit. sic deplorat incolatum: dicens domino. Quia ad
vena ego sum apud te et peregrinus: sicut omnes patres mei.
Magnum hoc quidem: sed fortasse gradus aliquis alti
or est. Nam peregrinus etsi non admiscetur civibus: aliquando
forte delectatur videre que fiunt. aut audire ab aliis. aut
ipse narrare que videntur. Iis et huiusmodi etsi non pe
nitus remanet vel detinetur tamen et retardatur. dum mi
nus ineo patrie. minori accelerat desiderio. Nam et tam
sepe per in huius delectari. ut iam non solum removetur: et
minus cito veniat: sed et remanens ex toto. nec tar
de quidem perveniat. ¶ Quis igitur est magis alienus ab
actibus seculi: quam peregrinus? Profecto quibus dicit
apostolus: Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum
Christo in deo. ¶ Peregrinus nimirum per faciale occasione
viatici plus quam oporteat et detineri querendo: et per
gravari portando. Mortuus. si desit ipsa sepulturis

non sentit. Sic vituperantes sicut laudantes: sic ad-
ulantes audit ut detrahentes. Imo vero nec audit quia
mortuus est. ¶ Omnino felix mors, que sic immaculatum
servat: imo penitus alienum facit ab hoc seculo.
Sed necesse est: ut qui non vivit in se, vivat Christus in illo.
Hoc est quod dicit apostolus. Vivo autem iam non ego: vivit
vero in me Christus. Ac si diceret. Ad alia quidem omnia mor-
tuus sum: non sentio. non attendo. non curo: si qua
vero sunt Christi: hec me vivum inveniunt et paratum. Nam si non
aliud possum. saltem consentio: placet quod ad eius ho-
norem fieri video: displicent que aliter fiunt. ¶ Magnus
omnino gradus est iste: at fortasse potuit aliquid adhuc
superius inveniri. In quo igitur querimus? In quo
putas. nisi in eo de quo nunc loquebamur: qui rap-
tus est usque ad tercium celum? Quis enim prohibet tercium ce-
lum dicere: si quem gradum super istos potuisset invenire? Au-
di igitur ipsum de tanta altitudine non in se glorian-
tem: sed dicentem. Michi autem absit gloriari nisi in
cruce domini nostri Ihesu Christi: per quem michi mundus cruci-
fixus est et ego mundo. Non solum inquit mortuus
mundo. sed et crucifixus: quod est ignominiosissimum genus
mortis: ego illi pariter et ipse michi. Omnia que mun-
dus amat crux michi sunt: delectationes carnis. hono-
res divicie. vane hominum laudes. Que vero mundus
reputat crucem. illis affixus sum. illis adhereo: illa
toto amplector affectu. An non maior iste est secundo
et primo gradu? Peregrinus si prudens est. et non obli-
viscatur sue peregrinacionis. licet cum labore pertransit...

nō magnoꝑe secularibus implicat᷑: mortuus eſt
blandicia huiꝰ s͞cli ſicut aſpa ſpuit. Q' vo raptus eſt
vſq; ad terciū celū. crux eſt illi oē cui mūdus in
heret: et hijs adheret. que mūdy crux eē videt᷑.
Q̄uis in hijs v̇bis apl̄i illud q̄ȝ nō incōgrue p̄
intelligi. crucifixū ei mūdū reputacōē: ipm̄ vo mū
do crucifixū compassione. Crucifixū eum videbat mū
dū obligacōib; viciorȝ: et ip̄e crucifigebat᷑ ei ꝑ cō
passiōis affectū. C Pensem⁹ singuli in quo gradu
quiſq; ſit poſitus: et ſtudeamus ꝓficē de die ī diē:
qm̄ de v̇tute in v̇tutē videbitur deus deorȝ in ſyon.
Maxīe vo in hoc ſc̄o tp̄e. in oī obſecro puritate con
uſari ſtudeamus: ubi et certus et brevis dierum
nūs poſitus eſt: ne deſperet hūana fragilitas.
Nā ſi dr̄ nob. oī tp̄e ſollicīti eſtote. oīo ad cuſtodiē
dā puritatē cōuerſionis vrē: q̄s nō deſperat: Nūc
autē monetur brevi dierȝ nūo. omnes aliorȝ tp̄m
negligencias emendare: ut vl' ſic guſtemus dulce
dinem ꝑfcē puritatis: et oī deinceps tp̄e in cōuer
ſacōe nrā ſc̄e huiꝰ quadrageſīe veſtigia clara re
ſplendeāt. C Conuenit igitur frēs ſanctū hoc
tempus tota deuocōe ſuſcipē: et nūc magis ar
ma ſpūalia repare. Nūc enī ſpūali quodam toci⁹
orbis exercitu contra inimicū ſaluator congredit᷑:
bēī qui cū tali duce ſtrēuue militarint. Toto ſiq
dem āno domeſtica regis familia militat. et aſſi
dua ē in bellorȝ ꝓcinctu: ſemel autē et certo tp̄e
vniuerſū impiū ſpūali congregatur exercitu.

Felices vos qui domestici meruistis eē: quib; dicit aplš.
Jā non estis hospites et aduene: sed estis ciues scōꝝ.
et domestici dei. Quid g° faciūt sūt qui toto āno pug
nae ceperūt: qū et ipi rudes ⁊ vacātes pus spūalia
arma arripuūt: Utiq; solito āplius sollicite opus
ē insistere pugne: ut magna quedā victoria regi
nrō ad gloriā. nobis pueniat ad salutē. Sermo in
natali scī bñdcī. de eo qd' scriptū est. Et erit tamq' lignū
13 Conuenientib; uobis in unū qd' plantatū ē
ad audiendū v̄bū salutis: magnus michi
timor frēs mei. ne q's forte minus digne il
lud recipiat. et nō sicut recipiendū est v̄bū dei. Scio
enī terrā que sepius supuenientē in se recipit ymbrē
si fructū non fecerit reprobā fore. et proximā maledcō.
At ego utiq; si possem bñdcōnes uobis dare malle
et non maledcōnes. Immo v̄o ipsā bñdictionem
celestis utiq; prīs nrī non meā: quā cū ipō quāt
dignāte accipiatis p os meū. opto uobis bñdcōne
manere sp̄: nec in maledictionē posse mutari. Cele
bramus hodie mgrī nrī glosi bñdcī natale: pro eo
uobis et de eo solempnius ex more sermo debetur.
Cuius dulcissimū nomē cū oī nobis iocūditate am
plectendū est et honorandū: qm̄ ipē dux nr̄: ipē
magister et legifer nr̄ est. Delector quidē et ego ī ip
sius meōria: licet nō sine mea fateor confusione.
Non imq' sine meo rubore: bñ huius prīs nomen
audeā meōrari. Est eī michi de ipsius imitacōne
vobiscū scī abrenūciacio ⁊ monastice pfessio du

caplune: s3 singulariter sū vobis. cū eo pncipo nomē
abbis. Abbas fuit et ego. O abbas et abbas. O no
mē vnū: s3 m̄ altero sola magni nois vmbᵃ. Minis
teriū vnū: sed heu me q̄ dissiles ministri: q̄nto
ministracō ipa dissilis. Ve michi si tā longe fuo
a te biē būdcē in futō: q̄ a tue vestigijs scītatis lō
ge repior eē in pn̄ti. Sed nō michi hoc apud vos p
orare nccē est. Scio q̄ sacietibz me loquar: tn̄ peto
vt pudorē hūc. et hūc timorē meū frīna cōpassioē
leuetis. Quū tn̄ oīo dispensacō michi credita est. et
si non habeo apud me qd' vobis apponā: grā a bō
būdcō tres panes quibus vos pascā. Reficiat vos
sc̄itas eius ⁊ iustia eius: pietas eius. Recolite dil̄ci
ssimi: q̄ nō omīs qui in pcessioē dn̄i fuerūt. sua illi
uestimēta pstrauerūt. In illa inq̄ pcessioē q̄ an̄uē
te dnō in ꝓxio sūm9 celebratur. qū uenienti ad
passionē et sedenti sup asellū ipi occurrerūt ⁊ nō
omīs uestimēta sua prosternebāt in via: s3 cedebāt
aliqui ramos de arboribz. Nō erat hoc magnū: qd'
gratis acceperāt. gratis dabāt. Verūptn̄ ne ipi qdē
penitus ociosi fuerūt: sed nec a pcessione leguntur
expulsi. Frēs mei piū xp̄i iumentū. q̄ cū ꝓpheta di
cere potestis. ut iumentū fcs̄ sū apud te. et ego sp te
cū: vos quibz insidet xp̄c. qū aīa iusti sedes est sapie.
et apls̄ xp̄m p̄dicat dei virtutem ⁊ dei sapienciam:
si uestes nō habeo quas pedibz vrīs psternā. tepta
bo ul' ramos cedere de arboribz: vt tante pcessioni
ul' parū aliq̄ nō desit ministerij mei. C Arborē

btūs būdictus ⁊ arbor grandis atq; fructifera. tanq̄
lignū qd̄ plantatū est secus decursus aquarū. Ubi
sunt decursus aquarū? P̄fcō in vallibꝫ: q2 int̄ me-
diū mōciū ptransibūt aque. Q̄s enī non videat. eas
hos torrentes montiū ardua declinare ⁊ et media
ad humilitatē sp̄ ducere vallis? Sic pfcō sic deus su
pbis resistit: humilibꝫ autē dat graciam. Securus
hic fige pedē quicūq; es innitentium xp̄i ⁊ sup hūc te
nū tantū innitere: semitā vallis incēde. Nimirū i
montē sedem sibi constituit serpens antiquus: mor
dens vngulas equi. vt cadat ascensor eius retro.
Prēa vallem magis elige ad ābulandū: vallē
elige ad plantandum. Neq; enī vl' inserendis ar
boribus montana solemus eligē: q2 frequenter arida
sunt et petrosa. In vallibꝫ pinguedo ē. ubi pficiūt
plante ⁊ ubi plena spica. ubi centesimus oritur fru
ctus iux̄ hoc. et valles habūdabūt frumēto. Audis q2
ubiq; vallis laudatur. ubiq; humilitas p̄dicatur.
Ibi plantacē ubi decursus aquarū: q2 ibi copia grē
spiritalis ⁊ et aque que sup celos sūt laudant no
mē dn̄i: id ē celestes b̄ndictiones faciūt ut laudet.
Stemus in hac hūili. ⁊ plantati secus ut nō arce
amus. nō moueamur quocūq; flatu: sicut scriptū
Si sp̄us hn̄tis ptātem sup te ascēderit: locū tuū ne de
seras. Nulla enī vobis temptacō p̄ualebit. si nō
in magnis ⁊ mirabilibus sup vos ambulentis:
sed pmaneatis firmis radicibus in humilitate ra
dicati atq; fundati ¶ Sic plantatus secus decur

sus aquarum scs iste cōfessor dni: fructū suū dedit in
tpe suo. Sūt enī qui fructū non faciūt. Sūt qui fruc
tum faciūt sed nō suū: sūt qui faciūt suū sed nō in tē
pore suo. Sūt ergo arbōes infructuose. vt quercus
et vlmus. et siluestres arbōes alie. et huiusmodi ne
mo plantat in orto suo. quia nō faciūt fructū: et si quē
faciūt non hūano usui aptus est. sed porcino. Tales
sūt filij huius scli: agētes in cōmessacoībz et ebrieta
bus in cubilibz et īpudiciciis. Hec namqz porcor
cibus sūt. eorum quos iudeus verus phibetur comede:
quibz xpīanus non debet adherere. Sicut enī caro
porcina cū comeditur mē adheret carni. vt iā sic
vna caro: sic trāsgressor pcepti diuini. spurcos sibi
spūs sociat: et adherendo eis vnus cū eis efficit demō.
Nā et ideo in sacrificiis phibetur aīal illud offerri
quia spurcos spc īmūdos qz designet: qui relictaci mū
dicia. solis sibi in spurciciis cōplacētes viciorum. et cri
minū sp ceno delectantur īuolui. Vnū et in euāgelio
legio illa maledcā dū eicitur ab hoie. tamqz sile si
bi aīal porcos postulat: nec negantur. Hiis fructū
ferūt arbōes infructuose: ad quarum radices securis po
sita iā videtur. Arbores autē que fructū faciūt sed
nō suū. ypocrite sūt. cū symone cyreneo crucē portā
tes nō suā: qui religiosa intencōe carentes angariā
tur: et que nō amant. amore glē quā desiderāt facere
cōpelluntur. Iā in eo quod dr tpe suo: arguūtur quidā
ā tpē fructificare volētes. Nonne enī et arboribus
uisis. citius quam oporteat pullulantibz. timemus dāno

floribus īrepestiuis. Hic sūt aliqui quorum fructus.
qr minus ꝓpere: minus ꝓspere oriūtur. Hij sūt qui in
īicio cōuersionis sue alijs cōtinue velle fructificare
ꝓsumūt: contra legis decretū arare in pmogenito bouis
et ouis tondē pmogenita festināntes. Colitis nosse q'
sollicite id vitauit scūs iste magr nr. Et hūc ramū vob
appono: qui tribus ānis soli deo notus. hoib; manens
incognitus: fructū quidē multū tulit. ut ipi cernitis: sed
tpe suo. Neq; cū ardebat tpe eē fructificandi: qui tan
ta carnis temptacōe grauatus ē ut pene cedēr pene
discederet. Ergo cū nec istū quidē ramū ꝑtribo: qui
et si irsutus quodāmodo spinar aculeis. quibus se
ipm dn̄s bndictus ĩecat: tū utilis ē oīno. ualis inme
eo dn̄i ꝓpter foueas teptacōnū: ne ī eis incidat cōsen
ciendo. sz magis resistat. et viriliter agat: sustineat g
dn̄m nec desperet. Hic ergo fige pedē ininetū xpi.
et disce qn̄tumcūq; acerba temptacō seuiat. nō arbitrē
ꝓpterea derelictū te eē a dn̄o: sz meīneris sciptū. īuoca
me in die tribulacōis: eruā te. et honorificabis me.
Ergo ut dicē ceperā. nō ardebat btūs bndictus tūc eē
fructificandi tempus: qui adhuc tantis temptacōib;
urgebatur. Sed venit tempus: et ī tpe suo fructū fe
cit. De fructu eius sūt tria illa q supius tetigi: sācti
tas eius. iusticia eius. pietas eius. Sanctitatē miracla
pbāt. doctrina pietatē: vita iusticiā. Vides o mineri
tū xpi ramos folijs virescētes: vernantes floribus.
onustos fructu. Sup istos innitere: ut gressus rēfir
facias pedib; tuis. De quo ē eius miracula: magi

vt facē m

ut facere miracula velis. Neque queris. Sed ut miraculis
eius imitaris: videlicet ut confidas et gaudeas quod
sub tali pastore positus es: quod patronum tuum habere meru
isti. Omnino enim valde potens est in celis. qui tam potens
extitit in terris: secundum magnitudinem gratie. magni
tudine glorie exaltatus. Nam et iuxta radiantium quantitatem.
ramorum prodie noscuntur: et quot radiabus arbor
fruitur. tot ramis sicut aiunt decoratur. Hic er
go licet non habemus miracula: consolacio magna
nobis esse debet patronum nostrum miracula. Doctrina
vero instruit nos: et dirigit gressus nostros in viam pacis
Porro vite iusticias omnino roborat et animat nos:
ut tanto magis accendamur ad agenda que docuit.
quanto certi sumus eum non alia docuisse quam fecerit.
Omnino quidem vivus et efficax: exemplum operis est: pluri
mum faciens suadibile quod dicitur. dum monstrat factibile
quod suadetur. In hunc ergo modum sanctitas con
fortat: pietas informat: iusticia confirmat. Quan
te enim pietatis fuit. quod non solum presentibus profuit: sed
etiam pro futuris sollicitus fuit. Non solum hiis qui tunc
aderant fructum tulit hec arbor: sed usque hodie eius
fructus crescit et manet. Dilectus plane a deo et
hominibus. cuius non sola presencia in benedictione fuit. sicut
sunt multi. soli deo dilecti. quia soli deo iam cogniti: sed et me
moria eius etiam nunc in benedictione est. Nam et usque
hodie in triplicem amoris dominica confessionem:
triplici hoc fructu pascit dominicum gregem. Pascit vi
ta pascit doctrina: pascit et intercessione. Per quem in

cessauerit adiuti. fructificate et vos kmī: qm̄ in
hoc positi estis. ut eatis et fructū afferatis ¶ Vn̄
eatis? Vtiqȝ a vobisipis: sicut scptū est. A volup
tatibꝫ tuis auertere. Nam et de duob legimus: qȝ ex
iit seminare semē suū. Ecce et hic habemus semē
suū: sicut et ꝑus fructū suū. Imitemur et hunc
frēs: qm̄ ad hoc venit vt formā nobis traderet: et vi
am monstraret ¶ Fortassis et ipē dn̄s arbor ē:
et debemus ab eo qȝ ramos accipere. quos vr̄is
pedibꝫ apponamus. Immo nō fortasse. sȝ magis
vē ipē est arbor ⁊ planta celestis: sed in terris plā
tata: sicut scptū est. Veritas de terra orta ē ¶ Ab e
o igitur hūc ramū vobis appono: vt sicut seipm̄
exinaniuit. hoc ipm̄ sentiatis in vobis: ⁊ ū qȝ nō
tam ego appono qȝ apls: apud quē legistis. Hoc
sentite in vob qd et in xpō ihū: qui cū in forma
dei eēt. nō rapinā arbitratus est eē se equalē deo:
sȝ semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs. in
silitudine hoim factus: et habitu inuentus vt homo.
Et vos kmī exinanite vos. humiliate vos: seminā
te vos. pdite vos. Seminate corpus aīale: et resur
get corpus spūale. Pdite aīas vrās: et ī vitā et
nam seruabitis eas ¶ Vidas nosse quō id fecit
apls ipē qui docuit? Siue inquit mente excedi
mus deo: siue sobrii simus vob. Qd ergo tibi?
Ego inquit frēs sū tanqȝ vas pditū. Suū seipm̄ p
dit qui ul' nūqȝ p se facit? sed omnis eius inten
tio. et oē desiderium tendit ad dei placitū: ⁊ ad v

utilitatē fr̄m suorꝝ. Infelix em̄ qui seminat in carne:
q2 de carne metet corrupcōez ¶ Alibi em̄ sc̄ptū ē.
Bt̄i omnes qui seminā̄t sup omnes aq̄s. Mirabi
le quiddā̄ istud ē. Quomō sup oēs aq̄s? Forte sup
eas de quibꝫ legitur: et aq̄ que sup celos sūt laudēt
nomē dn̄i: que sūt virtutes angelice et celestes po
puli. Ita plane: qm̄ spectaculum fc̄i sumus et an
gelis et hominibus ¶ Seminemus igitur hoī
bus exemplū bonū p apta opa. seīemus angel'
gaudiū magnū p occulta suspiria: et p cetā hui9
modi que soli eis sūt nota. Gaudiū em̄ est an
gelis dei: sup vno pctōre pniām agente ¶ Hinc
dicebat apl's. Providentes bona. non tm̄ corā deo: Nā deo oīo non sum9.
ȝ etiā coram hoībus. Coram deo dixit. corā eis
qui voltū eius assistūt. ipis em̄ maxīe placet. cū
nos vident occulte orantes. aut rūminantes psalmū
aliquē: aut tale aliq͛ facientes. Hic seīate et vos:
sic fructificate kmī. Seīate et vos. q2 tā multi añ
vos seīauerūt: fructificate q2 vobis seminauerūt.
O genus adam q̄ multi seminauerūt in te. et q̄
pciosū semē. q̄ male pibis. et q̄ cito: si pierit ī te
tm̄ semē. simul et seminācū labor. Tu pdicōi tra
deris ab agricola. si in te pierint hec vniūsa. Se
minauit in terra nr̄a tota trinitas. seminauerūt
angeli p̄tes et apli: seminauerūt martires & cō
fessores et ṽgines. Seīauit et deus pr̄: de corde suo
eructuans verbū bonū. dn̄s em̄ dedit benignita
tē. et terra nr̄a dedit fructū suū. Seminauit et fi

lius: ipse enim est qui exiit seminare semen suum. Pater
enim non exiit: sed filius a patre processit et venit in
mundum: ut qui prius erat cogitatio pacis in corde pa-
tris: fieret ipsa pax nostra in utero matris. Seminavit
et spiritus sanctus: qui ~~[illegible]~~ et ipse venit. et apparuerunt discipulis
dispertite lingue tamquam ignis. Ita tota trinitas seminavit.
scilicet pater panem de celo: filius veritatem: spiritus sanctus caritatem.
¶ Angeli quoque seminaverunt: quando cadentibus aliis ipsi ste-
terunt. Dixit enim lucifer ille: iam non lucifer sed tene-
brifer et vesperus: sedebo inquit in monte testamen-
ti: et similis ero altissimo. O impudens o imprudens.
Milia milium ministrabant ei. et decies centena mi-
lia assistebant: et tu sedebis? Cherubin aut seraphin sta-
bant: et non sedebant. Quid laborasti ut iam sedeas?
Omnes administratorii sunt spiritus. propter eos qui here-
ditatem capiunt salutis: et tu sedebis? Quid seminas-
ti ut iam metas? Non est tuum. non est tuum hoc: sed
quibus paratum est a patre. Quid eis invides? Piscatores enim
ipsi sedebunt. ipsi inquam vermiculi terre iudicantes se-
debunt: et tu non modo stabis sed et iudicandus as-
stabis. Nescitis ait apostolus quia et angelos iudicabimus?
Ipsi utique qui exeuntes ibant et flebant mittentes semi-
na sua: venientes venient cum exultatione: portantes ma-
nipulos suos ¶ Duo manipuli sunt quos queris:
scilicet honoris et quietis. Sessionem affectas et altitudi-
nem: sed non sic impie non sic: non colliges quia non
seminasti. Qui seminaverunt laborem et vilitatem.
metent honorem pariter et quietem. Pro confusione

eruñ sua duplicia et rubore: in terra sua duplicia pos
sidebũt. Uñ dicebat quidã. Vide humilitatẽ meã et la
borẽ meũ ¶ Hodie audistis in euãgelio, promittẽ
tẽ dñm 7 dicentem discipulis: sedebitis sup sedes iudi
cãtes duodecĩ tribz isrt. Ecce quies sessionis: et ho
nor iudicij. Nã et ipẽ dñs ad hec noluit puenire:
nisi p humilitatẽ et laborẽ. Unde et morte turpissĩa
cõdempnatus est: interrogatus tormẽtis. et obprob
iis saturatus? utiqz ut induatur ĩimicus confusi
one: ipẽ prior et omĩs qui imitantur eũ. et pregredi
untur viã. Ipẽ est o inique? ipẽ est qui sessurus ẽ
ĩ sede maiestatis. filius altissimo: et coaltissimus ei.
¶ Hoc utiqz cogitauerũt angli scĩ. qui cadẽte ma
ligno apostatie illi⁹ nõ consenserũt: nobis relinquẽ
tes exemplũ. ut quẽadmodũ ipĩ elegerũt ministrare:
sic et nos faciamus. Nã et qui laborẽ fugiunt. et
honorẽ captant: illũ se nouerint imitari qui sessio
nẽ altitudinẽqz quesiuit: et si non satis terret eos
illius culpa: terreat ul' vindicta. Omnia enĩ in cõ
trariũ deuenerũt: ut formatus sit ad illudendũ ei:
et ignis eternus pparatus est illi. ¶ Ad hec imitandũ
prudentiã nobis seruauerũt angli scĩ: qui pius eam
aliis errantibz tenuerũt ¶ Sz et apli hãc ipsam se
minauerũt nobis? quũ recedentibus hiis qui sapi
entiã hui⁹ mũdi sequebantur: que stulticia est apd
deum. et prudenciã carnis que mortẽ operatur: et ĩ
imica est deo: ipĩ dño adheserũt. Scandalizati sũt
enĩ illi. audientes de sacramento carnis 7 sãguĩs:

et ulr̄ nō erāt cū eo. Discipli vō interrogati an ꝛ
ipī uellēt abire: responderūt. Ad quē ibimus?
Verba uite eťne habes ¶ Hanc habemus fr̄es hāc
prudenciā imitari: quia multi adhuc cū ihū am
bulāt. donec veniatur ad edendam eius carnē. et
bibendū sāguinem illi9: ad cōicandū scilꝫ passio
nibus eius. Hoc enī et v̄bū illud. ꝛ ipm̄ sacrmentū
significat. Et tūc autē scandalizantur ꝛ abeūt re
tro dicētes: quia durus ē hic sermo ¶ Nos cū aplis
prudentes simus: et dicamus. Dn̄e ad quē ibimus?
Verba vite eťne habes. Non discedimus a te: ꝛ vi
uificabis nos. Non in solo pane viuit homo: sed
in omni v̄bo qđ ꝓcedit de ore dei. Nō solū mūdus
habet delcācionē: sꝫ multo maior ē in v̄bis tuis. Vnde
et ꝓphā. Q̄ dulcia faucibꝫ meis eloq̄a tua: sup mel
ori meo. Ad quē igitur eamus? Verba vite eťne
habes o dn̄e: et ea sūt sup oīa que mūdus pt̄ habe.
Non solū ip̄a uita: sꝫ ꝛ ꝓmissio vite eťne. et expec
tacō iustoꝝ leticia ē: et tanta leticia vt oē qđ cōcu
piscitur ei nō valeat cōparari. Hāc ergo prudēciā.
nobis apli scā seiauerūt ¶ Martires vō manifestū
ē fortitudinē seiasse ¶ Porro vō confessores seia
uerūt iusticiā: quā in oī vita sua secuti sūt. Hoc
enī interest inter martires et confessoēs: q: et ine
pcīū simul oīa reliquērunt: et abrahā filii substanciam
mūdi in bonos vsus expenderūt. Hic enī illi con
sūmati in breui expleuerūt tpa multa: isti vō ꝛ lon
ga et multimoda traxere martiria ¶ Virgines scē

plenū est q2 temperātiā seruauerūt: que sic sibi
dīmē calcauerūt. Sermo de ānūciatiōe dnī. de susāna
muliere ī adulterio dephēsa.

Quam diues es in mīa. q̄ magnificus in
iusticia: in grā q̄ munificus dñe d̄s
nr̄. Non ē qui sitis sic tibi numerator co
piosissime. 7 remunerator equissimē: piissime
liberator. Gratis respicis humiles. 7 iuste iudicas īnocē
tes: misericorditer saluas etiā peccōres. Hec sūt dulcis
simi que nobis ī mēsa diuinis h9 prissimas lectionū
scār septuraꝝ hodie quidē si diligenter aduertim9.
solito copiosius apponūtur. Numinū hēc copiam
nobis prestāt que pariter cōuenerūt sacre videlicet q̄
dragesime tempus: et sacratissiā dies dnīce ānūcia
cōis. Hodie enī in aurib3 nr̄is dephēsa in adultio
muliere indulgencia redemptōis absoluit: hodie
morte susāne sanguinē liberauit: hodie q̄3 beatam
virginē singulari munere gratiae bndcōis ipleuit.
Magnū cōuiuiū: ubi pariter nob misericordia. iusti
cia. grā apponūtur. Nūq̄ non misericordia esca
hōim: Salutaris oīno et efficax ad medelā. Nūq̄
nō etiā iusticia panis cordis: Et quidē optime con
firmans illud: utpote cibus solidus ad nutriēdū
Denīq3 bāti qui esuriūt illā: qm̄ ipi saturabuntur.
Nūq̄ non cibus aīe grā dei sui: Dulcissim9 sane:
7 omnē in se habens suauitatē. et delectamētum sa
poris. Immo vo hec sibi pariter oīa vendicās. non
mō delectat. sed reficit et medetur. Accedamus ad mē

scam hanc fr̄es mei: et ex singulis dapibus vl' modi
cū aliq' degustemus. In lege moyses mandauit hu-
modi lapidar' aūt de peccatrice patres: de adulte-
ra pharisei. Sz ad duriciā lapidei cordis vri ille lo-
cutus est. Hic autē inclinās se. vl' Dn̄e inclina celos
tuos et descende. Inclinās se et ad miseriam flexus: neq3
enī iudicia cordis erāt. Digito scribebat: nō iā in la-
pide s3 in terra. Neq3 hoc tñ semel: s3 hic q3 duplex scrip-
tura sicut apud moysen tabule due. Et forte veritatē
et graciā scribens et iterū scribēs dīe impressisse videt'
scd'm qd' apl's ait. Lex p moysen data est: grā et veritas
p ihm xpm̄ fcā est. Considera deniq3 an videri possit de
tabula veritatis legisse vn̄ refelleret phariseos: qui sine p-
cato est vrm̄ primus lapidē in eam mittat. Verbum
quidē abbreuiatū s3 viuū et efficax: et ācipiti gla-
dio penetrabilius. Quā grauiter enī ad v'bū hoc
saxea corda cōpuncta: q3 vehementer hoc vno cōtrita
sunt lapidee frontes: rubor ipē confusiōis. et clādesti-
nus pbauit abcessus. Meruit quidē adultera lapi-
dari: sed si is punire gestiat qui dignus non esse-
tā ipē puniri: is presumit a peccatrice exigē vltiōē:
qui eandem non excipere nō metuit. Alioquī ipse
sibi vicinior a se incipiat: in se prius sentētiā ferat:
exerceatq3 vindictā. Certū adhuc minus est et si ac-
cusatores refellit hec veritas: sed reatū nōdū absol-
uit. Scribat iterū. scribat grām: legat et audiam9
Nemo te condempnauit mulier? Nemo dn̄e. Nec ego
te cōdempnabo: vade et amplius noli peccare. O vox

mie. O vox auditus letitie salutaris. Auditũ fac m̃
mane mĩam tuã: q: in te spaui dñe. Sola nimirum
spes misericordie apud te optinet locũ: nec oleũ mĩe nisi
in vase fiducie ponis. Sed est infidelis fiducia. solius
utiq: maledictionis capax: cũ videlicet in spe peccamus:
q̄ q̄ nec fiducia illa dicenda sit: s; insensibilitas quedã
et dissimulatio periculosa. Que enĩ fiducia ei. qui periculum non
attendit: Aut qd ibi timoris remediũ: ubi nec timor
sentitur. nec materia ipa timoris: Fiducia solaciũ est.
Nec eget ille solacio qui letatur cũ malefecerit: et ĩ pes
simis rebus magis exultat. Rogemus itaq: fr̃es res
ponderi nobis quãtas habemus iniq̃tates et pccã: sce
lera nr̃a et delicta nobis desideremus ostendi. Scrutem
vias nr̃as et studia nr̃a: picula q: vniũsa pvigili in
tentione pensemus. Dicat quisq: in pavore suo. vadã
ad portas inferi. ut iã non ñ in sola dei mĩa respire
mus. Hec vẽa hois fiducia a se deficiẽtis: et innitẽtis
dño deo suo. Hec inq̃ vẽa fiducia. cui mĩa nõ negat.
p̃pha attestãte: qm̃ beneplacitũ est dño sup timẽtes e
um: et in eos qui sperant sup mĩa eius. Nec pua vo
q: supperat nobis. in nobis quidẽ timoris. in ipo autẽ
fiducie cã. Suavis et mitis est et copiose mĩe: p̃sta
bilis sup malicia: multus ad ignoscendũ. Creda
mus sane vl' inimicis: qui in eo nil aliud ñ unde oc
casionẽ struende calũpnie caperẽt invenerunt.
Compacientur autẽ peccatricis: nec sibi oblatã pac
etur ullatenus occidi. Tenebitur itaq: manifestius
adversarius legis: cũ absoluit lege dãpnatã. In ver

trū o pharisei caput tota vr̄e malignitatis ad īuentō
retorquetur. Diffidis eē: qui iudiciū fortē fugias.
Nā illa quidē sū īnius legis absoluitur: q̄ sic sū accu
satōe relinquitur. Sȝ consideremus fr̄es: quonā hinc
abeant pharisei. Videas ne duos senes vnā a senior
bus exire ceperūt: quomō in pomerio ioachim
absconduntur: Susannā querūt vxorē eius: seq̄
untur eos: nā iniqua cogitacōe pleni sūt contra eā.
Consentire nobis aiūt senes. aiūt pharisei. aiūt lu
pi: qui ab altius pauloante hec errantis ouicule
fuerant deuoracōe frustrati: consentire nobis ⁊ cō
miscere nobiscū. Inueterati dierū malorū nō accusa
batis adulteriū: imō adulteriū suadentis: Sed hec ē to
ta iusticia vr̄a: et que palā arguitis: eadē agitis i
occulto. Hinc fuit q̄ existis vnꝰ post vnū: cū ille
oīum conscius occultorū. vr̄as tam valde percussisset
cōsciās dicēs. Qui sine pccō est vrm̄: prius in eam
lapidē mittat. Merito proinde ad discipulos veritas
ait. Nisi habundauerit iusticia vr̄a plus q̄ scriba
rū ⁊ phariseorū: nō intrabitis in regnū celorū. An
oqū dicemus aiūt contra te testimoniū. Deinc dic
nunc en nō iudicas: ne hoc quidē moyses in lege ma
dauit. An qui decreuit adulterā lapidare: man
dauit accusare pudicā: An q̄ iussit adulterā lapi
dibꝰ obrui: iussit etiā contra insontē testimoniū
ferri: Immo vos sicut adulteriū: sic etiā falsū tes
timoniū non īpunitū eē p̄cepit. Sȝ qui gloriami
ni in lege: p legis p̄uaricacōeȝ deum inhonoratis.

Ingemuit susāna et ait. Angustie michi sunt undi
que. Undique enim mors: hinc quidem corporea. inde
spūalis. Si hoc inquit egero mors michi est: si
autem non egero. non effugiam manus vrās. Vrās
o pharisei manus. nec adultera effugit nec pudi
ca. Vrās accusacōes nec scūs nec peccator euadit. Dis
simulatis pccā vrā: vbi inuenieritis aliena. Alioquin
si quis forte suum non habet: vrm ei impingitis crimen.
Quid tamen susāna faciat? inter mortem aīe videlicet et
corporis undique angustiata? Melius est michi inquit
absque ope incidere in manus hominum: quam derelinquere
legem dei mei. Nimirum sciebat ista: quod horrendum
sit incidere in manus dei viuentis. Nam homines qui
occidunt corpus: aīe non habent quid ultra faciant.
Ille timendus est: qui potestatem habet et corpus et
animam perdere in iehennam. Quid facitis ioachim
tardatis? Irruat post posticum: unum in pomerio
clamor auditur. Clamor namque luporum grauium: et ba
latus ouicule inter eos. Sed non patitur ab eis
inocentem deuorari: qui ab ipsis eorum faucibus tam dig
nanter eripit eam eripi nō merentem. Recto, pium
cum ducitur ad mortem cor eius erat fiduciam habens
in dominum? quem usque adeo timuit ut timore omnem
postposuisset humanum: et ipsius legem simul vite pre
tulisset et fame. Non enim deus fuerat aliquid huius
modi sermo de susanna. Sed et putes eius iusti
fuerant. et vir eius honorabilior omnium iudeorum.
Merito ergo a iusto iudice iusta de iniustis optin

uit vidᵭnem: que tam vehementer iusticiā esurit: vt ꝓpᵉ eam cōtempserit mortē corpis: obprobriū generis: et luctū inconsolabilem amicoꝝ. Et
nos frēs si a xpō audiuimus nec ego te cōdempnabo. si peccare iam nolumus contᵉ ipsm. si in xpō volumus pie viuere: necē est vt sustineamus psecucōem: ne malū ꝓ malo et maledcm̄ pro maledicto
reddamus. Alioqui qui paciam non seruauerit.
pdet iusticiā: hoc est vitam pdet: hoc ē pdet aīam
suam. Michi vindictam et ego retribuam: dicit dominus. Ita est prorsus ipē retribuet: sȝ si ei vindictam serues: si non tollas ab eo iudiciū. si nō reddas retribuentibȝ tibi mala. Faciet iudiciū sȝ iniuriam pacientī: in eqitate iudicabit: sȝ pro mansuetis terre. ¶ Jam vob̄ ni fallor molestū est: qđ
delicie tardant. Nec mirum: delicie sūt. Nō onerabūt qntūlibet sacietos ne a ructantibȝ quidē poterunt fastidiri. Missus est angelus gabriel a deo
in ciuitatē galilee: cui nomē nazareth. Miraris:
qꝫ nazareth parua ciuitas. et tanti regis nūcio illustretur et tanto: Sȝ magnus latet in hac parua ciuitate thesaurus: latet inqᵭ sȝ hoīes latet ꝛ nō dño.
An nō thesaurꝰ dei maria: Vbicūqȝ illa est ꝛ cor
eius: oculi eius sup eam: vbiqȝ respicit humilitatē
ancille sue. Nouit celū vnigenitus dei pris. Si celū nouit et nazareth. Quid ni sciat — priam suā:
Quid ni nouerit hereditatē suā: Celū ex pře: nazareth ex mrē vendicat sibi. Siquidē ipē se ꝛ filii

ũ dauid. et dñm ee͂ testatur. Celũ celi dnõ: terrã autẽ
dedit filijs hoĩm. Cedat ergo ei vtrũq3 necẽ est in
possessionẽ hrẽs: qui non modo dñs. s3 etiã filius ho
minis ẽ. Audi etiã quomõ terrã sibi tanq̃ filius
hoĩs vendicat: s3 ⁊ cõmuñcat tanq̃ sponsus. Flo
res inquit apparuerũt in t̃ra nr̃a. Neq3 hinc discre
pat q nazareth interptatur flos. Amat florigerã
patriam flos de radice yesse: et libenter int̃ lilia pas
citur flos cãpi ⁊ liliũ cõuallιũ. Cõmendat eũ flores
pulchritudo. suauecolencia. spes fructus: grã triplex.
Te q3 florẽ reputat d's. et bñ ei cõplacet in te: si tibi
nec honeste cõuersacoĩs decor. nec bone opinioĩs
fraglãcia. nec intensio desint futurẽ retribucoĩs. Fruc
tus eñi spĩs est vita eterna. Ne timeas maria: inue
nisti eñi grãm apud dñm. Quãtam grãm? Grãm
plenã: graciã singularẽ. Singularẽ an gnalem?
Vtrũq3 sñ dubio. q3 plenã: et eo singularẽ quo ge
neralẽ. Ipsã eñi gnalẽ singulariter accepisti. Eo in
q̃ singularẽ quo gnalẽ: nã sola omnib3 grãm
inuenisti. Singularem. eo q sola hanc inueneris
plenitudinẽ: gnalẽ. q de ipã plenitudĩe accipiãt
vniuersi. Benedicta tu in mulierib9: et bñdictus
fructus ventris tui. Singulariter quidẽ fructus
est ventris tui: s3 ad oẽs quidẽ veniens te mediã
te puenit. Sic nimirũ olĩ ros totus in vellere tot9
in area: s3 in nulla pte aree sicut in vellere totus
fuit. In te sola rex ille diues ⁊ pdiues exinanitur:
excelsus humiliatur: et immensus abbreuiatur: et

ab angelis minoratur: verusque deus et dei filius in
carnatur. ¶ Sed quo fructu? Nempe ut omnes eius pau
pertate locupletemur. eius humilitate sublevemur:
eius minoratione magnificemur: eius incarnatione
adherentes deo. incipiamus unus esse spiritus cum eo. Sed quid
dicimus fratres? an nam potissimum vasi gratia infun
datur? Si ut supra meminimus capax est quidem
omne fiducia. pacientia vero iusticie. quale iam potius
ydoneum gratie receptaculum exhibet? Balsamum et puris
simum: et solidissimum vas requirit. Et quid tam pur
quod ve tam solidum: quam humilitas cordis? Merito pri
humilibus datur gratia: merito respexit deus humilitatem an
cille sue. Quoniam merito queris? Eo utique quod anim
humilem meritum non occupabit humanum: quo minus
libere influet divine gratie plenitudo. Sed ad hanc no
bis humilitatem quibusdam erit gradibus ascendendum.
Primo enim cor hominis quem adhuc peccare delectat. in
miseram consuetudinem proposito utili homine mutatur:
ne sit gratie capax: prius viciis impeditur. Sed vero
ubi iam corrigere mores et priores nequitias de ce
tero non iterare proponit: ipsa tamen peccata preterita licet iam am
putata quodammodo videantur. dum in eo manent non
gratiam admittunt. Manent autem donec confessione
laventur: donec succedentibus dignis fructibus pe
nitentie de medio fiant. ¶ Sed ve tibi si forte viciis
et peccatis preciosior successerit ingratitudo.
Que enim tam evidenter gratie adversatur? Tepesci
mus processu temporis a ferviore conversationis nostre:

paulatim refrigescit caritas. habundat iniquitas: ut consum
memur in carne qui spiritu ceperamus. Inde est quod mi
nus iam sentimus que a deo donata sunt nobis: inde
non pariter et ingrati. Timorem domini relinquimus et
religiosam omittimus sollicitudinem: verbosi curio
si faceti. etiam detractores et murmuratores et vacantes
nugis. fugitantes laboris disciplinae quotiens sine
nota id licet: qui vero confessi sunt etiam sine nota. Ergo gra
titudinis repulsam obstaculis gratiam nobis decere im
ratum. Iam vero siquis iuxta apostolum verbo christi ~~verbo~~
~~christi~~ verbo gratie inhabitat. siquis gratus est. siquis devo
tus. siquis sollicitus. siquis spiritu fervens: caveat sibi
ne suis fidat meritis. ne suis opibus innitatur: alioquin
ne huiusmodi quidem animum intrat gracia. Nimirum
plenus est: nec in eo invenit iam gracia locum sibi. Con
siderastis phariseum illum orantem: non erat raptor
non iniustus. non adulter. An sine fructibus pe
nitentie erat? Ieiunabat bis in sabbato: decimas da
bat omnium que possidebat. Sed ingratum forsitan suspi
camini. Audite quod dicat. Deus gracias ago tibi. Sed
non erat vacuus. non exinanitus: non erat humilis
sed elatus. Non quod sibi deerat scire studuit: sed aggera
re meritum suum. nec erat illa solida plenitudo sed tu
mor. Vacuus proinde rediit: qui plenitudinem simula
vit. Nam publicanus ille qui exinanivit semetipsum
qui vacuum vas exhibere curavit: graciam retulit
ampliorem. Nos ergo fratres si graciam cupimus inve
nire. sic de certo abstineamus a viciis: ut de preteritis

q̄ꝫ pctīs digne penitẽamus. Nichilominus q̄ꝫ sollicitī sīmus
et deuotos nos deo et vere humiles exhibē. Huiusmo
di nempe aīas gratanter respiciat pio illo respectu:
de quo sapiens ait. Quoniam grā et mīa dei ē in scōs eius:
et respectus in electos illius. Et forte propterea quater eundem
aīam q̄ respiciat dicēs. reuertere reuertere sunamitis.
reuertere reuertere vt intueamur te: quo videlicet vel
in peccandi consuetudine. vel ī consciā peccatorum. seu
neqꝫ in torpore et tepore ingratitudinis. siue elacōis
vanitate periclitatur. A quo nos quadruplici periculo re
uocare et eripe dignetur factus nobis a deo sapiēcia
et iusticia et sanctificatio et redempcō: ihesus xpūs dominus noster.
Amen. *Sermo de annūciacōe dominica de illo psalmo. Vt in
habitet glā in terra nr̄a: mīa et veritas obuiauerunt sibi: ius
ticia et pax osculate sunt.*

2 Gloria nr̄a hec est vt ait aplūs. testimonium
consciē nr̄e. Non quidem tale testimonium quale
superbus ille ~~ille~~ phariseus habebat: seductus
et seductrice cogitacōe testimonium perhibēs de seipō:
et testimonium eius verum non erat: sed cum spūs ipse testi
monium perhibet spūi nr̄o. ¶ Porro hoc testimonium
in tribus consistere credo. Necesse est enim primo omnium credere
quod remissionem peccatorum habere non possis: nisi per indul
genciam dei. Deinqꝫ quod nichil prorsus habere queas o
peris boni: nisi et hoc dederit ipse. Postremo quod vi
tam eternam nullis potes operibus promereri: nisi gra
tis tibi detur et illa. ¶ Quis enim potest facere mundum
de inmundo conceptum semine: nisi qui solus ē mundus:

Utiq3 qđ factū est non pt̄ non fi: ipō tū nō imputāte
eit q̄ non fuit. Qđ ꝓpheta q̄ considerās ait. Beatus
vir cui nō imputauit dn̄s peccātū. ¶ De opibus q̄
bonis certū oīo est: q̄ nēo ea habet a seipō. Nam
si stāe nō potuit humana natā adhuc integra? q̄
to minus potit p seipām resurgē iam corrupta?
Certū est ad suam originē vniuersa q̄tū in eis ē
tendē: et in eā procliuiorē sp eē ptem. Sz et nos q̄
de nichilo creati sumus. constat q̄ si nobisipis r̄
linquimur: in peccātū sp qđ nichil est declinamus.
Iam vō de vita etna scimus. q̄ nō sūt condigne pas
siōes huius tpis ad futurā gloriā: nec si vnus oēs
sustineat. Neq3 enī talia sunt hoīm merita. vt ꝓpter
ea vita eterna debeatur ex iure: aut ds̄ iniuriā aliq̄
facēt si eā non donāet. Nā ut taceā q̄ merita oīa dei sūt do
na: et ita hō magis ꝓpter ipā deo debitorē q̄ ds̄ hoī:
q̄d sūt oīa merita ad tantam gloriam? Denique q̄s
melior est ꝓpheta. cui dn̄s ipē tam insigne testimo
niū phibet dicens: virū inueni scdm cor meum?
Uerūptā et ipē habuit necē dicē deo: nō intres in iu
diciū cū seruo tuo. Nemo itaq3 se seducat: q̄ si bn̄
cogitare voluerit: inueniet pculdubio q̄ nec cū decē
milibz posset occurrē ei. qui cū viginti milibz venit
ad se. ¶ Verum hec que nunc diximus non oīo suffici
unt: sz magis initiū qđdam et velut fundamentū
fidei sunt habenda. Itaq3 si credis peccā tua nō posse
deleri. nisi ab eo cui soli peccasti. et in quē peccātū nō
cadit. bn̄ facis: sed adde adhuc ut hoc credas: q̄ p ipm̄ r̄

pccā donantur. Hoc est testimoniū qđ phibet in
corde nr̄o sp̄s sc̄s dicens: dimissa sūt tibi peccata tu
a. Sic enī arbitratur apl̄s: iustificari hoīem gratis
p fidē. Ita de meritis q̄ si credis non posse haberi nī
p ipm̄: non sufficit donec tibi phibeat testimoni
um sp̄s veritatis: q̄ ea habes p illū. Sic et de vita
eterna habeas necē est testimoniū spiritus: q̄ ad
eā sis diuino munere pueturus. Ipē enī pccā con
donat: ipse donat merita: et p̄mia nichilominus ipē red
dat. Porro testimonia ista credibilia fcā sunt ni
mis. Nā de remissione peccatorū quidē: validissimū te
neo argumentū dominicā passionē. Vox siquidē
sanguinis eius inualuit multo plus q̄ vox sanguinis
abel: clamās in cordibus electorū remissionem oīm
peccatorū. Traditus est enī propter pccā nr̄a: nec dubiū
quin potentior et efficacior sit mors illius in bonū q̄ pec
cata nr̄a in malū. De bonis autē opibus argumē
tū nichilominus efficax est resurrectio eius: q̄ resur
rexit propter iustificacionem nr̄am. Porro de spe p̄miorum
testimoniū est eius ascensio: q̄ ascendit propter glo
rificacionē nr̄am. Hec tū in psalmis habes: di
cente propheta. Beatus vir cui non imputauit dn̄s peccatū.
Et alibi. Beatus vir cuius ē auxiliū abs te. Itē alibi
Beatus quē elegisti et assumpsisti: habitabit in atriis
tuis. Hec est gloria vera. gloria inhabitans: q̄ ab eo ē qui
p fidē habitat in cordibus nr̄is. Filii vero adā glori
am q̄ ab inuicē est querentes. gloriā que a solo deo est
nō volebant: et sic gloriā extrinsecus fluentē sectantes:

habebant gloriam non in seipsis, sed magis in aliis. Vis
nosse unde hominum sit inhabitans gloria? Dico breviter:
quoniam ad mystica festinat intentio. Nam et ea sola proposue-
ram in verbis illis propheticis diligentius investigare; sed
reflexit ad moralia, occurrens prima fronte apostolicus ser-
mo: de intima gloria et testimonio conscientiae. Sic ergo inhabi-
tat haec gloria etiam hic in terra nostra, si misericordia et veritas
obviaverint sibi, et sese iustitia et pax osculentur.
Praevenienti siquidem misericordiae et veritas confessionis nostrae occur-
rere necesse est, ac de cetero sanctimoniam sectemur, et pacem sine
qua nemo Deum videbit. Ubi enim compungitur quis, iam
tunc eum misericordia praevenit; sed nequaquam ingredietur, donec
ei veritas confessionis occurrat. Peccavi Domino, ait ipse
David ad Nathan prophetam, cum de adulterio et homicidio
argueretur; et Dominus transtulit peccatum tuum a te, ait propheta.
Nimirum misericordia et veritas obviaverunt sibi. Et hoc quidem
ut declines a malo. Iam vero ut facias bonum, in tympa-
no et choro psallendum est, ut ipsa mortificatio car-
nis tuae, et paenitentiae fructus, ac iustitiae opera in unitate
et concordia fiant, quoniam unitas spiritus vinculum est perfectionis.
Neque ad dexteram neque ad sinistram declinaveris. Sunt
enim quorum dextera est dextera iniquitatis. Pharisaeus ille
cuius supra meminimus non erat sicut ceteri hominum, et ipse
sibi, ut diximus, testimonium perhibuit, sed non verum.
Beatus quisquis ille est in quo misericordia et veritas obviave-
runt sibi, iustitia et pax osculatae sunt. Si gloria patris fi-
lius sapiens, cum sit sapientia ipsa, sapientior nemo; liquet
profecto gloriam patris Christum Dei virtutem et Dei sapientiam esse.

λ secure gloriatur, sed gloriatur in eo qui sibi testimonium perhibet
in spiritu utique veritatis. Ut inhabitet gloria in terra nostra, misericordia et ve-
ritas obviaverunt sibi, iustitia et pax osculatae sunt.

Quia ergo multifarie multisq; modis de eo p̄dictū
fuerat in ꝓphis. q̄ in terris videndus foret. et inter
hoīes conuersaturus: quoniā modo id factū fuit. et
implens que de eo ꝑ os oīm ꝓphar dc̄a fuerāt ha
bitauit gloria in terra nr̄a: psalmista indicat ī hijs
v̄bis. Ac si manifestius dicat. Vt v̄bū caro fieret
et habitaret in nobis. mia et ṽitas obuiauerunt
sibi: iusticia et pax osculate sr̄. Magnū sacramentū
frēs. et diligentius ꝑscrutandū: nisi et intellc̄s ini
tio. et ipī q̄ intellcā verba deessent ¶ Dico tamē vt
cūq; modicū id qd' sencio: si forte vl' occasionē de
disse videor sapienti. Videre michi videor dudū illum
quatuor hijs virtutibz amictū hoīem primum.
ab ipō sue creacōis exordio: et vt ꝓpha meminit vesti
mento salutis indutū. Est enī in hijs quatuor
saluus integritas: nec sn̄ hijs omnibus pt' con
stare salus: presertim cū nec possint ēē virtutes si ab
inuicē separentur ¶ Acceperat igitur hō misericordiam cus
todem sc̄ilicet atq; pedissequā: vt ipā preueniret. ipā
et sequeretur eum: ipā q̄ ꝓtegeret et conseruaret
vbiq;. Vides qualē nutriciū contulit paruulo suo
deus: qualē dedit pedissequā hoī recens orto. ¶ Sz
erat illi nc̄cāꝰ etiā eruditor tamq̄ ingenue et nobili
creature: vt non sicut iumentū custodiretur: sz
tamq̄ paruulus educaretur. Cui sane magisterio nec
poterat apcior inueniri. q̄ ipsa veritas: que eū
in agnicionem summe pduceret aliqū virtutis. Inte
rim vō ne sapiens inueniretur vt faceret malum

ceterumque peccatum ei tamquam scienti bonum et malum facta:
iustitiam quoque qua regeretur accepit. ¶ Adhuc autem
et pacem qua foveretur et delectaretur. addidit ma-
nus benignissima creatoris. Pacem utique duplicem:
ut nec intus pugnae. nec foris timores. id est nec
caro concupisceret adversus spiritum: nec esset ei creatura
ulla formidini. Namque bestiis omnibus libere impo-
suit nomina: et serpens ipse quod violentia non praesumpsit:
fraude magis eum aggressus est. ¶ Quid huic de-
erat quem misericordia custodiebat. docebat veritas:
regebat iustitia. pax fovebat. Sed heu homo iste ad
multam perniciem et insipientiam sibi. descendit de Ierusalem
in Iericho. Sed quid est? incidit in latrones: a quibus
et suis omnibus legitur despoliatus. An non despoliatus:
qui domino veniente nudum se esse conqueritur? Nec vero
poterat revestiri. vel ablata sibi recipere vestimenta:
nisi Christus sua amitteret. Sicut enim vivificari in anima
non sufficiente corporali morte Christi non potuit: ita
nec revestiri sine eius despoliatione. ¶ Et vide si non
propter has partes quatuor vestimenti quod amiserat
primus et vetus homo: in totidem quoque divisa sunt secundi et
novi hominis vestimenta. An forte quaeris et tunicam
inconsutilem quae non dividitur: sed sorte provenit?
Ego divinam arbitror esse imaginem: quae nimirum
non assuta. sed insita. atque ipsi impressa naturae.
dividi scindique non potest. ¶ Ad imaginem nempe
et similitudinem dei factus est homo in imagine arbitrii li-
bertatem: virtutes habens in similitudine. Et similitudo

quād' periit: vtīpcū in ymagine ptrāsit homo.
Imago siquidem in gehenna ipā vri potest nō
exuri: ardere sz nō deleri. Hec ergo non sanditur:
sz sorte prouenit: et quocūqz ꝑuenerit aīa. ibi erit
simul et ipā. Nam similitudo non sic. sz aut manet
bono: aut si peccauit aīa mutatur miserabiliter:
iumētis insipientibz similata ¶ Sz qꝛ spoliatū vir
tutibz quatuor hoīem dixim⁹: quoniā mō singu
lis sit spoliatus congruū est vt dicamus. Ꝑdidit
hō iusticiā: cū eius serpentis. adā mulieris voci o
bediuit pocius q̄ dn̄e. Erat tn̄ residuū aliqd'
qd' apphende posset. idqz dn̄s suo illo sermōe i
nuebat: sed abiecerūt etiā illud. cōuersi in vba
malicie. ad excusandas excusacōes in petīs. Pru
dēciā iusticie porcio non peccare: scīa ꝑ penitēciā
dampnat peccm̄. Ꝑdidit et tēpanciā: cū sic exarsit
ea in cōcupiscencia sua. vt nec sibi. nec viro. nec
filiis parcet vastaturis: filꝰ oīs terribili maledcō
ꝫ necītatem mortis addicēs. Adam q̄ indignacōm
dn̄e mulieri pro qua peccauerat obiecit: qī post
tergū eius volēs declinare sagittā. Vidit enī mulier
lignū qd' eēt pulchrū visu et ad vescendū suaue:
et a serpēte audierat tamq̄ deos sese futuros. Funicu
lus triplex difficile rumpitur: curiositatis. volup
tatis. et vanitatis. Hec sola tria mūdus habet:
cōcupiscēciā carnis. cōcupiām oclor̄. et supbiā vite.
¶ His abstractis et illectis miseram omne crudelis ut
abiceat: sicut et adā qui mulieri male misertus est.

vt cū ea peccaret: vñ noluit misereri s' penā susti-
nere pro ea ¶ Priuata ē eciā mulier vitate: primo q̄d
male detorquens. q̄d audierat morte moriemini.
et dicēs neforte moriamur: demū serpenti credēs
penitus abnegauit et dicenti nequaq̄ moriemini.
Priuatus ē et adam vitate: vbi eā erubuit confite-
ri: uolentis excusacōnū opimenta p̄tendens. Sicq̄
ip̄a dicit. Qui erubuerit me corā hoībz: erubesco et
ego eū ¶ Pace q̄ꝫ priuus amiserūt: q: nō est pax
impiis dicit dn̄s. Nōne enī contrariam legē inue-
nerant in mēbris suis: quos de nouo pudor cepit
nuditatis: Timui inquit eo q̄ nudus essem. Nō sic
miser nō sic paulo ante timebas: non q̄rebas fo-
lia: licet corpore nudus sicut et nō ¶ Ex hoc sane
vt prophete ipsius parabolā p̄sequamur. qui sibi obui-
asse eas et recōsiliatas in osculo memorauit: grauis
quedam inter vitutes videtur orta contencio. Sicq̄
vitas et iusticia miserū affligebāt: pax et mīa ze-
li huius expertes. iudicabāt magis eē parcendū. Sūt
enī collectanee hee due sibi: quemadmodū et priores.
Vñ et factū est vt p̄seuerātibz illis in vlcōe. et p̄uari-
catorē hinc inde arcentibz. et p̄ntes molestias futū
cumulātibz cōminacōe supplicij: ille secederent ī cor
p̄ris. redeūtes ad dn̄m qui dedit illas. Solus sicq̄
ip̄e cogitabat cogitacōes pacis: cū afflictionis
plena omnia viderentur ¶ Siquidē nō cessabat
pax. nō eciā mīa dabat silenciū: s; pio quodā susur-
ro patīa pulsantes viscēa loquebantur. Nūq̄

ineternū proiciet d's? aut nō apponet vt cōplacicior sit
adhuc? Nūqᵈ obliuiscetur misereri d's? aut cōtine
bit in ira sua mīas suas? Et q̄uis diu multūq̄
visus sit dissimilare p̄t misericordiā. vt interī satisfaceret
zelo iusticie et veritatis? nō tn̄ infructuosa fuit sup
plicanciū importunitas: s; exaudita in tpe oportuno
Forte enī interpellantib; tale dicatur. dedisse respō
sū. Usq;quo p̄cis mīe? Debitor sū et sororibus vrīs.
q̄s accinctas videtis ad faciendā vindictam ī nacōib;
iusticie et veritati. Vocentur veniāt: et sup hoc v̄bo
pariter conferamus. Festinant ḡ legati celestes? et vt
viderūt miseriam hoīm et crudelē plagā. pph'a loq̄tur:
angeli pacis amare flebāt. Qui enī fidelius q̄ ad pacē
sunt querant q̄ᵐ angeli pacis? Hanc ex tribulacōe
cōmunium. ascendit ūitas ad constitutū diē: s; ascēdit
vsq; ad nubes? necdū plane lucida: s; adhuc obscura et
obnubilata adhuc zelo indignacōis. Factūq; est
vt legimus in pph'a? dn̄e in celo mīa tua. et ūitas
tua usq; ad nubes. Medius aut̄ p̄r lumīu residebat:
et utraq; pro pte sua qd̄ habebat uehemēcius loq̄bat
Quis putas illi colloquio meruit interesse? et quis in
dicabit nobis? Qui audiuit et enarrabit? Forte ī
enarrabilia sūt: et nō licet hoī loqui. Sūma tn̄ con
trouersie tocius hec fuisse videtur: Eget misericordie cre
atura rōnalis ait mīa: q̄m misera facta est et miser
abilis ualde. Uenit tp̄s miserendi eius: q; iā p̄teriit tē
pus. Econtrª veritas oportet impleri sermonē
quē locutus es dn̄e? totus adam moriatur nec̄ ē.

ira e mīa sit p̄ pro sup [illegible]

voc[illegible] iusti e vitas

vitas pla [illegible] ad nub[illegible]

mīa pla lo[illegible]

cũ omnibus qui in eo erant: qua die vetitũ pomũ
in p̃uaricacõe gustauit. Vt q̃ q̃o est mĩa: vt q̃ me
genuisti p̃r. citius p̃citurã. Hec enĩ vitas ipsa qũ
mĩa tua p̃it et nulla ẽ: si nõ aliquã misereris. Hin
auf et illa ecõ trario loquebatur. Õs enĩ nesciat. q
si p̃dc̃am sibi p̃uaricator sinãm mortis euaserit:
perit nec p̃manebit iam meatuũ vitas tua dñe:
Ecce vo vnus de cherubin ad regem salomonẽ sug
geris ẽẽ mittendas: qui filio regnũ datũ est oẽ iudi
ciũ. Et in eius ergo conspectu mĩa et veritas obuia
uerũt sibi: eadẽ que sup̃ meminit' ũba q̃rimonie r̃
petẽtes. Fateor ait vitas zelũ bonũ haber mĩa: s
vtinã scdm sciam. Nũc autẽ q̃: Preuaricatori pcat'
q̃ sororẽ iudicat ẽẽ pcendũ. At tu inq̃t mĩa neutri
pas: s tanta indignacõe seuis in p̃uaricatorem:
vt inuoluas p̃rem et sororẽ. Quid male merui:
Siquid habes aduersũ me: dicito michi. Sin autem:
quid me p̃sequeris: ¶ Grandis controuersia
fr̃s: et intricata nimiũ disceptacõ. Quis nõ illic
dicẽt: bonũ nobis erat. si natus non fuisset hõ iste:
Sic erat dilãcium oĩo sic erat: nõ videbatur quõ sit
cõseruari posset mĩa et vitas ¶ Cumq3 addiceret
vitas in ipsum q3 iudicẽ p̃ris sue mĩta retorqueret
dicens. cauendũ oĩno ne fiet irritũ ũbũ p̃ris. ne s
mo viuus et efficax qualz occasiõe euacuaretur:
q̃so ait pax. parcite verbis huiusmodi: nõ vos tal'
altercacõ decet: ũturũ est inhonesta contẽcio ¶
Porro iudex inclinãs se digito scribebat ĩ terra.

Rex p[illegible]. f[illegible] vẽr. i. cora
filio. filia. alij & ubis

qualibet
q̃ pax accedit

Iudicis [illegible]
Erant autem verba scripture que pre ipsa legit in au-
ribus omnium: ea siquidem prius audiebat. Hec dicit
perii. si adam non moriatur: et hec dicit perii: nisi
misericordiam consequatur. Fiat mors bona: et habet
utraque quod petit. Obstupuere omnes in verbo
sapiencie: et forma composicionis pariter et iudicii. Siquidem
manifestum fuit nullam eis querimonie occasionem
relinqui: si quod fieri posset quod utraque petebat. ut et
homo moreretur et consequeretur misericordiam. Sed id quomodo
quomodo fieri [illegible]
fieri inquiunt. Mors crudelissima et amarissima: mors
terribilis et ipso horrenda auditu: bona fieri quo-
nam poterit racione? At ille. Mors inquit peccatorum pessima:
sed preciosa potest fieri mors sanctorum. An non erit preciosa: si
fuerit ianua vite. porta glorie? Preciosa inquiunt. Sed
quomodo fieri istud? Fieri ait potest: si ex caritate moria-
tur quis. utique qui nichil debeat morti. Neque enim deti-
nere poterit mors innoxium: sed forabitur ut scriptum est
maxilla leviathan et destruetur paries medius: sol-
vetur que chaos magnum: quod inter mortem vitamque fir-
matum est. Nimirum caritas fortis ut mors. Immo
fortior morte: si fortis illius intraverit atrium alli-
gabit eum et diripiet utique vasa eius: sed et ipso tran-
situ suo ponet profundum maris viam: ut transeant libe-
rati. Bonus visus est sermo: utpote fidelis et dig-
Ubi invenitur [illegible]
nus omni acceptione. Sed ubi ille poterit innocens inveni-
ri: qui mori velit non ex debito. non ex malo me-
rito. sed ex beneplacito suo? Circuivit veritas orbem
Circuivit [illegible]
terre: et nemo mundus a sorde. nec infans cuius est

vnius diei vita sup terrā. Sz et tn̄a oē celū p lustrē:
et in angelis q̄z ne dixeri p̄uitatē. minorē inueīt
caritatem. Nimiru̅ ē tn̄ hec victoria debebatur: quo
maiorē nemo haberet caritatē: ut aīam suā poneř
p seruis inutilibz et indignis. Nā et si ipē iam nō
dicat nos seruos. hoc ipm̄ imēnse dilcōis est: et ex
imie dignacōis. Nos aut̄ et si oīa que p̄cepta sūt
nob̄ faceremus: q̄d aliud dicē debem⁹. nisi q̄z ser
ui inutiles sumus? Sz q̄s eū sup hoc cōuenire
p̄sumeret? Redeūt ad constitutam diem. vitas et
misericordia: aure plurimū. nō inueno qd desi
derabāt. Tūc vo seorsū pax cōsolās eas. vos inqt
nescitis q̄d q̄ nec cogitatis: non est qui faciat bo
nū hoc. non est vsqz ad vnū. Qui consiliū dedit.
ferat auxiliū. Intellexit rex q̄d loqretur et ait. Pei
tet me fecisse hoīem. Pena inqt me tenet: et incū
bit penā sustinē: p̄niam agē p hoīe quē creaui.
Tūc ergo dixit. Ecce venio. Nō enī p̄t hic calix trā
sire. nisi bibā illū. Et accersito p̄mus gabriele.
Vade inquit dic filie syon: ecce rex tuus. Festina
uit ille et ait. Adorna thalamū tuū syon: et susci
pe regē xp̄m. Porro venturū regē mīa et vitas p̄
ueneruit: sicut scptū est. Mīa et ueritas p̄cedēt fa
ciem tuam. Justicia thronū p̄pabat scd̄m illud. Ius
ticia et iudiciū p̄pacō sedis tue. Pax cū rege ueniet:
vt p̄pha fidelis inueniretur: qui dixerat. Pax erit
in tra nr̄a cū venerit. Inde est q̄ nato dnō. angelorū
chorus canebat: pax in terra hominibz bone vo

Redeunt ancille non inue[niunt]

Tunc pax. Nescitis quid queritis

Rex ait penitet me

Accersito gabriele / dic filie syon

lutans. Sz et nūc iusticia et pax osculate sūt: que nō
modice videbantur hactenus dissidē. Prior enī sig
cāt ex lege iusticia nō osculū. sz aculeū magis habe
bat: urgens magis timore q̄ provocans dulcōe.
Sed nec habuit illa recōsiliacōem: sicut habet nūc
que ex fide noscit eē iusticia. Alioqn quid cāt. q̄ n̄
abrahā. nec moyses nec ceti iusti tēpis illius in obitu
suo pacē illā bñdictionis etne apphendē. aut regnum
pacis poterāt intrare: nisi q̄ nūnc adhuc iusticia
a et pax sese fuāint osculate. Ex hoc sane dilectissimi
ferventiore nobis zelo sectanda iusticia ē. Siquidē
iusticia et pax osculate: et indissolubile amiciciā i
niere fedus. ut q̄cūq: testimoniū iusticie secū tulerit
hilari vultu iā et amplexibus leris excipiatur a pace.
ī idipm dormiens et requiescens Sermo de septiformi
13 Considerare spū ī xpō in anūnciacōe dnica.
eis frēs in solempnitate hodierna dnice anū
ciacōis. velut amenissimā quādam plan
tam: simplicē trē repacōis historiā. Insignitur no
va legacō angelo gabrieli: et novā virgo pfessa
virtutē. nove salutacōis honoratur obsequio. An
tiqua excluditur maledcō mulieri: novā nova
mr̄ accipit bñdcōem. Impletur p grām que cōcu
piscenciā nescit: ut spū supveniente altissimo pa
ret filiū: que virū dedignatur admittere. Intrat ad
nos eadē porta salutis antidotū: qua venenū ser
pentis ingrediens vniūsitatē gñis occupavit hu
mani. Cernuōs huiuscemodi flores ex hiis fructe

est lege patris: sed multo magis media metuenda profunditatis
abissum. Abissus plane inscrutabilis incarnationis
dominice sacramentum: abissus impenetrabilis verbum caro factum
est et habitavit in nobis. Quis eum investiget? quis
attinget? quis apprehendat? Puteus altus est: et in quo
hauriam non est michi. Quippiam solet interdum
supposita puteis humectare lintheamina vapor exha-
lans. Propterea sane licet irrumpere vetat, proprie conscius
infirmitatis: frequenter tamen velut super os huius putei
expando ad te domine manus meas: pro eo quod anima mea sic-
ut terra sine aqua tibi. Et nunc siquid est quod ascen-
dente de deorsum nebula tenuis exhibeat cogitatio, vobis
fratres modicum illud sine invidia communicare proposui: velud
expresso lintheamine vel exigua refundens celestis
stillicidia roris. Quero igitur qua ratione filius ma-
gis incarnatus sit quam pater aut spiritus sanctus: cum tocius trini-
tatis non modo equalis sit gloria: sed et una eademque substantia.
Sed quis cognovit sensum domini? aut quis consiliarius
eius fuit? Altissimum est misterium: nec nos oportet
temere super huiuscemodi precipitare sententiam. Vide-
tur tamen nec patris, nec spiritus sancti incarnationem implicare fi-
liorum effugisse confusionem: dum alius dei, alius hominis
filius diceretur. Videtur et id maxime congruum, ut is
specialiter filius fieret, qui filius erat: ne quid esset ambigu-
itatis in homine. Denique ipsa est virginis matris gloria sin-
gularis, et excellens prerogativa Marie: quod filium unum
eundemque cum deo patre meruit habere communem. Quod sane pos-
se constat: si non filius incarnaretur. Sed nec nobis

filiis alia dei posset occasio sperande hereditatis. Ipse
siquidem primogenitus in multis fratribus: qui unigenitus
erat: associaret eos sine dubio in hereditatem: quos vo
cavit in adopcionem. Si enim fratres: et coheredes. ¶ Hic igitur
christus ihesus mediator fidelis sicut in personis unam dei ho
minis que substanciam copulavit ineffabili sacramento: sic
et in ipsa reconsiliacione consilio usus altissimo nec
dicam non deseruit equitatem: utrisque tribuens quod
oportebat: honorem deo. homini misericordiam. Nec
enim optima inter offensum dominum et reum servum fore
composicio: ut nec honorandi domini zelo servus oppri
matur austeriore sentencia: nec rursus dum huic immo
derate condescenditur: ille debito fraudetur honore.

Audi igitur et diligenter observa angelicam in
huius mediatoris ortu distribucionem. Gloria inquit
in altissimis deo: et in terra pax hominibus bone volun
tatis. Huius denique gratia observacionis fidelis reconsilia
tor christus. nec timoris spiritu defuit: quo patri semper reverenciam
exhiberet: semper ei et deferret: semper eius gloriam quereret.
Nec spiritu pietatis quo misericorditer compateretur
hominibus. Unum et unicum habuit spiritum quod sciret per quem
timoris pariter et pietatis distribucio fieret inconfusa.

¶ Et nota quod in primo illo parente nostro peccato. tres quidem
auctores extiterunt: sed manifeste defuerunt tres istis tribus:
dico enim. eva. diabolum. et adam. Non habuit eva
scientiam: que ut ait apostolus seducta est in prevaricacione.
Verum hec quidem serpenti non defuit. qui callidior de
scribitur ceteris animantibus: sed pietate malignus

nō habuit: qui homicida factus est ab initio. Adam vero
prius forte videtur: mulierē non contristando: sed ti
morē dn̄i dereliquit: voci illius obediens pocius q̄
dn̄o. Vtinā magis timor dn̄i p̄ualuisset in eo: sicut
de xp̄o signanter legitur: quia repleuit eū nō pietatis
sp̄s. sed timoris. In omnibz enī et p oīa pietati prior
timor dn̄i p̄ferendus est: et solus ipse est qui totū sibi
debeat hoīem vendicare. In hiis ergo tribus. timore
pietate et scīa: mediator nr̄ reconsiliauit hoīes deo.
Nam in consilio et fortitudine. de manu adūsarii
liberauit. Consilio siquidē prudentissimo vince p̄ualuit h
hostem: data potestate. vt manus iniceret innocenti. For
titudine p̄ualuit ne violenter posset retinere redēp
tos: dū victor ab inferis rediit: et vita hoīum cū eo
surrexit. Exinde cibat nos pane vite et intellectus: po
tat aqua sapiē salutaris. Est enī intellectus rerū sp̄ua
liū et inuisibiliū. verus aīe panis. confirmans cor
nr̄m: et ad oē opus bonū roborans in oī exercitaci
one spirituali. Carnalis autē hō qui nō percipit ea q̄
sūt sp̄us dei. sed stulticia illi videtur: gemat et luge
at dicēs. Aruit cor meū: quia oblitus sum comedere
panē meū. Ecce enī mens et p̄fessa lingua ē non p̄desse
hoī. si mūdū vniūsū lucretur: aīe sue detrimentū
faciat. Sȝ qn̄ id cape possit auarus? Hū cā laborat:
quisquis ei p̄suadere conatur. Vnde hoc? Nempe quia stulti
cia illi videtur. Quid verius: q̄ iugū xp̄i eē suaue?
Appone hoī sc̄ari: et vide si nō lapidē q̄ panē repu
tabit. Et certe huiusmodi intelligencia vitatis

mine vivit aīa: et hic cibus est spūalis. Non enī
ī solo pane vivit hō: s; in oī verbo qd̉ procedit de ore
dei. Veruptū donec sapiat vitas: non sīn difficul
tate ad interiora trahiatur. Ubi v̉o in ea cepis ob
lectari. iā non cibus s; potus est: et sīn difficultate tra
itur ad aīam: quo videlicet spūalis cibus intelligē
cie potu sapiē digeratur: ne ipsius interioris hoīs ar
tubus id ē affectibus siccitate laborantib; onerī
magis sit. q̉ͣ vtilitati. Ex omnib; ḡ que salvan
dis fuerant ipsis nc̄ćia: nichil penitus defuit saluā
tori. Ipē est enī de quo p̄dixit ysaias. Egredietur
virga de radice yesse: et flos de radice eius ascendet:
et requiescet sup eū spūs dñi. spūs sapiē ꝛ intellcūs.
spūs consilii et fortitudinis. spūs sciē et pietatis: et
replebit eū spūs timoris dñi. Illud sane diligēter
attende: q̉ florem hūc de radice non de virga dixerit
ascensurū. Etenī si novus xp̄i caro in v̉gine creata es
set ex nichil qd̉ estimaverūt non nulli: non de radi
ce flos: s; forte de virga dici poterat ascendisse. Nūc
autē qui ꝓdiit de radice: sīn dubio coī ab origine pro
batur habuisse coēm materiam. Nā q̉ sup eum
spūs requievit: nichil in eo cōtradccōis fuisse decla
ratur. In nobis enī q̉ non oīo superior est spūs nō req
escit: carne nimirū adūsus spiritū. ꝛ spū adūsus
carnē cōcupiscēte: a quo conflictu liber. in quo tu
nichil sile fuit. novus hō et vetus hō q̇ veram car
nis m̄re suscepit originem: sed veteris fermentū cō
cupiscencie non suscepit.

Sermo in ramis palmarum

Si̅no in ramis palmarū. de tribus ordinibus ob sequentiū xp̄o . .

Non sine causa sp̄ūs sponsi pater et dei
sui habens ecc̄lia: processionem hodie
nova quadam et mira coniūctōe addid(it)
passioni. Nam processio plausū habet:
passio planctū ¶ Quū ergo sapientib; et insipiē
tib; debitores sumus: videamus quid utrisq; confe
rat hec coniūctio. Et p̄us quidē quid sclaribus indi
cet: qui nō prius qd' spūale s; qd' aīale ¶ Videat se
cularis aīa. videat et intelligat: quā extrema gaudii
luctus occupat. Pt̄er hoc cū q̄ certā q̄ cepit facere et
docere. non solū verbis p̄dicās s; et exemplis: qd' aū
p̄dixerat p prophetam. quī oīs caro fenū. et oīs gl'a eius
q̄ flos feni: carnē apparēs in carne manifeste studuit
probare in seipō. Unde et processiōis gl'a voluit solla
ri: q̄ paulopost sibi noverat īminere die ignominio
sissime passiōis. ¶ Quis ergo sperare iā debeat in
incerto glorie temporalis: cū videat in ipō q̄ qui p
catū non fecit. creatorē tpm et conditorē universita
tis. post exaltacōem tantā. tantā nichilomin⁹ humiliacō
nem sequi: In eadem cū civitate. a plebe eadem. et
eodem tpe. nūc quidē processionis gl'a et divinis est
laudibus honoratus: postmodū vero interrogatus
cōtumelijs et tormento cū scelerātis reputatus. Hec
est trāsitōis leticie finis: hic fructus gl'e tpalis ¶ Pre
terea prudenter orat propheta. ut caveat duo gloria eius
et non cōpugnatur: idest processionē habeat quem

passio non sequatur. ¶ Nobis autem karissimi tamquam spiri-
tualibus spiritualia comparantes: in processione quidem
celestis patrie representabimus gloriam: in passione monstra-
ramus viam. Nam si in processione venit quid tibi
in mentem futura illa leticia et exultacio multa ni-
mis: cum rapiemur in nubibus obviam christo in a-
era: si tota concupiscencia videre desideras diem illum. quo sus-
cipietur in celestem ierusalem christus dominus. caput cum membris
omnibus. portans triumphum victorie: applaudentibus
non iam pauperibus turbis. sed virtutibus angelicis
clamantibus undique populis utriusque testamenti. be-
nedictus qui venit in nomine domini. si tamen consideraveris
in processione quo perveniendum sit. disce in passione qua
sit eundum. Hec est enim via vite tribulacio presens: via glorie
via civitatis habitaculi. via regni: secundum quod latro cla-
mat de cruce: memento mei domine. dum veneris in reg-
num tuum. Euntem enim in regnum vidit: quo cum perveniss-
et memorem fore rogavit. Pervenit ergo et ipse. Et si
vis nosse quam compendiosa via: eadem die meruit cum domino
esse in paradiso ¶ Tolerabilem proinde reddit passionis
laborem gloria processionis: quia amanti nichil difficile est.
Nec mireris quod in presenti processione celestem dixerim re-
presentari: cum unus et idem in utroque suscipitur: et si lon-
ge aliter et ab aliis. In hac enim processione iumento in-
sidens christus insidet: in illa vero iumento quidem factum
est sed racionale: quia homines et iumenta salvos facies do-
mine. Cui simile est et illud: ut iumentum factus sum
apud te: et ego semper tecum. Et vide si non de processione lo-

quitur cum sequitur. Tenuisti manū dexteram
meam: et in volūtate tua deduxisti me: et cū glā
suscepisti me ¶ Ibi certe ne ipē quidē pullus deerit:
qū et si murmuret h'eticus pullos venire non si
nens. pullorꝝ baptismo detrahens: qui pullus
natus est. et pmo eligit aciem pullorꝝ. inocētes
loquor: hodie q̄s pullos a gracia nō excludit: q:
nec pietati incongruū nec maiestati eius difficile
est: vt suppleat munus grē. qd' minus in eis habꝫ
natura possibile ¶ Ibi eciā non ramos arborum.
non vilia vestimēta ꝑplexus turba psternet: sed
diuiciet penas suas aīalia scā: deponent coro
nas suas añ thronū agni quatuor seniores: et v
tutes omnes angelice. q'q' habent glē vl' decoris.
totū ei ascribent: totū attribuent illi ¶ Iā vō quā
de iumento ac vestibus ac ramis arborꝝ mencio
facta est: considerare diligencius libet triplex obsequiū.
qd' in pcessione hac exhiberi video saluatori. Pri
mū quidē a iumento cui insidet: scdm ab hiis qui
vestimēta prosternūt: terciū vō ab hijs qui ab ar
boribus ramos cedere phibentur. Nōne eciā omīs
reliqui ex eo q' habundant sibi inuicturi. et qi sine
labore obsequūtur dn̄o: solū vō iumentū semet
ipm exponit eius obsequio. Videndū michi est.
vt elacionē caueatis: an magis loquar vt habe
atis consolacōem. Iumentum cui insidet xpē
nōne vos estis: iuxta pceptū apli. glorificātes
et portantes deum in corporibus vestris. ¶ Ex

pendunt eum seculares hoīes. in obsequium dnī. nō quidē
corpa? sed que adiacent et necīa sūt corporibus: cū de
terrena sb'a elimosinas largiantr. Prelati qr ramos ce
dūt de arboribus: verbi causa. cū de fide ↄ de obīa ab
he. de castitate ioseph. de mansuetudine moysi. ceterorūqz
qz scōr virtutibus evangelizāt. Derupti et hii de
promptuariis plenis largiuntur: et hii q̄ acceperūt g̃
tis. gratis nichiloꝰ dare iubentur. Omnes tn̄ si fideliter
suo quisqz intentus fuit mīsterio in pcessiōe sr' saluato
ris: et cū eo ingrediūt in scām ciuitatē? quī tres puidit
ꝓphā saluandos: noe cedentem ramos in arce fabricā?
danielē in vili edulio ↄ laboē abstinētie. fam̄ tamqͣ
iumentū saluatoreqz portantē: tertiū qr iob bn̄ dispē
santē sb'am huiꝰ mūdi. et de velleribz oviū suarum
pauperū latera calefacientē. Cū tn̄ in pcessiōe illa
ihc̄ ꝓpinquior? cui de tribus ordinibus salus vici
nior: facile credo potestis aduertere. Itē vn̄ sup de pas
siōe ↄ processiōe ↄ quatuor ordinibz pcessionis

Necesse est ut loquamur hodie breuius: ꝓpt
angustiā tpis. Multa quidē nobis minis
trat pcessio quā celebraturi sumus: sed ↄ
eadem impedit ne dicere plā possimus. Celebratu
ri sumus hodie pcessionē: et paulopost audituri
passionē. Quid sibi vult mirabilis ista coniūctio? ꝰ
quid cogitauerūt pres nrī. passionē addētes pces
sioni? Nam processio quidē mito reputatur hodie
qz fcā est hodie. Passio vō cur addita ē. quā serta
fiā constat ēē secutam? Optime uiqz pcessiōi

passio coniuncta est. ut discamus in nulla leticia hu
ius sdi habere fiduciam: scientes quia extrema gaudii
luctus occupat. Propterea non simus stulti ne occidat
nos prosperitas mundi: sed in die bonorum non immemores simus
malorum: et econuerso. Istis enim mixtum est presens seculum: non
secularibus tantum: sed etiam spiritualibus viris. Nam et secula
ribus viris aliquando que placent. quandoque que displicent vide
mus accidere: et ipsis nichilominus spiritualibus non semper tristi
cia non semper leticia succedunt: sed est vespere et mane dies unus.
Et illud. Visitas eum diluculo: et subito probas illum. Vnde
hec interim dum presens seculum manet: uel magis manat et
fluit. Ceterum post hoc seculum duo futura sunt secula valde
diuersa et diuisa: ita ut in altero non sit nisi fletus et stri
dor dencium: in altero solum gratiarum actio et vox laudis.
Absterget enim deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum: et iam
non erit amplius neque luctus neque clamor: sed nec
ullus dolor. Interim sicut amatores mundi multa paciun
tur aduersa: ita nec ipsis seruis dei. omnia in hoc mundo
optata succedunt. In die ergo malorum memores sint bo
norum: ne pusillanimes fiant et impacientes. sicut hii
de quo legimus in psalmo. Confitebitur tibi cum bene
feceris ei. In die quoque bonorum non immemores sint malorum:
ne extollantur et dicant in habundancia sua: non mo
uebimur in eternum. Sicut enim secularium rerum prosperitas oc
cidit stultum secularem: sic profecto et habundancia spiritualium
prosperitatis occidere indoctum spiritualem: atque ita non spiritualem:
Spiritualis quippe omnia diiudicat. Vnde autem eueniat
quod stultum occidit prosperitas. et non sapientem: alibi habemus.

Cor sapiētis ubi tristicia: et cor stultorū ubi leticia.
Merito pinde ait. Bonū est magis ire ad domum
luctus q̄ ad domū cōuiuij. Licet eñ multos frangat
aduersitas: tñ multoplēs extollit pspitas: sicut scriptū
est. Cadent a latē tuo mille. sinistro scz p qd' signi
ficatur aduersitas: et decē milia id est plēs a dextris
tuis: in quibz prosperitas designatur. Deniqz qr v
trobiqz piclm ē: orat sapiens et dicit. Diuicias et pau
ptatē ne dederis m: neforte aut diuicie extollerēt
in suþbiā: aut pauptas deiceret ī impaciēam ¶ Vn
et dñs sicut ī passione paciēam: ita et in pcessione
humilitatē exhibē curauit. In illa eñ tanq̄ ouis
ad occisionē ductus est: et q̄i agnus corā tondēte
obmutuit. et nō aperuit os suū. Qui cū pateretur
nō cōminabatur: sz magis orabat dicēs. Pater
ignosce eis: qr nesciūt quid faciūt. In pcessione aūt
quid? Parābāt sese ipi ut exirēt obuiam ei: nec eū
latebat qui nouerat quid eēt in hoīe. Preter qd' et
tpē patris. nō in curribus aut in eqs: nō in frenis
argenteis et sellis auro tectis: sz humilis aselli tergo
sedens. suppositis aplōrū uestibus: q̄s ego de pciosi
oribus regionis fuisse nō credo ¶ Sz quid fuit
q pcessionem habē uoluit: q̄ mox futurā nouit
passionem? Forte ut amarior eēt passio: quā pro
cessio pcessisset. Ab eodē eñ ipsō in eodē loco et
tpe paucissimis dieb; interpositis. pmo cū tanto
triūpho susceptus: postea crucifixus est. O q̄ dis
simile est. tolle tolle crucifige eū: et bñdictus qui ve

uit in noīe dn̄i osanna in excelsis. Q̄ dissilie rex is
rl': et nō habemus regē nisi cesarem. Q̄ dissiles ra
mi virētes et crux: flores et spine. Cum p̄us p̄sterne
bantur vestimēta aliena: ecce suis exuitur: et sors
mittitur sup ea. Ve q̄ amaritudo peccōr̄ nr̄or̄: p̄pter
que soluēda tanta amaritudo est necc̄ia. Iā vō ad
p̄cessionē accedens: tamq̄ quatuor ordines in ea in
videor intueri. Fortassis in hac nr̄a p̄cessione. oīs
hodie poterūt inueniri. Preibant eī aliq̄ ⁊ viā pa
bant: ipi sṫ qui viā parāt dnō ad corda vr̄a. qui uos
regūt. et digūt gressus vr̄os in viā pacis. Alii seq̄
bantur: et hij sṫ qui p̄pe consciē consilij deuote sequ
untur: ⁊ adherent sp̄ vestigiis p̄cedenciū. Erant
q̄ discipuli tamq̄ domestici lateri eius adherētes:
ipi sūt qui ptem optimā elegerūt: qui in claustris
soli deo viuūt: sp̄ deo adherētes: et eius placitū cōside
rantes. Ipm̄ q̄ iumentū cui insidebat nō defuit:
qd̄ designat duros corde. et aīos quodāmodo besti
ales. Verū nō fuit aīaliū huiusmodi copiosior multi
tudo: nec oportuit. Tales eī magis oneri sūt q̄
honori: nec p̄pt eos p̄cessio valde gloriosior est.
Huiusmoī autē cantare nō nouerunt: s; male so
noros dant rugitus. Ipi sūt q̄ vrgēa sp̄ ⁊ calcaribꝫ egēt.
Verū nec ipos relinquet dn̄s: dum disciplinā fer
re voluerint. Hijs eī dr̄ seruite dnō in timore: et
app̄hendite disciplinā: neq̄n irascatur dn̄s. ⁊ pea
tis de via iusta. Postq̄ eī hoc iumentū discipli
nā ferre noluit: quid restat nisi vt abiciat eum

dn̄s cū indignacōe quadam. et primus exeat a vis
ceribus p spinas et tribulos a quibz suffocatur ver
bū dei: que sūt diuicie huius mūdi. et voluptates
carnis. ¶ Hiz qui tales sūt hic. quibus grauis sit
ordo. et oīa onerosa: quos pungi frequēter oporte
at et vrgeri: obsecramus eos vt studeāt de iumētis
si forte queāt in hoīes cōmutari. et cōputari inter
aliquos eorū: vt sint aut de penitentibus. aut de ad
herentibz et collateralis: aut de sequētibus sint.
¶ Qz si nō faciūt obsecro ut vl' in eo q̄ sūt perma
neāt inueri et paciēter ferāt que salubria sunt.
et si minus suauia: donec cōplaceat dnō respicere
humilitatē eorū et in melius aliq̄ eos promouere. ¶
Uolīs autē vt aliquatenus consolemur iumētū
vrm̄: Scimus equidē q̄r cantare non nouit: neq̄
enī de eis est qui dicere possint. Cantabiles mi e
rāt iustificacōes tue: in loco peregrinacōis mee. At
tamen verū est: q̄a nemini eorū tam prope est dn̄s.
Nā nec ipsi qui hinc et inde adherēt tam prope cū ha
bent: ut iumentū cui insidet. Et audi hoc ipm̄ a
propheta. Prope est dn̄s hiis qui tribulato sūt corde. Nā
et mr̄ que egrotantē nouit filiū: magis fouet et
amplectitur sepius. ¶ Nemo igitur indignetur:
nemo cōtēpnat: dū voluerit xp̄s ee iumentū. Et
eū qui scandalisauit vnū de pusillis istis: illum
grauiter offendit. qui eos tamq̄ mater in suo si
no gremio fouet donec roborentur ¶ Vn̄ et mor
infirmitates paciētissime ferendas. beis būdaīs e

moniūr. Quatuor gᵒ s̄t gn̄a in pcessione dn̄i. Bo
ni prudētes et boni simplices: hūi s̄t qui pcedunt et
qui sequūtur. Bonos autē addidi: qꝛ prudentes
non boni iniqui s̄t iuxᵗ illud. sapiētes sūt vt faciāt
mala: et simplices nō boni stulti sunt. In pcessiōe
autē dn̄i: nec iniquus locū habet. nec stultus. Por
ro qui adherent ei: cōtemplatiui sūt. Qui portāt
et onerantur eo: ipi sūt duri corde et pax deuoti. Sꝫ
ecce oēs sūt in processiōe dn̄i: et nemo ex ipīs faciem
eius videt. Nam qui pcedūt occupati sūt in paran
da via: solliciti circa pctā. et tēptacōēs alioꝝ. Qui se
quūtur ipī oīno faciem eius videre non pnt: sꝫ sicut
moysi dcm̄ est posteriora eius videt. Iumentū autē
cui insidet. nūqᵃ ad videndū leuat oclos: sꝫ pnū est
sp in terrā. Qui vᵒ adherēt ipī aliqū videre pnt: sꝫ
raptī et nō cōtinue: nec plene. dū adhuc sūt in via.
Uerū qūtū ad alios ipī magis facie ad faciē eū vident
iuxᵗ qd' ītē de moyse scptū est: qꝛ ceteris quidē pphis per
visiones et sōpnia. moysi vᵒ facie ad faciem loqba
tur. Qūtū ad plenā satie visionē. nec ipē moyses
dū viuit in hoc mūdo impetrare pt faciei ipius vi
sionē: qꝛ sicut ipē ait. nō videbit me hō et viuet. Nō
videbor inqᵗ in hac vita: nō videbit qs faciē meā
in hac via ꝛ in pcessione ista. Ipē itaqꝫ magna
pietate sua donet nobis sic in eius pcessione pse
uerare dū viuimus: vt in magna illa processione
qua cū scīs omnibus a patre suscipiendus est ꝛ tradi
turus rgnū deo et pri: scām ciuitatē cū ipō īgdi mereā.

b

S'mo feria quarta de passione dni

Vigilate aiō frēs: ne infructuose p̄teriant
vos huius tpis sacr̄menta. Copiosa ē bñdic
cio: date receptacula mūda. deuotas aīas
vigiles sensus. affc̄us sobrios: puras consciās exhi
bete tantis carismatibȝ grāz. Nimirū ammonet vos
sollicitudīs hui⁹ nō modo spūalis ipā cōuersacō quā
pfessi estis: sȝ ⁊ gnālis ecclie obseruacō cui⁹ filii es
tis. Denique siqd' xpianu sacra hac septimana.
a' p̄ sobrio. a' p̄ter solitū pietatē colūt: modestiā exhi
bēt. humilitatē sectantur. induūt grauitatē: vt xpō
paciēti quodāmodo cōpati videantur. Q's enī tā
irreligiosus qui nō cōpungatur? q's tam insolēs
vt non humiletur. q's tam iracūdus vt nō indulge
at? q's tam deliciosus vt nō abstineat. q's tam fla
giciosus ut nō contineat? q's tā maliciosus ut non
peniteat hys diebus? Merito quidē. Nēpe adē
passio dni vsqȝ hodie. terram mouēs ⁊ petras scindēs
apiens monumēta. Pe ē enī resurrectio eius. i q
solempnitatē celebrabimus alacriō duō ⁊ vtinā vsqȝ i
alacrissima q̄ fecit magnalia: alacritate ⁊ audacia
spūs sbeuntes. Nichil in hoc mūdo melius fieri
quā qd' a dnō fcm̄ ē hys diebus: michil mūdo utili
us poterat cōmendari. q' vt ritu perenni singulis
celebret ānis memoriale eius in desiderio aīe: et me
moriā habūdācie suauitatis eius eructuet. Vtrū
autē ꝑpter nos: qd' in vtroqȝ nobis salutis fruct⁹
in vtroqȝ vita spē nr̄i. Mirabilis passio tua do

nunc ihū: que passiones oīm nrm̄ propulsauit:
ꝯplacata ē omnibus iniquitatibꝫ nr̄s: et nulli vn-
quā pesti nr̄e inuenitur inefficax. Quid cū tam
ad mortē: qd non tua morte saluatur? In hac
eciā passiōe tua tres spāliter cōuenit intueri: opus
modū et cām. Nam in ope quidē paciā: in modo
hūilitas: in causa caritas cōmendatur. Paciēcia
autē singularis: qd videlicet cū supra dorsū eius
fabricarent pcc̄ores. cum sic extenderetur in ligno.
vt dinumerarentur oīa ossa eius: cū fortissimū illud
ꝓpugnaculū. qd custodit isrl' vndiqꝫ foraretur.
cū foderentur manus eius et pedes: sicut agnus
ad occisionē ductus sit. et tamq̄ ouis corā tonden-
te non aperuit os suū: nō aduersus prēm murmu-
rans a quo missus fuerat: non aduersus huma-
nū genus ꝑ quo q̄ non rapuit exsoluebat: nō
deniqꝫ vl' contra ꝓpliū ipm̄ peculiarē sibi: a quo
pro tantis bn̄ficiis. tanta mala recipiebat. Plec-
tuntur aliqui ꝑ pcc̄is suis. et hūiliter sustinent:
hoc ipm̄ tn̄ eis ad paciam reputatur. Flagellā-
tur alii. non tā purgandi q̄ probandi coronā
digni: et maior in hiis paciencia cōmendatur.
Quomō non maxīa censeatur in xp̄o: qui in
funiculo hēditatis sue ab hiis quibꝫ specialiter
saluator aduenerat crudelissima morte multa-
tur: sicut nullū oīno pcc̄m nec actu ꝓprio. nec
contractu. sic nec in quo crescere posset hūs: Ne-
mirū in quo habitat omnis plenitudo diuinita-

ns. non vmbratice sed corporaliter: i q° d's. mūdum
sibi reconsilians. nō figuratiue sed sbālit' : qui deniq
plenus ē grē et vitans: nō cooperatiue sed psonaliter.
Vt faciat opus suū. alienū est opus eius ab eo: ysai
as loquitur. Q'a et opus suū fuit. qd' dedit ei pater
vt faceret: et alienū fuit ab eo: vt talis talia sustineret.
Ita q° habes in ope pacīam. Nam modū ipīu si dili
genter attendas. nō modo mitem agnosces s; ⁊ hūilē
corde: nēpe in hūilitate iudiciū eius sublatū est: cū
nec ad tantas blasphemias. nec ad falsitā q sibi ob
iciebantur crimīa responderet. Vidimus inqt eum
et nō erat aspectus: nō speciosū pre filiis hoīm: tā
q° leprosū et nouissimū viroꝝ: plane virū doloꝝ.
a deo ꝑcussū ⁊ hūiliatū: ita vt nō esset ei spēs neq; de
cor. O nouissimū et altissimū: o hūilē et sublimē: o
obprobriū hoīm et glām angeloꝝ. Neō illo sublimi
or: neō hūilior. Denīq; sputis illitꝰ ē. obprobriis satꝰ ē.
morte turpissīā condēpnatꝰ ē: cū sceleratis iputatꝰ ē. Nichil
ne merebit' ista hūilitas. que huc habet modū:
ymo q tam est ult' modū: Sicut ē pacīa singla
ris. sic et hūilitas āmirabil': vtraq; sū exēplo. Vtrū
q; tū magnificat. cā ipā cōmendat. Nimirū caritas
est. Propter nimiā eīm caritatē suā. qua dilexit nos
deus vt seruū redimeret: nec pr̄ filio. nec sibi filius
ipē ꝑpat. Vere nimiā q; et hec mensurā excedit:
modū superat: plane supeminens vniūsis. Maio
rem inquit caritatē nemo habet: q° vt animam
suā ponat qs pro amicis suis. Tu maiorē habu

isti dicere: ponens eam pro inimicis. Cum enim adhuc
inimici essemus: per mortem tuam et tu reconciliati sumus
et patri. Que nam igitur videbitur alia vel fuisse vel esse
vel futura huic similis caritati? Vix pro iusto quis
moritur: tu pro iniustis passus moriens propter de-
licta nostra: qui venisti iustificare gratis peccatores.
servos facere fratres: captivos coheredes. exules reges.
Nec sane aliud aliquid pacientiam hanc et humilitatem
eque illustrat. quam quod tradidit in mortem animam suam:
et peccata multorum tulit: etiam pro transgressoribus
rogans ut non perirent. Fidelis sermo et omni accep-
tione dignus. Quia enim voluit oblatus est. Non modo
et voluit oblatus est: sed quia voluit. Solus nimirum pota-
tem habuit ponendi animam suam: nemo eam tulit ab
eo. Cum accepisset acetum dixit: consummatum est.
Nichil restat implendum: iam non est quod expectem.
Et inclinato capite. factus obediens usque ad mortem:
tradidit spiritum. Quis tam facile cum voluerit dormit?
Magna quidem infirmitas mori: sed plane sic
mori. virtus immensa. Nempe quod infirmum est dei:
fortius est hominibus. Potest humana vesania sibi ipsi in
mortem scelestissimas inicere manus: sed non est
hoc ponere animam suam. Ingerere eam magis. et violenter
abrumpere: quam ad nutum ponere est. Tibi ipse
iuda misera plane facultas fuit non ponendi animam.
sed pendendi: nec tradente te sed trahente laqueo. ne-
quissimus ille spiritus tuus exivit: non emissus a te
sed amissus. Solus in mortem tradidit animam suam.

qui solus virtute ꝓpria est regressus ad vitā: solus
potestatē habuit ponendi. qui solus facultatē eque
liberam habuit resūmendi: imperiū h9us vite et mortis
¶ Digna ergo caritas tā inestimabil': humilitas tā
admirabilis: paciā tā insupabil'. Digna plane tam
scā. tam immaculata hostia: tā acceptabilis. Dign9
est agnus qui occisus ē accipere fortitudinē: facere
ad quod venit: tolle͛ pccā mūdi ¶ Ego autē dico
pccīn triplex qd' ꝯsiliatur sup terrā. Putans qr vel
dice͛ ꝯcupiscenciā carnis. concupiscenciā oculor: et
supbiam vite: Funiculus triplex ē qui difficile
rumpitur: ꝓpterea multi trahūtur. Primo trahuntur
hoc funiculo vanitatis: sed ꝑor ille ternarius nō
immerito pualet in eccīa. Quō enī nō illius pacie͛ ꝯ
sideracō omnē arceat voluptatē: quomō nō illi9
humilitatis consideracō. supbiā vite ꝓsus extrudat:
Nam caritas illa digna plane. cui9 meditacō sic men
tē occupet: sic totā sibi vendicet aīam: ut oīno ui
cā curiositatis exsufflet. Fortis igitur contra hec
passio sal-uatoris ¶ Sed aliud ego triplex eque
pccīn. quēadmodū virtus crucis expugnat dice͛
cogitam: et id forte utilius audiatur. Primū qui
dem originale: scdm psonale dixerī. terciū singla
re. Et originale quid' maximū illud delictū voca
tur: qd' a primo adā contraximus: in quo pccauim9
omnes: pro quo morimur universi. Maximū
plane qd' sic mō totū non humanū genus. Et ꝙ
liber ipsius gnis occupat: ut nō sit qui euadat.

nō sit vsqȝ ad vnū. A p̄mo hoīe in nouissimū vsqȝ
ꝯtenditur: ⁊ et in singul' q̄ȝ a planta pedis vsqȝ ad
verticē capitis diffunditur hoc venenū: sed ⁊ velut
licet michilominꝰ in vniūsam dilatatur etatē. ⁊ ab
ea scilicet die qua sua quēqȝ ꝯcipit: vsqȝ ad eā qua cō
munis eū recipit mr̄. Aliogn̄ vn̄ graue iugū sup
omnes. et totos filios adam. idqȝ a die exitus de ven
tre m̄ris eorꝝ vsqȝ in diē sepulture in mrēm omniū.

In sordibus gignimur ⁊ in tenebris ꝯfouemur: in
doloribus parturimur. Ante exitū miserias oneramꝰ
matrēs: in exitu vipereo more laceramꝰ: mirū q̄ non
ipi pariter laceramur. Primā vocē ploracionis edimus.
merito quidē utpote vallē ploracōis ingressi: vt nob
illud sc̄i iob ab oī pte possit aptari. Homo natus de
muliere breui viuens tpe: repletur multis miseriis.

Quid vm hoc sit nō vba nos docēt. sed vbera. Hō
inquit natus de muliere: nichil abiectius. Et ne forte
ex ipā sibi voluptate corporeorꝝ sensuū. quā de sen
sibilibꝰ hauriat blandiatur: ⁊ in ipō statī introitu de
exitu q̄ȝ terribiliter ammonetur: cū dr̄. breui viuēs
tpe. Et ne spaciū illud. qd̄ int̄ ingressū et egressū r̄
linquitur sibi liberū putet: repletur ait multis mi
seriis. Multis et multiplicibꝰ: inq̄ miseriis corporis.
miseriis cordis: miseriis dū dormit. miseriis dū vigi
lat: miseriis quaqūersū se vtat.

Nimirū ipē q̄ȝ
natus ex virgine. ymo factus ex muliere. sȝ bn̄dicta
in mulieribꝰ: ⁊ qui loquitur ad mrēm. mulier: ecce fi
lius tuus: et breui viuēs tpe sup terrā nichilominꝰ

multas repletur miseriis. In illa breuitate appetit⁹
ẽ insidiis: interrogatus cõtumeliis: pulsatus iniu
riis: vexatus suppliciis: cõuiciis lacessitus ¶ Tunc
hác sufficẽ dubites obediẽciam: que reatũ omnẽ p̄uic
p̄uaricacõis absoluit: Immo vero nõ sicut delictũ: ita
et donũ. Nã peccãm est ex vno in cõdempnacõem: gr̃a
autẽ ex multis delictis in iustificacõem. ¶ Et quid
graue omnino delictũ illud originale: qd' non solum
p̄sonã infecit. s; et naturã. Personale tñ aliq; grauius
est: cũ iã laxatis habenis exhibeamus vndiq; mẽbra
nr̃a arma iniquitatis peccãto: non mõ iã alieno: s; et
p̄prio crimine cõpediti ¶ Singulare vero grauissimũ
est: qd' cõmissũ est in dñõ maiestatis. cum viri ipu
viri iustũ iniuste occiderũt: et sacrilegas manus ĩ
ipm̃ dei filiũ iniecerũt crudelissimi homicide: p̄imo si
fas est dicẽ eciã deicide ¶ Et duo precedencia ad terciũ:
Ad hoc expalluit et expauit tota machina mũdialis:
et pene in antiquũ chaos sũt oĩa reuoluta. Ponam⁹
aliquẽ de regni principib; terrã regiã depopulasse
ĩ vastitate hostili: ponamus aliũ qui cũ eẽt de cõui
uio et de consilio regis: vnicũ eius filiũ prodicionis
manibus suffocauit. Nũq; nõ p̄imus. scdi respectu ĩ
nocens videbitur et ĩmunis: Sic ẽ omne peccãm quãtũ
ad hoc peccãm: et tñ hoc peccãm in se pertulit qui seipm̃ fe
cit peccãm: vt de peccato dãpnaret peccatũ ¶ Per hoc
enĩ oẽ peccãm tam originale q̃ p̄sonale delictũ est: et
ipm̃ q̃ singulare eliminatũ est p semetipm̃. Argu
mentũ michi est a maiori q' duo minora sũt explo

sa: et ecce

sa: et ecce argumentum. Peccatum multorum tulit: et pro
transgressoribus rogauit ut non perirent. Pater ait ignosce
illis: quia nesciunt quid faciunt. Volat irreuocabile verbum
tuum domine: nec reuertetur ad te vacuum: sed faciet ad quod mi
sisti. Vide nunc opera domini que posuit prodigia super terram:
flagellis cesus. spinis coronatus. clauis confossus. af
fixus patibulo. obprobriis saturatus: omnium tamen dolorum
immemor ait pater ignosce illis. Hinc mille miserie corporis.
hinc mille misericordie cordis. hinc dolores. hinc mise
rationes: hinc oleum exultationis. hinc gutte sanguinis decur
rentis in terram. Multe domine multe: sed et misericordie domine multe.
Vincent ne miserie meas: an nunc miserias superabunt.
Vincant nunc tue antique domine: vincat sapientia maliciam.
Magna enim illorum iniquitas: sed nunquam non maior
pietas tua domine. Multum pro omnem modum. Nunquam reddit
pro bono malum ait: quia foderunt foueam anime mee. Pla
ne foderunt impacientie foueam occasiones indignationis plu
rimas et pluriminas ministrantes. Sed quanta eorum fouea. ad
abissum mansuetudinis tue. Retribuentes mala
pro bonis foueam foderunt: sed caritas non irritatur. non preci
pitatur. nunquam excidit. non in foueam ruit: et pro retri
butis malis accumulat bona. Absit ut musce
morituere exterminent suauitatem vnguenti. quod de tuo cor
pore fluit: quia apud sinum tuum misericordia: et copiosa apud
eum redemptio. Musce morituere miserie sunt. musce mo
rituere blasphemie sunt: musce morituere exultationes et
insultationes sunt. quas tibi reddidit generatio praua et
exasperans. Tu autem quid: In ipsa eleuatione manuum

tuarū cū iam sacrificiū matutinū in holocaustū ves
pertinū transiret in ipā nq̄ virtute incensi qd' celos as
cendebat. terram operiebat. inferos respergebat: exaudit
dns pro reuerencia tua clamas. Pater ignosce illis: q
nesciunt q faciūt. O q̄ multus es ad ignoscendum:
o q̄ magna multitudo dulcedinis tue: o q̄ longe
sunt cogitacōes tue a cogitacōibz nrīs: o q̄ firma
ta est eciam sup nos impios mīa tua ¶ Mira res.
Ille clamat ignosce: iudei crucifige. Molliti sunt sermo
nes eius sup oleū: et ipsi sunt iacula ¶ O caritas pa
ciens: sed et compaciens. Caritas paciens est: sufficit:
Caritas benigna est: amabilis est. Noli vinci a ma
lo: caritas habundans. Sz vince in bono malū: sup
habundās ē. Nō enī sola paciā dei sz benignitas dei
ad penitenciā iudeos adduxit: qz benigna caritas e
ciā quos tolerat amat: et amat et amat tam arde
ter. Paciēs caritas. dissimulat. expectat. sustinet delin
quētem: sed benigna trahit. adducit. cōuerti facit ab
errore vie sue delinquētem: denique cooperit multitudinē
pccōr ¶ O iudei lapides estis: sz lapidem percutis
molliorē: de quo resonat tinnitus pietatis: et ebul
lit oleū caritatis. O quō potabis dnē desiderātes te
torrēte voluptatis tue: qui sic perfundis crucifigētes
te oleo mīe tue: ¶ Pater igitur qz passio hec potē
tissima ē: ad exhauriendā omniū gnīs peccōr. Sed qs
scit si data ē michi: Michi data ē: qz alij dari nō po
tuit. Nūq angelo: Sz ille non eguit. Nūq dyabo
lo: Sz ille non resurgit. Denique non in similitudine

angeloꝝ: absit autē vt e u in similitudinē demonū. sed
in similitudinē hoīm factus est: et habitu inuentus vt homo
Exinaniuit enī semetipsū. formā serui accipiēs. Filius
erat: et factus est tanq̄ seruus. Nō solū formā serui acce
pit vt subesset: sed etiā mali serui vt vapularet: et ser
ui peccati vt penā solueret. cū culpā nō haberet. ¶ In simili
tudine igitur hoīm non hoīs: quia primus hō nec in carne
peccati: nec in similitudinē carnis peccati creatus est. Xp̄c autē
in vniuersali hoīm miseria pressius et profundius se im
misit: ne subtilis ille diaboli oculus magnū hoc pieta
tis deprehenderet sacramentū. Ideo habitu et oī habitu i
uentus ē vt hō: nec in eo quātū ad naturę debitū sig
nū aliquod singularitatis apparuit. Quia enī ita inuen
tus ē: ideo crucifixus. ¶ Paucis autē reuelauit secretū
vt essent qui crederent: reliquis autē absconditus est.
Quia si cognouissent nunq̄ dn̄m glorie crucifixissent. Ad
hoc etiam illi singulari peccato ignorantiā copulauit:
vt sub aliqua iusticie vmbra ignorātibus posset ig
nosci. ¶ Duo autē nobis in hereditatē reliquerat
ille vetustus adam qui fugit a facie dn̄i: laborē vide
licet et dolorē. Laborē in actiōe: dolorē in passiōe. Nō
hoc ipse audierat in paradiso: quod acceperat vt operaretur
et custodiret illū. Operaretur delectabiliter: custodiret
fideliter. et sibi et posteris suis ¶ Xp̄c dn̄s laborem
et dolorē considerauit vt traderet eos in manus suas:
verumtamen se magis in manus eoꝝ. infixus in limo profun
di: et intrauerunt aque iste vsque ad animam eius. Vide
inquit ad premium humilitatē meā et laborē meū: quia

paup sum ego: et in labo- ribus a iuuẽtute mea.
Laborauit sustinẽs: inanis eius in laborib; seruie-
rũt ¶ De dolore vide q̄ dixerit. O vos om̄s qui trãsi-
tis p viã: attendite et videte. si est dolor sicut dolor me⁹.
Ve languores nr̃os ip̃e tulit. et dolores nr̃os ip̃e por-
tauit: vir dolor paup et dolens: temptatus p oĩa abs-
q; peccato. Et in vita passiuã actionem habuit: et in
morte passionẽ actiuã sustinuit: dũ salutẽ operaret
ĩ medio terre ¶ P inde meõr eõ q̄ dm̃ filio labor illor
quos pertulit in p̃dicando. fatigacõnũ in discurrẽdo:
tẽptacionũ in ieiunando. vigiliarũ in orando: lacri-
mar in cõpaciendo. Recordabor etiã dolor eius: con-
uiciõr. sputor. colaphor. subsannacõnũ. exprobracõnũ.
clauor. hor q; similium. q̄ p eũ et sup eũ habũdãcius ac-
ciderũt ¶ Fiat ergo m̃ fortitudo. fiat similitudo: sed si ac-
cesserit etiam imitacõ vt sequar vestigia eius. Alio-
quĩ etiã exquiretur a me sanguis iustus qui effus⁹
ẽ sup terram: nec innocens ero ab illo tam singulari
scelere iudeor. q̄ videlicet tante caritati ingratus fue-
rim: q̄ spũi gracie cõtumeliã fecerĩ: q̄ sanguinẽ tes-
tamẽti pollutũ duxerĩ: q̄ cõculcauerim filiũ dei ¶
Sũt plerīq; qui laborẽ et dolorẽ paciũtur: s; voluntas
in eis est non volũtas: hii nõ sũt conformes ymagini
filii dei. Sũt qui ex volũtate sustinẽt: s; nõ est eis sors
neq; ps in sermõe isto. Vigilat tota nocte luxurios⁹
non solũ paciẽter. sed et libenter vt suã expleat vo-
luptatẽ. Vigilat raptor ferro vestitus. vt diripiat
p̃dam: vigilat fur. vt domũ pfodiat alienã. Sed hii

omnes et hominis filiis longe sunt a labore et dolore: quem
considerat dominus ¶ Moises autem bone voluntatis. qui xpi
ana voluntate divicias paupertate commutaverunt vel etiam
non habitas contempserunt: relinquentes omnia propter ipsum sicut
et ipse reliquit omnia propter ipsos: sequuntur eum quocumque
ierit ¶ Huiusmodi autem imitacio validissimum michi
argumentum est: quod et passio salvatoris et similitudo huma
nitatis in meam transeunt naturam. Hic enim sapor. hic
fructus est et laboris et doloris ¶ Vide ergo quam magnifica
verit facere tecum illa maiestas. De omnibus que in celo et
sub celo. dixit et facta sunt. Et quod facilius dictu: Sed magis
solo verbo factum est. ut te quem fecerat reficeret. Triginta et
tribus annis super terram visus et cum hominibus conver
satus. etiam habuit in factis calumpniatores: in dictis in
sidiatores: non habens ubi caput suum reclinaret. Quare
hoc? Quia verbum a sua subtilitate descenderat. et grossius
acceperat indumentum: verbum caro factum est: et ideo grossiori
et morosiori opere utebatur. Sicut autem cogitacio nostra
sibi vocem corpoream absque sui diminucione. vel ante vocem
vel post vocem: sic filius dei assumpsit carnem. non commixti
onem passus nec diminucionem: nec ante carnem nec
post carnem. Apud patrem invisibilis. sed hic manus nostre
tractaverunt de verbo vite: et quod erat ab inicio vidimus
oculis nostris ¶ Hoc autem verbum quia carnem purissimam
et animam sanctissimam quam univerat sibi. moderabatur acci
ones corporis sui: tum quia sapiencia et iusticia erat: tum quia nul
lam prius habebat legem in membris suis. repugnantem
legi mentis sue. Meum verbum nec sapiencia nec iusticia est:

sed tm̄ vtriusqȝ capax: et pn̄t ei hec abeē ꝛ adeē: abeē
autē facilius. Familiare eū iam nobis ē ceterus in̄ē
seruire vicijs. q̄ accōēs et passiones eius ordinare:
pro eo q̄ oīs etas ab adolescencia ꝓna ē in malū: in̄
flagella q̄ꝫ et gladios cōā sb̄ discrimine mortis ad
suas ambiens voluptates. Felix aūt cogita
cio hoc ē v̄bū mēū ciūs accōēs suas ad iusticiā dirigit
vt et intēcio sana sit. et opacō rcā. Felix qui passiōes
corporis sui propter iusticiā ordinat. vt q̄cq̄ patitur ꝓ
ter dei filiū paciatur: quatinus a corde tollatur mur
muracō: et in oē v̄setur grāꝝ accio et vox laudis ¶
Qui sic extulit se iste tollit grabatū suū: ꝛ vadit ī do
mū suā. Grabatū corpus est mēū in quo ꝑus lāgu
di iacebamus: seruientes desideriis et concupiscēciis
mēis. Nūc portamus illud cū spūi cogim⁹ obedire:
et mortuū mēū portam⁹: q̄ꝛ corpus qd̄ corrūpitur.
mortuū est ꝓpt̄ pcc̄m ¶ Ambulam⁹ tm̄ nō currim⁹:
q̄a idē corpus qd̄ corrūpitur aggrauat aīam: et de
primit terrena īhabitacō sensum multa cogitantē
¶ Ambulamus ecīā in domū nrām. In quā domum:
In mēm oīm: q̄ꝛ sepulchra eoꝝ domus illoꝝ inetern̄.
Qui sb̄ hoc onē ambulamus. poīto eo. q̄d putatis:
quomō curremus. quomō volabim⁹. Plane super
pēnas ventoꝝ ¶ Amplexatus ē nos dn̄s ihesus per
laborē et dolorē mēū: adhereamus nos q̄ꝫ ei vicariis
quibusdā amplexibus ꝑ iusticiā et iusticiā suā. accio
nes ad iusticiā dirigendo. passiōes ꝓpt̄ iusticiā susti
nendo: dicamus q̄ꝫ cum sponsa. Tenui eū nec dimit

tam. Dicamus ergā cū pr̄iarcha. Nō dimittā te: donec
bn̄dixeris mi. Qͥ enī iam sup ē mi bn̄dcō: Quid post
amplexū: nisi osculū restat: Si sic adhēre deo quō iā
nō exclamaē libeat: osculetur me osculo oīs sui: Ci
ba nos interī dn̄e pane lacr̄imarū. et potū da nobis in
lacrimis ī mensura: donec pducas nos ad mensurā
bonā et confertā ⁊ coagitatam: quā dabis in sinus
nr̄os. qui es in sinu pr̄is sup oīa bn̄dcus in scl'a. Amē.

Sermo in cena dn̄i. de baptismo ⁊ sacramento altaris. .b.

Hii sunt dies
quos observare debetis. dies pleni pietate.
et grā: quibus etiā sceleratorum hoīm mētes
ad penitenciā pvocantur. Tanta siquidē est vis sa
cramentorum eorum que diebus istis recoluntur: ut pos
sit quo ipā lapidea scindere corda. et pectus omē licet f
reum emollire sufficiat. Denique videmus usque ho
die ad passionē xp̄i non mō celestia cōpati. sed terrā
moveri et petras scindi: et in cōfessiōe peccatorum apiri
monumēta. Est vō qm̄ sic est in spūalibus cibis
sicut est in corporalibus: ut in quibusdā statim p̄sto
sit sapor. in aliquibus oporteat laborare: que ma
nifesta sūt tantō nō indigēt ministerio: que vō clau
sa sūt. diligentē volūt habē consideracionē. Neque
enī tradit mater filio pulo nucē integrā: sed frāgit
eam. Sic et ego vobis kmī. et si possem sacramēta
que clausa sūt apire debuerā: sed quia minus possum.
vtinā vobis mater et in piter sapia frangat nuces
istas: nuces inquā quas pvulit sacerdotalis virga

v͛ga virtutis quā emisit dn̄s ex syon ¶ Multa q̄dē
sunt sacramenta: et recitandis omnibꝫ hora non
sufficiat. Fortassis etiam aliqui vrm̄ imbecilles sūt
ad tanta simul capienda. De tribus itaq; sacramē
tis que satis cōgrua sūt huic tpi dicendū erit: q̄d
dn̄s ipē donauerit ¶ Sacrm̄ dicitur sacrū signū
siue sacꝝ secretū. Multa siquidē sunt ꝓpter se tm̄:
alia vō ꝓpter alia designanda: et ipa dicunt̄ signa
et sūt. Ut enī de vsualibꝫ sumam⁹ exemplū. datur a
anulus absolute ꝓpter anulū. et nulla est significa
tio: datur ad inuestiendū aliquē de hereditate aliqua
et signū est: ita vt iā dicere possit qui accipit. Anul⁹
non valet q̄cq̄: sꝫ hereditas est quā querebam ¶ In
hunc itaq; modū appropinquās passioni dn̄s. de grā
cia sua inuestire curauit suos: vt inuisibil' gracia
signo aliquo visibili prestaretur. Ad hoc institu
ta sunt oīa sacramēta: ad hoc eucharistie participacio.
ad hoc pedū ablucō. ad hoc denique ipē baptism⁹
initiū sacramentoꝝ oīm: in quo cōplantamur simili
dini mortis eius. Unde et trina mersio. tridui q̄d
nūc celebrandū est formā gerit ¶ Sicut enī inuesti
tionibus diuisa sūt signa. et vt cepto innotescimus ex
emplo varie sūt inuesture: scdm ea de quibus inuesti
mur. Verbi grā. Inuestitur canonicus p librū: ab
bas p baculū: epc p baculū et p anulū simul. Sicut
inq̄ in huiusmodi rebus est: sic et diuisiones graꝝ
diuisis tradite sūt sacramentis ¶ Que est ergo grā.
q̄ p baptismū inuestimur? Utiq; purgacō delictoꝝ.

Quis enī pt̄ facere mūdū de īmūdo cōceptū semine? nisi
qui solus est mūdus. et in quē pctm̄ nō cadit deus?
Huius quidē grē sacrm̄ prius erat circūcisio: vt origināl'
rubiginē culpe que manauerat a parētibz primis cul
tellus excideret. Sed veniente dnō qui agnus ē totus
suauis et mitis. cuius iugū suaue et onus leue op
time satis mutatū est: vt inuentā rubiginē cū vnc
tione scī spūs aqua dilueret. et acerbitas illa cessaret.
¶ Sz forte querat aliquis et dicat. Si deletū est in bap
tismo qd' traximus a parētibz: cur adhuc manet cupi
ditatis fomes? et velut incētiuū qd' dā pctī? Neq enī
dubiū: qn a primis parētibz in nos traducta sit lex ista
pctī. Omnes siquidē in peccatrice voluptate gn̄amur:
propter hoc sunt illicitos quosdam cōcupiscētiarū mot9
et tanq bestiales sentimus ¶ Dixi vobis supius se
pius. nec mirum excidere debet. quū in casu primi cecidi
mus omnes. Cecidimus autē sup aceruū lapidum.
et in luto: vnde non solū inquinati: sed etiā vulnerati et grāui
ter quassati sumus. Lauari quidē cito possumus: ad
sanandū vō opus est curacōe multa. Lauamur igr
in baptismo. quia delet' cyrographū dāpnacōis nre.
quia hec grā nobis cōfertur: vt iam nō nob' cōcupiscā
noceat. si tn̄ a consensu abstineamus: atq ita tanqm
sanies inueterati vlceris remouetur: dū tollitur dāpna
cio. et respōsum mortis qd' prius inde manabat ¶
Sz qs poterit tam efferos motus frangere? qs pruritū
vlceris huius ferre queat? Confidite. quia et in hoc
grā subuenit: et vt securi sitis. sacramentū corporis et

sanguinis preciosi in investituram habetis. Duo enim illud sacramentum operatur in nobis: ut videlicet et sensum minuat: et in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Sed quis vestrum non tam sepe modo nec tam acerbos sentit motus iracundie. invidie. luxurie. aut ceterorum huiusmodi. gratias agat corpori et sanguini domini: quoniam virtus sacramenti operatur in eo: et gaudeat quia pessimum ulcus accedat ad sanitatem. Sed enim quid agimus quia in hoc corpore peccati. et in tempore malo non possumus esse sine peccato: Numquid desperabimus? Absit. Si dixerimus ait Johannes quia peccatum non habemus. nosipsos seducimus: et veritas in nobis non est. Si autem confessi fuerimus peccata nostra: fidelis est deus qui dimittat nobis peccata nostra et emundet nos ab omni iniquitate. Nam ut de remissione cotidianorum minime dubitemus: habemus eius sacramentum pedum ablucionem. Queris forte unde sciam quia sacramentum sit huius remissionis: maxime cum ipse dominus promiserit petro dicens. Quod ego facio tu nescis modo scies autem postea: michil tamen de sacramento locutus est: sed tantum exemplum inquit dedi vobis. ut et vos ita faciatis. Utique multa habebat illis dicere: sed tunc portare non poterant. Ideo nec ex toto voluit eos anxios et suspectos relinquere: nec dicere quod tunc non caperent. Vis autem nosse quia pro sacramento illud est. non pro solo exemplo factum? Illud attende quod petro dictum est. Si non lavero te: non habebis partem mecum. Aliquid igitur latet quod necessarium est ad salutem: quando sine eo nec ipse petrus partem habere in regno christi et dei. Vide enim si non expavit petrus ad tam comminationis ter-

rificaũ verbũ: si non agnoscit salutare eẽ misteriũ: cum
respondit. Dñe nō tm̃ pedes meos: s; ⁊ manus ⁊ caput.
¶ Et vñ scimus q̄ ad diluenda pcc̃a que nō sũt ad mor
tẽ. ⁊ quib; plene carẽ nō possum⁹ añ mortẽ ablucio ista
pertineat. Ex eo plane q̄ offerẽti manus et caput pter
ad lauandũ responsum ẽ: q̄ lotus ẽ non indiget nisi vt
pedes lauet. Lotus ẽ qui gñua pcc̃a nō habet. cui⁹ cap̃
id ẽ intencõ. et manu⁹ id ẽ opacõ et cõuersacõ munda est:
s; pedes qui st̃ affcões aĩe. dũ in hoc puluere gradiũt
ex toto mũdi eẽ non pñt: qn̄ aliqñ vanitati. a' curio
sitati plus q̄ oportet cedat animus vl' ad horã. In multis
eñi offendimus oms ¶ Pricipũ nemo cõtempnat
a' puipendat: impossibile ẽ eñi cũ eis saluari: ĩpossi
bile ẽ ea dilui. nisi p xp̄m et a xp̄o. Nemo inq̄ pni
ciosa securitate dormiat. declinãs in v̄ba malicie ad ex
cusandas excusacões in pcc̃is: qm̃ vt audiuit petrus
ab xp̄o. nisi lauerit ea xp̄c: nec habebim⁹ ptẽ cũ eo. Ne
ideo tm̃ pro eis nimis est nimis ee sollicitos: ignoscet fa
cile ꝓnio et libenter: si tñ nos agnoscamus. In huiu⁹
modi namq; q̄ inevitabilib; et negligẽcia culpabil'
ẽ et timor imoderatus. Hinc ẽ q̄ in oracõe quã ipe
instituit cotidie p pcc̃is illis voluit nos orare ¶
Sicut enĩ de cõcupiscẽcia diximus q̄ licet dampnacõem ab
stulerit. q: iux̃ apl'm nulla dampnacõ est hiis qui st̃ in
xp̄o ihũ: tñ ad humiliandos nos ipãm adhuc pati
viuẽ in nob̃ et grauiter affligẽ nos. vt senciamus
q̄d nobis gracia prestet: et sp ad illius auxiliũ recur
ramus. Sic et de minoribus istis pcc̃is pia dispẽsa

tione et nobiscum agitur: ut non penitus auferantur. sed i
llis nos deus erudiat: et cum omnino cavere non possimus:
certi simus quod non nostris viribus maiora superamus: quatenus
humiliati. et omnino solliciti simus quomodo eius gratiam non ir
ritemus: quam nobis multiplicari necessariam esse sentimus.
2 Cum universa fecerit deus in pondere et numero et mensura:
specialius tamen ea tempora quibus in terris visus est. et cum
hominibus conversatus est: quecumque in eis operatus. locutus
aut passus est. ita disposuit: ut ne minimum quidem
momentum. ne unum iota a sacramento vacaret: sed preterie
rit suo misterio ¶ Gaudencius tamen quatuor proximos
dies. et ipsum quem hodie colimus illustravit: diem pro
cessionis. diem refectionis. sive passionis: requietionis sue.
resurrectionis sue. Notabiles admodum dies: et mul
teris insignes magis ¶ Prima siquidem die gloriam
suscipere dignatus est humanam: et cum ingenti quodam
tripudio et exultatione universe terre. ierosolimam non
propriis ut antenus consueverat pedibus. sed iumento vectus
intravit. Et hec quidem ad passionem preparatio fuit: excitata hinc
maxime studia sacerdotum. Sane venturas aliquando turbas.
ut raperent eum et regem facerent: fugiens legitur declinas
se. Nunc vero et non quesitus affuit. ut tamquam rex israel sus
ciperetur. et predicaretur ab eis: quod etiam in hac ipsa pro
vincia eorum quod dubium non est animos excitavit ¶ Sic nimi
rum et de passione adiutus est. Exiit quoque et abscondit se a
iudeis: nec volebat iam ambulare in iudeam palam:
quia querebant eum iudei interficere. Sciens autem quod venerat
hora eius tamquam potestatem habens spontaneus ipse se

obruitur passionum. Decebat nẽpe pontificẽ nrm̃ tẽptari
p oĩa ꝓ silitudĩe absq3 pcc̃o: ut tamq̃ verus hõ et ꝓs
pera hoĩm ⁊ adũsa oportune vitaret. oportuĩt suscipe
ret: et utr̃q3 rex in seipõ nob. salutare pberet exẽplum
Ut cũ tpantie ẽ ꝑcoma ipi et scti huius ꝓspa declina
re: sic interdũ iustitie est: certa quidẽ dispensacõe ad
mittere ea. Psecucõ q3 et tpalis oĩs adũsitas ꝓ loco et
tpe prudenter aliqñ fugienda e̾t: cũ autẽ nccẽ fuit viri
liter toleranda. Et in his quidẽ duob3. prosperitatẽ et
adũsitatẽ loquor: humana oĩs vita ũsatur. Nichilo⁹
tamẽ in quattuor illis notissimis virtq3 ũtutũ spẽbus
ũtus uniũsa consistit. Ita ꝗ omnẽ virtutẽ implere de
cuit eũ in quo plenius inhabitabat omñs plenitudo
virtutũ: ut notũ fieret oĩb3. ꝗ̃ maxĩe is scivit habũdare
.s. et penuriã pati. Non enĩ sapiẽs dei de his eãt. q̊s oc
cidere posset prosperitas sua: nõ dei ũtus de his q̊s pderet
posset adũsio. Utraq3 enĩ sciptũ est: q3 psperitas nõ tã
omnium. sed stultorũ occidat eos: et adũsio non vtiq3 qui
liber: sed puulor̃ pdat eos. Quõ modeste tñ hanc ipsam
videtur gloriã suscepisse. ad triũphalẽ occursum in
asino veniẽs: nõ in curribz aut in equis. Et dicebat.
Si qs vobis aliquid dixerit: dicite q̃a dñs his opus
habet. Magnũ opus: opus salutis. Nẽpe hoĩes et
iumenta saluos facẽ venerat: multiplicans miĩam
suã deus. Initia nr̃e conversionis fovet ista digna
cõ: ut pmũ ex ancilla filiũ gñemus. Solutus est ad
mandatũ dñi qui antea vinctus tenebatur. a⁹ non
valens a⁹ nolens facẽ bonũ: aut utroq3 fortius vincto

alligatus. nec volens scilz nec valens. Non novit
interim purius in dñõ gratulari: psuasum tenet
placere illi qd' agit: et consolatur in eo q sibi eũ quo
dãmõ sese facere reputet debitorẽ. Nam, pcessu tpis i
eo magis afficietur. vt suo solliatetur debito: et ti
meat ne ei forte tantis bñficiis inveniatur ingratus
dicens: q servus inutilis sũ: et bonorum meorum nõ eges.
Adhuc quidẽ verax affcão z fidelis. Hic filius libere:
cũ quo aualle filius heres ẽẽ non possit. Ita g° in p
cessiõe ¶ Ceterũ añ passionẽ affectuosissimus pr
familias. refectione suis curavit domesticas exhibẽ.
Et in hoc q̃z apparuit benignitas et hũanitas salua
toris. Cum dilexisset suos: in fine dilexit eos. Et di
cebat. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vo
biscũ: antequã patiar. Oportebat eũ. Expetierat ei
sathanas. vt cribraret sicut triticũ: opus erat puen
re refectione. Deniqz et refecti paulominus defecerunt:
qd ieiuni fecissent. Hinc fiat q nõ imõ corpa: sz e
tiã corda eã q marime reficiat. Neqz eñ corporalis
passio. sz temptacõ spũalis instabat: q singulariter ille
futurus erat donec cõsurgeret ¶ Ea nimirũ hostia sicut
sola prodesse potuit. sic sola sufficit: nec tradit xp̃m
simul et petrũ. aut iacobũ vl' iohẽm p salute hoĩm
pati. Crucifixi tñ cũ eo fuere alii duo. sed duo neqm: de
quibz nulla prorsus suspicio possit haberi: tanq ex e
is minus efficax sacrificiũ suppleretur ¶ Quibz g
panibus in cena reficiat aplos: Vt ego arbitror quibz.
Meus inquit cibus est: vt faciã voluntatẽ patris. Cibus

vtiq; sed cibus cordis. Quod enim eq̄ confirmat ⁊ corro
borat cor hūanū. aut ita in oī necītate confortat et
sustētat: vt dīne execucō volūtatis. velud in quedā
aīe ventrē consciā scilicet ingesta: Hic et sermonem
diuine exhortacōis. et pmissionū eius consolacōem.
et orōnū lacrimas panes cordis ee̅ solus ille ignoret.
cuius iam aruit: pro eo q̄ suū ipsius panē comedere
sit oblitus. Supoīa autē cib̀o dnī verus est cibus: ⁊
cibus vite. panis de celo viuus ¶ Nullū in hiis in
hac tam solēpni cena dnm̄ d'fuisse repies: si diligenter
adūtas. Recūbentib; adhuc discipulis surgit a cena:
p̄cingitur linthéo: aquā ponit in peluim: discipu
loꝝ pedes abluit et extergit. Nō est volūtas carnis
et sanguinis hec: volūtas pris est ⁊ scificacō nr̄a.
Denique si non lauēo te ait dn̄s ad petrū obnixius
recusantē: non habebis ptē mecū. Scimus autem
q̇s dixit. eū qui venit ad me nō eiciā foras: q2 descē
di de celo nō vt faciā volūtatē meā: s; volūtatē ei9
qui misit me ¶ Oportuit autē et vtiq; more suo
post exemplū operacionis: exhortacōis sermonē adiūg̃
re. Iuẋ loq̄ dnī q̄s copiosissimus extitit sermo: multas
eis promissionib; ꝓpter instantem marie passionē
refouēe et refocillaēe curauit: de resurrectiōe sua. de ad
uentu paracliti: de eoꝝ cōfirmacōe: ⁊ assūpcōe aliquā
ad seipsum ¶ Nec multū post ventū est ad orōnē:
et vsq; tercio fratris in agonia orabat. Ubi quidē nō
solis oculis. sed q̄i mēbris oīb; fleuisse videtur: vt
totū corpus eius qd' est ecclā̄ tocius corpis lacrimis

purgaretur ¶ Nã de sacramento quidẽ corporis ⁊ sangui
nis sui neō qui nesciat hāc q₃ tantā et tam singla
rem alimoniā ea p̃mū die exhibitā: ea die cõmenda
tā ⁊ mandatā deinceps frequentari ¶ Ex hoc iā dies
sequitur passiōis: in qua nimirū. sicut totū hoīe₃
saluū fecit. sic de toto se fecit hostiā salutarem: corp⁹
exponēs tantis suppliciis et iniuriis: aīm v̓o gemine
cuiusdā huānissīe cõpassionis affectū. Hinc quidẽ
sup merore incõsolabili scāȝ feminarū: inde sup despa
cōe ⁊ dispsiōe discipulorȝ. In hiis quatuor circa' doi
ca fuit: et hec oīa ꝓpt' nos passus ē: qui tāta caritate
cõpassus ē nobis ¶ Duipm̃ que de ipō erant finem
habuere: sicut ipē lamētantib₃ mulieribus ait. Fi
nem utiq₃ celerrimū et celeberrimū: primo quidẽ
requiem: deinde resurrectionē ¶ Nos q₃ si festinam⁹
in illā ingredi requiē: p multas tribulacōēs nobis
meminerim⁹ transeundum. Et prius quidẽ donec sum⁹
in tribulacōe. magnū nob' videtur aspirare ad reqē:
tamq₃ nichil simus amplius desideraturi. Dum nō
erit nobis reqes ne in reqe quidẽ ipā a desiderio glīe:
a desiderio resurrectōis. Amodo inq̓t dicit spūs: ut
reqescant a laboribȝ suis. A laboē ergo requiescunt
q̓ in dnō moriuntur: s₃ nō reqescūt interī a clamoē.
Denique sub throno dei clamāt aīe occisorȝ: q' ⁊ si nichil
habeant qđ molestet. nōdū tamē totū habent qđ
delectet: donec requiē resurrectio. donec sabbm pas
cha sequatur: Amen

Ptinet regularibus i traiecto.

Pertinens regularibus in tiruecto:

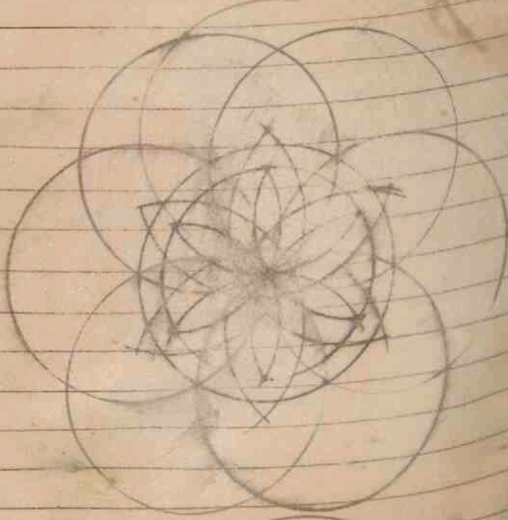

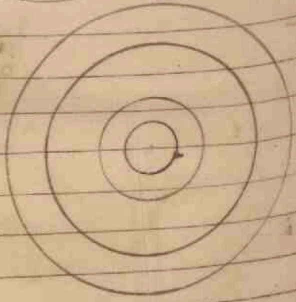

Liber canonicorum regularium in tiruecto [illegible]

366